colecția COSMOPOLIS

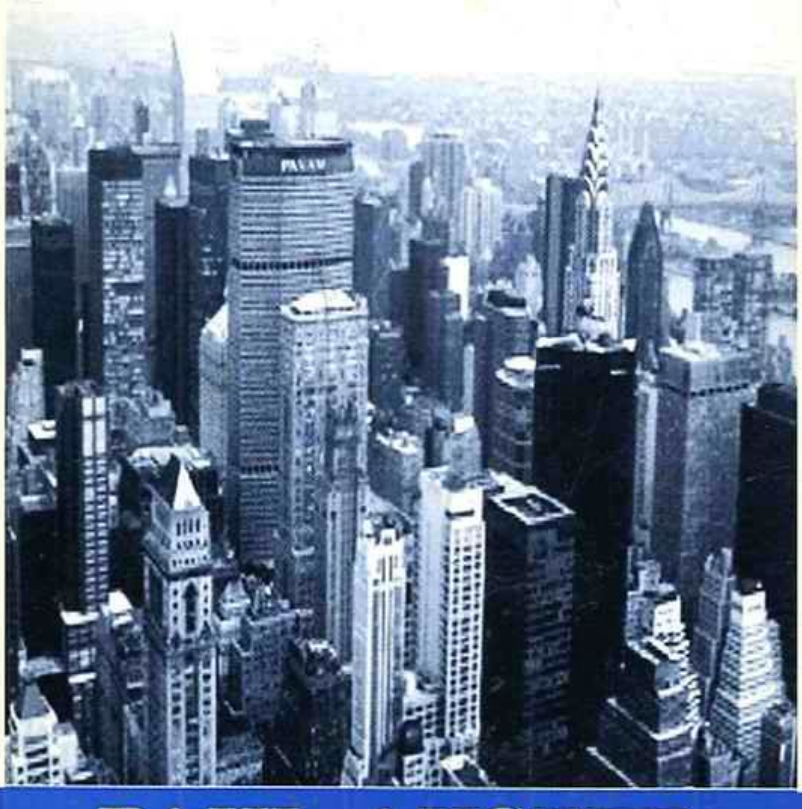

PAUL AUSTER

TRILOGIA NEW YORK-ULUI

EDITURA UNIVERS

Paul Auster

Trilogia New York-ului

Traducere de Cristiana Vişan
Editura Univers
1998
2007

Unul dintre cei mai influenţi scriitori americani ai momentului, Paul auster s-a născut pe 3 februarie 1947, într-o familie de evrei din clasa de mijloc din Newark, New Jersey. Şi-a început studiile la Maplewood, New Jersey, a urmat liceul în Columbia, iar în 1970 şi-a definitivat studiile la Columbia University. După terminarea facultăţii pleacă în Franţa, unde rămâne timp de patru ani, traducând literatură franceză şi scriind poeme. Întors la New York, publică patru volume de poezii, citite doar de puţinii cunoscători interesaţi. În 1976 îşi publică primul roman, *Squeeze Play*, semnat cu pseudonimul Paul Benjamin. Adevăratul succes şi recunoaşterea din partea criticilor vine abia în 1987, când publică Trilogia New Yourk-ului. În Europa, *Trilogia* face furori, tirajele se epuizează instantaneu, iar Paul Auster ajunge un personaj pe care oamenii îl recunosc pe stradă şi-i cer autografe. De la debut, Auster a mai publicat încă douăsprezece romane, aclamate de critică şi traduse în nouăsprezece limbi, dar şi memorii,

autobiografii, poeme, scenarii şi eseuri. Printre cele mai cunoscute romane ale lui sunt *Leviathan* (1992), *Domnul Vertigo* (1994), *Tombuktu* (1999) sau *Cartea iluziilor*. În 2006 primeşte premiul Prince of Asturias, distincție cu care au fost onorați şi Günter Grass, Arthur Miller şi Mario Vargas Llosa.

Trilogia New York-ului reuneşte trei false micro-romane polițiste. Deşi trama şi schema nu se abat de la regulile romanelor cu detectivi, micro-romanele lui Auster trăiesc dincolo de convențiile genului. Cadrul romanului polițist rămâne un simplu pretext pentru a formula întrebări despre sensul căutării şi despre existența unei finalități. Dincolo de construcția clară şi fără cusur, se deschide terenul unor subtile jocuri cerebrale, teren pe care se joacă adevărata miză a romanelor lui Paul Auster.

Paul Auster
Trilogia New York-ului

Oraşul de sticlă

Totul începuse de la un număr format greşit, telefonul sunase de trei ori în puterea nopții, iar vocea de la celălalt capăt al firului ceruse să vorbească cu cineva care nu era el. Mult mai târziu, când a putut să se gândească la tot ceea ce i se întâmplase, a ajuns la concluzia că nimic nu fusese adevărat în afară de întâmplare. Dar aceasta a fost mult mai târziu. La început nu exista decât întâmplarea şi consecinţele sale. Dacă lucrurile ar fi putut decurge altfel sau dacă totul era deja hotărât încă de la primul cuvânt care a ieşit din gura necunoscutului, aceasta nu are nicio importanță. Importantă este povestea în sine, iar dacă asta înseamnă ceva sau nu înseamnă nimic nu este de datoria poveştii să ne spună.

În ceea ce îl priveşte pe Quinn, nu este nevoie să ne oprim prea mult asupra lui. Cine era, de unde venea şi ce făcea el sunt lucruri de prea mică importanță. Ştim, spre exemplu, că avea treizeci şi cinci de ani. Ştim că fusese căsătorit odată, că fusese tată şi că atât soția cât şi fiul său muriseră. Mai ştim şi că scria cărți. Mai exact, ştim că scria romane polițiste. Scria aceste cărți sub numele William Wilson şi le producea cu o frecvență de una pe an, ceea ce îi aducea destui bani ca să poată trăi modest într-un mic apartament din New York. Din moment ce nu îşi petrecea mai mult de cinci sau şase luni lucrând la un roman, în restul anului putea face orice dorea. Citea multe cărți, se

ducea să privească tablouri, mergea la film. Vara se uita la meciurile de baseball la televizor; iarna mergea la operă. Ceea ce îi plăcea mai mult decât orice altceva era să se plimbe. Aproape în fiecare zi, pe soare sau pe ploaie, pe căldură sau pe frig, ieşea din apartamentul său pentru a se plimba prin oraş – de obicei, fără să se îndrepte către nicio ţintă precisă, ci mergând pur şi simplu încotro îl duceau picioarele.

New York-ul era un spaţiu inepuizabil, un labirint de paşi interminabili, şi oricât de departe ar fi mers sau oricât de bine ar fi ajuns să-i cunoască străzile şi cartierele, întotdeauna rămânea cu impresia că se rătăcise. Că se rătăcise nu doar în oraş, ci şi în sine însuşi. De fiecare dată când pleca la plimbare, se simţea de parcă s-ar fi lăsat pe sine în urmă şi atunci, abandonându-se mişcării străzilor, reducându-se la un ochi care vede, reuşea să fugă de obligaţia de a gândi, iar aceasta îi aducea, mai mult decât orice altceva, o anumită pace, un gol interior sănătos. Lumea era în afara lui, în jurul lui, în faţa lui, iar viteza cu care se schimba nu îi dădea timp să-şi fixeze atenţia asupra vreunui lucru pentru mai multă vreme. Mişcarea era esenţa lucrurilor, impulsul prin care punea un picior în faţa celuilalt, permiţându-şi să se lase purtat de mersul propriului corp. Căci în timp ce hoinărea fără ţintă, toate locurile deveneau la fel şi nu mai conta unde se afla de fapt. În cele mai frumoase plimbări ale sale, reuşea să simtă că nu se afla în niciun loc anume. Iar aceasta, în cele din urmă, era tot ceea ce el cerea, de fapt: să nu se afle nicăieri. New York-ul era acel nicăieri pe care îl construise în jurul său şi îşi dădea seama că nu avea nici cea mai mică intenţie să îl părăsească vreodată.

În trecut, Quinn fusese mai ambiţios. În tinereţe, publicase câteva cărţi de poezie, scrisese piese de teatru, eseuri critice şi lucrase la mai multe traduceri lungi. Dar

apoi, dintr-odată, renunțase la toate astea. O parte din el murise, aşa le spusese prietenilor săi, şi nu voia s-o vadă întorcându-se pentru a-l bântui. Atunci îşi luase numele de William Wilson. Quinn nu mai era acea parte din el în stare să scrie cărți, şi, chiar dacă în multe feluri Quinn continua să existe, deja nu mai exista pentru nimeni în afară de sine.

Continuase să scrie pentru că era singurul lucru pe care se simțea în stare să-l facă. Romanele polițiste i se păruseră o soluție rezonabilă, îi venea uşor să inventeze poveştile complicate de care era nevoie şi scria bine, adesea în ciuda propriei sale voințe, de parcă nu l-ar fi costat niciun efort. Cum el nu se considera autor al cărților sale, nici nu se simțea responsabil pentru ceea ce scria şi, prin urmare, nu se vedea obligat să-şi apere opera în sinea lui. William Wilson, la urma urmei, era doar o invenție, care, deşi se născuse înăuntrul lui Quinn, ducea acum o viață independentă. Quinn îl trata cu considerație, uneori chiar cu admirație, însă niciodată nu a ajuns până la punctul de a crede că el şi William Wilson erau una şi aceeaşi persoană. Tocmai din acest motiv nu ieşea din spatele măştii pseudonimului său. Avea un agent, dar nu se întâlnea cu el niciodată. Contactele lor se limitau la corespondența prin poştă, aşa că Quinn închiriase o căsuță poştală. Acelaşi lucru se întâmpla şi cu editorul său, care îi plătea toate onorariile şi drepturile prin intermediul agentului. Nicio carte de-a lui William Wilson nu inclusese vreodată poza autorului sau vreo notă biografică. William Wilson nu apărea în niciun dicționar al scriitorilor, nu dădea interviuri, iar la toate scrisorile care îi soseau răspundea secretara agentului său. Din punctul de vedere al lui Quinn, nimeni nu îi cunoştea secretul. La început, când prietenii săi aflaseră că se lăsase de scris, îl întrebaseră din ce avea de gând să trăiască. El le dăduse acelaşi răspuns tuturor: că moştenise un fond financiar de la soția sa. Dar adevărul era

că soția sa nu avusese niciodată bani. Şi la fel de adevărat era că el nu mai avea prieteni.

Trecuseră deja cinci ani. La fiul său nu se mai gândea aproape deloc, iar recent dăduse jos fotografia soției sale de pe perete. Din când în când, era năpădit brusc de sentimentul pe care îl avea când îşi ținea în brațe băiețelul de trei ani, dar acea senzație nu însemna că chiar s-ar fi gândit la el, şi nici măcar nu însemna că îşi amintea de el. Era o senzație fizică, o engramă care rămăsese gravată în corpul său şi asupra căreia el nu avea niciun control. Aceste momente surveneau din ce în ce mai rar acum, iar în cea mai mare parte a timpului i se părea că lucrurile începuseră să se schimbe pentru el. Deja nu îşi mai dorea să moară. În acelaşi timp, nici nu se poate spune că era bucuros că trăia. Cel puțin nu îl mai deranja. Era viu, iar îndărătnicia acestei realități începuse să îl fascineze tot mai mult, ca şi cum ar fi trăit, într-un anumit fel, o viață postumă. Nu mai dormea cu lumina aprinsă şi deja de luni de zile nu îşi mai amintea ce visa.

Era noapte. Quinn era întins în pat, fumând o țigară şi ascultând ploaia care ropotea în fereastră. Se întreba când avea să înceteze ploaia şi dacă dimineață va avea chef să facă o plimbare mai lungă sau mai scurtă. Un exemplar din *Călătoriile lui Marco Polo* zăcea cu fața în jos pe pernă, lângă el. De când terminase ultimul roman al lui William Wilson, cu două săptămâni în urmă, nu făcuse altceva decât să lâncezească. Detectivul său narator, Max Work, rezolvase o serie de crime complicate, suferise de pe urma mai multor bătăi şi scăpase ca prin urechile acului de câteva ori, iar Quinn se simțea cam epuizat după toate eforturile acelea. De-a lungul anilor, Work devenise o cunoştință apropiată de a lui Quinn. În vreme ce Wilson rămânea în continuare o figură abstractă, Work, puțin câte puțin, prinsese viață. În triada de personaje în care se transformase Quinn, Wilson

funcționa ca un fel de ventriloc, Quinn însuşi era marioneta, iar Work vocea însufleţită care dădea sens întregii acţiuni. Dacă Wilson era o iluzie, el justifica fără doar şi poate existența celorlalți doi. Dacă Wilson nu exista, el era, fără doar şi poate, puntea de legătură prin care Quinn ajungea la Work. Şi astfel, puțin câte puțin, Work devenise o prezență în viața lui Quinn, fratele său lăuntric, tovarăşul său întru singurătate.

Quinn luă cartea şi începu să citească din nou prima pagină. „Vom aşeza în scris cele văzute aşa cum le-am văzut, cele auzite aşa cum le-am auzit, astfel încât cartea noastră să fie o relatare exactă, liberă de orice fel de invenție. Astfel încât toți cei care vor citi sau vor asculta această carte să o poată face cu toată încrederea, căci nu conține altceva decât adevărul adevărat". Tocmai când Quinn începea să mediteze asupra semnificației acestor fraze, să întoarcă pe toate părțile, în mintea sa, acele încredințări atât de categorice, sună telefonul. Mult mai târziu, când avea să poată reconstitui întâmplările din acea seară, avea să îşi aducă aminte că se uitase la ceas, văzând că era trecut de douăsprezece, şi că se întrebase cine putea fi la ora aceea. Se gândi că nu puteau fi decât veşti proaste. Se dădu jos din pat, se îndreptă gol către telefon şi ridică receptorul la al doilea apel.

— Da?

Urmă o lungă tăcere la celălalt capăt al firului, iar pentru un moment Quinn se gândi că persoana care sunase închisese deja. Apoi, ca şi cum ar fi venit de foarte departe, se auzi sunetul unei voci diferite de toate vocile pe care Quinn le auzise vreodată. Era o voce mecanică şi totuşi plină de tulburare, abia o şoaptă, de fapt, şi totuşi perfect perceptibilă, şi cu un ton atât de uniform încât el nu îşi putea da seama dacă aparținea unui bărbat sau unei femei.

— Alo? spuse vocea.

— Cine este? întrebă Quinn.

— Alo? repetă vocea.

— Vă ascult, zise Quinn. Cine este?

— Dumneavoastră sunteți Paul Auster? întrebă vocea. Aş dori să vorbesc cu domnul Paul Auster.

— Aici nu este nimeni care să se numească aşa.

— Paul Auster. De la Agenția de Detectivi Auster.

— Îmi pare rău, zise Quinn. Este o greşeală.

— E o chestiune de maximă urgență, spuse vocea.

— Nu vă pot ajuta cu nimic, răspunse Quinn. Aici nu e niciun Paul Auster.

— Dumneavoastră nu înțelegeți, spuse vocea. Timpul e pe sfârşite.

— Atunci vă sugerez să formați numărul din nou. Nu ați sunat la nicio agenție de detectivi.

Quinn închise telefonul. Rămase în picioare pe podeaua rece, privindu-şi picioarele, genunchii, penisul moale. Pentru o clipă regretă că fusese atât de tăios cu persoana care sunase. Ar fi putut fi interesant, se gândi el, să îi facă jocul un timp. Poate că ar fi reuşit să afle câte ceva despre caz – poate chiar ar fi reuşit să ajute cumva. „Ar trebui să învăț să gândesc mai repede când stau în picioare", îşi zise el.

Asemenea celei mai mari părți a oamenilor, Quinn nu ştia nimic despre delicte. Nu omorâse pe nimeni niciodată, nu furase nimic niciodată şi nici nu ştia pe nimeni care s-o fi făcut. Nu fusese niciodată într-o secție de poliție, nu cunoscuse niciodată un detectiv particular şi nici nu vorbise vreodată cu un delincvent. Puținul pe care îl ştia despre lucrurile acestea îl aflase din cărți, din filme şi din ziare. Totuşi, nu i se părea că ignoranța sa reprezenta vreun obstacol. Ceea ce îl interesa la poveştile pe care le scria nu era legătura lor cu lumea, ci relația lor cu alte poveşti. Chiar înainte de a deveni William Wilson, Quinn fusese un cititor

împătimit de romane polițiste. Ştia că majoritatea erau prost scrise, că nu puteau trece nici de cel mai superficial examen, dar ceea ce îl atrăgea era forma, şi refuza să citească numai dacă era vorba despre vreun roman îngrozitor de prost. În timp ce gustul său în materie de alte genuri de cărți era riguros, exigent până la intransigență, cu aceste opere nu făcea nicio discriminare. Când se afla în starea de spirit potrivită, citea fără niciun efort special zece sau douăsprezece una după alta. Era ca un fel de foame care punea stăpânire pe el, ca o poftă nebună de o mâncare aparte, şi nu se oprea până nu se simțea îndestulat.

Ceea ce îi plăcea la acele cărți era senzația de deplinătate şi economie. Un roman polițist bun nu face nicio risipă, nu există nicio propoziție, niciun cuvânt lipsit de semnificație. Şi chiar atunci când îi lipseşte semnificația, are tot potențialul de a o căpăta, ceea ce înseamnă cam tot acelaşi lucru. Lumea din carte prinde viață, clocotind de posibilități, de secrete şi contradicții. Căci orice se vede sau se spune, până şi lucrul cel mai vag, cel mai trivial, poate avea legătură cu desfăşurarea poveştii şi nu trebuie sub nicio formă trecut cu vederea. Totul se transformă în esență; centrul cărții se deplasează cu fiecare întâmplare care îl împinge înainte. Centrul, atunci, este pretutindeni şi nu se poate trasa nicio circumferință până ce cartea nu a ajuns la sfârşit.

Detectivul este acela care priveşte, care ascultă, care se mişcă prin acel hățiş de obiecte şi evenimente în căutarea gândului, a ideii care să pună totul cap la cap şi să îi dea sens. De fapt, scriitorul şi detectivul îşi pot schimba oricând locurile între ei. Cititorul vede lumea prin ochii detectivului, trăind proliferarea detaliilor sale ca şi cum le-ar observa pentru întâi oară. I-au fost deschişi ochii asupra lucrurilor din jurul său, de parcă acestea i-ar putea vorbi, de parcă, datorită atenției cu care le priveşte acum, ele ar putea să

poarte o altă semnificație decât aceea a simplei lor existențe. Detectiv particular. Termenul avea un sens triplu pentru Quinn. Nu era doar litera „i”, de la „investigator”, era şi „I”, cu majusculă, micul mugure de viață îngropat în corpul sinelui fremătând de viață1. În acelaşi timp era şi ochiul fizic al scriitorului, ochiul omului care dinăuntrul său priveşte lumea şi îi cere să i se dezvăluie. De cinci ani Quinn era prizonierul acestui joc de cuvinte.

Desigur că de foarte multă vreme încetase să se gândească la sine ca la o ființă reală. Dacă încă mai trăia pe lume o făcea doar de la o anumită distanță, prin intermediul persoanei imaginare a lui Max Work. Detectivul său trebuia să fie neapărat real. Natura cărților o impunea. Deşi Quinn îşi permisese să dispară, să se retragă între hotarele unei vieți stranii şi ermetice, Work continua să trăiască în lumea celorlalți, şi cu cât Quinn părea să se dizolve, cu atât mai persistentă devenea prezența lui Work în acea lume. În vreme ce Quinn tindea să nu se simtă în largul său în propria-i piele, Work era agresiv, rapid în riposte şi destul de agil pentru a se adapta în orice loc. Aceleaşi lucruri care lui Quinn îi dădeau mult de furcă erau pentru Work ceva care venea de la sine, căci el reuşea să treacă prin complicatele sale aventuri cu o uşurință şi cu o indiferență care nu încetau să-l impresioneze pe creatorul său. Ceea ce nu înseamnă că Quinn îşi dorea să fie Work, sau chiar să îi semene lui Work, dar se liniştea pretinzând că era Work în timp ce îşi scria cărțile, ştiind că era în stare să devină Work dacă vreodată s-ar fi hotărât să facă asta, chiar dacă totul s-ar fi petrecut doar în mintea sa.

---

1 Joc de cuvinte intraductibil, în argou, detectivul particular se numeşte „private eye”, ceea ce înseamnă „ochi privat”, joc de cuvinte rezultat din prescurtarea sintagmei „private investigator” (detectiv particular) în „private I”. În engleză, „eye” se pronunță la fel ca litera „I” [ai], care, scrisă cu majusculă, înseamnă „eu”.

În acea noapte, pe când adormea în cele din urmă, Quinn încercă să-şi imagineze ce i-ar fi spus Work necunoscutului de la telefon. În visul lui, pe care mai târziu l-a uitat, se afla singur într-o încăpere, trăgând cu un pistol într-un perete dezgolit şi alb.

În noaptea următoare, Quinn fu luat pe neaşteptate. El crezuse că tot incidentul se încheiase şi nu se aştepta ca străinul să mai sune vreodată. Din întâmplare, se afla pe veceu, în mijlocul actului de expulzare a unui rahat, când sună telefonul. Era puțin mai târziu decât în noaptea precedentă, cam zece sau douăsprezece minute înainte de ora unu. Quinn tocmai ajunsese la capitolul care descria călătoria lui Marco Polo de la Pekin la Amoy, iar cartea micuță îi stătea deschisă în poală în timp ce el îşi vedea de necesitățile sale în baia minusculă. Țârâitul telefonului îl irită vizibil. Să răspundă imediat ar fi însemnat să se ridice fără să se şteargă şi îi era scârbă să traverseze tot apartamentul în starea aceea. Pe de altă parte, dacă ar fi terminat în ritm normal ceea ce făcea, n-ar mai fi ajuns la telefon în timp util. În ciuda acestor considerații de moment, Quinn nu se îndură să se ridice. Telefonul nu era obiectul său preferat şi chiar se gândise de câteva ori să renunțe cu totul la el. Ceea ce îi displăcea cel mai mult era tirania pe care o instaura. Nu numai că avea puterea de a-l întrerupe împotriva voinței sale, dar pe deasupra se mai şi trezea răspunzând supus ordinelor aparatului. De această dată se hotărî să îi opună rezistență. La al treilea apel, intestinele i se goliseră deja. La al patrulea apel, reuşise să se şteargă. La al cincilea apel, îşi ridicase pantalonii, ieşise din baie şi traversa liniştit apartamentul. Răspunse la telefon la al şaselea apel, dar nu mai era nimeni la celălalt capăt al firului. Persoana care sunase închisese.

În noaptea următoare, era pregătit. Trântit în pat, studiind cu atenție paginile din *Sporting News,* aştepta ca

necunoscutul să sune pentru a treia oară. Din când în când, sub imperiul nerăbdării şi al nervilor, se ridică şi începea să facă paşi prin apartament. Puse un disc – opera *Mondo della Luna* – de Haydn şi îl ascultă de la început până la sfârşit. Aşteptă şi tot aşteptă. Pe la două şi jumătate se dădu bătut şi merse la culcare.

Aşteptă noaptea următoare şi apoi încă o noapte. Tocmai când se pregătea să renunțe la acest plan, înțelegând că se înşelase în toate presupunerile sale, telefonul sună din nou. Era nouăsprezece mai. Avea să-şi aducă aminte data pentru că era aniversarea părinților lui – sau ar fi fost, dacă părinții lui ar mai fi trăit – şi mama lui îi spusese o dată că pe el în concepuseră în noaptea nunții. Acest detaliu îl atrăsese întotdeauna, faptul de a putea şti cu precizie cel dintâi moment al existenței sale, iar în decursul anilor ajunsese să îşi sărbătorească ziua de naştere, în secret, în acea zi. De această dată, se întâmplă ceva mai devreme decât în celelalte două nopți – nu era încă nici măcar ora unsprezece –, iar el se întinse către telefon gândindu-se că era altcineva.

— Alo? spuse el.

Din nou, la celălalt capăt al firului urmă o tăcere îndelungă. Quinn îşi dădu seama imediat că era necunoscutul.

— Alo? zise el din nou. Vă pot ajuta cu ceva?

— Alo? se auzi vocea în cele din urmă. Aceeaşi şoaptă mecanică, acelaşi ton disperat:

— Da. Acum este mare nevoie. Nu se mai poate întârzia deloc.

— Este mare nevoie de ce?

— De a discuta. Chiar acum. De a vorbi chiar acum. Da.

— Şi cu cine doriți să vorbiți?

— Cu acelaşi bărbat dintotdeauna. Cu Paul Auster. Cu

cel care îşi spune Paul Auster.

De această dată Quinn nu mai ezită. Ştia ce avea să facă, iar acum că momentul sosise, o făcu.

— La telefon, zise el. Auster la telefon.

— În sfârşit, în sfârşit, v-am găsit.

Quinn putu auzi uşurarea din tonul vocii, calmul tangibil care o invadase dintr-odată.

— Într-adevăr, spuse Quinn. În sfârşit.

Făcu o pauză pentru a lăsa cuvintele să pătrundă şi să îşi găsească ecoul, atât în sine cât şi în cealaltă persoană.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Am nevoie de ajutor, spuse vocea. E un mare pericol. Se spune că dumneavoastră sunteți cel mai bun la aceste lucruri.

— Depinde la ce lucruri vă referiți.

— Mă refer la moarte. Mă refer la moarte şi la crimă.

— Asta nu este chiar specialitatea mea, zise Quinn. Eu nu mă îndeletnicesc cu omorârea oamenilor.

— Nu, zise vocea pe un ton țâfnos. Vreau să spun exact contrariul.

— Cineva încearcă să vă ucidă?

— Da, să mă ucidă, într-adevăr. Voi fi ucis.

— Şi vreți să vă apăr eu?

— Da, să mă apărați. Şi să-l descoperiți pe cel care o va face.

— Nu ştiți cine este?

— Ba da, ştiu. Desigur că ştiu. Dar nu ştiu unde este.

— Îmi puteți spune mai multe?

— Nu acum. Nu la telefon. E mare pericol. Trebuie să veniți dumneavoastră aici.

— Atunci ce-ați zice să vin mâine?

— Bun. Mâine. Mâine devreme. De dimineață.

— La ora zece?

— Bine. La ora zece.

Vocea îi dădu o adresă de pe 69 Est Street.

— Să nu uitați, domnule Auster. Trebuie să veniți.

— Nu vă faceți griji. Voi fi acolo.

În dimineața următoare, Quinn se trezi mai devreme decât în ultimele săptămâni. În timp ce își bea cafeaua, își întindea untul pe feliile de pâine prăjită și citea scorurile de la meciurile de baseball în ziar (cei de la Mets[2] pierduseră din nou, doi la unu, după o greșeală în al nouălea tur), nu îi dădu prin cap că trebuia să se prezinte la întâlnirea sa. Chiar și această expresie, *întâlnirea sa,* i se părea stranie. Căci nu era întâlnirea sa, ci a lui Paul Auster. Iar el nu avea nici cea mai vagă idee cine era acea persoană.

Cu toate acestea, pe măsură ce se scurgea timpul, el se trezea imitând tot mai mult tabieturile unui bărbat care se pregătește să iasă din casă. Strânse masa după micul dejun, aruncă ziarul pe canapea, se duse la baie, făcu un duș, se bărbieri, intră în dormitor înfășurat în două prosoape, deschise dulapul și își alese hainele pe care să le poarte în acea zi. Își dădu seama că era tentat să-și pună sacou și cravată. Quinn nu mai purtase cravată de la înmormântarea soției și a fiului său și nici măcar nu își aducea aminte dacă mai avea vreuna. Dar uite-o, agățată printre rămășițele garderobei sale. Renunță la cămașa albă pentru că i se păru, totuși, prea formală și, în schimb, alese una cadrilată, cu pătrățele gri și roșii care să se asorteze cu cravata cenușie. Și le puse ca și cum s-ar fi aflat într-un fel de transă.

Nu începu să-și dea seama ce făcea până când nu puse mâna pe clanța ușii. „Se pare că ies în oraș", își zise el. „Dar dacă ies, unde mă duc exact?" O oră mai târziu, când cobora din autobuzul patru pe 70 Street colț cu Fifth Avenue, încă nu reușise să răspundă la acea întrebare. Într-

---

[2] Cunoscută echipă de baseball din Queens, New York.

o parte a sa se întindea parcul, verde sub soarele dimineții, cu umbre alungite şi fugitive. De cealaltă parte se afla clădirea Frick, albă şi austeră, de parcă ar fi fost lăsată pradă morților. Se gândi pentru un moment la tabloul lui Vermeer *Soldat şi tânără râzând,* încercând să-şi amintească expresia de pe fața fetei, poziția exactă a mâinilor sale în jurul ceştii, spatele roşu al bărbatului fără chip. Cu ochii minții întrezări harta albastră de pe perete şi lumina soarelui pătrunzând pe fereastră, atât de asemănătoare celei care îl învăluia acum. Mergea pe jos. Traversă strada, îndreptându-se către est. Când ajunse la Madison Avenue, făcu dreapta şi merse către sud, apoi coti la stânga şi văzu unde se afla. „Se pare că am ajuns", îşi spuse. Se opri în fața clădirii. Dintr-odată i se părea că nu mai avea nicio importanță. Se simțea uimitor de liniştit, de parcă totul i s-ar fi întâmplat deja. În timp ce deschidea uşa care dădea în holul de la intrare, îşi dădu un ultim sfat.

„Dacă toate astea se întâmplă cu adevărat", îşi zise el, „atunci trebuie să fiu cu ochii în patru".

O femeie îi deschise uşa apartamentului. Dintr-un motiv sau altul, Quinn nu se aşteptase la aşa ceva şi se simți brusc descumpănit. Lucrurile se petreceau prea repede. Înainte să apuce să înregistreze prezența femeii, să şi-o descrie şi să-şi facă o primă impresie, ea îi vorbea deja, obligându-l să răspundă. Aşadar, chiar din acele prime momente pierduse teren, începuse să se lase pe sine în urmă. Mai târziu, când avu timp să reflecteze asupra acestor evenimente, reuşi să reconstruiască întâlnirea sa cu femeia. Dar aceea a fost lucrarea memoriei, iar amintirea lucrurilor, după cum bine ştia el, aveau tendința să compromită lucrurile amintite. Drept urmare, niciodată nu a putut fi foarte sigur de cele întâmplate atunci.

Femeia avea în jur de treizeci de ani, poate treizeci şi cinci; statură medie cel mult; şoldurile puțin cam late,

altminteri voluptuoase, în funcție de punctul de vedere al fiecăruia; părul întunecat, ochii de culoare închisă, şi o expresie în acei ochi care era în acelaşi timp rezervată şi vag seducătoare. Purta o rochie neagră şi se dăduse cu un ruj de un roşu aprins.

— Domnul Auster?

Un zâmbet şovăielnic; o înclinare din cap interogativă.

— Întocmai, zise Quinn. Paul Auster.

— Eu sunt Virginia Stillman, începu femeia. Soția lui Peter. Vă aşteaptă de la opt dimineața.

— Întâlnirea era stabilită pentru ora zece, spuse Quinn, aruncând o privire la ceasul de la mână. Era zece fix.

— E foarte agitat, zise femeia. Nu l-am mai văzut aşa niciodată. Pur şi simplu nu putea să mai aştepte.

Ea îi deschise uşa lui Quinn. În timp ce el trecea pragul şi intra în apartament, se simți brusc golit de gânduri, ca şi cum creierul său s-ar fi stins dintr-odată. Îşi propusese să fie atent la toate detaliile pe care le vedea, dar această sarcină i se părea imposibilă în acel moment. Apartamentul se întrevedea ca învăluit într-un fel de ceață. Îşi dădu seama că era mare, de cinci sau şase camere poate, şi că era mobilat somptuos, cu numeroase obiecte de artă, scrumiere de argint, şi pe perete tablouri cu rame foarte atent lucrate. Dar asta era tot. Nimic mai mult decât o impresie generală, în ciuda faptului că se afla chiar acolo, privind acele obiecte cu propriii săi ochi.

Se trezi aşezat pe o canapea, singur în camera de zi. Îşi aminti acum că doamna Stillman îi spusese să aştepte acolo cât se ducea ea să îşi cheme soțul. Nu îşi dădea seama cât timp trecuse. Cu siguranță nu mai mult de un minut sau două. Dar după cum se revărsa lumina prin ferestre, părea să fie aproape miezul zilei. Cu toate acestea, nu îi dădu prin cap să se uite la ceas. Mirosul parfumului Virginiei Stillman plutea încă în jurul lui, iar el începu să îşi

imagineze cum arăta ea fără haine. Apoi se întrebă ce ar fi gândit Max Work dacă s-ar fi aflat acolo, în locul lui. Se hotărî să-şi aprindă o ţigară. Suflă fumul în cameră. Îi plăcea să îl privească ieşindu-i din gură în rotocoale, dispersându-se şi căpătând o nouă formă sub razele de lumină jucăuşe.

Auzi cum cineva intră în camera din spatele lui. Quinn se ridică de pe canapea şi se întoarse, aşteptându-se să îl vadă pe domnul Stillman. Însă, în locul acestuia, zări un tânăr îmbrăcat complet în alb, cu un păr blond-alburiu de copil. În mod ciudat, în acel moment Quinn se trezi gândindu-se la fiul său mort. Apoi acest gând dispăru la fel de repede precum se ivise.

Peter Stillman intră în cameră şi se aşează pe un fotoliu de catifea roşie în faţa lui Quinn. Nu spuse un singur cuvânt în timp ce se îndrepta spre locul său şi nici nu dădu semne că ar fi fost conştient de prezenţa lui Quinn. Actul de a se mişca dintr-un loc într-altul părea să îi absoarbă toată atenţia, de parcă dacă nu s-ar fi gândit la ceea ce făcea ar fi fost redus la o stare de imobilitate. Quinn nu văzuse niciodată pe cineva mişcându-se astfel şi înţelese imediat că aceea era persoana cu care vorbise la telefon. Corpul funcţiona la fel ca vocea: într-un mod mecanic, spasmodic, alternând gesturi lente şi vioaie, rigid şi totodată expresiv, ca şi cum acţiunea în sine nu s-ar fi aflat sub controlul său, ca şi cum n-ar fi corespuns pe de-a întregul voinţei din spatele său. Lui Quinn i se păru că trupul lui Stillman nu fusese folosit multă vreme şi că trebuise să-şi înveţe din nou toate funcţiile, astfel încât deplasarea se transformase într-un proces conştient, fiecare mişcare împărţită în submişcările componente, cu rezultatul pierderii oricărei urme de agilitate sau de spontaneitate. Era ca şi cum ar fi privit o marionetă care încerca să umble fără sfori.

Totul era alb la Peter Stillman. Cămaşă albă, deschisă

la gât; pantaloni albi, pantofi albi, şosete albe. Pe lângă paloarea pielii sale şi a părului rar de culoarea cânepii, efectul era aproape transparent, ca şi cum i s-ar fi putut întrezări venele albastre sub pielea feţei. Acest albastru era aproape acelaşi din ochii săi: un albastru lăptos care părea să se dizolve într-un amestec de cer şi de nori. Quinn nu îşi putea închipui că ar reuşi să îi adreseze vreun cuvânt acelei persoane. Era ca şi cum prezenţa lui Stillman ar fi fost un apel la tăcere.

Stillman se aşeză încetişor pe scaunul său şi în cele din urmă îşi îndreptă atenţia asupra lui Quinn. Când ochii lor se întâlniră, lui Quinn i se păru dintr-odată că Stillman devenise invizibil. Îl putea vedea aşezat pe scaunul din faţa lui, dar în acelaşi timp simţea că nu se afla acolo. Îi dădu prin cap că poate Stillman era orb. Dar nu, nu părea posibil. Bărbatul se uita la el, analizându-l chiar, şi, deşi chipul său nu reflecta câtuşi de puţin acest lucru, Quinn îşi dădea seama că ceea ce îl ţintuia nu era deloc o privire goală. Iarăşi nu ştia ce să facă. Rămase acolo aşezat şi mut, întorcându-i privirea lui Stillman. Se scurse mult timp.

— Fără întrebări, vă rog, spuse tânărul în cele din urmă. Da. Nu. Vă mulţumesc.

Se opri un moment, apoi:

— Sunt Peter Stillman. Spun asta nestingherit. Da. Acesta nu este numele meu adevărat. Nu. Bineînţeles, mintea mea nu este chiar aşa cum ar trebui să fie. Dar în această privinţă nu se poate face nimic. Nu. În această privinţă. Nu, nu. Prea târziu.

Dumneavoastră staţi acolo şi vă gândiţi: cine este această persoană care îmi vorbeşte? Ce sunt aceste cuvinte care ies din gura lui? Vă voi spune. Sau nu vă voi spune. Da şi nu. Mintea mea nu este chiar aşa cum ar trebui să fie. Spun asta nestingherit. Dar voi încerca. Da şi nu. Voi încerca să vă spun, deşi mintea mea face ca totul să fie mai

dificil. Mulțumesc.

Numele meu este Peter Stillman. Poate că ați auzit de mine, dar e mai probabil să nu fi auzit. Nu contează. Acesta nu e numele meu adevărat. Numele meu adevărat nu pot să mi-l amintesc. Scuzați-mă. Nu că ar conta. Adică, nu ar mai conta deja.

Asta este ceea ce se cheamă vorbire. Cred că acesta este termenul. Când cuvintele ies, zboară prin aer, trăiesc pentru o clipă şi apoi mor. Ciudat, nu? Eu, unul, nu am nicio opinie. Nu şi iar nu. Dar există cuvinte de care ai nevoie. Sunt multe. Multe milioane, cred. Poate doar trei sau patru. Scuzați-mă. Dar azi mă simt bine. Mult mai bine decât de obicei. Dacă vă voi putea da cuvintele de care aveți nevoie, va fi un mare triumf. Mulțumesc. Mulțumesc de un milion de ori.

Acum multă vreme erau mama şi tata. Nu-mi amintesc nimic despre asta. Ei spun: mama a murit. Cine sunt ei n-aş putea să spun. Scuzați-mă. Dar asta e ceea ce spun ei.

Aşa că nu mai e mama. Ha ha. Astfel e râsul meu acum, o bolboroseală care îmi țâşneşte din măruntaie. Tata cel mare spunea: nu contează. Pentru mine. Adică pentru el. Tata cel mare cu muşchi mari şi cu pleosc, pleosc, pleosc. Fără întrebări acum, vă rog.

Eu spun ce spun ei pentru că nu ştiu nimic. Eu nu sunt decât bietul Peter Stillman, băiatul care nu-şi poate aduce aminte. Smiorcăit. Vrând-nevrând. Găgăuță. Scuzați-mă. Ei spun, ei spun. Dar ce spune micuțul Peter? Nimic, nimic. Nu mai zice nimic.

Era aşa. Întuneric. Mult întuneric. Era atât de întuneric ca atunci când e foarte foarte întuneric. Ei spun: aceea era camera. Ca şi cum eu aş putea vorbi despre asta. Despre întuneric, vreau să spun. Mulțumesc.

Întuneric, întuneric. Ei spun că vreme de nouă ani.

Nici măcar o fereastră. Bietul Peter Stillman. Şi acel pleosc, pleosc, pleosc. Grămăjoarele de caca. Bălţile de pipi. Leşinurile. Scuzaţi-mă. Năuc şi gol puşcă. Scuzaţi-mă. Nu mai.

Întunericul aşadar. Vă spun eu. Era mâncare în întuneric, da, mâncare pasată în întunecata cameră tăcută. El mânca cu mâna. Scuzaţi-mă. Vreau să spun că Peter mânca cu mâna. Şi dacă eu sunt Peter, cu atât mai bine. Adică, cu atât mai rău. Scuzaţi-mă. Eu sunt Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Mulţumesc.

Bietul Peter Stillman. Era un copil mic. De-abia câteva cuvinte ale lui. Şi apoi fără cuvinte, şi apoi fără nimeni, şi apoi nu, nu, nu. Nu mai.

Iertaţi-mă, domnule Auster. Bag de seamă că vă întristez. Fără întrebări, vă rog. Numele meu este Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Numele meu adevărat este Domnul Trist. Care este numele dumneavoastră, domnule Auster? Poate că dumneavoastră sunteţi adevăratul Domn Trist şi eu nu sunt nimeni.

Uaa, uaa. Scuzaţi-mă. Aşa plâng şi mă văicăresc eu. Uaa, uaa, of, of. Ce făcea Peter în acea cameră? Nimeni nu ştie. Unii spun că nimic. În ceea ce mă priveşte, eu cred că Peter nu putea să gândească. Clipea? Bea? Putea? Ha, ha, ha. Scuzaţi-mă. Uneori sunt atât de amuzant.

Sfredelpoc tronc fărâmitrumegaţ decisupt. Troc poc hodoronc. Zgomot surd, taca paca papamana. Da, da, da. Scuzaţi-mă. Sunt singurul care înţelege aceste cuvinte.

Mai târziu, mai târziu, mai târziu. Aşa spun ei. A durat prea mult pentru ca Peter să fie întreg la cap. Niciodată. Nu, nu, nu. Ei spun că cineva m-a găsit. Nu-mi aduc aminte. Nu, nu-mi aduc aminte ce s-a întâmplat când au deschis uşa şi lumina a pătruns înăuntru. Nu, nu, nu. Nu pot spune nimic despre asta. Nu mai.

Multă vreme am purtat ochelari cu lentile întunecate.

Aveam doisprezece ani. Sau cel puțin aşa au spus. Am trăit într-un spital. Puțin câte puțin m-au învățat să fiu Peter Stillman. Ziceau: tu eşti Peter Stillman. Mulțumesc, spuneam eu. Aha, aha, aha. Mulțumesc şi mulțumesc, spuneam eu.

Peter era un bebeluş. Trebuiau să-l învețe totul. Cum să umble, ştiți? Cum să mănânce. Cum să facă pipi şi caca în veceu. Asta n-a fost aşa de rău. Chiar şi când îi muşcam, ei nu făceau pleosc, pleosc, pleosc. Mai târziu, am încetat chiar şi să-mi sfâşii hainele.

Peter era băiat bun. Dar era greu să-l înveți cuvinte. Gura lui nu funcționa bine. Şi desigur că nu era întreg la minte.

Ba, ba, ba, zicea el. Şi ta, la, la. Şi un un un Scuzați-mă. A luat ani şi ani. Acum ei îi spun lui Peter: poți să pleci acum, nu mai putem face nimic pentru tine. Peter Stillman, eşti o ființă umană, spuneau. E bine să crezi ce spun doctorii. Mulțumesc. Mulțumesc mult.

Numele meu este Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Numele meu adevărat este Peter Iepure. Iarna mă cheamă domnul Alb, vara mă cheamă domnul Verde. Credeți ce vreți despre asta. O spun din proprie inițiativă. Sfredelpoc tronc fărâmitrumegaț decisupt. E frumos, nu? Inventez asemenea cuvinte tot timpul. Nu pot să mă abțin, îmi ies pe gură singure. Nu pot fi traduse.

Să întrebi şi să tot întrebi. La ce bun? Dar vă voi spune. Nu vreau să fiți trist, domnule Auster. Aveți o figură foarte amabilă, îmi amintiți de cineva, dar nu ştiu de cine. Şi ochii dumneavoastră mă privesc. Da, da. Îi văd. Asta e foarte bine. Mulțumesc.

De aceea vă voi spune. Fără întrebări, vă rog. Dumneavoastră vă întrebați despre toate cele. Adică, vreau să spun, tatăl. Groaznicul tată care i-a făcut toate acele lucruri micuțului Peter. Stați liniştit. L-au dus într-un loc

întunecat. L-au ferecat şi l-au lăsat acolo. Ha, ha, ha. Scuzaţi-mă. Uneori sunt atât de amuzant.

Treisprezece ani, au spus. Poate că e mult timp. Dar eu nu ştiu nimic despre timp. Eu sunt nou în fiecare zi. Mă nasc când mă trezesc dimineaţa, îmbătrânesc peste zi şi mor noaptea când merg la culcare. Nu e vina mea. Mă simt foarte bine astăzi. Mă simt mai bine ca niciodată.

Vreme de treisprezece ani tatăl a stat departe. Şi pe el îl cheamă tot Peter Stillman. Ciudat, nu? Ca două persoane să poată avea acelaşi nume. Nu ştiu dacă este numele lui adevărat. Dar nu cred că el este eu. Amândoi suntem Peter Stillman. Dar Peter Stillman nu este numele meu adevărat. Aşa că poate nu sunt Peter Stillman, la urma urmei.

Treisprezece ani, am spus. Sau au spus. Nu contează. Nu ştiu nimic despre timp. Dar ceea ce mi-au spus e asta: mâine se sfârşesc cei treisprezece ani. Asta e rău. Chiar dacă ei spun că nu, tot e rău. Se presupune că nu îmi aduc aminte. Dar din când în când îmi aduc aminte, în ciuda a ceea ce zic ei.

Va veni. Adică, vreau să spun, tatăl va veni. Şi va încerca să mă omoare. Mulţumesc. Dar eu nu vreau asta. Nu, nu. Nu mai. Peter trăieşte acum. Da. Nu e totul în regulă în capul lui, dar el totuşi trăieşte. Şi asta e ceva, nu? Puteţi să vă pariaţi până şi ultimul dolar. Ha, ha, ha.

Sunt mai ales poet acum. În fiecare zi stau în camera mea şi scriu o poezie. Inventez toate cuvintele de unul singur, la fel ca atunci când trăiam în întuneric. Încep să îmi amintesc lucruri în acest fel, prefăcându-mă că sunt din nou în întuneric. Sunt singurul care ştie ce înseamnă cuvintele. Nu pot fi traduse. Aceste poezii mă vor face faimos. Sunt unice. Da, da, da. Nişte poezii minunate. Atât de minunate încât toată lumea va plânge.

Mai târziu poate că voi face altceva. După ce voi încheia cu poeziile. Mai devreme sau mai târziu mi se vor

termina cuvintele, înțelegeți? Toată lumea poartă înăuntru doar un anumit număr de cuvinte. Şi atunci unde mă voi afla? Cred că mi-ar plăcea să fiu pompier după aceea. Şi apoi medic. Nu contează. La urmă de tot voi fi acrobat. Când voi fi foarte bătrân şi voi fi învățat, în sfârşit, să merg ca ceilalți oameni. Atunci voi dansa pe sârmă, iar oamenii vor rămâne uluiți. Până şi copiii mici. Asta mi-ar plăcea să fac. Să dansez pe sârmă până mor.

Dar nu contează. Nu are nicio importanță. Pentru mine. După cum puteți vedea, sunt un om bogat. Nu am de ce să-mi fac griji. Nu, nu. Nu în privința asta. Puteți să vă pariați până şi ultimul dolar. Tatăl era bogat, iar micuțul Peter a primit toți banii lui când l-au ferecat în întuneric. Ha, ha, ha. Scuzați-mă că râd. Uneori sunt atât de amuzant.

Sunt ultimul Stillman. Era o familie importantă, sau cel puțin aşa se spune. Din vechiul Boston, dacă ați auzit cumva de ei. Eu sunt ultimul. Nu mai există alții. Sunt capătul tuturor a, sunt ultimul bărbat. Cu atât mai bine, cred. Nu e deloc păcat ca totul să se sfârşească acum. E bine ca toți să fie morți.

Tatăl poate că nu era cu adevărat rău. Cel puțin aşa spun acum. Avea un cap mare. Era la fel de mare ca unul foarte mare, ceea ce însemna că era mult loc înăuntru. Atât de multe gânduri în capul acela mare al lui. Dar bietul Peter, nu-i aşa? Era într-adevăr în mare încurcătură. Peter care nu putea vedea sau spune, care nu putea gândi şi nici face. Peter care nu putea. Nu. Nimic.

Nu ştiu nimic despre asta. Şi nici nu înțeleg. Soția mea este cea care îmi spune aceste lucruri. Ea zice că e important pentru mine să ştiu, chiar dacă nu pricep. Dar nici măcar asta nu înțeleg. Pentru a şti, trebuie să înțelegi. Nu-i aşa? Dar eu nu ştiu nimic. Poate că sunt Peter Stillman sau poate că nu. Numele meu adevărat este Peter Nimeni. Mulțumesc. Şi ce credeți despre asta?

Deci vă spuneam despre tata. E o poveste bună, chiar dacă eu nu o înțeleg. V-o pot spune pentru că ştiu cuvintele. Şi asta e ceva, nu-i aşa? Să ştii cuvintele, vreau să zic. Câteodată sunt atât de mândru de mine! Scuzați-mă. Aşa spune soția mea. Ea spune că tatăl vorbea despre Dumnezeu. Acest cuvânt mi se pare caraghios. Când îl citeşti invers, îți iese câine3. Iar un câine nu prea seamănă cu Dumnezeu, nu? Ham Ham. Mrrr mrrr. Acestea sunt cuvinte de câine. Eu cred că sunt frumoase. Atât de drăguțe şi de adevărate. Ca şi cuvintele pe care le inventez eu.

În fine. Spuneam... Tatăl vorbea despre Dumnezeu. Voia să ştie dacă Dumnezeu avea un limbaj. Nu mă întrebați ce înseamnă asta. Eu vă povestesc doar pentru că ştiu cuvintele. Tatăl credea că un copil ar fi putut vorbi acea limbă dacă nu ar fi văzut alți oameni. Dar unde era copilul? Ah. Acum începeți să înțelegeți. Nu trebuia să îl cumpere. Fireşte, Peter ştia câteva cuvinte de oameni. Asta nu se putea remedia. Dar tatăl s-a gândit că poate Peter le va uita. După o vreme. De aceea era foarte mult pleosc, pleosc, pleosc. De fiecare dată când Peter spunea un cuvânt, tatăl îi dădea un pleosc. În cele din urmă Peter a învățat să nu spună nimic. Aha aha aha. Mulțumesc.

Peter îşi ținea cuvintele înăuntru. Toate acele zile, luni şi ani. Acolo în întuneric, micuțul Peter singur singurel, iar cuvintele zbârnâiau în capul lui şi îi țineau tovărăşie. De aceea gura lui nu funcționează bine. Bietul Peter. Uaa uaa. Aşa sunt lacrimile lui. Băiețelul care nu poate creşte niciodată.

Peter poate vorbi ca oamenii acum. Dar încă mai are celelalte cuvinte în capul său. Sunt limbajul lui Dumnezeu şi nimeni altcineva nu le poate spune. Nu se pot traduce. De

---

3 Joc de cuvinte intraductibil. *God* („Dumnezeu”, engl.) se citeşte invers *dog* („câine”, engl.)

aceea Peter trăieşte atât de aproape de Dumnezeu. De aceea este un poet atât de faimos.

Totul este foarte bun pentru mine acum. Pot face orice vreau. Oricând, oriunde. Am chiar şi o soție. După cum puteți vedea. Am pomenit-o puțin mai devreme. Poate că ați şi cunoscut-o deja. Este frumoasă, nu? O cheamă Virginia. Acesta nu este numele ei adevărat. Dar asta nu contează. Pentru mine.

De fiecare dată când îi cer, soția mea îmi aduce o fată. Sunt curve. Eu îmi bag viermele înăuntrul lor şi ele gem. Au fost atât de multe. Ha, ha. Urcă aici şi eu le fut. E bine să te fuți. Virginia le dă bani şi toată lumea e mulțumită. Puteți să vă pariați până şi ultimul dolar. Ha ha.

Biata Virginia. Ei nu îi place să se fută. Cu mine, vreau să spun. Poate că se fute cu altul. Cine ştie? Eu nu ştiu nimic despre asta. Nu contează. Dar poate că dacă sunteți drăguț cu Virginia, ea o să vă lase s-o futeți. M-ar face fericit. De dragul dumneavoastră. Mulțumesc.

Aşadar. Sunt multe lucruri, încerc să vi le spun. Ştiu că nu e totul la locul lui în capul meu. Şi este adevărat, da, v-o spun din proprie inițiativă, că uneori țip şi iar țip. Fără motiv. Ca şi cum ar fi nevoie de vreun motiv. Dar eu nu văd niciunul. Sau oricine altcineva. Nu. Şi apoi sunt momente când nu spun nimic. Zile şi zile la rând. Nimic, nimic, nimic. Uit cum să fac să-mi iasă pe gură cuvintele. Atunci îmi vine greu să mă mişc. Da da. Chiar şi să văd. Atunci mă transform în Domnul Trist.

Încă îmi mai place să stau pe întuneric. Uneori, cel puțin, îmi face bine, cred. Pe întuneric vorbesc limba lui Dumnezeu şi nimeni nu mă aude. Nu vă supărați, vă rog. Nu mă pot abține.

Cel mai mult îmi place aerul. Da. Şi, cu începetişorul, am învățat să trăiesc înăuntrul lui. Aerul şi lumina, da, şi lumina, lumina care străluceşte peste toate lucrurile şi le

pune acolo pentru ca ochii mei să le vadă. Există aerul şi lumina şi asta e cel mai frumos lucru dintre toate. Scuzaţi-mă. Aerul şi lumina. Da. Când e vreme frumoasă îmi place să mă aşez lângă fereastra deschisă. Uneori mă aplec pe geam şi privesc lucrurile de jos. Strada şi toată lumea, câinii şi maşinile, cărămizile clădirii din faţă. Apoi sunt momente în care închid ochii şi rămân aşezat acolo, cu adierea vântului mângâindu-mi chipul, şi cu lumina înăuntrul aerului, totul în jurul meu şi chiar în faţa pleoapelor mele, iar lumea este toată roşie, un roşu foarte frumos înăuntrul ochilor mei, cu soarele strălucind peste mine şi peste ochii mei.

Este adevărat că ies arareori, îmi vine greu şi nu sunt întotdeauna responsabil şi de încredere. Uneori ţip. Să nu vă supăraţi pe mine, vă rog. Nu mă pot abţine. Virginia spune că trebuie să învăţ cum să mă port în public. Dar uneori nu mă pot abţine, iar ţipătul ţâşneşte pur şi simplu din mine.

Dar chiar îmi place să merg în parc. Acolo sunt copacii, aerul şi lumina. E ceva bun în toate astea, nu? Da. Puţin câte puţin, încep să mă simt tot mai bine înăuntrul meu. Îmi dau seama de asta. Până şi dr. Wyshnegradsky o spune. Ştiu că încă sunt băieţelul marionetă. Asta n-are leac. Nu nu. De acum nu. Dar câteodată cred că voi creşte în cele din urmă şi voi deveni real.

Pentru moment, sunt încă Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Nu pot şti cine voi fi mâine. Fiecare zi este nouă şi în fiecare zi mă nasc din nou. Văd speranţa pretutindeni, chiar şi pe întuneric, şi când voi muri poate că mă voi transforma în Dumnezeu.

Mai sunt multe cuvinte de spus. Dar cred că nu le voi spune. Nu. Azi nu. Gura mea este obosită acum şi cred că a sosit momentul să mă retrag. Desigur, eu nu ştiu nimic despre timp. Dar asta nu contează. Pentru mine. Vă

mulțumesc foarte mult. Ştiu că îmi veți salva viața, domnule Auster. Mă bazez pe dumneavoastră. Viața nu poate dura decât o anumită vreme, înțelegeți? Toate celelalte se află în cameră, cu întunericul, cu limbajul lui Dumnezeu, cu țipetele. Aici sunt făptura aerului, un lucru frumos peste care să strălucească lumina. Poate că vă veți aduce aminte de asta. Sunt Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Mulțumesc mult.

Discursul se încheiase. Cât de mult ținuse, Quinn nu putea să își dea seama. Căci de-abia acum, când cuvintele se opriseră, își dădu seama că stăteau în întuneric. Se părea că o întreagă zi se scursese. La un moment dat, în timpul monologului lui Stillman, soarele asfințise în cameră, dar Quinn nu își dăduse seama. Dar acum simțea întunericul şi tăcerea fremătându-i în cap. Astfel trecură câteva minute. Quinn se gândi că acum era rândul lui să spună ceva, dar nu era sigur. Îl putea auzi pe Peter Stillman respirând anevoios la locul său din celălalt capăt al camerei, iar acesta era singurul sunet care răzbătea în încăpere. Quinn nu reuşea să se hotărască ce să facă. Îi trecură prin cap câteva posibilități, dar mai apoi le elimină una câte una. Rămase aşezat acolo, aşteptând să se întâmple ceva.

Sunetul unor picioare învelite în ciorapi traversând camera sparse în cele din urmă tăcerea. Urmă clicul metalic al unui întrerupător de veioză, iar camera se umplu dintr-odată de lumină. Ochii lui Quinn se întoarseră automat către sursa ei, iar acolo, stând în picioare lângă o veioză aşezată pe o masă la stânga scaunului lui Peter, o văzu pe Virginia Stillman. Tânărul continua să privească înainte fix, ca şi cum ar fi adormit cu ochii deschişi. Doamna Stillman se aplecă peste el, îşi petrecu brațul în jurul umărului lui Peter şi îi şopti uşor la ureche.

— A sosit momentul, Peter, spuse ea. Doamna Saavedra te aşteaptă.

Peter îşi ridică privirea către ea şi îi surâse.

— Sunt plin de speranţă, zise.

Virginia Stillman îşi sărută tandru soţul pe obraz.

— Ia-ţi rămas bun de la domnul Auster, spuse ea. Peter se ridică. Sau, mai bine zis, începu trista şi domoala manevră de a-şi ridica trupul de pe fotoliu şi de a sta în picioare. La fiecare mişcare cădea, se prăbuşea înapoi, însoţindu-şi strădaniile de atacuri bruşte de înţepeneală, de mormăieli şi de cuvinte al căror înţeles Quinn nu îl putu descifra. În cele din urmă, Peter reuşi să stea drept. Rămase un moment lângă fotoliul său cu o expresie de triumf şi îl privi pe Quinn în ochi. Apoi zâmbi larg şi fără urmă de stinghereală.

— La revedere, îi zise.

— La revedere, Peter, spuse Quinn.

Peter schiţă cu mâna un gest spasmodic în semn de rămas bun, după care se întoarse încet şi traversă camera. Mergea clătinându-se, aplecându-se mai întâi către dreapta, apoi către stânga, iar picioarele când îndoindu-se, când înţepenind brusc. În celălalt capăt al camerei, stând în picioare în pragul scăldat de lumină, se afla o femeie de vârstă mijlocie cu o uniformă albă de infirmieră. Quinn presupuse că era doamna Saavedra. Îl urmări cu privirea pe Peter până când tânărul dispăru dincolo de uşă.

Virginia Stillman se aşează în faţa lui Quinn, în acelaşi fotoliu din care tocmai se ridicase soţul ei.

— Aş fi putut să vă scutesc de toate astea, dar m-am gândit că era mai bine să vedeţi cu ochii dumneavoastră, zise ea.

— Înţeleg, spuse Quinn.

— Nu, nu cred că înţelegeţi, zise femeia cu amărăciune. Nu cred că cineva poate înţelege.

Quinn zâmbi precaut şi apoi îşi zise că era momentul să intervină.

— Orice aş înţelege sau n-aş înţelege eu, n-are nimic a face cu cazul. M-aţi angajat să fac o treabă şi cu cât încep mai repede, cu atât mai bine. Din câte am înţeles, cazul este urgent. Nu am pretenţia că îl înţeleg pe Peter şi nici ceea ce aţi suferit dumneavoastră. Ceea ce contează este că sunt dispus să vă ajut. Cred că ar trebui să acceptaţi asta aşa cum este.

Quinn simţea că începuse să se dezmorţească. Ceva îi spunea că avusese tonul potrivit şi o senzaţie bruscă de plăcere îl inundă, de parcă tocmai ar fi reuşit să treacă peste un hotar interior propriu.

— Aveţi dreptate, zise Virginia Stillman. Desigur. Femeia se opri o clipă, respiră adânc şi tăcu din nou, ca şi cum ar fi repetat în capul ei lucrurile pe care se pregătea să le spună. Quinn observă că mâinile ei rămăseseră încleştate pe braţele fotoliului.

— Îmi dau seama – continuă ea – că ceea ce spune Peter poate părea, în mare parte, neclar, mai ales prima oară când îl auzi povestind. Eu mă aflam în camera de alături şi am ascultat ceea ce v-a spus. Nu trebuie să credeţi că Peter spune întotdeauna adevărul. Pe de altă parte, ar fi o greşeală să credeţi că minte.

— Vreţi să spuneţi că ar trebui să cred unele dintre lucrurile pe care mi le-a zis şi să nu cred altele.

— Exact asta vreau să spun.

— Obiceiurile dumneavoastră sexuale, sau lipsa lor, nu mă privesc câtuşi de puţin, doamnă Stillman, zise Quinn. Chiar dacă ceea ce a spus Peter este adevărat, pentru mine nu are nicio importanţă. Când faci o meserie ca a mea, ai toate şansele să dai peste câte puţin din toate şi dacă nu înveţi să te abţii de la orice judecată, nu vei putea ajunge nicăieri. Eu sunt obişnuit să ascult secretele oamenilor şi totodată sunt deprins să îmi ţin gura. Dacă un anumit fapt nu are nicio legătură cu cazul, nu îmi foloseşte

la nimic.

Doamna Stillman se înroşi.

— Voiam doar să ştiți că Peter nu a spus adevărul. Quinn ridică din umeri, scoase o țigară şi şi-o aprinse.

— Fie cum o fi, nu are nicio importanță. Ceea ce mă interesează pe mine sunt celelalte lucruri pe care le-a spus Peter. Presupun că acelea sunt adevărate, iar dacă sunt, aş vrea să aud ce aveți de spus dumneavoastră.

— Da, sunt adevărate.

Virginia Stillman îşi desprinse mâinile de pe brațele fotoliului şi îşi duse mâna dreaptă sub bărbie. Gânditoare. Ca şi cum ar fi căutat o postură de sinceritate de nezdruncinat.

— Peter are un mod infantil de a povesti totul. Dar ceea ce a spus este adevărat.

— Povestiți-mi ceva despre tată. Orice credeți dumneavoastră că ar fi relevant.

— Tatăl lui Peter era un Stillman din Boston. Sunt sigură că ați auzit de această familie. Câțiva dintre ei au fost guvernatori în secolul al nouăsprezecelea. Unii au fost episcopi ai Bisericii Episcopaliene, apoi în familie au mai fost şi ambasadori, chiar şi un rector la Harvard. În acelaşi timp, familia a făcut mulți bani din textile, din comerț maritim şi Dumnezeu ştie din ce altceva. Detaliile nu au nicio importanță, oricum. Atâta vreme cât dumneavoastră vă faceți o idee despre antecedentele în cauză.

— Tatăl lui Peter a mers la Harvard, în tradiția celor din familia sa. A studiat filosofie şi religie şi, din câte se spune, era un student eminent. Şi-a făcut dizertația despre interpretările teologice ale Lumii Noi în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea şi apoi a acceptat un post la catedra de religie de la Columbia. La puțin timp după aceea s-a căsătorit cu mama lui Peter. Nu ştiu prea multe despre ea. Din fotografiile pe care le-am văzut, era foarte frumoasă. Dar

delicată, cam ca Peter, cu ochii aceia de un albastru deschis şi cu pielea foarte albă. Câțiva ani mai târziu, când s-a născut Peter, familia locuia într-un apartament enorm de pe Riverside Drive. Cariera universitară a lui Stillman luase avânt. Şi-a rescris dizertația şi a transformat-o într-o carte care s-a bucurat de o primire excelentă, iar el, la treizeci şi patru sau treizeci şi cinci de ani, a ajuns profesor titular. Apoi a murit mama lui Peter. Nimic nu este clar în legătură cu moartea ei. Stillman a afirmat că murise în somn, dar probele păreau să indice o sinucidere. Ceva legat de o supradoză de pastile, dar desigur că nu s-a putut dovedi nimic. Umbla vorba că el ar fi ucis-o. Dar acestea au fost doar zvonuri şi nu s-a întâmplat nimic. Toată povestea a fost trecută sub tăcere.

Peter avea doar doi ani pe atunci şi era un copil absolut normal. După moartea soției sale, se pare că Stillman nu a prea avut de-a face cu el. A angajat o soră medicală şi, pe parcursul următoarelor şase luni sau cam aşa ceva, a fost ea cea care s-a ocupat cu totul de îngrijirea lui Peter. Apoi, ca din senin, Stillman a concediat-o. Nu-mi aduc aminte cum o chema, cred că era o anume domnişoară Barber, dar ea a depus mărturie la proces. Se pare că Stillman a ajuns acasă, într-o zi, şi i-a zis că avea să se ocupe personal de educația lui Peter. Şi-a prezentat demisia la Columbia şi le-a spus că renunță la postul de la universitate pentru a se dedica întru totul fiului său. Banii, firește, nu reprezentau un obstacol, aşa că nimeni nu l-a putut împiedica să facă ce îşi propusese.

După aceea, a dispărut, mai mult sau mai puțin. A rămas în acelaşi apartament, dar nu ieşea aproape niciodată. Nimeni nu ştie cu adevărat ce s-a întâmplat acolo. Cred că, cel mai probabil, el a început să creadă în vreuna dintre elucubrantele idei religioase despre care scrisese. Asta l-a dat peste cap şi l-a făcut să-şi piardă mințile. Nu

există niciun alt mod de a descrie aşa ceva. L-a închis pe Peter într-o cameră din apartament, a acoperit ferestrele şi l-a ţinut încuiat acolo timp de nouă ani. Încercaţi să vă imaginaţi, domnule Auster. Nouă ani. O copilărie întreagă petrecută în întuneric, izolat de lume, fără niciun alt contact uman în afară de o bătaie pe care o primea din când în când. Trăiesc cu rezultatele acelui experiment şi pot să vă asigur că rănile lăsate au fost monstruoase. Ceea ce aţi văzut dumneavoastră azi, era Peter într-unul dintre cele mai bune momente ale sale. A durat nu mai puţin de treisprezece ani ca să-l aducem în acest punct şi pentru nimic în lume nu voi permite ca cineva să-i facă rău din nou.

Doamna Stillman se opri să-şi tragă sufletul. Quinn îşi dădu seama că ea se afla în pragul unei crize de nervi şi că un singur cuvânt ar fi fost suficient pentru a o împinge într-acolo. Era momentul să vorbească el, altminteri conversaţia îi scăpa de sub control.

— Şi cum l-au descoperit în cele din urmă pe Peter? întrebă el.

O parte din tensiune părăsi trupul femeii. Răsuflă adânc şi îl privi în ochi pe Quinn.

— A avut loc un incendiu, răspunse ea.

— Un incendiu accidental sau unul provocat?

— Nimeni nu ştie.

— Dar dumneavoastră ce credeţi?

— Eu cred că Stillman se afla în biroul lui. Acolo unde îşi ţinea notiţele despre experimentul său şi cred că, în cele din urmă, şi-a dat seama că munca sa fusese un eşec total. Nu spun că regreta ceva din ceea ce făcuse. Dar chiar privind lucrurile din punctul său de vedere, ştia că dăduse greş. Cred că în acea noapte a atins punctul de maxim dezgust faţă de sine şi s-a hotărât să-şi ardă hârtiile. Dar focul a scăpat de sub control şi a mistuit mare parte din

apartament. Din fericire, camera lui Peter se afla în celălalt capăt al unui coridor lung, iar pompierii au ajuns la el la timp.

— Şi apoi?

— A durat câteva luni să clarifice totul. Hârtiile lui Stillman fuseseră distruse, ceea ce însemna că nu existau probe concrete. Pe de altă parte, starea lui Peter, camera în care fusese ţinut, scândurile acelea îngrozitoare care acopereau ferestrele, în fine, poliția a pus lucrurile cap la cap şi a reconstruit cazul. Stillman a fost trimis în fața instanței.

— Şi ce s-a întâmplat la proces?

— Stillman a fost declarat nebun şi a fost închis.

— Iar Peter?

— Şi el a fost trimis la un spital. A stat acolo până acum doi ani.

— Acolo l-ați cunoscut dumneavoastră?

— Da. În spital.

— Cum anume?

— Eu eram logopedul lui. Am lucrat cu Peter în fiecare zi vreme de cinci ani.

— Nu vreau să credeți că sunt indiscret, dar cum s-a ajuns la căsătorie?

— E mai complicat.

— Vă deranjează să-mi povestiți cum a fost?

— Nu chiar. Dar nu cred că veți înțelege.

— Nu există decât un singur mod de a descoperi asta.

— Bine, atunci voi încerca s-o spun cât mai simplu. Era cea mai bună metodă de a-l scoate pe Peter din spital şi de a-i da ocazia să ducă o viață mai normală.

— Şi nu puteați încerca să deveniți tutorele lui legal?

— Procedura era foarte complicată. Şi, pe deasupra, Peter nu mai era minor.

— Dar asta nu a însemnat un enorm sacrificiu pentru

dumneavoastră?

— De fapt, nu. Mai fusesem căsătorită o dată şi totul s-a dovedit a fi un dezastru. Nu e ceva ce mi-aş dori să mai încerc vreodată. Cel puțin cu Peter am căpătat un scop în viață.

— E adevărat că îi dau drumul lui Stillman?

— Mâine. Va ajunge la gara Grand Central în cursul serii.

— Şi dumneavoastră credeți că poate veni după Peter. E doar o presimțire sau aveți şi dovezi în această privință?

— Câte puțin din fiecare. Acum doi ani voiau să îi dea drumul. Dar atunci el i-a trimis o scrisoare lui Peter, iar eu le-am arătat-o autorităților, care au hotărât că nu era pregătit să fie pus în libertate, în cele din urmă.

— Ce fel de scrisoare era?

— Scrisoarea unui dement. Îl numea diavol pe Peter şi spunea că va veni o zi în care va da socoteală.

— Aveți cumva scrisoarea?

— Nu. Am lăsat-o la poliție acum doi ani.

— Atunci vreo copie?

— Îmi pare rău. Credeți că e important?

— Ar putea să fie.

— Aş putea încerca să fac rost de o copie dacă doriți.

— Să înțeleg că nu au mai fost alte scrisori după aceea.

— Niciuna. Iar acum se crede că Stillman este pregătit pentru a fi pus în libertate. Acesta este punctul de vedere oficial, cel puțin, iar eu nu pot să fac nimic pentru a-i împiedica să-i dea drumul. Ceea ce cred eu, totuşi, este că Stillman şi-a învățat fără doar şi poate lecția. Şi-a dat seama că scrisorile şi amenințările nu făceau altceva decât să îl țină închis acolo.

— Aşa că sunteți încă îngrijorată.

— Întocmai.

— Dar nu aveți o idee clară despre planurile pe care le-ar putea avea Stillman.

— Aşa e.

— Şi ce doriți să fac eu?

— Vreau să-l supravegheați îndeaproape. Vreau să aflați ce pune la cale. Vreau să-l țineți departe de Peter.

— Cu alte cuvinte, o distinsă misiune de urmărire.

— Presupun că da.

— Cred că dumneavoastră trebuie să înțelegeți că eu nu îl pot împiedica pe Stillman să intre în această clădire. Ceea ce pot face, totuşi, este să vă dau de ştire. Şi, bineînțeles, să mă asigur că sunt tot timpul în urma lui.

— Înțeleg. Atâta vreme cât asta ne asigură un fel de protecție...

— Bun. Cât de des vreți să vă pun la curent?

— Aş vrea să îmi dați un raport zilnic. Să zicem un telefon în cursul serii, în jurul orelor zece sau unsprezece.

— Nicio problemă.

— Mai e ceva?

— Aş mai avea câteva întrebări. De exemplu, sunt curios cum ați aflat că Stillman va ajunge la gara Grand Central mâine seară.

— E de datoria mea să ştiu, domnule Auster. Sunt prea multe în joc aici ca să las totul la voia întâmplării. Şi dacă nu îl urmăreşte nimeni pe Stillman din momentul în care soseşte, ar putea foarte bine să dispară fără urmă. Iar eu nu vreau să se întâmple aşa ceva.

— Cu ce tren vine?

— Cu cel de la 6, 41, din direcția Poughkeepsie.

— Presupun că aveți o fotografie a lui Stillman...

— Da, firește.

— Mai e şi problema cu Peter. Aş vrea să ştiu de ce i-ați spus toate astea. Nu ar fi fost mai bine să țineți totul sub tăcere?

— Aşa aveam de gând. Dar, din întâmplare, Peter asculta la celălalt telefon când eu am primit vestea că îi vor da drumul tatălui său. Apoi nu mai puteam face nimic. Peter poate fi foarte încăpățânat, iar eu am învățat că e mai bine să nu-l minți.

— O ultimă întrebare. Cine v-a trimis la mine?

— Soțul doamnei Saavedra, Michael. A fost polițist şi s-a interesat în toate părțile. A aflat că dumneavoastră sunteți cel mai bun din oraş pentru acest gen de treburi.

— Mă simt flatat.

— Din câte am văzut până acum, domnule Auster, sunt convinsă că am găsit omul potrivit.

Quinn interpretă această afirmație ca pe un semnal că se putea ridica. Se simți uşurat să-şi poată dezmorți picioarele, în sfârşit. Lucrurile decurseseră foarte bine, mult mai bine decât se aşteptase el, dar capul îl durea acum, iar trupul i se moleşise ca după o epuizare cum nu mai simțise de ani de zile. Avea impresia că dacă ar mai fi stat, ar fi terminat prin a se da de gol.

— Onorariul meu este de o sută de dolari pe zi plus cheltuielile, zise el. Dacă mi-ați putea da un avans, ar fi o dovadă că lucrez pentru dumneavoastră, ceea ce ne-ar asigura o relație privilegiată detectiv-client. Asta înseamnă că orice se petrece între noi va fi strict confidențial.

Virginia Stillman zâmbi, ca şi cum ar fi răspuns unei glume secrete. Sau poate că aceasta era reacția ei la cele două posibile sensuri ale ultimei lui fraze. Asemenea atâtor alte lucruri care i s-au întâmplat în zilele şi săptămânile următoare, Quinn simți că nu putea fi sigur de nimic.

— Cât ați dori? întrebă ea.

— Nu contează. Las asta la aprecierea dumneavoastră.

— Cinci sute atunci?

— E mai mult decât suficient.

— Bine. Mă duc să-mi iau carnetul de cecuri. Virginia

Stillman se ridică şi îi zâmbi din nou lui Quinn.

— Vă voi aduce şi o poză a tatălui lui Peter. Cred că ştiu exact de unde să o iau.

Quinn îi mulţumi şi îi spuse că o aştepta. O privi îndepărtându-se şi se trezi gândindu-se iarăşi cum ar arăta fără haine. Oare îi făcea avansuri, se întrebă Quinn, sau era doar o altă festă pe care i-o juca propria minte? Se hotărî să-şi amâne cugetările şi să revină mai târziu asupra subiectului.

Virginia Stillman se întoarse în cameră şi spuse:

— Poftim cecul. Sper că l-am completat corect.

Da, da, se gândi Quinn în timp ce se uita atent la cec, totul e cum nu se poate mai bine. Era mulţumit de propria sa isteţime. Cecul, desigur, fusese scris pe numele lui Paul Auster, ceea ce însemna că Quinn nu putea fi tras la răspundere pentru că s-ar fi dat drept detectiv particular fără să aibă autorizaţie. Îl liniştea să se ştie cumva în siguranţă. Faptul că nu putea încasa cecul nu îl preocupa prea mult. Înţelese atunci că nu intrase în povestea aceea pentru bani. Îşi strecură cecul în buzunarul de la piept al sacoului.

— Îmi pare rău, dar nu am o fotografie mai recentă, zise Virginia Stillman. Aceasta are peste douăzeci de ani. Dar mă tem că mai mult nu pot face.

Quinn se uită la fotografia cu chipul lui Stillman, de parcă ar fi sperat să-i vină vreo inspiraţie bruscă, la vreun neaşteptat torent subteran de informaţii care să îl ajute să-l înţeleagă pe acel bărbat. Dar poza nu îi spuse nimic. Nu era decât fotografia unui bărbat obişnuit. O studie încă un moment şi ajunse la concluzia că persoana aceea putea foarte bine să fie oricine.

— O voi analiza mai atent când voi ajunge acasă, zise el, punând-o în acelaşi buzunar în care dispăruse şi cecul. Luând în considerare trecerea vremii, sunt sigur că voi

putea să-l recunosc mâine la gară.

— Asta sper, spuse Virginia Stillman. E extrem de important şi îmi pun toată încrederea în dumneavoastră.

— Nu vă faceţi griji, zise Quinn. Nu am dezamăgit pe nimeni până acum.

Ea îl conduse până la uşă. Pentru câteva secunde rămaseră acolo în tăcere, neştiind dacă mai era ceva de adăugat sau dacă sosise momentul despărţirii, în acel scurt răstimp, Virginia îşi aruncă dintr-odată braţele în jurul lui Quinn, îi căută buzele şi îl sărută pătimaş, strecurându-şi limba până în fundul gurii lui. Luat pe neaşteptate, Quinn nici nu reuşi să se bucure de moment.

Când, în cele din urmă, el putu să respire, doamna Stillman încă îl ţinea strâns, cu braţele întinse.

— Asta ca să vă demonstrez că Peter nu spunea adevărul. Este foarte important să mă credeţi.

— Vă cred, zise Quinn. Şi chiar dacă nu v-aş fi crezut, n-ar avea nicio importanţă.

— Voiam doar să ştiţi de ce sunt în stare.

— Cred că mi-am făcut deja o idee.

Ea îi luă mâna dreaptă între palme şi i-o sărută.

— Vă mulţumesc, domnule Auster. Chiar cred că dumneavoastră sunteţi răspunsul la problema noastră.

El îi promise să o sune în noaptea următoare, după care se trezi ieşind pe uşă, coborând cu liftul şi părăsind clădirea. Era trecut de miezul nopţii când ajunse pe stradă.

Quinn mai auzise şi înainte despre cazuri ca al lui Peter Stillman. În timpul fostei sale vieţi, la puţin timp după naşterea fiului său, scrisese recenzia unei cărţi despre copilul sălbatic din Aveyron, iar la acea vreme analizase atent subiectul. Din câte îşi putea aminti, cea mai veche atestare a unui asemenea experiment apărea în scrierile lui Herodot: faraonul egiptean Psamtik închisese doi copii în secolul al VII-a şaptelea înainte de Christos şi îi poruncise

slujitorului care se ocupa de ei să nu scoată un singur cuvânt în prezența lor. Conform lui Herodot, un cronicar câtuşi de puțin vrednic de încredere, copiii învățaseră să vorbească – primul lor cuvânt fiind cel folosit de frigieni pentru pâine. În Evul Mediu, sfântul împărat roman Frederick al II-lea repetase experimentul, sperând să descopere adevăratul „limbaj natural" al oamenilor prin folosirea unor metode asemănătoare, dar copiii muriseră înainte să apuce să scoată un singur cuvânt. În cele din urmă, în ceva ce fusese o înşelăciune fără doar şi poate, la începutul secolului al XVI-lea, regele Scoției, Iacob al IV-lea, a susținut că nişte copii scoțieni izolați într-un mod asemănător ajunseseră să vorbească „o ebraică foarte bună".

Cu toate acestea, excentricii şi ideologii nu au fost singurii interesați de subiect. Până şi un om atât de rațional şi sceptic precum Montaigne a cercetat atent chestiunea, iar în eseul său cel mai important, *Apologia lui Raymond Sebond,* scrisese: „Cred că un copil care a fost crescut în completă singurătate, departe de orice întovărăşire (ceea ce ar fi un dur experiment), ar dobândi vreun soi de limbaj pentru a-şi exprima ideile. Şi nu este plauzibil ca Natura să ne fi refuzat această resursă pe care a pus-o la dispoziția atâtor alte animale... Dar rămâne încă de aflat ce limbaj ar vorbi acest copil, căci ipotezele care s-au formulat despre el nu par să poarte prea mult adevăr în ele".

Pe lângă asemenea experimente, mai erau şi cazurile izolărilor accidentale – copii pierduți în pădure, marinari părăsiți pe insule pustii, copii crescuți de lupi –, precum şi cazurile unor părinți cruzi şi sadici care îşi încuiau copiii, îi legau cu lanțuri de pat, îi închideau în dulapuri, îi schingiuiau fără alt motiv decât spasmele propriilor lor sminteli, iar Quinn citise vasta literatură dedicată acestor poveşti. Era cea a marinarului scoțian Alexander Selkirk

(considerat de unii drept modelul pentru Robinson Crusoe), care trăise patru ani singur pe o insulă de pe coasta chiliană şi care, conform căpitanului corăbiei care l-a salvat în 1708, „într-atât îşi uitase limba din pricina nefolosirii ei, încât abia am reuşit să-l înţelegem". La nici douăzeci de ani mai târziu, Peter din Hanovra, un copil sălbatic de vreo paisprezece ani, care fusese găsit mut şi într-o pădure din apropierea oraşului german Hamelin, era adus la curtea Angliei sub protecţia specială a regelui George I. Atât Swift, cât şi Defoe au avut posibilitatea să îl vadă, iar acest fapt i-a inspirat lui Defoe pamfletul *Schiţă a naturii ca atare,* publicat în 1726. Peter nu a învăţat niciodată să vorbească, totuşi, iar după câteva luni a fost trimis la ţară, unde a trăit până la şaptezeci de ani, fără să arate niciun interes pentru sex, pentru bani sau alte lucruri lumeşti. Apoi mai fusese cazul lui Victor, băiatul sălbatic din Aveyron, găsit în 1800. Sub îngrijirile atente şi conştiincioase ale doctorului Itard, Victor a reuşit să deprindă câteva noţiuni elementare ale limbii, dar nu a depăşit niciodată nivelul unui copil mic. Însă şi mai cunoscut decât Victor fusese Kaspar Hauser, care apăruse într-o clipă amiază din 1828 în Nürnberg, îmbrăcat în veşminte stranii şi aproape incapabil să scoată un sunet inteligibil. Putea să-şi scrie numele, dar în toate celelalte privinţe se comporta ca un copil mic. Adoptat de oraş şi lăsat în grija unui învăţător de acolo, îşi petrecea zilele stând pe podea, jucându-se cu căluţi de jucărie şi hrănindu-se doar cu pâine şi apă. Cu toate acestea, Kaspar a progresat. A ajuns un excelent călăreţ, a devenit obsedat de curăţenie, era pasionat de culorile roşu şi alb, şi, din câte se spunea, făcea dovada unei memorii ieşite din comun, în special în privinţa numelor şi a chipurilor. Totuşi, prefera să stea închis în casă, fugind de lumina puternică şi, asemeni lui Peter din Hanovra, nu a arătat niciodată vreun interes pentru sex sau bani. Când şi-a recăpătat, puţin câte puţin,

memoria, a putut să-şi aducă aminte că petrecuse mulţi ani pe podeaua unei camere întunecate, hrănit de un bărbat care nu îi vorbea niciodată şi nici nu se lăsa văzut. La puţin timp după aceste dezvăluiri, Kasper a fost ucis cu un pumnal de către un necunoscut în parcul oraşului.

De ani întregi Quinn nu îşi mai îngăduise să se gândească la aceste poveşti. Subiectul copiilor era prea dureros pentru el, în special cel al copiilor care suferiseră, care fuseseră maltrataţi, care muriseră înainte să poată creşte. Dacă Stillman era omul cu pumnalul care se întorsese ca să se răzbune pe băiatul a cărui viaţă o distrusese, Quinn voia să fie acolo pentru a-l împiedica. Ştia că nu putea să îşi readucă la viaţă fiul, dar cel puţin putea să nu îl lase pe altul să moară. Dintr-odată i se oferise această posibilitate, iar în acel moment, în timp ce stătea în picioare în stradă, ideea a ceea ce îl aştepta i se aşternu înainte ca un vis cumplit. Se gândi la coşciugul micuţ cu trupul neînsufleţit al fiului său şi la cum îl văzuse coborât în groapă în ziua înmormântării. Aceea era adevărata izolare, îşi zise el. Aceea era adevărata tăcere. Nu îl ajuta, poate, că numele fiului său fusese tot Peter.

La intersecţia dintre Strada 72 şi Madison Avenue făcu semn unui taxi. În timp ce maşina huruia prin parc îndreptându-se către West Side, Quinn se uită pe geam şi se întrebă dacă acei copaci erau aceiaşi copaci pe care îi vedea Peter Stillman când umbla prin aer şi prin lumină. Se întrebă dacă Peter vedea aceleaşi lucruri pe care le vedea el, sau dacă lumea arăta altfel pentru el. Şi dacă un copac nu era un copac, Quinn se întrebă ce era atunci, de fapt.

După ce taxiul îl lăsă în faţa casei, Quinn îşi dădu seama că îi era foame. Nu mai mâncase nimic de la micul dejun pe care îl luase dimineaţă devreme. Ce ciudat, se gândi el, cât de repede a zburat timpul în apartamentul soţilor Stillman. Dacă nu se înşela, stătuse acolo mai bine

de paisprezece ore. Cu toate acestea, avea senzația că vizita sa nu durase mai mult de trei sau cel mult patru ore. Pus în fața acestei contradicții, dădu din umeri şi îşi spuse: „Trebuie să învăț să mă uit mai des la ceas”.

Merse înapoi pe Strada 107, făcu stânga pe Broadway şi se îndreptă spre centru, căutând un loc convenabil unde să mănânce. În seara aceea nu se simțea atras de niciun bar – de ideea de a mânca acolo pe întuneric, hărțuit de sporovăială bine îmbibată cu alcool din jur – deşi, în mod normal, s-ar fi bucurat să meargă într-un bar. Când traversă 112th Street, văzu că la Heights Luncheonette era încă deschis şi se hotărî să intre. Era un local bine luminat şi totuşi mohorât, care avea pe un perete o etajeră enormă plină de reviste pentru femei, apoi o zonă pentru articole de papetărie, alta pentru ziare, câteva mese pentru clienți şi o tejghea enormă de plastic cu scaune de bar rotative. Un portorican înalt cu o bonetă de bucătar din carton alb stătea în spatele tejghelei. Treaba lui era să pregătească mâncarea, care consta în mare parte în hamburgeri mici garnisiți cu zgârciuri, sandvişuri fade cu roşii pălite şi salată uscată, chifle, *milkshakes* şi băuturi cu lapte, sifon şi siropuri. În dreapta lui, instalat comod în spatele casei de marcat, se afla şeful, un omuleț de vârstă mijlocie cu început de chelie şi păr creț şi cu un număr de lagăr de concentrare tatuat pe antebraț, lăfăindu-se peste regatul său de țigări, pipe şi trabucuri. Şedea acolo impasibil, citind ediția de noapte a *Daily News* de a doua zi.

Localul era aproape pustiu la ora aceea. La masa din spate de tot stăteau doi bătrâni zdrențăroşi, unul foarte gras şi celălalt foarte slab, studiind cu atenție nişte formulare de pariuri sportive. Pe masă, între cei doi, se aflau două ceşti de cafea goale. În partea din față, lângă etajera de reviste, stătea un tânăr student care ținea în mână o revistă deschisă şi se uita absorbit la poza unei femei goale. Quinn

se aşează la bar şi comandă un hamburger şi o cafea. În timp ce trecea la treabă, bucătarul îi vorbi peste umăr:

— Ai văzut meciul din seara asta?

— L-am pierdut. Vreo veste bună?

— Tu ce crezi?

De ani de zile, Quinn avea aceeaşi conversaţie cu acel bărbat, al cărui nume nu îl cunoştea. O dată, pe când se afla în micuţul restaurant, vorbise cu el despre baseball, iar acum, de fiecare dată când venea, îşi continuau conversaţia. Iarna discutau despre transferuri, pronosticuri şi amintiri; în timpul sezonului, vorbeau întotdeauna despre ultimul meci. Amândoi erau suporteri Mets, iar deznădejdea acelei pasiuni crease o legătură între ei.

Bucătarul scutură din cap.

— În primele două tururi, Kingsman e singuru' care reuşeşte să lovească bine, zise el. Bang, bang. Două lovituri de mamă-mamă, trimise direct în lună. Lu' Jones îi ies nişte aruncări bune de data asta, iar lucrurile nu arată aşa de rău. Doi la unu la ieşirea din al nouălea tur. Pittsburgh bagă doi oameni în a doua şi a treia, unul eliminat, aşa că Mets se duc în zona de încălzire după Allen. Ăsta trece de baza întâi, depăşindu-l pe următoru' jucător ca să ajungă la ei. Aşa, şi băieţii noştri de la Mets îşi strâng jucătorii aproape de perimetru ca să-şi întărească bazele, sau cine ştie, poate reuşesc un joc dublu dacă trimit lovitura prin mijloc. Pena vine din spate şi trage o lovitură scurtă rasă cu pământul către baza întâi, iar nenorocita îi scapă printre picioare lui Kingsman. Mai marchează doi şi gata, bye-bye New York.

— Dave Kingman e un căcat, zise Quinn, luând o muşcătură din hamburger.

— Da' fii cu ochii pe Poster, se auzi bucătarul.

— Poster e terminat. Dus pe copcă. Un maimuţoi c-o moacă prăpădită.

Quinn îşi mesteca mâncarea cu grijă, pipăind-o cu

limba în căutare de bucățele de os.

— Ar trebui să-l facă pachet şi să-l expedieze înapoi la Cincinatti prin curierat rapid.

— Da, zise bucătarul. Da' o să fie duri. Mai buni decât anu' trecut, în orice caz.

— Nu ştiu, spuse Quinn, mai luând o muşcătură. Arată bine pe hârtie, dar cu ce se pot lăuda, de fapt? Ştears e tot timpul accidentat. Au jucători din liga a doua în baza a doua şi în perimetrul scurt, iar Brooks nu poate să se concentreze la joc. Mookie e bun, dar e cam necopt şi nici măcar nu se pot hotărî pe cine să pună pe extrema dreaptă. Încă îl mai au pe Rusty, adevărat, dar e deja prea gras ca să mai alerge bine. Şi în ceea ce priveşte aruncările, las-o moartă. Mai degrabă ne-am duce tu şi cu mine mâine dimineață la Shea[4] să ne angajăm ca titulari şi să fim cei mai tari din parcare.

— Poate că te-aş face managerul meu, zise bucătarul. Ai putea să le zici vreo două cârnaților ăia.

— Poți să-ți pariezi până şi ultimul dolar pe asta, zise Quinn. După ce termină de mâncat, Quinn se apropie de standurile de papetărie. Tocmai sosise un transport de caiete noi, puse unul peste altul într-un maldăr impresionant, o grămadă superbă de nuanțe albastre, verzi, roşii şi galbene. Luă unul şi observă că paginile aveau rândurile strânse care îi plăceau lui. Quinn scria întotdeauna cu stiloul, folosind o maşină de scris doar pentru versiunile finale, aşa că era mereu în căutarea unor caiete bune cu spirală. Acum că se băgase în cazul Stillman, i se părea că ocazia impunea achiziționarea unui nou caiet. Ar fi fost util să aibă un carnețel separat în care să-şi noteze gândurile şi ideile, observațiile şi întrebările. Poate că astfel

[4] William A. Shea Stadium – stadion de baseball din New York, unde joacă acasă cei de la Mets.

lucrurile nu i-ar scăpa printre degete.

Cercetă grămăjoara, încercând să se hotărască pe care să îl aleagă. Din motive care nu i-au devenit niciodată prea clare, dintr-odată se simți năpădit de dorința irezistibilă de a lua un caiet roşu de la baza mormanului. Îl scoase şi îl analiză, dând uşurel paginile cu degetul mare. Nu-şi putea explica de ce îl tenta atât de mult. Era un caiet studențesc standard, de o sută de file. Dar ceva părea să îl atragă la el, de parcă singurul său scop pe lume ar fi fost să absoarbă cuvintele care țâşneau din stiloul lui Quinn. Aproape stingherit de intensitatea trăirilor sale, Quinn îşi puse caietul roşu la subsuoară, se duse la casă şi îl cumpără.

Un sfert de oră mai târziu, întors în apartamentul său, Quinn scoase din buzunarul de la haină fotografia lui Stillman şi cecul şi le aşeză cu grijă pe masă. Curăță masa de tot soiul de resturi – chibrituri arse, mucuri de țigări, fire de scrum, cartuşe de cerneală goale, câteva monede, bilete mâzgălite şi rupte, o batistă murdară – şi puse carnetul roşu în mijloc. Apoi trase jaluzelele, îşi scoase hainele şi se aşeză la birou. Nu mai făcuse asta niciodată, dar i se părea cumva potrivit să stea gol în acel moment. Rămase aşa preț de douăzeci sau treizeci de secunde, încercând să nu se clintească, încercând să nu facă altceva decât să respire. Apoi deschise caietul roşu. Luă stiloul şi îşi scrise inițialele, DQ (de la Daniel Quinn) pe prima pagină. Era întâia oară în peste cinci ani când îşi trecea numele adevărat pe unul dintre caietele sale. Se opri un moment pentru a reflecta asupra acestui fapt, dar apoi şi-l şterse din minte, spunându-şi că era irelevant. Dădu pagina. Pentru câteva clipe îi studie albeața, întrebându-se dacă nu era cumva un cretin. Apoi îşi apăsă stiloul pe primul rând şi scrise prima însemnare în caietul roşu.

Chipul lui Stillman. Sau: chipul lui Stillman aşa cum era acum douăzeci de ani. Cu neputință de spus dacă figura

de mâine va semăna cu aceasta. Nu încape nicio îndoială, totuşi, că acesta nu este chipul unui nebun. Sau să nu fie aceasta o afirmaţie legitimă? Din punctul meu de vedere, cel puţin, pare blajin, dacă nu chiar plăcut. E până şi o urmă de gingăşie în liniile din jurul gurii. Mai mult ca sigur ochi albaştri, cu o tendinţă de a lăcrima. Păr rar încă de pe atunci, poate dispărut cu totul deja, iar ceea ce o fi rămas, cenuşiu sau chiar alb. Pare ciudat de familiar: genul meditativ, fără îndoială foarte încordat, cineva care poate că se bâlbâie, luptându-se cu sine pentru a conteni şuvoiul de cuvinte care îi ţâşnesc pe gură.

Micuţul Peter. E oare nevoie să-mi imaginez totul sau mă pot lua după spusele lor pe încredere? Întunericul. Să mă închipui în acea cameră, ţipând. Nu-mi prea vine. Cred că nici măcar nu vreau să înţeleg. La ce bun? Aceasta nu este o povestioară, în cele din urmă. Este un fapt, ceva care s-a petrecut în această lume, şi se presupune că eu am o treabă de făcut, o nimica toată, şi mi-am dat deja acordul. Dacă totul merge bine, ar trebui să fie chiar foarte simplu. Nu am fost angajat să înţeleg, ci doar să acţionez. Asta e ceva nou. Trebuie să ţin cont de asta, cu orice preţ.

Şi totuşi, cum zicea Dupin în Poe? „O identificare a intelectului gânditorului cu cel al oponentului său". Dar aici asta s-ar aplica lui Stillman-tatăl. Ceea ce e încă şi mai rău, probabil.

În ceea ce o priveşte pe Virginia, sunt într-o mare dilemă. Nu doar din cauza sărutului, care s-ar putea explica prin diverse motive, nu pentru ce a spus Peter despre ea, căci n-are nicio importanţă. Mariajul ei? Poate. Completa lui distonanţă. Să se fi băgat în toată povestea asta pentru bani? Sau să fie cumva mână în mână cu Stillman? Asta ar schimba totul. Dar, în acelaşi timp, n-are nicio noimă. Căci, dacă aşa stau lucrurile, pentru ce m-ar mai fi angajat? Ca să aibă un martor al aparentelor sale bune intenţii? Se

poate şi asta. Dar pare prea alambicat. Şi totuşi: de ce am senzaţia că ea nu este de încredere?

Chipul lui Stillman, iarăşi. M-am gândit în ultimele minute că l-am mai văzut undeva. Poate că acum mulţi ani, prin cartier, înainte să îl aresteze.

Să-mi amintesc cum e să port hainele altora. Să încep de acolo, cred. În ipoteza că va trebui s-o fac. Pe vremuri, acum optsprezece, douăzeci de ani, când nu aveam bani şi prietenii îmi dădeau haine de purtat. Pardesiul lui J. În timpul facultăţii, de exemplu. Şi senzaţia ciudată pe care o aveam, cum că intram în pielea lui. Acesta este probabil un bun început.

Şi apoi, cel mai important lucru: să-mi amintesc cine sunt. Să-mi amintesc cine ar trebui să fiu. Nu cred că acesta e un joc. Pe de altă parte, nimic nu e clar. De exemplu: cine eşti? Iar dacă crezi că ştii, de ce continui să minţi în această privinţă? N-am niciun răspuns. Tot ce pot spune e asta: ascultă-mă. Numele meu este Paul Auster. Acesta nu este numele meu adevărat.

Quinn îşi petrecu dimineaţa următoare în biblioteca de la Columbia, cu cartea lui Stillman. Ajunse devreme, primul care se afla acolo când se deschiseră uşile, iar tăcerea holurilor de marmură îi dădu o senzaţie reconfortantă, de parcă i s-ar fi permis accesul într-o criptă a uitării. După ce îşi flutură din fugă permisul de absolvent înspre angajatul somnoros din spatele biroului, scoase cartea din raft, se întoarse la etajul trei şi se aşeză pe un fotoliu de piele verde aflat într-una dintre sălile pentru fumători. Dimineaţa senină de mai îl pândea de afară ca o ispită, ca o chemare de a hoinări în aer liber, fără nicio ţintă, dar Quinn reuşi să o izgonească repede.

Grădina şi turnul: viziuni timpurii ale Lumii Noi. Volumul era împărţit în două capitole de cam aceeaşi dimensiune, *Mitul Paradisului* şi *Mitul Turnului Babel.* Prima

era concentrată asupra descoperirilor exploratorilor, începând de la Columb şi mergând până la Raleigh. Argumentul lui Stillman era că primii oameni care ajunseseră în America crezuseră că găsiseră din întâmplare raiul pe pământ, o a doua Grădină a Edenului. Spre exemplu, în relatarea celei de a treia călătorii, Columb scrie: „Căci cred că aici se află Raiul pe pământ, în care nimeni nu poate intra fără încuviinţarea lui Dumnezeu". În ceea ce privea oamenii acelor locuri, Peter Martyr scria în 1505: „Par să trăiască în acea lume aurie despre care vorbeau atât de mult scriitorii antici, aceea în care oamenii trăiau în simplitate şi neprihănire, fără legi impuse, fără neînţelegeri, fără judecători sau calomniatori, mulţumiţi doar de satisfacerea naturii". Ori cum scria inevitabilul Montaigne, la mai bine de jumătate de secol după aceea: „După părerea mea, ceea ce vedem, de fapt, la aceste popoare nu numai că depăşeşte toate imaginile pe care poeţii le-au schiţat după Epoca de Aur şi toate născocirile lor ce reprezentau condiţia fericită a omenirii în acea vreme, ci şi conceptul şi dorinţa filosofiei înseşi". Încă de la început, considera Stillman, descoperirea Lumii Noi fusese impulsul care insuflase viaţă gândirii utopice, scânteia care dăduse speranţă perfectibilităţii vieţii umane, de la cartea lui Thomas Morus din 1516 până la profeţia lui Geronimo de Mendieta, câţiva ani mai târziu, cum că America ar deveni un stat teocratic ideal, o adevărată Cetate a lui Dumnezeu. Exista, cu toate acestea, şi punctul de vedere contrar. Dacă unii considerau că indienii trăiau într-o inocenţă anterioară păcatului originar, existau alţii care îi credeau fiare sălbatice, animale cu chip de om. Descoperirea canibalilor în Caraibe nu a contribuit la îmbunătăţirea acestei păreri. Spaniolii au folosit-o ca scuză pentru a-i exploata fără milă pe localnici în propriile lor scopuri mercantile. Căci, dacă nu consideri că cel din faţa ta e o fiinţă umană, nici n-o să ai prea multe

mustrări de conştiinţă în ceea ce priveşte comportamentul tău faţă de el. Abia în 1537, când a fost emisă bula papală a lui Paul al III-lea, indienii au fost declaraţi oameni adevăraţi, cu suflete proprii. Dezbaterea, în orice caz, a mai durat câteva sute de ani, culminând, pe de o parte, cu „nobilul sălbatic" al lui Locke şi Rousseau, care a pus bazele teoretice ale democraţiei într-o Americă independentă, şi, pe de altă parte, cu campania de exterminare a indienilor, izvorâtă din credinţa nestrămutată că singurul indian bun era indianul mort.

Cea de a doua parte a cărţii începea cu o nouă analiză a izgonirii din Rai. Sprijinindu-se puternic pe ideile lui Milton şi pe descrierea acestuia din *Paradisul pierdut* – ca reprezentant al posturii puritane ortodoxe –, Stillman afirma că doar după izgonire a început viaţa oamenilor aşa cum o cunoaştem azi. Căci, dacă în Grădină nu exista, de fapt, răul, atunci nici binele nu exista acolo. Aşa cum Milton dădea glas acestei idei în *Areopagitica:* „Căci din acea coajă a unui măr gustat venit-au pe lume binele şi răul, precum doi gemeni inseparabili"5. Interpretarea pe care Stillman o dăduse acestei fraze era extrem de profundă. Mereu atent la posibilitatea jocurilor de cuvinte, el demonstra că termenul „a gusta" era, de fapt, o trimitere la cuvântul latinesc „sapere", care înseamnă, în acelaşi timp, „a gusta" şi „a şti", ca atare conţinând o referinţă subliminală la arborele cunoaşterii, adică la originea acelui măr al cărui gust a adus pe lume cunoaşterea, adică binele şi răul. Stillman stăruia şi asupra paradoxului cuvântului „gemeni", care sugerează, în acelaşi timp, „a uni" şi „a despărţi", întrupând astfel două semnificaţii egale şi opuse, care la rândul lor întrupează o viziune a limbajului pe care Stillman o considera prezentă în

---

5 *It was out of the rind of one apple tasted that good and evil leapt fore into the world, like two twins leaving together.*

toată opera lui Milton. În *Paradisul pierdut,* spre exemplu, fiecare cuvânt cheie are două înțelesuri: unul înainte de izgonire şi unul după. Pentru a-şi demonstra argumentul, Stillman extrăgea câteva asemenea cuvinte – sinistru, şerpuit, delicios – şi arăta că folosirea lor înainte de izgonire era neatinsă de conotații morale, în vreme ce utilizarea lor după izgonirea din Rai era întunecată, ambiguă, pătrunsă de cunoaşterea răului. Singura îndatorire a lui Adam în Eden fusese să inventeze limbajul, să dea nume fiecărei făpturi şi fiecărui lucru, în acea stare de inocență, limba sa mersese drept în inima lumii. Cuvintele sale nu fuseseră doar adăugate la lucrurile pe care le vedea, ci, de fapt, le dezvăluiau esența, le dădeau viață pur şi simplu. Lucrurile şi numele lor se puteau substitui oricând între ele. Dar aceasta nu se mai aplica după izgonirea din Rai. Numele s-au despărțit atunci de lucruri; cuvintele au degenerat într-un sistem de semne arbitrare; limbajul a fost separat de Dumnezeu. Povestea Raiului, aşadar, nu prezintă doar prăbuşirea omului, ci şi prăbuşirea limbajului.

Mai apoi, în *Cartea Facerii,* apare altă poveste despre limbaj. După Stillman, episodul Turnului Babel era o recapitulare exactă a celor petrecute în Rai, dar dezvoltată şi cu un înțeles generalizat, pentru toată omenirea. Povestea capătă un sens special atunci când se ia în considerare aşezarea ei în carte: capitolul al unsprezecelea al *Facerii,* versetele de la 1 la 9. Acesta este ultimul incident din preistorie inclus în Biblie. După aceea, Vechiul Testament este doar o cronică a evreilor. Cu alte cuvinte, Turnul Babel reprezintă ultima imagine înainte de adevăratul început al lumii.

Comentariile lui Stillman se întindeau pe pagini întregi. Începea cu un studiu istoric al diverselor tradiții exegetice referitoare la respectivul episod, continua cu nenumăratele interpretări greşite care apăruseră în jurul

lui, şi se încheia cu un prelung catalog de legende din Haggadah (un compendiu de interpretări rabinice nelegate de chestiunile legale). Era general acceptat, scria Stillman, că turnul fusese construit în anul 1996 după facerea lumii, la numai trei sute patruzeci de ani după Potop, „ca să nu fim împrăştiaţi pe toată faţa Pământului". Pedeapsa lui Dumnezeu a venit tocmai ca răspuns la această dorinţă a oamenilor, care contrazicea o poruncă apărută mai devreme în *Facere:* „Creşte-ţi, înmulţiţi-vă, umpleţi pământul şi supuneţi-l". Distrugând turnul, aşadar, Dumnezeu îl condamna pe om să asculte această poruncă. O altă interpretare, totuşi, vedea turnul ca pe o sfidare adusă lui Dumnezeu. Nimrod, primul conducător al întregii lumi, era desemnat arhitectul Turnului: Babel avea să fie un sanctuar care simboliza universalitatea puterii sale. Aceasta era perspectiva prometeică asupra poveştii, care se sprijinea pe frazele „al cărui vârf să ajungă la cer" şi „să ne facem un nume". Construcţia turnului a devenit pasiunea obsesivă şi covârşitoare a omenirii, mai importantă, în cele din urmă, decât viaţa însăşi. Cărămizile au devenit mai preţioase decât oamenii. Femeile care lucrau acolo nu se opreau nici măcar pentru a-şi aduce pe lume copiii; îşi prindeau nou-născuţii în şorţuri şi apoi îşi continuau munca. Se pare că existau trei grupuri diferite implicate în construcţie: cei care voiau să sălăşluiască în Rai, cei care voiau să se războiască cu Dumnezeu şi cei care voiau să venereze idoli. În acelaşi timp, erau uniţi cu toţii în strădaniile lor – „Şi tot pământul avea o singură limbă şi aceleaşi cuvinte" –, iar puterea latentă a unei omeniri unite l-a supărat pe Dumnezeu – „Şi Domnul a zis: Iată, ei sunt un singur popor, şi toţi au aceeaşi limbă; şi iată de ce s-au apucat; acum nimic nu i-ar împiedica să facă ce şi-au pus în gând". Acest discurs este un ecou conştient al cuvintelor pe care Dumnezeu le-a pronunţat la izgonirea lui Adam şi a Evei din Rai: „Iată că

omul a ajuns ca unul dintre Noi, cunoscând binele şi răul. Să-l împiedicăm dar acum ca nu cumva să-şi întindă mâna şi să ia din pomul vieții, să mănânce din el şi să trăiască în veci. De aceea Domnul-Dumnezeu i-a izgonit din Grădina Edenului". O altă interpretare susține însă că această povestioară era menită doar să explice diversitatea popoarelor şi a limbilor. Căci dacă toți oamenii se trăgeau din Noe şi din fiii lui, cum se puteau justifica enormele diferențe dintre culturi? O altă interpretare, asemănătoare, afirma că episodul era o explicație a existenței păgânismului şi a idolatriei, căci, înainte de această întâmplare, toți oamenii sunt prezentați ca monoteişti în credințele lor. Iar în ceea ce priveşte turnul în sine, legenda susține că o treime din structură s-a afundat în pământ, o treime a fost mistuită de foc şi o alta a rămas în picioare. Dumnezeu l-a lovit pe om în două feluri diferite pentru a-l convinge că distrugerea era o pedeapsă divină şi nu o pură întâmplare. Cu toate acestea, partea care a rămas în picioare era atât de înaltă încât un palmier văzut de sus nu părea mai mare decât o lăcustă. Se mai spunea şi că cineva putea merge vreme de trei zile în umbra turnului fără să o poată părăsi. În cele din urmă – iar Stillman trata acest aspect foarte pe larg – se credea că cine se uita la ruinele turnului uita tot ceea ce ştia.

Quinn nu vedea legătura dintre toate acestea şi Lumea Nouă. Dar atunci începu un nou capitol, iar Stillman vorbea dintr-odată despre viața lui Henry Dark, un preot din Boston care se născuse la Londra în 1649 (în ziua execuției lui Carol I), venise în America în 1675 şi murise într-un incendiu în Cambridge, Massachusetts, în 1691.

Conform lui Stillman, în tinerețe Henry Dark îi slujise ca secretar privat lui John Milton, din 1669 până la moartea poetului, cinci ani mai târziu. Aceasta era o noutate pentru Quinn, căci i se părea că-şi amintea să fi citit pe undeva că,

după ce a rămas orb, Milton îşi dicta opera uneia dintre fiicele sale. Dark, află el, era un puritan fervent, cercetător al chestiunilor teologice şi adept zelos al operei lui Milton. Îşi întâlnise idolul la o mică întrunire, iar acesta îl invitase să-i facă o vizită în săptămâna următoare. De aici au rezultat tot mai multe vizite, până când, în cele din urmă, Milton a început să îi încredinţeze diverse treburi neînsemnate: să scrie după dictare, să îl călăuzească pe străzile Londrei, să îi citească din operele anticilor. Într-o scrisoare din 1672, trimisă de Dark surorii sale din Boston, acesta făcea referire la lungile discuţii cu Milton despre problemele mai delicate ale exegezei biblice. Apoi Milton a murit şi Dark a rămas neconsolat. Şase luni mai târziu, gândindu-se că Anglia era un pustiu, un loc care nu îi mai oferea nimic, s-a hotărât să emigreze în America. A sosit la Boston în vara anului 1675.

Prea puţine se cunoşteau despre primii săi ani în Lumea Nouă. Stillman înainta speculaţia că poate călătorise spre Vest, pătrunzând în teritorii neexplorate, dar unde nu putuse găsi dovezi concrete care să vină în sprijinul ipotezei sale. Pe de altă parte, anumite trimiteri din scrierile lui Dark indicau o profundă cunoaştere a obiceiurilor indienilor, ceea ce îl făcea pe Stillman să speculeze că Dark ar fi trăit o lungă vreme în sânul unuia dintre triburi. Cu toate acestea, nu exista nicio menţionare publică a lui Dark până în 1682, când numele său era trecut în registrul de căsătorii din Boston, unde o luase de soţie pe o anume Lucy Fitts. Doi ani mai târziu apărea la conducerea unei mici parohii puritane de la marginea oraşului. Soţii Dark au avut mulţi copii, dar toţi au murit în fragedă pruncie. Totuşi, un fiu pe nume John, născut în 1686, a supravieţuit. Dar se ştia că acesta pierise în 1691, căzând din greşeală de la o fereastră aflată la al doilea etaj. Doar o lună mai târziu întreaga casă cădea pradă flăcărilor, iar atât Dark, cât şi soţia lui aveau să-şi găsească sfârşitul în acel incendiu.

Henry Dark ar fi fost trecut în uitarea neagră a vieții primilor americani dacă nu ar fi fost un pamflet publicat în 1690 şi intitulat *Noul Babel.* Conform lui Stillman, această lucrare micuță, de numai şaizeci şi patru de pagini, era cea mai vizionară descriere a noului continent scrisă până la acea vreme. Dacă Dark nu ar fi murit la scurt timp după publicarea ei, efectul său ar fi fost, fără nicio îndoială, mai însemnat. Căci, din câte se părea, cea mai mare parte din exemplarele existente fuseseră distruse în incendiul care pusese capăt vieții lui Dark. Stillman nu putuse descoperi decât unul singur, şi asta din pură întâmplare, în podul casei pe care familia sa o avea în Cambridge. După ani de căutări asidue, ajunsese la concluzia că acesta era singurul exemplar care mai exista.

Noul Babel, scris în stilul impetuos al prozei miltoniene, propunea construirea paradisului în America. Spre deosebire de ceilalți autori care se pronunțaseră asupra subiectului, Dark nu presupunea că paradisul era un loc care putea fi descoperit. Nu existau hărți care să călăuzească paşii omului într-acolo şi nici instrumente de navigare care să-l poată conduce pe om pe țărmurile sale. Existența sa rămânea, mai degrabă, înăuntrul omului însuşi: ideea unui dincolo pe care el îl putea crea, într-o zi, în intervalul dintre aici şi acum. Căci utopia nu se afla altundeva, nici măcar, după cum spunea Dark, în „verbalitatea" ei. Iar omul nu putea reuşi să creeze acest loc visat decât clădindu-l cu propriile sale mâini.

Dark îşi extrăgea concluziile din interpretarea episodului biblic ca pe un text profetic. Inspirându-se intens din perspectiva lui Milton asupra izgonirii din Rai, călca pe urmele maestrului său prin atribuirea unei importanțe nemăsurate rolului limbajului. Dar ducea ideile poetului un pas mai departe. Dacă alungarea omului a atras şi o alungare a limbajului, nu era oare logic să se presupună că

s-ar putea anula prăbuşirea din Rai, că i s-ar putea inversa efectele, suprimând căderea limbajului, luptând pentru refacerea limbii care se vorbea în Eden? Dacă omul ar putea învăța această limbă originară a inocenței, nu ar urma după aceea o redobândire a acelei stări de inocență lăuntrică? Nu trebuia decât să luăm aminte la pilda lui Christos, susținea Dark, pentru a înțelege că astfel stau lucrurile. Căci nu era oare Christos doar un om, o făptură din carne şi oase? Şi nu vorbea oare Christos acea limbă dinainte de păcatul originar? În *Paradisul regăsit* al lui Milton, Satana vorbea cu „grai amăgitor şi dublu înțeles", în vreme ce, în cazul lui Christos, „faptele-i deopotrivă sunt cu vorbele lui, vorbele lui/dau rostirea potrivită inimii sale mari, inima sa/cuprinde bunătate, înțelepciune, dreptate şi formă desăvârşită". Căci oare Dumnezeu nu „trimisese acum Oracolul său viu/în lume, voia sa din urmă să propovăduiască, /şi-acum Spiritul Adevărului trimis-a, de-a pururi să sălăşluiască/în inimile cele smerite, un Oracol lăuntric/neapărat acolo ca eu întreg Adevărul să-l cunosc"? Şi, datorită lui Christos, n-a avut oare izgonirea un final fericit, n-a fost oare *o felix culpa,* aşa cum spune dogma? Aşadar, susținea Dark, ar fi într-adevăr posibil ca omul să vorbească limba dintâi a inocenței şi să recupereze, intact şi întru totul, acel adevăr lăuntric.

Revenind la povestea Turnului Babel, Dark îşi elabora apoi planul şi anunța viziunea sa asupra lucrurilor ce aveau să vină. Citând al doilea verset din *Facerea 11* – „Şi pornind ei spre răsărit, au dat peste o câmpie în țara Şinear; şi au descălecat acolo" –, Dark afirma că acest pasaj demonstra mişcarea spre Vest a vieții şi a civilizației umane. Căci cetatea Babel – sau Babilonia – se afla în Mesopotamia, mult la răsărit față de meleagurile evreilor. Dacă Babel se afla la est de ceva, acel ceva era Edenul, locul originar al omenirii. Datoria omului de a se împrăştia pe tot pământul –

supunându-se astfel poruncii lui Dumnezeu „creşte-ţi... umpleţi pământul” – îl călăuzea astfel, în mod inevitabil, spre vest. Dar ce alt ţinut mai vestic exista în toată creştinătatea, se întreba Dark, dacă nu America? Sosirea coloniştilor englezi în Lumea Nouă putea fi interpretată, aşadar, ca o împlinire a acelei porunci străvechi. America era ultimul pas din acest proces. O dată ce continentul s-ar fi umplut, ar fi sosit momentul unei schimbări a sorţii omenirii. Piedica în calea construirii Turnului Babel – că omul trebuie să umple pământul – ar fi înlăturată. În acel moment ar fi posibil, din nou, ca tot pământul să aibă o singură limbă şi aceleaşi cuvinte. Iar dacă se întâmpla astfel, paradisul nu se afla departe.

Aşa cum Turnul Babel fusese construit la trei sute patruzeci de ani după Potop, porunca avea să fie împlinită, prezicea Dark, exact la trei sute patruzeci de ani după sosirea vasului Mayflower la Plymouth. Căci cu siguranţă că aveau să fie puritanii, noul popor ales al lui Dumnezeu, cei care vor avea în mâinile lor soarta omenirii. Spre deosebire de evrei, care îl dezamăgiseră pe Dumnezeu refuzând să-l recunoască pe fiul său trimis pe pământ, acei englezi transplantaţi vor scrie ultimul capitol din istorie înainte ca pământul şi cerul să se unească în cele din urmă. Precum Noe în arca sa, ei traversaseră întinsul ocean pentru a-şi duce la îndeplinire sfânta misiune.

Trei sute patruzeci de ani, după calculele lui Dark, însemna că în 1960 s-ar fi încheiat prima parte a lucrării coloniştilor. În acel moment, s-ar fi pus bazele adevăratei lucrări ce avea să urmeze: construirea unui nou Babel. Deja, scria Dark, zărea semne încurajatoare în oraşul Boston, căci aici, ca nicăieri altundeva în lume, principalul material de construcţie era cărămida – care, precum spunea versetul al treilea din *Facerea 11,* era materialul de construcţie al primului Babel. În anul 1960, afirma el cu

toată încrederea, noul Babel va începe să se înalțe, însăşi forma sa aspirând să atingă cerul, un simbol al învierii spiritului uman. Istoria se va scrie în sens invers. Ceea ce căzuse avea să se ridice. Ceea ce se sfărâmase avea să fie întreg din nou. O dată terminat, turnul va fi destul de mare ca să-i adăpostească pe toți locuitorii din Lumea Nouă. Va fi loc pentru fiecare persoană, iar de îndată ce omul va intra în încăperile sale va uita tot ce ştiuse vreodată. După patruzeci de zile şi patruzeci de nopți, va ieşi de acolo transformat într-un nou om, care va vorbi limba lui Dumnezeu şi pregătit să sălăşluiască în cel de-al doilea şi etern paradis.

Aşa se încheia rezumatul pe care îl făcea Stillman după pamfletul lui Henry Dark, datat 26 decembrie 1690, în cea de a şaptesprezecea aniversare a debarcării de pe Mayflower.

Quinn scoase un mic oftat şi închise cartea. Sala de lectură era goală. Se aplecă înainte, îşi sprijini capul în mâini şi închise ochii.

— O mie nouă sute şaizeci, zise cu voce tare.

Încercă să invoce o imagine a lui Henry Dark, dar nu reuşi. În mintea sa vedea doar o vâlvătaie, un rug de cărți în flăcări. Apoi, pierzându-şi firul gândurilor, îşi aminti dintr-odată că 1960 fusese anul în care Stillman îşi închisese fiul.

Deschise caietul roşu şi şi-l aşeză în poală. Dar, chiar când se pregătea să scrie ceva în el, se hotărî, totuşi, că era destul. Închise caietul roşu, se ridică de pe fotoliu şi înapoie cartea lui Stillman la biroul de la intrare, îşi aprinse o țigară când ajunse în capul scărilor, părăsi biblioteca şi păşi în după-amiaza de mai.

Ajunse la gara Grand Central mult mai devreme. Trenul cu care venea Stillman nu trebuia să sosească până la ora 6, 41, dar Quinn voia să aibă timp pentru a cerceta geografia locului, pentru a se asigura că Stillman nu avea să-i scape printre degete. Când ieşi din metrou şi intră în

sala mare văzu că ceasul gării arăta ora patru. Gara începuse deja să se umple de mulţimea obişnuită la orele de vârf. Croindu-şi drum printre corpurile care veneau din direcţia opusă, Quinn făcu un tur al intrărilor numerotate, căutând scări ascunse privirii, ieşiri nesemnalizate, nişe întunecate. Ajunse la concluzia că o persoană hotărâtă să se facă nevăzută putea reuşi fără prea mult efort. Trebuia să spere că Stillman nu fusese avertizat de prezenţa lui acolo. Dacă primise de veste, iar Stillman reuşea să-i scape, asta ar fi însemnat că Virginia Stillman purta toată răspunderea. Altcineva nu putea fi. Îl liniştea gândul că avea un plan de rezervă în cazul în care lucrurile nu ieşeau cum trebuia. Dacă Stillman nu apărea, Quinn avea să se ducă direct pe 60th Street şi să o înfrunte pe Virginia Stillman cu ceea ce ştia deja.

În timp ce colinda prin gară, îşi aduse aminte cine se presupunea că era el, de fapt. Începuse să observe că urmarea faptului de a fi Auster nu era chiar neplăcută. Deşi avea în continuare acelaşi corp, aceeaşi minte, aceleaşi gânduri, se simţea de parcă l-ar fi scos cumva din sine, ca şi cum n-ar mai fi trebuit să suporte povara propriei sale conştiinţe. Printr-un simplu subterfugiu al inteligenţei sale, o dibace schimbare de nume, se simţea mult mai uşor şi mai liber, în acelaşi timp, ştia că totul era doar o amăgire. Dar găsea o oarecare alinare în asta. Nu se pierduse pe sine cu totul, căci doar pretindea a fi altcineva şi putea să redevină Quinn oricând ar fi vrut. Faptul că acum exista un scop pentru transformarea sa în Paul Auster – un scop care devenea din ce în ce mai important pentru el – îi folosea ca un soi de justificare morală pentru farsă şi îl absolvea de obligaţia de a-şi apăra minciuna. Căci, în mintea sa, a se crede Paul Auster era sinonim cu a face bine pe lume.

Hoinări prin gară ca şi cum s-ar fi aflat în pielea lui Paul Auster, aşteptând să apară Stillman. Îşi ridică privirea

către cupola sălii şi analiză fresca de constelaţii. O puzderie de becuri care reprezentau stelele şi contururile figurilor cereşti. Quinn nu reuşise să înţeleagă niciodată legătura dintre constelaţii şi numele lor. În copilărie, petrecuse multe ceasuri sub cerul nopţii, încercând să facă o legătură între roiurile de luminiţe şi formele de urşi, tauri, săgetători şi vărsători. Dar nu reuşea niciodată şi se simţea ca un prost, ca şi cum ar fi avut o pată oarbă în mijlocul creierului. Se întrebă dacă, la acea vârstă, Auster fusese mai bun decât el la aşa ceva.

Peste drum, acoperind o bună parte din peretele de la răsărit al gării, se afla afişul publicitar Kodak, cu toate culorile sale aprinse, nepământeşti. Scena lunii respective înfăţişa o stradă dintr-un sătuc de pescari din Noua Anglie, poate Nantucket. O frumoasă lumină primăvăratică strălucea peste pietrele pavajului. În ghivecele ferestrelor erau flori de toate culorile, iar în depărtare, spre capătul străzii, se zărea marea, cu valurile sale albe şi cu apa ireal de albastră. Quinn îşi aminti că vizitase Nantucket împreună cu soţia sa, cu mulţi ani în urmă, în prima ei lună de sarcină, când fiul lui nu era decât o migdală micuţă în pântecele ei. I se păru chinuitor să se gândească la aşa ceva în acel moment, aşa că încercă să şteargă imaginile care începeau să prindă contur în mintea sa. „Priveşte lucrurile prin ochii lui Auster", îşi zise, „şi nu te mai gândi la nimic altceva". Îşi îndreptă din nou atenţia asupra fotografiei şi se simţi uşurat să descopere că gândurile i se abăteau asupra subiectului balenelor, asupra expediţiilor care porniseră din Nantucket în secolul trecut, asupra lui Melville şi a primelor pagini din *Moby Dick.* De acolo gândurile îi zburară la relatările pe care le citise despre ultimii ani ai lui Melville, bătrânul taciturn care lucra la vama din New York, lipsit de cititori, uitat de toţi. Apoi, dintr-odată, cu mare claritate şi

precizie, văzu fereastra lui Bartleby[6] şi peretele neted de cărămidă din faţa lui.

Cineva îl bătu uşor pe braţ, dar atunci când Quinn se întoarse pentru a face faţă asaltului dădu peste un omuleţ tăcut care îi întindea un pix verde cu roşu. De pix era prins un steguleţ de hârtie albă. Pe o parte scria: „Acest bun articol vă este oferit prin bunăvoinţa unui SURDO-MUT. Plătiţi cât vreţi. Mulţumesc pentru ajutor". Pe cealaltă parte a steguleţului era tipărită o schiţă a alfabetului surdo-muţilor – ÎNVAŢĂ SĂ VORBEŞTI CU PRIETENII TĂI – care arăta poziţia mâinii pentru fiecare dintre cele douăzeci şi şase de litere. Quinn îşi băgă mâna în buzunar şi îi dădu un dolar bărbatului. Surdo-mutul dădu scurt din cap şi apoi îşi văzu de drum, lăsându-l pe Quinn cu pixul în mână.

Era deja trecut de ora cinci. Quinn se hotărî că ar fi mai puţin vulnerabil în alt loc, aşa că se îndreptă către sala de aşteptare. În general, aceasta era un loc sinistru, plin de praf şi de oameni care n-aveau încotro să meargă, dar acum, la ora de vârf, fusese luat în stăpânire de bărbaţi şi femei cu serviete, cărţi şi ziare. Quinn îşi găsi cu mare greutate un loc să se aşeze. După ce căută vreo două sau trei minute, găsi în sfârşit un loc pe una dintre băncuţe şi se strecură între un bărbat îmbrăcat cu un costum albastru şi o femeie tânără şi durdulie. Bărbatul citea pagina de sport din *Times,* iar Quinn aruncă un ochi să vadă articolul despre meciul pierdut de Mets în seara anterioară. Ajunsese la al treilea sau al patrulea paragraf când bărbatul se întoarse încetişor spre el, îi aruncă o privire ucigătoare şi îi trase brusc ziarul din faţa ochilor.

Apoi se întâmplă ceva foarte ciudat. Quinn îşi abătu atenţia asupra tinerei aşezate în dreapta lui, vrând să vadă

---

[6] „*Bartleby the Scrivener*", povestire scrisă de Henry Melville şi publicată pentru prima oară în 1853.

dacă era ceva de citit în acea parte. Se gândi că avea vreo douăzeci de ani. I se zăreau câteva coşuri pe obrazul stâng, acoperiți de un strat rozaliu de fard, şi molfăia cu zgomot o gumă de mestecat. Cu toate acestea, părea prinsă cu lectura unei cărți de buzunar cu o copertă țipătoare, iar Quinn se aplecă uşor în dreapta ca să arunce un ochi la titlu. În ciuda tuturor aşteptărilor lui, tânăra citea o carte de-a sa: *Îmbrățişare sinucigaşă,* de William Wilson, primul roman al lui Max Work. Quinn îşi imaginase adesea această scenă: plăcerea neaşteptată şi surprinzătoare de a se întâlni cu unul dintre cititorii săi. Îşi închipuise până şi conversația ce avea să urmeze: el, politicos şi timid la început, în timp ce necunoscutul îi laudă cartea, consimțind apoi, cu mare ezitare şi modestie, să dea un autograf pe pagina cu titlul, „dacă insistați". Dar acum, când scena avea loc de-adevăratelea, se simțea foarte dezamăgit, supărat chiar. Nu îi plăcea această fată care stătea lângă el şi îl deranja că ea citea neglijent paginile care îl costaseră atâta osteneală. Avu impulsul de a-i smulge cartea din mâini şi de a o rupe la fugă din gară.

Îi privi iarăşi chipul, încercând să audă cuvintele care îi rezonau în cap, observând cum ochii ei se mişcau înainte şi înapoi pe pagină. Probabil o privi cu prea multă insistență, căci, după câteva momente, fata se întoarse spre el cu o expresie iritată şi îi spuse:

— E vreo problemă, domnule? Quinn zâmbi şovăitor.

— Nicio problemă, zise. Doar că mă întrebam dacă vă place cartea.

Fata ridică din umeri.

— Am citit mai bune şi am citit mai proaste.

Quinn vru să pună capăt discuției chiar în acel moment, dar o parte din el se încăpățâna să continue. Înainte să apuce să se ridice şi să plece, cuvintele îi ieşiseră deja pe gură.

— Vi se pare captivantă?

Fata ridică iar din umeri şi îşi pocni balonul pe care îl făcuse din guma de mestecat.

— Cam aşa ceva. E o bucată în care detectivul se rătăceşte care îți face părul măciucă.

— E deştept acest detectiv?

— Mda, e deştept, dar vorbeşte prea mult.

— Deci v-ar plăcea mai multă acțiune?

— Cred că da.

— Dar dacă nu vă place, de ce o mai citiți?

— Nu ştiu.

Fata ridică iarăşi din umeri:

— Ca să treacă timpul, cred. Oricum, nu e mare brânză. E doar o carte.

El fu cât pe-aci să-i spună cine era, dar apoi îşi dădu seama că nu conta câtuşi de puțin. Fata aceea era o cauză pierdută. Vreme de cinci ani păstrase secretul identității lui Wilson şi doar nu era să-l dezvăluie acum, cu atât mai puțin pentru o necunoscută idioată. Cu toate acestea, situația i se părea dureroasă şi se chinui să-şi înghită orgoliul. În loc să-i dea fetei un pumn în față, se ridică brusc de pe scaun şi se îndepărtă.

La 6, 30 se instala în fața peronului 24. Trenul trebuia să ajungă la ora prevăzută, iar din poziția sa avantajoasă din mijlocul ieşirii de pe peron, Quinn aprecie că şansele sale de a-l vedea pe Stillman erau destul de mari. Scoase poza din buzunar şi o mai examină o dată, zăbovind mai mult asupra ochilor. Îşi aminti că citise undeva că ochii erau singura trăsătură a feței care nu se schimbă niciodată. Rămâneau la fel din copilărie până la bătrânețe, iar orice om care ar fi avut ochi să vadă ar fi putut, teoretic cel puțin, să se uite la ochii unui copil într-o fotografie şi să recunoască aceeaşi persoană la bătrânețe. Quinn avea îndoielile sale, dar cum nu găsea alt punct de care să se agațe, aceasta era

singura sa punte de legătură cu prezentul. Încă o dată, totuşi, chipul lui Stillman nu îi spuse nimic.

Trenul trase în gară, iar Quinn băgă de seamă că zgomotul îi traversa tot corpul: un vuiet neaşteptat şi năprasnic care părea să se contopească cu bătăile inimii sale, pompându-i sângele în jeturi hârâitoare. Apoi capul i se umplu cu glasul lui Peter Stillman, ca o rafală de cuvinte fără înţeles care se ciocneau zgomotos de pereţii craniului său. Îşi spuse că trebuia să rămână calm. Dar asta nu îi folosi la nimic, în ciuda a tot ceea ce aşteptase de la sine în acel moment, era agitat.

Trenul era aglomerat, iar când călătorii începură să umple peronul şi să vină înspre el, se transformară de îndată într-o masă compactă. Quinn se lovi nervos cu caietul roşu peste coapsa dreaptă, se ridică pe vârfurile picioarelor şi începu să scruteze atent mulţimea. În curând se trezi în mijlocul puhoiului. Erau bărbaţi şi femei, copii şi bătrâni, adolescenţi şi bebeluşi, săraci şi bogaţi, bărbaţi negri şi femei albe, bărbaţi albi şi femei negre, orientali şi arabi, bărbaţi îmbrăcaţi în maro, gri, albastru şi verde, femei îmbrăcate în roşu, alb, galben şi roz, copii în tenişi, copii în pantofi, copii în cizme de cowboy, oameni graşi şi oameni slabi, oameni înalţi şi oameni scunzi, fiecare diferit de ceilalţi, fiecare în sine ireductibil. Quinn îi observa pe toţi, neclintit de la locul lui, ca şi cum întreaga fiinţă i-ar fi fost exilată în ochi. De fiecare dată când se apropia un bărbat în vârstă, el se pregătea să îl recunoască pe Stillman. Se apropiau şi se îndepărtau prea repede pentru ca el să se lase cuprins de dezamăgire, dar i se părea că pe fiecare chip îmbătrânit găsea un indiciu despre cum arăta adevăratul Stillman, iar aşteptările sale se schimbau iute cu fiecare figură nouă, de parcă volumul mare de bătrâni ar fi anunţat iminenta sosire a lui Stillman. Pentru o clipă se gândi: „Deci aşa arată munca unui detectiv”. Dar, în afară de asta, nu se

gândi la nimic. Privea. Nemişcat în mijlocul mulțimii mişcătoare, privea.

Când trecuse deja mai bine de jumătate dintre călători, Quinn îl văzu pe Stillman pentru prima dată. Asemănarea cu fotografia era uluitoare. Nu, nu chelise, aşa cum crezuse Quinn. Avea părul alb şi nepieptănat, cu câteva smocuri pe ici, pe colo. Era înalt, slab, avea fără îndoială peste şaizeci de ani, nițel gârbovit. Cu totul nepotrivit pentru acea perioadă a anului, purta un pardesiu maro lung, destul de ponosit, şi îşi târa uşor picioarele în timpul mersului. Pe față i se întipărise o expresie indiferentă, ceva între zăpăceală şi cugetare. Nu se uita în jur, nu părea să îl intereseze nimic. Avea o singură valiză, pe vremuri frumoasă, dar acum destul de uzată. O dată sau de două ori, în timp ce mergea pe peron, lăsă jos valiza şi se odihni o clipă. Părea să se mişte anevoios, puțin bulversat de mulțime, nesigur dacă să țină pasul cu ea sau să îi lase pe ceilalți să i-o ia în față.

Quinn se dădu puțin în spate, aşezându-se într-o poziție care îi permitea să facă o mişcare bruscă la stânga sau la dreapta, în funcție de ce s-ar fi întâmplat. În acelaşi timp, voia să stea destul de departe pentru ca Stillman să nu îşi dea seama că era urmărit.

Când ajunse la uşa de la intrarea în gară, lăsă jos valiza din nou şi se opri în loc. În acel moment, Quinn îşi permise să arunce o privire la dreapta lui Stillman, cercetând restul călătorilor pentru a se asigura că nu făcuse o greşeală. Ceea ce se întâmplă atunci sfidează orice explicație. Exact în spatele lui Stillman, ridicându-se cu doar câțiva centimetri peste umărul drept al acestuia, un alt bărbat se opri, scoase o brichetă din buzunar şi îşi aprinse o țigară. Chipul său semăna leit cu al lui Stillman. Pentru o secundă, Quinn crezu că era o iluzie, un fel de aură emanată de curenții electromagnetici din corpul lui

Stillman. Dar nu, celălalt Stillman se mişca, respira, clipea; acţiunile sale erau vădit independente de cele ale primului Stillman. Cel de al doilea Stillman avea un aer prosper. Era îmbrăcat într-un costum albastru scump, purta pantofi strălucitori, părul său alb era bine pieptănat, iar ochii lui reflectau acea privire şireată a unui om de lume. Şi el ducea o singură valiză, neagră, elegantă, aproximativ de aceeaşi dimensiune ca aceea a celuilalt Stillman.

Quinn încremeni pe loc. Orice ar fi făcut acum, tot ar fi fost o greşeală. Orice decizie ar fi luat – căci trebuia să ia una – era o alegere arbitrară, luată la voia întâmplării. Nesiguranţa avea să-l bântuie până la sfârşit. În acel moment, cei doi Stillman se puseră din nou în mişcare. Primul o luă la dreapta, cel de al doilea, la stânga. Quinn îşi dori dintr-odată un corp de amibă, vrând să se rupă în două şi să alerge în două direcţii în acelaşi timp. „Fă ceva", îşi zise, „fă ceva chiar acum, idiotule".

Fără niciun motiv, o luă la stânga, pe urmele celui de al doilea Stillman. După nouă sau zece paşi se opri. Ceva îi spunea că avea să regrete ceea ce făcea. Acţiona din ciudă, îmboldit să îl pedepsească pe al doilea Stillman pentru că îl zăpăcise. Se întoarse imediat şi îl văzu pe primul Stillman îndepărtându-se agale în direcţia opusă. Cu siguranţă acela era omul lui. Acea fiinţă zdrenţăroasă, atât de ramolită şi de ruptă de tot ce se afla în jurul său, cu siguranţă acela era Stillman cel nebun. Quinn respiră adânc şi apoi răsuflă cu pieptul fremătând, după care inspiră iarăşi. Nu avea de unde să ştie: nici asta, nici nimic altceva. Merse pe urmele primului Stillman, încetinindu-şi pasul pentru a-l potrivi cu cel al bătrânului, şi intră după el la metrou.

Era aproape şapte acum, iar mulţimea începea să se răzleţească. Chiar dacă Stillman încă părea cu capul în nori, nu încăpea îndoială că ştia încotro se îndrepta. Profesorul se duse direct către scările de la metrou, îşi plăti biletul la

ghişeul de jos şi apoi aşteptă liniştit pe peron să sosească trenul care mergea spre Times Square. Lui Quinn începu să i risipească teama că va fi observat. Niciodată nu văzuse pe cineva atât de absorbit de gândurile sale. Se îndoia că Stillman l-ar fi văzut chiar dacă s-ar fi aşezat direct în faţa lui.

Merseră cu metroul până la West Side, apoi traversară holurile umede ale staţiei Strada 42 şi coborâră încă un rând de scări până la peronul trenului IRT7. După şapte sau opt minute se suiră în expresul de Broadway, merseră înspre centru timp de două staţii lungi şi se dădură jos la 96th Street. Urcară încetişor ultimele trepte, făcând mai multe pauze pentru ca Stillman să-şi lase din mână valiza şi să-şi tragă sufletul, ieşiră la suprafaţă în colţ şi păşiră în seara indigo. Stillman nu ezită. Fără a se opri ca să vadă încotro o apucă, începu să meargă spre Broadway pe partea dinspre est a străzii. Vreme de câteva minute, Quinn jonglă cu convingerea iraţională că Stillman se îndrepta către casa lui de pe 107th Street. Dar înainte ca el să apuce să cadă pradă unei panici absolute, Stillman se opri la colţul străzii 99, aşteptă ca semaforul să se schimbe în verde şi traversă pe partea cealaltă din Broadway. La jumătatea cvartalului se afla o magherniţă de două parale pentru sărăntoci, Hotel Harmony. Quinn trecuse prin faţa acestei clădiri de nenumărate ori şi era deja obişnuit cu beţivanii şi cu hăimănelele care dădeau târcoale pe acolo. Rămase surprins să îl vadă pe Stillman deschizând uşa şi intrând în hol. Dintr-un anumit motiv, presupusese că bătrânul avea să găsească un adăpost mai acătării. Dar când Quinn se opri în faţa uşii de sticlă şi îl văzu pe profesor apropiindu-se de recepţie, scriind în registru ceea ce fără îndoială era numele

[7] Interborough Rapid Transit Company (IRT) a fost operatorul primelor linii de metrou din New York.

său, luându-şi bagajul şi dispărând în lift, înțelese că acolo avea de gând să stea Stillman.

Quinn aşteptă afară în următoarele două ore, plimbându-se în sus şi în jos de-a lungul străzii, gândindu-se că poate Stillman ieşea să mănânce la una dintre cafenelele din zonă. Dar bătrânul nu apăru, iar Quinn se gândi, în cele din urmă, că probabil se dusese la culcare. O sună pe Virginia Stillman de la telefonul public din colț, îi dădu un raport complet cu cele petrecute şi apoi se îndreptă către casă, spre Strada 107.

În dimineața următoare, şi multe alte dimineți la rând, Quinn se instala pe o băncuță în mijlocul refugiului pietonal de la intersecția dintre Broadway şi Strada 99. Ajungea devreme, niciodată după ora şapte, şi se aşeza acolo cu o cafea şi o chiflă cu unt la pachet şi cu un ziar deschis în poală, privind uşa de sticlă a hotelului. La ora opt Stillman ieşea, întotdeauna cu paltonul său lung şi maroniu, ducând o geantă de pâslă mare şi demodată. Vreme de două săptămâni această rutină rămase la fel. Bătrânul cutreiera străzile din cartier, înaintând încetişor, puțin câte puțin, făcând câte o pauză, apoi punându-se din nou în mişcare, pe urmă oprindu-se încă o dată, de parcă fiecare pas trebuia cumpănit şi măsurat înainte să-şi ia locul în suma totală de paşi. Lui Quinn îi era greu să se mişte astfel. El era obişnuit să meargă repejor, iar aceste porniri şi opriri şi târşâieli de picioare începeau să i se pară eforturi serioase, ca şi cum ritmul propriului său corp ar fi fost tulburat. Era ca iepurele pe urma țestoasei şi trebuia să-şi amintească iar şi iar să-şi încetinească mersul.

Ce făcea Stillman în aceste plimbări rămânea un fel de enigmă pentru Quinn. Desigur, vedea cu ochii săi ce se întâmpla şi nota cu grijă totul în caietul său roşu. Dar semnificația acestor lucruri continua să îi scape. Stillman nu părea niciodată să meargă în vreun loc anume şi nici nu

părea să ştie unde se afla. Şi totuşi, parcă supus unui scop conştient, nu ieşea niciodată dintr-o zonă strict delimitată, mărginită la nord de Strada 110, la sud de Strada 72, la vest de Riverside Park, iar la est de Amsterdam Avenue. Oricât de întâmplătoare păreau plimbările sale – iar itinerariul său era altul în fiecare zi – Stillman nu trecea niciodată dincolo de aceste hotare. O asemenea precizie îl bulversa pe Quinn, pentru că, în toate celelalte privințe, Stillman părea să nu aibă niciun scop.

Stillman nu ridica privirea în timp ce se plimba, îşi ținea ochii lipiți de trotuar, de parcă ar fi căutat ceva. De fapt, uneori se apleca, ridica vreun obiect de pe jos şi îl cerceta atent, întorcându-l pe toate părțile în palmă, îl făcea pe Quinn să se gândească la un arheolog analizând un fragment dintr-o ruină preistorică. Din când în când, după ce examina astfel câte un lucru, Stillman îl arunca înapoi pe trotuar. Dar în general deschidea geanta şi punea cu grijă obiectul înăuntru. Apoi, băgându-şi mâna într-unul dintre buzunarele paltonului, scotea un caiet roşu – asemănător cu al lui Quinn, dar mai mic – şi scria în el cu mare concentrare preț de un minut sau două. O dată încheiată această operațiune, îşi băga din nou caietul în buzunar, îşi ridica geanta şi îşi vedea de drum.

Din câte îşi putea da seama Quinn, lucrurile pe care le aduna Stillman erau lipsite de valoare. Păreau să fie doar obiecte zdrobite, lepădate, fărâme rătăcite de vechituri. În cursul următoarelor zile, Quinn notă o umbrelă pliantă al cărei material fusese smuls, capul unei păpuşi de cauciuc, o mănuşă neagră, manşonul unui bec spart, diferite bucăți de hârtie tipărită (reviste ude, ziare făcute ferfeniță), o fotografie ruptă, piese de maşinării necunoscute şi diverse resturi pe care nu le putu identifica. Faptul că Stillman lua atât de în serios această adunare de gunoaie îl intriga pe Quinn, dar el nu putea face altceva decât să observe, să noteze în caietul

roşu ceea ce vedea şi să rămână prosteşte la suprafaţa lucrurilor. În acelaşi timp, găsea satisfacţie în faptul că şi Stillman avea un caiet roşu, de parcă asta ar fi creat o legătură secretă între ei. Quinn bănuia că în caietul roşu al lui Stillman se aflau răspunsurile la întrebările care i se adunaseră în cap şi începu să pună la cale diferite stratageme pentru a-l fura de la bătrân. Dar încă nu sosise momentul pentru a face acest pas.

În afară de strângerea acelor nimicuri de pe stradă, Stillman nu părea să facă nimic. Din când în când, se oprea undeva să mănânce. Uneori se ciocnea de cineva şi îngăima câte o scuză. O dată aproape că a fost lovit de o maşină în timp ce trecea strada. Stillman nu vorbea cu nimeni, nu intra în niciun magazin, nu zâmbea. Nu părea nici vesel, nici trist. De două ori, când prada sa de fleacuri devenise prea mare, se întoarse la hotel în mijlocul zilei şi ieşi din nou, câteva minute mai târziu, cu geanta goală. În cea mai mare parte a zilelor petrecea cel puţin câteva ore în Riverside Park, plimbându-se sistematic pe potecile pavate sau croindu-şi drum printre tufişuri cu un băţ. Alergătura sa după obiecte nu înceta nici în frunziş. Pe rând, pietre, frunze şi rămurele ajungeau în geanta sa. O dată, observă Quinn, chiar se aplecă pentru a ridica un rahat uscat de câine, pe care îl mirosi cu grijă şi îl păstră. Parcul era şi locul unde se odihnea Stillman. După amiaza, adesea după masa de prânz, se aşeza pe o bancă şi privea fix celălalt mal al râului Hudson. O dată, într-o zi neobişnuit de caldă, Quinn îl văzu trântit pe iarbă, dormind. La coborârea serii, Stillman mergea să ia cina în cafeneaua Apollo, la intersecţia dintre Strada 97 şi Broadway, după care se întorcea la hotel. Nici măcar o singură dată nu încercase să ia legătura cu fiul său, fapt confirmat şi de Virginia Stillman, pe care Quinn o suna în fiecare seară, după ce se întorcea acasă.

Principalul era să rămână interesat. Puțin câte puțin, Quinn începu să se simtă îndepărtat de la intențiile sale inițiale şi se întrebă dacă nu cumva se implicase într-un proiect fără sens.

Desigur, era posibil ca Stillman să aştepte pur şi simplu momentul potrivit, momind lumea să cadă în letargie înainte ca el să atace. Dar asta ar fi însemnat să presupună că Stillman se ştia urmărit, ceea ce lui Quinn i se părea puțin probabil. Îşi făcuse bine treaba până atunci, ținându-se la o distanță discretă de bătrân, pierzându-se printre trecători, fără să atragă atenția asupra sa şi fără să recurgă la măsuri drastice pentru a rămâne ascuns. Pe de altă parte, era posibil ca Stillman să fi ştiut încă de la început că avea să fie supravegheat – ba chiar să fi ştiut chiar dinainte – aşa că nu îşi dăduse osteneala să descopere cine era urmăritorul său. Dacă avea siguranța că era observat, ce mai conta? Un urmăritor, o dată descoperit, putea fi oricând înlocuit de altul.

Acest mod de a privi lucrurile îl linişti pe Quinn, care se hotărî să creadă în el, chiar dacă această încredere nu avea niciun temei. Existau doar două posibilități: fie Stillman era la curent cu ce făcea el, fie nu avea habar. Iar dacă ştia, Quinn nu câştiga nimic, ci îşi pierdea vremea. Era mult mai bine să creadă că toți paşii lui aveau, de fapt, un scop. Iar dacă această interpretare implica o cunoaştere din partea lui Stillman, atunci Quinn era dispus să accepte această cunoaştere ca pe o dovadă de credință, cel puțin pentru moment.

Mai rămânea o problemă, şi anume cu ce să-şi ocupe mintea în timp ce îl urmărea pe bătrân. Quinn era obişnuit să hoinărească. Excursiile sale prin oraş îl ajutaseră să înțeleagă legătura care exista între interior şi exterior. Folosind mişcarea fără țintă ca o tehnică de inversare, în cele mai bune zile ale sale putea să-şi aducă exteriorul

înăuntru, astfel uzurpând suveranitatea lăuntricului. Inundându-se cu lucruri exterioare, afundându-se în ele până la ieşirea din sine, reuşise să exercite un minim control asupra acceselor sale de disperare. Hoinăreala, aşadar, era un fel de anulare a raţiunii. Dar a-l urmări pe Stillman nu însemna să hoinărească. Stillman putea hoinări, putea să meargă dintr-un loc într-altul bâjbâind ca un orb, dar acest privilegiu nu îi era permis lui Quinn. Pentru că el era obligat acum să se concentreze la ceea ce făcea, chiar dacă asta nu însemna, de fapt, mai nimic. Iarăşi şi iarăşi gândurile i-o luau razna şi, în curând, picioarele lui le urmau exemplul. Iar asta însemna că se afla permanent în pericol de a grăbi pasul şi de a da peste Stillman, din spate. Pentru a evita un asemenea ghinion, Quinn puse la punct câteva metode de încetinire. Prima era să îşi spună că el nu mai era Daniel Quinn. Acum era Paul Auster şi, cu fiecare pas înainte, încerca să se strecoare mai comod în îngustimea acelei transformări. Pentru el, Auster nu era decât un nume, o coajă fără miez. A fi Auster însemna să fie un om gol pe dinăuntru, o persoană fără gânduri proprii. Şi, în lipsa gândurilor, dacă viaţa sa interioară îi devenea inaccesibilă, atunci nu mai avea niciun loc în care să se retragă. Din pielea lui Auster nu putea invoca amintiri şi nici temeri, nici vise şi nici bucurii, căci toate acele lucruri, din moment ce îi aparţineau lui Auster, erau un spaţiu vid pentru el. Prin urmare trebuia să rămână doar la propria sa suprafaţă, privind către exterior în căutarea unui sprijin. A-şi ţine ochii lipiţi de Stillman nu era, aşadar, o simplă metodă de a-şi abate gândurile de la cursul lor firesc, ci era chiar singurul gând pe care şi-l putea permite.

O zi, două, această tactică avu un oarecare succes, dar, în cele din urmă, până şi Auster începu să se moleşească din cauza monotoniei. Quinn îşi dădu seama că mai avea nevoie de ceva pentru a se menţine ocupat, vreo

mică misiune care îl însoțească în timp ce se dedica muncii sale. Într-un sfârşit, salvarea îi veni tocmai de la caietul roşu. În loc să-şi noteze, ca de obicei, câteva observații ocazionale, aşa cum făcuse în primele zile, se hotărî să înregistreze cât mai multe amănunte referitoare la tot ce făcea Stillman. Folosind pixul pe care îl cumpărase de la surdo-mut, se dedică acestei îndeletniciri plin de sârguință. Nu numai că nota fiecare gest al lui Stillman, nu descria doar fiecare obiect pe care acesta îl făcea sau îl alegea pentru geanta lui, ținând un orar precis al fiecărei întâmplări, ci, pe deasupra, mai şi înregistra, cu o grijă minuțioasă, un itinerarul exact al ocolurilor lui Stillman, notând atent fiecare stradă pe care intra acesta, fiecare cotitură pe care o făcea şi fiecare oprire. Pe lângă faptul că îl ținea ocupat, caietul roşu îi şi încetinea mersul lui Quinn. Deja nu mai exista pericolul să i-o ia înainte lui Stillman. Problema, acum, era, mai degrabă, să nu îl piardă din ochi, să se asigure că nu dispărea. Pentru că mersul şi scrisul nu erau activități care să se împace uşor. Dacă în ultimii cinci ani Quinn îşi petrecuse zilele făcând fie una, fie cealaltă, acum încerca să le facă pe amândouă în acelaşi timp. La început greşea mult. Cel mai greu era să scrie fără să se uite la pagină şi adesea descoperea că scrisese două sau chiar trei rânduri unul peste altul, rezultatul fiind un palimpsest amestecat şi ilizibil. Să se uite la pagină însemna, totuşi, să se oprească, iar asta mărea şansele să-l piardă pe Stillman. După o vreme, ajunse la concluzia că era doar o problemă de poziție. Făcu un experiment cu caietul aşezat în față, într-un unghi de patruzeci şi cinci de grade, dar îşi dădu seama că încheietura stângă îi obosea imediat. Apoi încercă să țină caietul exact în dreptul feței, privind pe deasupra lui ca un Kilroy[8] readus la viață, dar nici această metodă nu

[8] Soldat în armata americană în timpul celui de al Doilea Război

era prea practică. Pe urmă încercă să-şi rezeme caietul de brațul drept la câțiva centimetri deasupra cotului, susținându-i partea din spate cu palma stângă. Dar astfel se trezi cu cârcei la mâna dreaptă şi îşi dădu seama că nici nu putea să scrie pe jumătatea de jos a paginii. În cele din urmă, se hotărî să sprijine caietul de şoldul stâng, mai mult sau mai puțin la fel cum îşi ține un pictor paleta de culori. Acesta reprezenta un pas înainte. Nu mai era un efort să meargă cu el, iar mâna dreaptă putea să țină pixul nestingherită de alte obligații. Chiar dacă şi această metodă îşi avea neajunsurile ei, părea să fie cel mai bun aranjament în ultimă instanță. Căci acum Quinn putea să îşi împartă atenția în părți aproape egale între Stillman şi notițele sale, ridicând privirea către bătrân sau coborând-o asupra caietului, văzând un lucru şi notându-l cu acelaşi gest curgător, fără a se opri deloc. Cu pixul surdo-mutului în mâna dreaptă şi cu caietul roşu pe şoldul stâng, Quinn continuă să-l urmărească pe Stillman încă nouă zile.

Conversațiile sale nocturne cu Virginia Stillman erau scurte. Deşi amintirea sărutului era încă vie în mintea lui Quinn, nu mai avuseseră loc alte incidente romantice. Inițial, Quinn se aşteptase să se întâmple ceva. După un început atât de promițător, era aproape sigur că doamna Stillman va sfârşi, mai devreme sau mai târziu, în brațele sale. Dar clienta sa se retrăsese repede în spatele măştii unei relații de afaceri şi nu se referise nici măcar o dată la acel moment izolat de pasiune. Poate că Quinn îşi făcuse speranțe deşarte, confundându-se pentru o clipă cu Max Work, un bărbat care nu lăsa niciodată să îi scape asemenea oportunități. Sau poate era doar că Quinn începea să-şi simtă singurătatea cu mai multă intensitate.

Mondial, care obişnuia să lase inscripția „Kilroy a fost aici” în fiecare loc prin care trecea.

Trecuse mult timp de când nu mai avusese un trup cald alături. Căci adevărul era că o dorise pe Virginia Stillman din primul moment în care o văzuse, cu mult înainte ca sărutul să aibă loc. Faptul că ea nu îi mai dădea niciun semn de încurajare nu-l împiedica pe Quinn să şi-o închipuie goală. Imagini lascive i se perindau prin faţa ochilor în fiecare noapte, şi deşi şansele ca ele să se transforme în realitate păreau destul de slabe, nu încetau să fie un joc plăcut. Mult mai târziu, la mult timp după ce era prea târziu, şi-a dat seama că în sinea lui nutrise speranţa romantică de a rezolva cazul într-un mod atât de remarcabil, de a-l salva pe Peter Stillman din pericol atât de repede şi de irevocabil, încât să câştige dorinţa doamnei Stillman pentru oricât de mult timp ar fi vrut el. Aceasta, desigur, a fost o greşeală. Dar, dintre toate greşelile pe care Quinn le-a făcut de la început până la sfârşit, nu a fost nici pe departe cea mai gravă.

Treisprezece zile trecuseră de când începuse cazul. Quinn se întoarse acasă în acea seară prost dispus. Era descurajat, gata să lase totul baltă. În ciuda jocurilor pe care le scornise pentru a putea merge mai departe, cazul părea fără substanţă. Stillman era un bătrân nebun care îşi uitase fiul. Putea să-l urmărească până în vecii vecilor şi tot nu s-ar fi întâmplat nimic. Quinn puse mâna pe telefon şi formă numărul soţilor Stillman.

— Sunt gata să-i pun punct, îi zise el Virginiei Stillman. Din câte am văzut, nu există nicio ameninţare la adresa lui Peter.

— Dar asta este exact ceea ce el vrea să credem, răspunse femeia. Nu aveţi idee cât de viclean poate să fie. Şi cât de răbdător.

— O fi el răbdător, dar eu nu sunt. Cred că dumneavoastră vă irosiţi banii. Iar eu îmi irosesc timpul.

— Dar sunteţi sigur că nu v-a văzut? Asta ar schimba

totul.

— N-aş băga mâna în foc, dar da, sunt sigur.

— Şi atunci ce încercaţi să-mi spuneţi?

— Încerc să vă spun că nu aveţi motive de îngrijorare. Cel puţin pentru acum. Dacă se va întâmpla ceva mai târziu, sunaţi-mă. Voi da fuga la primul semn de pericol.

După o pauză, Virginia Stillman spuse:

— S-ar putea să aveţi dreptate. Apoi, după o altă pauză:

— Dar numai pentru a mă liniştii puţin, mă întreb dacă n-am putea ajunge la un compromis.

— Depinde la ce vă gândiţi.

— Doar atât. Mai răbdaţi numai câteva zile. Ca să fim absolut siguri.

— Cu o singură condiţie, zise Quinn. Trebuie să mă lăsaţi să procedez în felul meu. Fără niciun fel de constrângeri. Trebuie să mă lăsaţi să vorbesc cu el, să îl iau la întrebări, să-i dau de cap o dată pentru totdeauna.

— N-ar fi prea riscant?

— Nu trebuie să vă faceţi griji. N-o să dau nimic pe faţă. El nici măcar n-o să ghicească cine sunt sau ce am de gând.

— Şi cum o să vă iasă aşa ceva?

— Asta e treaba mea. Am destui aşi în mânecă. Dumneavoastră doar lăsaţi-vă pe mâna mea.

— De acord. Accept. Presupun că nu avem nimic de pierdut.

— Bun. Voi mai continua câteva zile, după care vom vedea cum stau lucrurile.

— Domnule Auster?

— Da?

— Vă sunt nespus de recunoscătoare. Peter a fost într-o formă atât de bună în aceste două săptămâni, iar eu ştiu că asta vi se datorează dumneavoastră. Vorbeşte tot timpul

despre dumneavoastră. Sunteți ca... nu ştiu cum să spun... ca un erou pentru el.

— Şi doamna Stillman cum se simte?

— Ea se simte cam la fel.

— Mă bucur să aud. Poate că într-o bună zi o să-mi permită şi mie să îi fiu recunoscător.

— Orice este posibil, domnule Auster. Să nu uitați asta.

— Nu voi uita. Aş fi un prost dacă aş face-o.

Quinn îşi pregăti o cină uşoară cu ouă jumări şi pâine prăjită, bău o sticlă de bere, iar apoi se aşeză la birou cu caietul roşu. Scria în el de multe zile deja, iar paginile se umpluseră cu mâzgăliturile lui înghesuite, dar încă nu îşi strânsese curajul pentru a se uita la ce scrisese. Acum că sfârşitul părea la doi paşi, se gândi că putea îndrăzni să arunce un ochi.

Cea mai mare parte era greu de descifrat, mai ales în primele pagini. Iar când reuşea să desluşească acele cuvinte, nu i părea că merita osteneala. „Ridică pix în mijloc cvartal. Cercetează, şovăie, pune în geantă... Cumpără sandviş în bufet... Aşază pe bancă în parc şi citeşte caiet roşu". Aceste fraze i se păreau absolut inutile.

Totul era o problemă de metodă. Dacă obiectivul era să îl înțeleagă pe Stillman, să ajungă să-l cunoască destul de bine ca să îi poată anticipa mişcările, atunci Quinn dăduse greş. Pornise de la un număr de date limitat: familia şi profesia lui Stillman, încarcerarea fiului său, propria sa arestare şi spitalizare, o carte de o erudiție ciudată scrisă pe vremea când se presupunea că era încă în toate mințile, şi mai ales siguranța Virginiei Stillman că el avea să încerce acum să-i facă rău fiului său. Dar faptele din trecut nu păreau să aibă nicio legătură cu faptele din prezent. Quinn era profund dezamăgit. Întotdeauna îşi închipuise că secretul unei munci de detectiv reuşite se afla în observarea

atentă a detaliilor. Cu cât mai minuțioasă cercetarea, cu atât mai reuşite rezultatele. Reieşea de aici că orice comportament uman putea fi înțeles, că sub acea infinită fațadă de gesturi, ticuri şi tăceri se găsea, în cele din urmă, o coerență, o ordine, o sursă de motivare. Dar după ce se străduise se asimileze toate acele impresii superficiale, Quinn nu se simțea mai aproape de Stillman decât atunci când începuse să-l urmărească. Trăise viața lui Stillman, făcuse paşii lui, văzuse ce văzuse şi el, iar tot ce simțea acum era impenetrabilitatea omului, în loc să scurteze distanța dintre el şi Stillman, Quinn văzuse cum bătrânul se îndepărta uşor de el, deşi continua să-l aibă în fața ochilor.

Fără să aibă vreo motiv conştient, Quinn căută o pagină albă în caietul roşu şi schiță o mică hartă a zonei în care hoinărea Stillman.

Apoi, uitându-se atent la însemnările din caietul roşu, începu să traseze cu pixul deplasările pe care Stillman le făcuse într-o singură zi – prima zi în care Quinn ținuse socoteala plimbărilor bătrânului. Rezultatul fu următorul:

Pe Quinn îl şoca modul în care Stillman încadrase marginile teritoriului, fără să se aventureze nici măcar o singură dată spre centru. Diagrama arăta ca harta unui stat imaginar din Midwest. Cu excepția celor unsprezece cvartale de pe Broadway la început şi a seriei de înfloriturî care reprezentau peregrinările lui Stillman prin Riverside Park, imaginea aducea şi cu un dreptunghi. Pe de altă parte, ținând cont de structura în pătrat a străzilor din New York, ar fi putut foarte bine să fie un zero sau litera „O”.

Quinn trecu la ziua următoare, curios să vadă ce ieşea de acolo, însă rezultatele nu semănau deloc.

Această imagine îl făcu pe Quinn să se gândească la o pasăre, o pasăre de pradă poate, cu aripile larg întinse, plutind în înaltul cerului. După o clipă, această interpretare i se păru prea trasă de păr. Pasărea dispăru, iar în locul ei

rămaseră doar două forme abstracte, legate de micuța punte pe care Stillman o crease mergând către vest pe Strada 83. Quinn se opri puțin pentru a cumpăni ceea ce făcea. Nu cumva mâzgălea tâmpenii? Nu cumva îşi pierdea prosteşte seara sau chiar încerca să descopere ceva? Oricare ar fi fost răspunsul, îşi dădu seama că era inacceptabil. Dacă doar îşi omora timpul, de ce alesese atunci o metodă atât de obositoare? Să fi fost oare atât de zăpăcit încât să nu mai aibă curajul să gândească? Pe de altă parte, dacă ceea ce făcea nu era de dragul amuzamentului, ce avea de gând, de fapt? I se păru că era în căutarea unui semn. Scormonea prin haosul deplasărilor lui Stillman în căutarea unei licăriri de intenționalitate. Iar aceasta implica doar un singur lucru: că el continua să se îndoiască de caracterul arbitrar al acțiunilor lui Stillman. Voia să le găsească o logică, oricât de ascunsă ar fi fost ea. Astfel, situația în sine era inacceptabilă. Căci însemna că Quinn îşi permitea să nege faptele, ceea ce, după cum bine ştia, era cel mai rău lucru pe care îl putea face un detectiv.

Cu toate acestea, se hotărî să meargă mai departe. Nu era târziu, nu se făcuse nici măcar unsprezece, iar adevărul era că nu avea nimic de pierdut. Dar cea de a treia hartă nu semăna deloc cu primele două.

Deja nu mai părea să existe nicio îndoială în privința a ceea ce se întâmpla de fapt. Dacă dădea la o parte buclele parcului, Quinn era sigur că ceea ce îi rămânea era litera „E”. Presupunând că prima diagramă reprezenta litera „O”, părea logic să presupună că aripile păsării formau litera „W”. Desigur, literele O-W-E alcătuiau un cuvânt[9], dar Quinn nu era încă pregătit să tragă vreo concluzie. El începuse acest inventar de abia în a cincea zi a peregrinărilor lui Stillman, aşa că primele patru litere

[9] Owe (engl.) – a datora.

puteau fi oricare. Regretă că nu începuse mai devreme, ştiind acum că misterul acelor patru zile era imposibil de recuperat. Dar poate că ar fi putut compensa trecutul avântându-se în viitor. Apropiindu-se de sfârşit, poate că ar fi reuşit să intuiască începutul.

Diagrama din ziua următoare reprezenta o formă ce trimitea cu gândul la litera „R". Ca şi celelalte, era întortocheată cu numeroase bucle, apropieri şi înfloriturî în zona parcului. Agăţându-se încă de o aparenţă de obiectivitate, Quinn încercă să o privească de parcă nu s-ar fi aşteptat să vadă o altă literă din alfabet. Se vedea nevoit să recunoască atunci că nimic nu era sigur: acel desen putea foarte bine să nu aibă nicio noimă. Poate căuta desene în nori, aşa cum făcea când era copil. Şi totuşi coincidenţa era prea frapantă. Dacă o singură diagramă ar fi adus cu o literă sau poate cel mult două, atunci ar fi putut să-şi alunge ideile ca pe nişte simple fantezii. Dar patru una după alta erau prea mult pentru a considera totul o pură coincidenţă.

Ziua următoare îi aduse forma asimetrică a unui „O", o gogoaşă strivită pe o parte, cu trei sau patru linii zimţate pe partea cealaltă. Apoi urmă un „F", cu obişnuitele ornamente rococo pe o parte. Pe urmă apăru un „B" care arăta ca două cutii puse una peste alta neglijent, cu resturi de talaj dând pe afară peste margini. Apoi veni un „A" şovăitor, care amintea oarecum de o scară cu trepte pe ambele părţi. Şi, la sfârşit, un al doilea „B": înclinat riscant peste un punct pervers, unic, ca o piramidă răsturnată.

Quinn copie în caiet literele în ordine: OWEROFBAB. După ce jonglă cu ele un sfert de oră, schimbându-le ordinea, despărţindu-le, reordonând şirul, apoi revenind la ordinea iniţială şi scriindu-le în felul următor: OWER OF BAB. Soluţia părea atât de grotescă încât simţi dintr-odată că îl părăsea curajul. Făcând toate concesiile necesare

pentru că pierduse primele patru zile şi pentru că Stillman nu terminase încă, răspunsul părea inevitabil: THE TOWER OF BABEL.

Gândurile lui Quinn zburară pe moment la ultimele pagini din *Arthur Gordon Pym* şi la descoperirea ciudatelor hieroglife de pe peretele interior al prăpastiei – litere înscrise direct în pământ, de parcă ar fi încercat să spună ceva ce nu mai putea fi înţeles deja. Dar, dacă se gândea mai bine, această idee nu părea potrivită. Căci Stillman nu-şi lăsase mesajul nicăieri. Desigur, crease acele litere prin mişcarea paşilor săi, dar ele nu fuseseră scrise, de fapt. Era ca şi cum ar fi desenat o imagine cu degetul prin aer. Acea imagine se şterge chiar în timp ce o schiţezi. Nu rămâne nimic apoi, nicio urmă a ceea ce ai făcut.

Şi totuşi, imaginile existau; nu pe străzile unde el le desenase, ci în caietul roşu al lui Quinn. Se întrebă dacă Stillman se aşeza în fiecare noapte în camera lui şi îşi punea la punct traseul pentru a doua zi sau dacă improviza din mers. Era cu neputinţă de ştiut. Se mai întrebă, de asemenea, la ce foloseau aceste litere în mintea lui Stillman. Erau oare doar un fel de notiţă pentru sine sau se voiau un mesaj pentru ceilalţi? Cel puţin, conchise Quinn, asta însemna că Stillman nu uitase de Henry Dark.

Quinn nu voia să se lase cuprins de panică. Într-un efort de a se stăpâni, încercă să-şi imagineze lucrurile în lumina cea mai proastă posibil. Dacă ar fi putut vedea cea mai proastă variantă, poate că aceasta n-ar fi chiar atât de rea cum se gândea el. Analiză lucrurile în felul următor. În primul rând: Stillman chiar punea la cale ceva împotriva lui Peter. Răspuns: aceasta fusese premisa de la bun început. În al doilea rând: Stillman ştia că va fi urmărit, ştia că deplasările sale vor fi consemnate, ştia că mesajul său avea să fie descifrat. Răspuns: asta nu schimba cu nimic esenţialul, şi anume că Peter trebuia protejat. În al treilea

rând: Stillman era mult mai periculos decât îşi închipuise el până atunci. Răspuns: asta nu însemna că va reuşi să scape aşa de uşor.

Aceste gânduri îl ajutară puțin. Dar literele continuau să-l îngrozească. Toată povestea era atât de vagă, atât de diabolică în digresiunile sale, încât el pur şi simplu nu voia să se împace cu ideea. Apoi îl năpădiră îndoielile, sosite ca la comandă, umplându-i capul cu voci tărăgănate şi batjocoritoare. Totul era doar în imaginația lui. Literele nu erau deloc litere. Le văzuse pentru că vrusese să le vadă. Şi chiar dacă diagramele formau litere, era o pură întâmplare. Stillman nu avea nimic de-a face cu asta. Totul era un incident, o farsă pe care şi-o jucase singur.

Se hotărî să meargă la culcare. Dormi prost, trezindu-se de nenumărate ori, se ridică şi scrise în caietul roşu vreo jumătate de oră, apoi se culcă la loc. Ultimul său gând înainte să adoarmă fu că mai avea încă două zile, din moment ce Stillman nu îşi terminase încă mesajul. Mai rămâneau ultimele două litere – „E” şi „L”. Apoi gândurile lui Quinn se împrăştiară, iar el ajunse pe tărâmul de nicăieri al frânturilor, un loc al lucrurilor fără cuvinte şi al cuvintelor fără lucruri. Apoi, luptându-se pentru ultima dată cu toropeala somnului, îşi zise că El era anticul cuvânt ebraic pentru Dumnezeu.

În visul său, pe care mai târziu îl uită, se afla în groapa de gunoi a oraşului în care se născuse, scormonind în mormanul de mizerii.

Prima întâlnire cu Stillman avu loc în Riverside Park. Era mijlocul după-amiezii, o sâmbătă a bicicletelor, a oamenilor care plimbau câini şi a copiilor. Stillman stătea pe o bancă, cu privirea ațintită către nimic special, cu caiețelul roşu în poală. Era lumină pretutindeni, o lumină imensă care părea să iradieze din fiecare lucru pe care aluneca privirea, iar deasupra, printre crengile copacilor, continua

să adie vântul, scuturând frunzele cu un şuierat febril, un suflu ce urca şi cobora la fel de necontenit ca valurile.

Quinn îşi plănuise cu grijă fiecare mişcare. Prefăcându-se că nici nu se uitase la Stillman, se aşează pe bancă lângă el, îşi încrucişă braţele peste piept şi îşi aţinti privirea în aceeaşi direcţie ca şi bătrânul. Niciunul nu vorbi. După socotelile lui de mai târziu, scena se prelungise încă vreo cincisprezece sau douăzeci de minute, după care, dintr-odată, el îşi întoarse capul spre bătrân şi îl privi în plin, aţintindu-şi cu încăpăţânare ochii asupra profilului zbârcit. Quinn îşi concentra toată puterea în ochi, de parcă focul privirii sale ar fi putut să facă o gaură în ţeasta lui Stillman. Continuă să-l privească vreme de cinci minute.

În cele din urmă, Stillman se întoarse către el. Cu o voce de tenor surprinzător de blândă, spuse:

— Îmi pare rău, dar îmi va fi imposibil să vorbesc cu dumneavoastră.

— Eu n-am zis nimic, spuse Quinn.

— Adevărat, spuse Stillman. Dar trebuie să înţelegeţi că nu sunt obişnuit să vorbesc cu necunoscuţi.

— Vă repet – reluă Quinn – că eu n-am zis nimic.

— Da, v-am auzit de prima dată. Dar nu vă interesează să ştiţi de ce?

— Mă tem că nu.

— Bine zis. Îmi dau seama că sunteţi o persoană cu bun simţ. Quinn ridică din umeri, refuzând să răspundă. Întreaga lui fiinţă emana acum indiferenţă.

Stillman surâse vesel, se aplecă spre Quinn şi îi spuse pe un ton conspirativ:

— Cred că ne vom înţelege de minune.

— Asta rămâne de văzut, spuse Quinn după o lungă tăcere. Stillman râse – un „ha” scurt şi răsunător –, apoi continuă.

— Nu e că mi-ar displăcea necunoscuţii *per se* Doar că

nu-mi place să vorbesc cu cineva care nu s-a prezentat. Pentru a putea începe, am nevoie de un nume.

— Dar odată ce acel cineva vă dă un nume, nu mai este un necunoscut.

— Întocmai. De aceea nu vorbesc niciodată cu necunoscuți. Quinn se pregătise pentru acest moment şi ştia prea bine ce să răspundă. Nu avea să se lase prins în capcană. Din moment ce el era, cel puțin teoretic, Paul Auster, acela era numele pe care trebuia să-l apere. Oricare altul, chiar şi cel adevărat, ar fi fost o scornealã, o mască în spatele căreia să se ascundă şi care să-l țină în siguranță.

— În acest caz – spuse el – cu mare plăcere. Numele meu este Quinn.

— Aha, zise Stillman gânditor, dând din cap. Quinn.

— Da, Quinn. Q-U-I-N-N.

— Înțeleg. Da, da, înțeleg. Quinn. Hmmm. Da. Foarte interesant, Quinn. Un cuvânt foarte sonor. Rimează cu *twin*[10], nu-i aşa?

— Aşa-i. Twin.

— Şi cu *sân*[11], dacă nu mă înşel.

— Nu vă înşelați.

— Şi de asemenea cu *în* cu un singur n, sau cu *inn*[12], cu doi n. Nu-i aşa?

— Exact aşa.

— Hmmm. Foarte interesant, văd multe posibilități pentru acest cuvânt, acest Quinn, această... chintesență... a esenței. Spre exemplu, *quick.* Şi *quill.* Şi *quack.* Şi *quirk.* Hmmm. Rimează cu *grin.* Ca să nu mai vorbim de *kin.* Hmmm. Foarte interesant. Şi *win. Şi fin.* Şi *din* şi *gin.* Şi *pin. Şi țin.* Şi *bin.* Hmmm. Rimează chiar şi cu *djinn.* Hmmm. Şi

---

[10] Geamăn (engl.)

[11] Păcat (engl.)

[12] În (engl.), respectiv han (engl.).

dacă pronunți corect, chiar şi cu *been*[13]. Hmmm, da, foarte interesant, îmi place la nebunie numele dumneavoastră, domnule Quinn. Zboară în atât de multe direcții în acelaşi timp.

— Da, chiar şi eu m-am gândit adeseori la asta.

— Cei mai mulți nu sunt atenți, în general, la asemenea detalii. Lumea vede cuvintele ca pe nişte pietre, nişte obiecte mari şi imposibil de clintit, lipsite de viață, asemeni unor monade care nu se schimbă niciodată.

— Pietrele se schimbă. Pot fi tocate de vânt şi de apă. Pot fi erodate. Pot fi măcinate. Le poți face bucăți, sau pietriş, sau pulbere.

— Întocmai. Mi-am dat seama imediat că sunteți un om cu judecată, domnule Quinn. Dacă ați şti câte persoane m-au înțeles greşit. Munca mea a avut de suferit din această cauză. A suferit îngrozitor.

— Munca dumneavoastră?

— Da, munca mea. Proiectele mele, cercetările mele, experimentele mele.

— Aha.

— Da. Însă, în ciuda tuturor acestor oprelişti, nu m-am lăsat niciodată intimidat cu adevărat. În prezent, spre exemplu, sunt prins cu unul dintre cele mai importante lucruri pe care le-am făcut vreodată. Dacă totul merge bine, cred că voi obține cheia către o serie de descoperiri de maximă importanță.

— Cheia?

— Da, cheia. Un lucru care descuie uşi încuiate.

---

[13] Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe relația paronimică dintre pronunția numelui „Quinn” şi cea a cuvintelor *quick* – rapid, *quill* – condei, pană de scris, *quack* – vraci, *quirk* – calambur, *grin* – rânjet, *lan* – rudă, *win* – a *câştiga, fin* – aripioară înotătoare a peştelui, *din* – larmă, *gin* – gin, *pin* – ac cu gămălie, *tin* – tablă, tinichea, *djinn* – spiriduş, *been* – fost.

— Aha.

— Fireşte. În acest moment mă aflu doar în etapa de strângere a datelor, de adunare a probelor, ca să zic aşa. Apoi va trebui să-mi organizez descoperirile. E o muncă foarte solicitantă. Nu v-aţi putea face o idee cât de dificilă este – mai ales pentru un bărbat de vârsta mea.

— Îmi închipui.

— Într-adevăr. Sunt atâtea de făcut şi am doar atât de puţin timp la dispoziţie. În fiecare dimineaţă mă trezesc în zori. Trebuie să ies afară oricum ar fi vremea, să fiu tot timpul în mişcare, să umblu încontinuu, să alerg dintr-un loc într-altul. Mă epuizează, vă asigur.

— Dar merită efortul.

— Adevărul merită orice efort. Niciun sacrificiu nu este prea mare.

— Într-adevăr.

— Vedeţi dumneavoastră, nimeni nu a înţeles ce am înţeles eu. Sunt primul. Sunt singurul. Iar aceasta pune pe umerii mei povara unei uriaşe responsabilităţi.

— Întreaga lume apasă pe umerii dumneavoastră.

— Da, ca să zic aşa. Lumea sau ce a mai rămas din ea.

— Nu mi-am dat seama că situaţia este atât de proastă.

— E chiar atât de proastă. Poate chiar şi mai proastă.

— Aha.

— Vedeţi dumneavoastră, lumea este făcută bucăţele, domnule. Iar îndatorirea mea este să unesc toate aceste fragmente.

— V-aţi asumat o îndatorire deloc uşoară.

— Îmi dau şi eu seama de asta. Însă eu doar caut principiul. Acesta se află la îndemâna unui singur om. Dacă reuşesc să pun temelia, alte mâini vor putea face munca de restaurare propriu-zisă. Cel mai important lucru este premiza, primul pas teoretic. Din nefericire, nu mai e nimeni

altcineva care să poată face asta.

— Şi aţi înregistrat vreun progres?

— Am făcut nişte paşi uriaşi. De fapt, acum simt că mă aflu pe punctul de a face o descoperire însemnată.

— Mă bucură să aud asta.

— E un gând încurajator, da. Şi totul se datorează inteligenţei mele, limpezimii uluitoare a minţii mele.

— Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin.

— Vedeţi dumneavoastră, am înţeles necesitatea de a mă limita. De a lucra într-o arie destul de restrânsă pentru a mă asigura că toate rezultatele vor fi convingătoare.

— Premiza premizelor, ca să zic aşa.

— Întocmai, asta e. Principiul principiilor, metoda de operare. Vedeţi, lumea este făcută bucăţele, domnule. Nu numai că ne-am pierdut simţului finalităţii, dar am pierdut şi limbajul prin care să-l putem exprima. Fără îndoială că acestea sunt chestiuni spirituale, dar ele îşi găsesc corespondentul în lumea materială. Am avut ideea genială de a mă limita la nivelul lucrurilor fizice, la zona imediatului şi a tangibilului. Motivele îmi sunt nobile, dar munca mea se desfăşoară în spaţiul cotidianului. De aceea sunt înţeles greşit atât de des. Dar nu contează. Am învăţat să nu acord importanţă acestor lucruri.

— Un răspuns admirabil.

— Singurul răspuns. Singurul demn de un bărbat de rangul meu. Vedeţi dumneavoastră, sunt pe cale să inventez un nou limbaj. Având o asemenea lucrare de făcut, nu mă pot lăsa deranjat de prostia celorlalţi. În orice caz, totul face parte din boala pe care încerc să o vindec.

— Un nou limbaj?

— Da. Un limbaj care va da glas, în sfârşit, lucrurilor pe care le avem de spus. Căci cuvintele noastre nu mai corespund deja lumii. Când lucrurile formau un întreg, eram încredinţaţi că vorbele noastre le puteau exprima. Dar,

puțin câte puțin, aceste lucruri s-au îndepărtat, s-au împrăştiat, s-au prăbuşit în haos. Cu toate acestea, cuvintele noastre au rămas aceleaşi. Nu s-au adaptat la noua realitate. Prin urmare, de fiecare dată când încercăm să vorbim despre ceea ce vedem, vorbim fals, distorsionând chiar lucrul pe care încercăm să îl reprezentăm. Aşa se face că totul a devenit confuzie şi dezordine. Dar cuvintele, după cum înțelegeți şi dumneavoastră, sunt supuse schimbării. Problema este cum să demonstrăm aşa ceva. De aceea, acum lucrez cu cele mai simple mijloace, atât de simple încât până şi un copil ar putea înțelege ceea ce spun. Gândiți-vă la un cuvânt care face trimitere la un lucru – „umbrelă", spre exemplu. Când pronunț cuvântul „umbrelă", deja vedeți obiectul cu ochii minții. Vedeți un fel de băț, care are în vârf nişte spițe de metal pliabile ce formează o armătură pentru aşezarea unui material impermeabil care, o dată deschis, vă va proteja de ploaie. Acest ultim amănunt este foarte important. Umbrela nu numai că este un lucru, ci este un lucru care îndeplineşte o funcție – cu alte cuvinte, exprimă voința omului. Dacă stați puțin să vă gândiți la asta, fiecare obiect este asemănător cu umbrela, prin aceea că serveşte unui scop. Un creion este pentru scris, un pantof este pentru încălțat, o maşină este pentru condus. Acum, întrebarea mea este următoarea: ce se întâmplă atunci când un obiect nu îşi mai îndeplineşte funcția? continuă să fie acelaşi obiect – sau se transformă în altceva? Când smulgeți materialul de pe umbrelă, acea umbrelă mai este în continuare o umbrelă? O deschideți, ridicați spițele deasupra capului, ieşiți afară în ploaie şi vă udați leoarcă. E oare cu putință să mai numim acest obiect o umbrelă? În general, lumea aşa face. Cel mult, spune că umbrela este stricată. Din punctul meu de vedere, aceasta este o greşeală gravă, sursa tuturor problemelor noastre. Din momentul în care a încetat să servească scopului său

inițial, umbrela nu mai este o umbrelă. S-ar putea să semene cu o umbrelă, s-ar putea să fi fost o umbrelă odinioară, dar acum s-a transformat în altceva. Cuvântul, cu toate acestea, a rămas acelaşi. Prin urmare, cuvântul nu mai poate da expresie obiectului. Este imprecis; este fals; ascunde tocmai lucrul pe care ar trebui să-l dezvăluie. Iar dacă nu putem numi nici măcar un obiect atât de simplu, pe care îl avem în mână în viața de zi cu zi, cum ne mai putem aştepta să vorbim despre lucrurile care ne interesează cu adevărat? Dacă nu începem să încorporăm noțiunea de schimbare în cuvintele pe care le folosim, vom continua să fim pierduți.

— Şi munca dumneavoastră?

— Munca mea e foarte simplă. Am venit la New York pentru că este cel mai oropsit loc, cel mai dezgustător. Fragmentarea se vede peste tot, dezordinea este universală. Nu trebuie decât să deschizi ochii pentru a vedea asta. Oamenii sfărâmați, lucrurile sfărâmate, gândurile sfărâmate, întregul oraş este un morman de gunoi. Serveşte de minune scopului meu. Străzile mi se par o sursă infinită de material, un depozit inepuizabil de lucruri fărâmițate. În fiecare zi ies cu geanta mea şi adun obiecte care par bune de cercetat. Am strâns mostre de numărul sutelor – de la cele ciobite la cele zdrobite, de la cele crăpate la cele strivite, de la cele făcute pulbere la cele putrezite.

— Şi ce faceți cu aceste obiecte?

— Le dau nume.

— Nume?

— Inventez cuvinte noi care să corespundă acestor obiecte.

— Aha. Acum înțeleg. Dar cum vă hotărâți? Cum ştiți că ați găsit cuvântul potrivit?

— Nu greşesc niciodată. Este o calitate a geniului meu.

— Nu ați putea să-mi dați un exemplu?

— Unul dintre cuvintele mele?

— Da.

— Îmi pare rău, dar nu se poate. Este secretul meu, mă înțelegeți. O dată ce cartea mea va fi publicată, veți afla şi dumneavoastră, şi restul lumii. Dar, pentru moment, trebuie să țin totul pentru mine.

— Informație secretă.

— Întocmai. Strict secretă.

— Îmi pare rău.

— Nu ar trebui să fiți aşa de dezamăgit. Nu va mai dura mult până îmi voi pune în ordine descoperirile. Apoi vor avea loc lucruri importante. Va fi cel mai important eveniment din istoria omenirii.

Cea de a doua întâlnire avu loc a doua zi dimineață, după ora nouă. Era duminică, iar Stillman ieşise din hotel cu o oră mai târziu decât de obicei. Parcurse cele două cvartale către cafeneaua Mayflower, unde îşi lua de obicei micul dejun, şi se aşează într-un separeu dintr-un ungher retras, din spatele localului. Quinn, care prinsese mai mult curaj, îl urmă pe bătrân în restaurant şi se aşează în acelaşi separeu, chiar pe bancheta din față. Pentru un minut sau două, Stillman nu păru să-i observe prezența. Apoi, ridicându-şi privirea din meniu, îi cercetă chipul lui Quinn într-un mod aproape abstract. Nu păru să-l recunoască din ziua anterioară.

— Vă cunosc cumva? întrebă Stillman.

— Nu cred, răspunse Quinn. Numele meu este Henry Dark.

— Aha, încuviință din cap Stillman. Un bărbat care începe cu ce e mai important. Îmi place asta.

— Nu sunt genul care să se ascundă după tufişuri, zise Quinn.

— Tufişuri? La ce tufiş vă referiți?

— La tufişul în flăcări, desigur.

— A, da. Tufişul în flăcări. Desigur.

Stillman se uită la chipul lui Quinn – cu mai multă atenție de data aceasta, însă şi cu o anumită tulburare în privire.

— Îmi pare rău, continuă el, dar nu-mi amintesc numele dumneavoastră, îmi aduc aminte că mi l-ați spus adineauri, dar mi s-a şters din minte.

— Henry Dark, zise Quinn.

— Aşa, da. Da, acum îmi amintesc. Henry Dark. Stillman se opri şi rămase tăcut o vreme, apoi scutură din cap.

— Din păcate, aşa ceva este imposibil, domnule.

— De ce?

— Pentru că nu există niciun Henry Dark.

— Ei bine, poate că eu sunt alt Henry Dark. Spre deosebire de cel care nu există.

— Hmmm. Da, înțeleg ce vreți să spuneți. E adevărat că uneori două persoane pot avea acelaşi nume. E chiar foarte posibil ca numele dumneavoastră să fie Henry Dark. Dar nu puteți fi *acel* Henry Dark.

— Care este un prieten de-al dumneavoastră? Stillman râse, de parcă ar fi auzit o glumă bună.

— Nu chiar, zise el. Vedeți dumneavoastră, nu a existat niciodată vreo persoană cu numele Henry Dark. Eu l-am inventat. E o născocire.

— Nu, spuse Quinn, prefăcându-se neîncrezător.

— Ba da. E un personaj dintr-o carte pe care am scris-o odinioară. Un personaj fictiv.

— Mi se pare greu de crezut.

— Toată lumea a pățit la fel. I-am păcălit pe toți.

— Uimitor. Şi de ce ați făcut aşa ceva?

— Pentru că aveam nevoie de el, înțelegeți? La momentul respectiv aveam anumite idei care erau prea

periculoase şi controversate. Aşa că am pretins atunci că ideile acelea aparţineau altcuiva. Era un fel de a mă apăra pe mine însumi.

— Şi cum v-aţi hotărât asupra numelui Henry Dark14?

— E un nume bun, nu vi se pare? Mie îmi place foarte mult. E plin de mister, însă în acelaşi timp e chiar foarte nimerit. Se potrivea de minune scopului meu. Şi, pe lângă asta, mai are şi o semnificaţie ascunsă.

— Aluzia la întuneric1?

— Nu, nu. Nimic atât de evident. E vorba despre iniţiale, H.D. Acestea erau foarte importante.

— Cum aşa?

— Nu vreţi să ghiciţi?

— Nu cred.

— Vă rog, încercaţi măcar. Vă dau trei încercări. Dacă nu ghiciţi, vă voi spune eu.

Quinn se opri puţin, încercând să facă tot posibilul pentru a ghici răspunsul.

— H.D., spuse el. Ca în Henry David? Ca în Henry David Thoreau.

— Nici vorbă.

— Şi ce-mi spuneţi de H.D. pur şi simplu? Ca la poeta Hilda Doolittle.

— Chiar mai rău decât prima dată.

— Prea bine, o ultimă încercare. H.D. H... şi D... Numai un moment... Cum ar fi... Doar o clipă... Aha... Da, gata, ştiu. H de la filosoful plângăcios, Heraclit... şi D de la filosoful vesel, Democrit. Heraclit şi Democrit... cei doi poli ai dialecticii.

— Un răspuns foarte inteligent.

— Am dreptate?

---

14 Dark (engl.) – întuneric.

— Nu, bineînțeles că nu. Dar, totuşi, a fost un răspuns inteligent.

— Nu puteți spune că nu am încercat.

— Nu, nu pot. De aceea vă voi răsplăti spunându-vă care era răspunsul corect. Pentru că ați încercat. Sunteți gata?

— Gata.

— Inițialele H.D. din numele Henry Dark se referă la Humpty Dumpty15.

— La cine?

— La Humpty Dumpty. Ştiți cine este. Oul acela.

— Humpty Dumpty ca în „Humpty Dumpty şedea pe-un zid”?

— Întocmai.

— Dar nu înțeleg.

— Humpty Dumpty: cea mai pură reprezentare a condiției umane. Ascultați-mă cu atenție, domnule. Ce este un ou? Este ceea ce nu s-a născut încă. Un paradox, nu-i aşa? Căci cum poate Humpty Dumpty să fie viu, dacă nu s-a născut încă? Şi, cu toate acestea, este viu – nu încape nicio îndoială. Ştim asta pentru că poate vorbi. Mai mult chiar, Humpty Dumpty este un filosof al limbajului. „Când *eu* folosesc un cuvânt, spuse Humpty Dumpty pe un ton destul de batjocoritor, acel cuvânt nu înseamnă decât ceea ce vreau eu să însemne – nici mai mult, nici mai puțin. Întrebarea este, spuse Alice, dacă poți face ca aceste cuvinte să însemne atâtea lucruri diferite. Întrebarea este, spuse

---

15 Humpty Dumpty – personaj dintr-o poezioară pentru copii, reprezentat sub forma unui ou antropomorfizat. Versurile spun că Humpty Dumpty cade de pe un zid şi nu mai poate fi pus laolaltă din nou. Acest personaj, foarte popular în limba engleză, a fost preluat în literatură, între alții, de Lewis Caroll, în continuarea la *Alice în Țara Minunilor – Alice în Țara din oglindă,* în care Humpty Dumpty discută cu Alice probleme de semantică şi pragmatică.

Humpty Dumpty, cine este stăpânul – asta-i tot”.

— Lewis Caroll.

— *Alice în ţara din oglindă,* capitolul al şaselea.

— Interesant.

— Este mai mult decât interesant, domnule. Este crucial. Ascultaţi-mă cu atenţie şi poate că veţi învăţa ceva. În scurtul său discurs în faţa lui Alice, Humpty Dumpty schiţează viitorul speranţelor oamenilor şi oferă indiciul salvării noastre: să devenim stăpânii cuvintelor pe care le vorbim, să facem limbajul să răspundă nevoilor noastre. Humpty Dumpty era un profet, un om care spunea adevăruri pentru care lumea nu era încă pregătită.

— Un om?

— Scuzaţi-mă. O scăpare verbală. Voiam să spun un ou. Dar scăparea este plină de învăţăminte şi mă ajută să-mi demonstrez ideea. Căci toţi oamenii sunt ouă, la o adică. Existăm cu toţii, dar nu am atins încă acea formă care este destinul nostru. Suntem potenţial în stare pură, un exemplu de urmează-să-fie. Întrucât omul este o fiinţă căzută – ştim asta din *Facere.* Humpty Dumpty este şi el o fiinţă căzută. El cade de pe zidul său, iar nimeni nu-l mai poate face la loc – nici regele, nici caii regelui şi nici oamenii săi. Dar tocmai aceasta trebuie să ne străduim cu toţii să facem acum. Este datoria noastră ca fiinţe umane: să punem laolaltă bucăţelele oului. Căci fiecare dintre noi este Humpty Dumpty. Iar ajutându-l pe el, ne ajutăm, de fapt, pe noi.

— Un argument convingător.

— E imposibil să-i găsiţi vreun defect.

— Niciun fel de spărturi în coaja oului.

— Întocmai.

— Şi, în acelaşi timp, originea numelui Henry Dark.

— Da. Însă asta nu e totul. Mai e ceva. Un alt ou, de fapt.

— E mai mult de unul?

— Pentru numele lui Dumnezeu, da. Sunt milioane şi milioane. Dar cel la care mă gândesc este deosebit de faimos. Este, probabil, cel mai celebru ou dintre toate.

— Încep să nu mai înțeleg nimic.

— Mă refer la Oul lui Columb.

— A, da. Desigur.

— Cunoaşteți povestea?

— Oricine o cunoaşte.

— E minunată, nu-i aşa? Confruntat cu problema cum să facă un ou să stea drept, i-a dat pur şi simplu o lovitură uşoară la bază, crăpându-i coaja doar cât să creeze o anumită suprafață plată care să susțină oul drept atunci când şi-a retras mâna.

— Şi a funcționat.

— Bineînțeles că a funcționat. Columb era un geniu. A căutat Paradisul şi a descoperit Lumea Nouă. Încă nu este prea târziu pentru ca acest tărâm să se transforme în paradis.

— Într-adevăr.

— Recunosc că lucrurile nu au mers prea bine până acum. Dar mai este încă speranță. Americanii nu şi-au pierdut niciodată dorința de a descoperi lumi noi. Vă amintiți ce s-a întâmplat în 1969?

— Îmi amintesc multe lucruri. La ce anume vă referiți?

— Oamenii au călcat pe lună. Gândiți-vă la asta, dragă domnule. Oamenii au păşit pe Lună!

— Da, îmi amintesc. După spusele preşedintelui, a fost evenimentul cel mai important de după facerea omului.

— Şi avea dreptate. Singurul lucru inteligent pe care i-a spus vreodată bărbatul acela. Şi cum credeți că arată Luna?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Haideți, haideți, gândiți-vă mai bine.

— A, da. Acum înțeleg ce vreți să spuneți.

— Recunosc, asemănarea nu este perfectă. Dar e adevărat că, în anumite faze, mai ales într-o noapte senină, luna seamănă destul de mult cu un ou.

— Da. Destul de mult.

În acel moment, o chelneriță apăru cu micul dejun al lui Stillman şi îl puse pe masă, în fața lui. Bătrânul se uită la mâncare cu ochii scânteind de poftă. Cu o mişcare elegantă, ridică un cuțit cu mâna dreaptă şi sparse coaja oului fiert moale, spunând:

— După cum puteți vedea, domnule, nu las nimic să-mi scape.

Cea de a treia întâlnire avu loc mai târziu, în aceeaşi zi. După-amiaza era destul de înaintată: lumina se strecura ca o ceață peste cărămizi şi peste frunze, iar umbrele se întindeau din ce în ce mai mult. Stillman se retrase din nou în Riverside Park, de această dată într-o margine a parcului, oprindu-se să se odihnească pe o piatră colțuroasă, cunoscută sub numele de Mount Tom, dinspre Strada 84. În acelaşi loc, în verile anilor 1843 şi 1844, Edgar Allan Poe îşi petrecuse multe ceasuri privind lung la râul Hudson. Quinn ştia aceasta pentru că îşi făcuse o obligație din a şti asemenea lucruri. În plus, el însuşi se aşezase acolo de nenumărate ori.

Acum nu îi mai era aproape deloc teamă pentru ceea ce avea de gând să facă. Dădu ocol pietrei de două sau de trei ori, dar nu reuşi să-i atragă atenția lui Stillman. Apoi se aşeză lângă bătrân şi îl salută. În mod incredibil, Stillman nu îl recunoscu. Aceasta era a treia oară când Quinn se prezenta în fața lui, iar de fiecare dată o făcea de parcă ar fi fost altcineva. Nu îşi putea da seama dacă lipsa de reacție a bătrânului erau un semn bun sau unul rău. Dacă Stillman se prefăcea, era un actor cum nu mai exista altul în toată lumea. Căci, de fiecare dată când Quinn îşi făcuse apariția, o făcuse în mod neaşteptat. Iar Stillman nici măcar nu

clipise. Pe de altă parte, dacă Stillman nu îl recunoştea încă, ce putea însemna asta? Era oare cu putinţă să fie cineva atât de impasibil faţă de lucrurile pe care le vedea?

Bătrânul îl întrebă cine era.

— Numele meu este Peter Stillman, zise Quinn.

— Acesta este numele meu, răspunse Stillman. Eu sunt Peter Stillman.

— Eu sunt celălalt Peter Stillman, zise Quinn.

— Aha. Adică fiul meu, vreţi să spuneţi. Da, se prea poate. Arătaţi exact ca el. Desigur, Peter este blond şi dumneavoastră sunteţi brunet. Nu Henry Dark, totuşi brunet[16]. Însă oamenii se mai schimbă, nu-i aşa? Acum suntem ceva şi apoi altceva.

— Întocmai.

— M-am gândit adesea la tine, Peter. De multe ori mi-am spus: „Mă întreb cum i-o merge lui Peter".

— Sunt mult mai bine acum, mulţumesc.

— Mă bucur să aud. Cineva mi-a zis o dată că ai murit. M-am întristat foarte tare.

— Nu, mi-am revenit complet.

— Îmi dau seama acum. Eşti în perfectă formă. Şi pe deasupra vorbeşti aşa de bine.

— Acum toate cuvintele îmi sunt la îndemână. Chiar şi cele care le dau de furcă celor mai mulţi oameni. Eu le pot rosti pe toate.

— Sunt mândru de tine, Peter.

— Ţie îţi datorez totul.

— Copiii sunt o mare binecuvântare, întotdeauna am spus asta. O binecuvântare fără pereche.

— Sunt convins.

— Iar în ceea ce mă priveşte, am şi eu zilele mele bune

---

[16] Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe semnificaţiile cuvântului *dark* – întunecat, brunet, în comparaţie cu numele personajului Henry Dark.

şi zilele mele proaste. Când vine rândul zilelor proaste, mă gândesc la cele care au fost bune. Memoria este o mare binecuvântare, Peter. După moarte, e cel mai bun lucru.

— Fără nicio îndoială.

— Desigur, trebuie să trăim în prezent. Spre exemplu, eu sunt acum în New York. Mâine aş putea fi altundeva. Vezi tu, eu călătoresc foarte mult. Azi sunt aici, mâine cine ştie unde. Face parte din munca mea.

— Trebuie să fie ceva mobilizator.

— Da, sunt foarte mobilizat. Mintea mea nu se opreşte niciodată.

— Mă bucură să aflu.

— Anii apasă greu, e adevărat. Dar avem atâtea lucruri pentru care să fim recunoscători. Timpul ne face să îmbătrânim, dar ne dă, totodată, ziua şi noaptea. Iar când murim, există întotdeauna cineva gata să ne ia locul.

— Cu toţii îmbătrânim.

— Când vei fi şi tu bătrân, poate că vei avea un fiu care să te mângâie.

— Mi-ar plăcea.

— Atunci ai fi la fel de norocos pe cât am fost eu. Să ţii minte, Peter, copiii sunt o mare binecuvântare.

— Nu voi uita.

— Şi mai ţine minte că n-ar trebui să mizezi totul pe o singură carte. Căci, dimpotrivă, socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg.

— Nu. Voi lua lucrurile aşa cum vor veni.

— Şi, în cele din urmă, să nu spui niciodată un lucru dacă ştii, în adâncul inimii tale, că nu este adevărat.

— N-o voi face.

— Minciuna este un lucru rău. Te face să-ţi pară rău că te-ai născut. Iar a nu te fi născut este un blestem. Eşti condamnat să trăieşti în afara timpului. Şi atunci când trăieşti în afara timpului, nu mai există nici zi şi nici noapte.

Nu ai nici măcar posibilitatea de a muri.

— Înțeleg.

— O minciună nu poate fi anulată niciodată. Nici măcar adevărul nu este de ajuns. Eu sunt părinte şi ştiu lucrurile astea. Adu-ți aminte ce s-a întâmplat cu părintele țării noastre. A tăiat cireşul şi apoi i-a spus tatălui său: „Nu pot spune o minciună". Puțin mai târziu, a aruncat moneda spre celălalt mal al râului. Aceste două istorioare reprezintă nişte evenimente cruciale din istoria americană. George Washington a tăiat copacul, iar apoi a aruncat moneda, înțelegi? Ne spunea de pe atunci un adevăr esențial. Şi anume că banii nu cresc în copaci. Asta a făcut ca țara noastră să fie aşa de măreață, Peter. Acum chipul lui George Washington se află pe fiecare bancnotă de un dolar. Din toate acestea putem trage învățăminte importante.

— Sunt de acord.

— Desigur, e un mare păcat că acel copac a fost tăiat. Acel copac era Copacul Vieții, care ne-ar fi făcut imuni în fața morții. Acum îmbrățişăm moartea cu brațele deschise, mai ales la bătrânețe. Dar părintele patriei noastre ştia care era datoria sa. Nu putea face altfel. Acesta este înțelesul frazei: „Viața este un castron plin de cireşe". Dacă acel copac ar fi rămas în picioare, am fi căpătat viața eternă.

— Da, înțeleg ce vrei să spui.

— Mai am multe asemenea idei în cap. Mintea mea nu se opreşte niciodată. Dintotdeauna ai fost un băiat deştept, Peter, şi mă bucur că înțelegi.

— Te înțeleg perfect.

— Un tată trebuie să-şi educe întotdeauna fiul din lecțiile pe care el însuşi le-a învățat. În acest fel, cunoaşterea trece din generație în generație şi devenim toți mai înțelepți.

— Nu voi uita ce mi-ai spus.

— Acum voi putea să mor fericit, Peter.

— Mă bucur.

— Dar nu trebuie să uiți nimic.

— Nu voi uita, tată. Îți promit.

În dimineața următoare, Quinn se afla în fața hotelului, la ora obişnuită. Vremea se schimbase, în cele din urmă. După două săptămâni de cer senin şi soare, începuse să burnițeze în New York, iar străzile erau pline de scrâşnetele cauciucurilor ude ale maşinilor. Vreme de o oră, Quinn stătu pe bancă, adăpostindu-se sub o umbrelă neagră şi gândindu-se că Stillman va apărea în orice moment. Îşi consumă tacticos chifla şi cafeaua, citi articolul despre înfrângerea de duminică a celor de la Mets, dar bătrânul tot nu dădea niciun semn. Răbdare, îşi spuse Quinn şi începu să răsfoiască şi restul ziarului. Trecură patruzeci de minute. Ajunse la paginile de economie şi tocmai se pregătea să citească analiza unei fuziuni corporatiste, când ploaia se înteți dintr-odată. Fără niciun chef, se ridică de pe bancă şi se adăposti sub o streaşină de pe trotuarul din fața hotelului. Rămase o oră şi jumătate acolo, în picioare, cu pantofii uzi leoarcă. Oare Stillman s-o fi îmbolnăvit? se întrebă el. Quinn încercă să şi-l imagineze întins în pat, năduşit de febră. Poate că bătrânul murise în timpul nopții şi cadavrul nu fusese încă descoperit. Asemenea lucruri se mai întâmplau, îşi spuse.

Aceasta trebuia să fie ziua decisivă, iar Quinn îşi pregătise nişte planuri elaborate şi meticuloase, însă acum îşi vedea planurile zădărnicite şi îl deranja că nu luase în calcul asemenea împrejurări.

Cu toate acestea, şovăia. Rămase acolo sub umbrelă, privind ploaia alunecând pe pânză şi scurgându-se cu stropi mici. Pe la ora unsprezece începuse să-şi contureze o decizie. Jumătate de oră mai târziu, traversă strada, făcu patruzeci de paşi în josul străzii şi intră în hotelul lui Stillman. Locul duhnea a insecticid împotriva gândacilor şi a

mucuri de țigări. Câțiva dintre chiriaşi, neavând unde să plece pe ploaia aceea, stăteau în hol, trântiți pe scaunele portocalii de plastic. Locul părea pustiu, un iad de gânduri râncede.

În spatele biroului de la recepție se afla un negru masiv, cu mânecile suflecate. Stătea cu un cot sprijinit pe birou şi cu capul proptit în palma deschisă. Cu cealaltă mână întorcea paginile unui tabloid, abia oprindu-se pentru a citi cuvintele. Părea atât de plictisit de parcă ar fi stat acolo de o viață întreagă.

— Aş vrea să las un mesaj pentru unul dintre oaspeții dumneavoastră, zise Quinn.

Bărbatul îşi ridică încet privirea către el, ca şi cum ar fi vrut să-l vadă dispărând.

— Aş vrea să las un mesaj pentru unul dintre oaspeții dumneavoastră, zise Quinn din nou.

— Nu există oaspeți aici, zise bărbatul. Le spunem locatari.

— Pentru unul dintre locatarii dumneavoastră, atunci. Aş vrea să las un mesaj.

— Şi despre cine-ar fi vorba, amice?

— Despre Stillman. Peter Stillman.

Bărbatul se prefăcu, pentru câteva clipe, că reflectă, apoi scutură din cap.

— Nu. Nu-mi amintesc de nimeni cu numele ăsta.

— Nu aveți niciun registru?

— Ba da, avem o condică. Dar e în seif.

— În seif? Despre ce vorbiți?

— Vorbesc despre condică, amice. Şefului îi place s-o țină încuiată în seif.

— Şi presupun că nu se întâmplă să ştiți cifrul.

— Îmi pare rău. Şefu' e singuru' care-l ştie.

Quinn oftă, băgă mâna în buzunar şi scoase o bancnotă de cinci dolari. O trânti pe tejghea şi îşi ținu mâna

deasupra ei.

— Presupun că nu se întâmplă să aveți o copie a condicii, nu? întrebă el.

— Poate, răspunse bărbatul. Va trebui să mă uit în biroul meu. Bărbatul ridică ziarul, pe care îl ținuse desfăcut pe tejghea. Dedesubt se afla registrul.

— Ce noroc, zise Quinn, ridicându-şi mâna de pe bani.

— Da, cred că azi e ziua mea norocoasă, zise bărbatul, trecându-şi uşor mâna peste suprafața tejghelei şi strecurând bancnota către margine, de unde o smulse imediat şi o băgă în buzunar.

— Cum ați spus că îl chema pe prietenu' dumneavoastră?

— Stillman. Un bătrân cu părul alb.

— Domnu' în pardesiu?

— Exact.

— Aici îi spunem Profesorul.

— Da, el e. Îmi puteți spune numărul camerei? A venit aici acum vreo două săptămâni.

Recepționerul deschise registrul şi dădu paginile, urmărind cu degetul coloanele de numere şi cifre.

— Stillman, zise el, într-un sfârşit. Camera 303. Nu mai e acolo.

— Poftim?

— A plecat.

— Ce vreți să spuneți?

— Ascultă, amice, io-ți spun doar ce scrie aici. Stillman a plecat azi-noapte. Nu mai e aici.

— Dar ăsta e cel mai absurd lucru pe care l-am auzit vreodată.

— Pe mine nu mă interesează ce o fi. E scris aicea, negru pe alb.

— Şi nu a lăsat cumva nicio adresă?

— Asta vrea să fie o glumă?

— La ce oră a plecat?

— Tre' să-l întreb pe Louie, tipul din schimbul de noapte. Vine pe la opt.

— Şi nu pot vedea camera?

— Îmi pare rău. Am închiriat-o eu însumi în dimineața asta. Tipul e înăuntru, doarme.

— Cum arăta?

— Cam multe întrebări pentru cinci parale amărâte.

— Las-o baltă, zise Quinn, făcând un semn disperat cu mâna. Nu mai contează.

Se întoarse pe jos către apartamentul său, mergând prin ploaia torențială, udându-se până la piele, cu toate că avea umbrela deasupra capului. La ce folosesc funcțiile, îşi zise el. La ce bun înțelesul cuvintelor. Aruncă umbrela pe podeaua camerei de zi, cu un gest de scârbă. Apoi îşi scoase jacheta şi o azvârli de perete, împroşcând în jur totul cu stropi de apă.

O sună pe Virginia Stillman, prea ruşinat pentru a se gândi să facă altceva. În momentul în care ea îi răspunse, Quinn fu la un pas de a-i închide telefonul în nas.

— L-am pierdut, zise el.

— Sunteți sigur?

— A plecat de la hotel azi-noapte. Nu ştiu unde se află.

— Mi-e frică, Paul.

— V-a sunat cumva?

— Nu ştiu. Cred că da, dar nu sunt sigură.

— Ce vrea să însemne asta?

— Peter a răspuns la telefon azi de dimineață în timp ce eu îmi făceam baie. Nu vrea să-mi spună cine era. S-a dus în camera lui, a tras jaluzelele şi nu vrea să vorbească.

— Dar a mai făcut asta şi înainte.

— Da. Tocmai de aceea nu sunt sigură, însă nu s-a mai întâmplat de foarte mult timp.

— Nu-mi place cum sună asta.

— Tocmai de aceea mi-e frică.

— Nu vă faceți griji. Am câteva idei. Voi trece la treabă imediat.

— Şi cum voi putea da de dumneavoastră?

— Am să vă sun la fiecare două ore, indiferent unde m-aş afla.

— Îmi promiteți?

— Da, vă promit.

— Mi-e atât de frică, nu mai suport.

— E numai vina mea. Am făcut o greşeală prostească şi îmi pare rău.

— Nu, nu dau vina pe dumneavoastră. Nimeni nu poate sta cu ochii pe cineva douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Este imposibil. Ar trebui să intri în pielea lui.

— Păi tocmai asta e problema. Am crezut că intrasem în rol.

— Nu este prea târziu acum, nu-i aşa?

— Nu. Încă mai avem destul timp. Nu vreau să vă faceți griji.

— Voi încerca să nu mă îngrijorez.

— Bine, atunci. Am să vă sun.

— Din două în două ore?

— Din două în două ore.

Se eschivase destul de frumuşel în timpul conversației. În ciuda celor întâmplate, reuşise s-o calmeze pe Virginia Stillman. I se părea greu de crezut, dar parcă ea tot mai avea încredere în el. Nu că asta i-ar fi fost de vreun folos. Căci adevărul era că o mințise. Nu avea mai multe idei. Nu avea nici măcar una singură.

Stillman dispăruse deja. Bătrânul se pierduse în vâltoarea oraşului, devenise una cu el. Se transformase într-o picătură, într-un semn de punctuație, într-o cărămidă dintr-un zid nesfârşit de cărămizi. Quinn putea să bată

străzile în lung şi-n lat în fiecare zi, pentru tot restul vieţii, fără să-l găsească vreodată. Totul se redusese la şansă, la un coşmar de numere şi probabilităţi. Nu exista niciun reper, niciun indiciu, niciun pas de făcut.

Quinn derulă în minte cazul până la începuturi. Sarcina sa fusese să-l apere pe Peter, nu să-l urmărească pe Stillman. Aceasta fusese doar o metodă, un mod de a încerca să anticipeze ce avea să se întâmple. Teoria era că, stând cu ochii pe Stillman, putea afla care îi erau intenţiile în ceea ce-l privea pe Peter. Îl urmărise pe bătrân vreme de săptămâni întregi. Şi la concluzie ajunsese? Cam la niciuna. Comportamentul lui Stillman fusese prea neclar pentru a-i da vreun indiciu.

Desigur, erau nişte măsuri extreme pe care le putea lua. Îi putea sugera Virginiei Stillman să ceară un număr de telefon care să nu fie trecut în cartea de telefoane. Astfel ar putea elimina apelurile supărătoare, cel puţin pentru o vreme. Dacă această măsură dădea greş, Virgina şi Peter se puteau muta. Puteau să părăsească acel cartier, poate chiar şi oraşul. În cel mai rău caz, îşi puteau asuma noi identităţi, puteau trăi cu nume diferite.

Acest ultim gând îi aminti de ceva important. Până acum, nu îşi pusese niciodată prea serios problema circumstanţelor în care fusese angajat. Lucrurile se întâmplaseră prea repede, iar el considerase de la sine înţeles că putea trece drept Paul Auster. După ce făcuse pasul şi adoptase acel nume, nu se mai gândise deloc la adevăratul Auster. Dacă acest bărbat era un detectiv atât de bun pe cât credeau soţii Stillman, atunci poate că l-ar putea ajuta cu acest caz. Quinn îşi va deschide sufletul în faţa lui, iar Auster îl va ierta şi împreună vor reuşi să-l salveze pe Peter Stillman.

Căută în Paginile Aurii numărul Agenţiei de Detectivi Auster. Nu figura acolo. Totuşi, în Pagini Albe găsi numele.

Era trecut un singur Paul Auster, în Manhattan, pe Riverside Drive – nu foarte departe de casa lui Quinn. Nu exista nicio referire la vreo agenție de detectivi, dar asta nu trebuia să însemne neapărat ceva. S-ar fi putut foarte bine ca Auster să aibă atât de mult de lucru încât să nu mai aibă nevoie de vreun anunț publicitar. Quinn ridică receptorul şi tocmai se pregătea să formeze numărul, când se răzgândi. Această discuție era mult prea importantă pentru a o purta la telefon. Nu voia să-şi asume riscul de a i se închide telefonul în nas. Din moment ce Auster nu avea un birou, asta însemna că lucra de acasă. Quinn trebuia să meargă acolo şi să vorbească cu el între patru ochi.

Ploaia se oprise deja, însă, deşi cerul era încă cenuşiu, Quinn reuşi să vadă undeva în zare, către apus, o rază de lumină străpungând norii. În timp ce mergea pe Riverside Drive, îşi dădu seama că nu îl mai urmărea pe Stillman. Avu senzația că pierduse jumătate din propria sa ființă. Vreme de două săptămâni fusese legat de bătrân printr-un fir invizibil. Orice făcuse Stillman, făcuse şi el; oriunde fusese Stillman, fusese şi el. Corpul său încă nu se obişnuise cu această nouă libertate, iar primele sute de metri le parcurse târându-şi picioarele. Vraja se rupsese, dar trupul său nu ştia încă.

Clădirea în care locuia Auster se afla la mijlocul unui cvartal aflat între străzile 116 şi 119, la sud de biserica din Riverside şi de mormântul lui Grant. Era un loc bine întreținut, cu clanțe lustruite şi geamuri curate, şi avea un aer de sobrietate burgheză care îl atrase pe Quinn în acel moment. Apartamentul lui Auster se afla la etajul unsprezece, iar Quinn apăsă pe butonul de la interfon, aşteptându-se să audă o voce vorbindu-i de la celălalt capăt al aparatului. Dar uşa clădirii se descuie fără niciun fel de schimb de cuvinte. Quinn o împinse, traversă holul de la parter şi luă liftul până la etajul unsprezece.

Un bărbat îi deschise uşa apartamentului. Era un tip înalt şi brunet, de vreo treizeci şi ceva de ani, cu hainele şifonate şi cu o barbă de două zile. În mâna dreaptă, între degetul mare, cel arătător şi cel mijlociu, ţinea un stilou fără capac, aflat încă în poziţie de scris. Bărbatul păru surprins să dea cu ochii de un străin în pragul uşii.

— Da? spuse el, şovăind.

Quinn i se adresă pe cel mai politicos ton cu putinţă.

— Aşteptaţi cumva pe altcineva?

— Pe soţia mea, de fapt. De aceea am deschis la interfon fără să întreb cine era.

— Îmi cer scuze pentru deranj, zise Quinn. Însă îl caut pe Paul Auster.

— Eu sunt Paul Auster, spuse bărbatul.

— Mă întrebam dacă aş putea vorbi cu dumneavoastră. E foarte important.

— Mai întâi va trebui să-mi spuneţi despre ce e vorba.

— Nici eu nu ştiu prea bine, spuse Quinn, aruncându-i lui Auster o privire sinceră. Mă tem că este mai complicat. Foarte complicat.

— Nu aveţi şi dumneavoastră un nume?

— Îmi cer scuze. Bineînţeles că am şi eu un nume. Quinn.

— Quinn şi mai cum?

— Daniel Quinn.

Numele păru să îi spună ceva lui Auster, care se opri un moment, căzut pe gânduri, de parcă ar fi scormonit prin memorie.

— Quinn, murmură el în sinea lui. Ştiu numele ăsta de undeva.

Tăcu din nou, străduindu-se din greu să găsească răspunsul.

— Nu sunteţi cumva poet?

— Am fost odinioară, zise Quinn. Dar de foarte mult

timp nu mai scriu poezii.

— Aţi publicat o carte cu câţiva ani în urmă, nu-i aşa? Cred că titlul era *Afaceri neîncheiate.* O cărticică cu o copertă albastră.

— Da. Eu eram.

— Mi-a plăcut foarte mult. Am tot sperat să mai găsesc vreo operă de-a dumneavoastră. De fapt, chiar mă întrebam ce s-a întâmplat cu dumneavoastră.

— Sunt încă aici. Într-un oarecare fel.

Auster deschise uşa larg şi îi făcu semn lui Quinn să intre. Apartamentul era destul de drăguţ: avea o formă ciudată, cu câteva holuri lungi, stive de cărţi peste tot, pe pereţi tablouri realizate de artişti pe care Quinn nu îi cunoştea şi câteva jucării împrăştiate pe jos – un camion roşu, un urs maroniu şi un extraterestru verde. Auster îl conduse în camera de zi, îi oferi un scaun cu tapiţeria uzată pe care să se aşeze, după care se duse în bucătărie să aducă nişte bere. Se întoarse cu două sticle, le puse pe un coş mare de lemn care servea drept măsuţă de cafea, după care se aşează pe canapea, în faţa lui Quinn.

— Voiaţi să-mi vorbiţi despre vreun subiect literar? începu Auster.

— Nu, răspunse Quinn. Aş fi vrut eu. Dar, din păcate, nu are nimic de-a face cu literatura.

— Şi atunci cu ce are de-a face?

Quinn tăcu o vreme, privind în jur prin cameră fără să vadă nimic în special, apoi încercă să-şi înceapă explicaţia.

— Am senzaţia că e o mare greşeală la mijloc. Eu am venit aici să-l caut pe Paul Auster, detectivul particular.

— Pe cine? râse Auster, iar în acel râs totul se făcu dintr-odată ţăndări.

Quinn îşi dădu seama că spunea prostii. Ar fi putut la fel de bine să ceară cu şeful de trib Sitting Bull, că rezultatul oricum ar fi fost acelaşi.

— Pe detectivul particular, repetă el cu glasul slab.

— Mă tem că nu ați dat peste acel Paul Auster pe care îl căutați.

— Sunteți singurul care figurează în ghid.

— Se prea poate, zise Auster. Dar nu sunt detectiv.

— Atunci cine sunteți? Cu ce vă ocupați?

— Sunt scriitor.

— Scriitor?

Quinn pronunțase cuvântul de parcă ar fi fost o tânguire.

— Îmi pare rău, zise Auster. Dar chiar asta sunt.

— Dacă e adevărat, atunci nu mai există nicio speranță. Toată povestea asta e un vis urât.

— Nu am nici cea mai vagă idee la ce vă referiți.

Quinn îi explică. O luă de la început şi depănă toată povestea, pas cu pas. Tensiunea se strânsese înăuntrul lui încă de dimineață, de la dispariția lui Stillman, iar acum țâşnea din el sub forma unui torent de cuvinte. Îi spuse despre apelurile telefonice în căutarea lui Paul Auster, despre modul inexplicabil în care acceptase cazul, despre întâlnirea sa cu Peter Stillman, despre conversația cu Virginia Stillman, despre cum citise cartea lui Stillman, despre cum îl urmărise pe Stillman de la gara Grand Central, despre hoinărelile zilnice ale lui Stillman, despre geanta de pânză şi despre obiectele stricate, despre hărțile neliniştitoare care formau contururile unor litere ale alfabetului, despre discuțiile sale cu Stillman, despre dispariția lui Stillman de la hotel. Când ajunse la final, îl întrebă pe Auster:

— Credeți că sunt nebun?

— Nu, răspunse Auster, care ascultase cu atenție monologul lui Quinn. Dacă aş fi fost în locul dumneavoastră, probabil că aş fi făcut acelaşi lucru.

Aceste cuvinte avură darul de a-l linişti dintr-odată pe

Quinn, de parcă nu mai trebuia să ducă acea povară de unul singur. Îi venea să-l ia în braţe pe Auster şi să-i declare prietenie pe viaţă.

— Vedeţi, zise Quinn, nu inventez. Am chiar şi dovezi. Îşi scoase portofelul şi, din acesta, cecul de cinci sute de dolari pe care Virginia Stillman îl completase cu două săptămâni în urmă. I-l întinse lui Auster.

— După cum vedeţi, este scris pe numele dumneavoastră. Auster se uită cu atenţie la cec şi încuviinţă din cap.

— Pare să fie un cec absolut normal.

— Ei bine, este al dumneavoastră, zise Quinn. Vreau să-l păstraţi.

— Dar mi-ar fi cu neputinţă să-l accept.

— Mie nu-mi e de niciun folos.

Quinn privi în jur, prin apartament, şi făcu un gest vag.

— Cumpăraţi-vă nişte cărţi. Sau nişte jucării pentru copil.

— Aceştia sunt bani câştigaţi de dumneavoastră. Merită să-i păstraţi.

Auster se opri o clipă.

— Pot face ceva pentru dumneavoastră, totuşi. Din moment ce acest cec este completat pe numele meu, îl voi încasa eu în locul dumneavoastră. Mă voi duce la bancă mâine dimineaţă, voi vărsa cecul în contul meu şi vă voi da banii atunci când vor intra în cont.

Quinn nu spuse nimic.

— Sunteţi de acord? întrebă Auster.

— De acord, zise Quinn, într-un sfârşit. Vom vedea ce se întâmplă.

Auster puse cecul pe măsuţa din faţă, ca şi cum ar fi vrut să spună că problema era rezolvată. Apoi se lăsă pe spate, pe canapea, şi îl privi pe Quinn în ochi.

— Aici este însă o chestiune mult mai importantă decât cecul, zise el. Faptul că numele meu a fost implicat în toată povestea aceasta. Nu înțeleg deloc.

— Mă întrebam dacă ați avut cumva probleme cu telefonul în ultima vreme. Uneori liniile se încrucişează. Cineva încearcă să sune la un număr şi, chiar dacă formează bine, nimereşte la altcineva.

— Da, mi s-a mai întâmplat şi înainte, însă chiar dacă telefonul meu ar fi stricat, asta tot nu explică adevărata problemă. Asta ne-ar lămuri de ce apelul a fost direcțional către dumneavoastră, dar nu şi de ce mă căutau pe mine de la bun început.

— Ar fi oare posibil să-i cunoaşteți pe cei implicați?

— N-am auzit niciodată de familia Stillman.

— Poate că cineva o fi vrut să vă facă o glumă proastă.

— Eu nu umblu cu asemenea persoane.

— Nu se ştie niciodată.

— Însă adevărul este că nu e vorba despre o glumă proastă, e un caz real cu oameni reali.

— Da, zise Quinn după o lungă tăcere, îmi dau şi eu seama de asta.

Nu mai aveau despre ce să vorbească. Dincolo de acest punct nu se mai afla nimic: gândurile aleatorii ale unor bărbați care nu ştiau nimic. Quinn îşi dădu seama că ar fi trebuit să plece. Stătuse acolo aproape o oră şi se apropia momentul s-o sune pe Virginia Stillman. Cu toate acestea, nu îl lăsa inima să se ridice. Scaunul era confortabil, iar berea i se cam urcase la cap. Auster acesta era prima persoană inteligentă cu care vorbise în ultima vreme. Citise opera de odinioară a lui Quinn, o admirase, îşi dorise să citească mai mult. În ciuda împrejurărilor actuale, Quinn nu se putea abține să nu se simtă bucuros.

O vreme rămaseră aşezați acolo, fără să-şi spună nimic. În cele din urmă, Auster dădu uşor din umeri,

părând să recunoască astfel că ajunseseră într-un impas. Se ridică în picioare şi spuse:

— Eu tocmai mă pregăteam să-mi fac ceva de mâncare. Nu e niciun efort să fac ceva pentru două persoane.

Quinn şovăi. Era ca şi cum Auster i-ar fi citit gândurile, ghicind ceea ce îşi dorea cel mai mult – să mănânce, să aibă un pretext pentru a mai zăbovi puțin.

— Ar trebui să plec, zise el. Dar da, mulțumesc. Ceva de mâncare mi-ar prinde bine.

— Ce ziceți atunci de o omletă cu şuncă?

— Nemaipomenit.

Auster se retrase în bucătărie să pregătească mâncarea. Lui Quinn i-ar fi plăcut să-şi ofere ajutorul, dar nu reuşea să se clintească. Îşi simțea trupul ca de piatră. În lipsă de altă idee mai bună, închise ochii. În trecut, găsea alinare în acest gest care făcea ca lumea întreagă să dispară. Totuşi, de această dată, Quinn nu găsi nimic interesant între gândurile din capul lui. Apoi, din întuneric, începu să audă o voce, o voce nătângă care intona aceeaşi propoziție iarăşi şi iarăşi:

„Nu poți face omletă fără să spargi ouăle”. Deschise ochii pentru a face să înceteze cuvintele.

În față avea pâine şi unt, mai multă bere, cuțite şi furculițe, sare şi piper, şervețele şi omlete, două la număr, mustind în nişte farfurii albe. Quinn se puse pe mâncat cu un nesaț fără ruşine, devorând toată mâncarea aproape de îndată. După aceea, făcu un efort uriaş să rămână calm. Lacrimile i se strecurau misterios în ochi, iar vocea părea să îi tremure în timp ce vorbea, însă reuşi oarecum să se stăpânească. Pentru a demonstra că nu era un ingrat egocentric, începu să-i pună întrebări lui Auster despre munca lui. Auster se arătă puțin reticent la început, dar apoi recunoscu, totuşi, că lucra la un volum de eseuri. Cel

pe care îl scria în acel moment era despre *Don Quijote.*

— Una dintre cărțile mele preferate, spuse Quinn.

— Da, şi una dintre favoritele mele. N-are pereche. Quinn îl întrebă despre eseu.

— Presupun că ar putea fi numit speculativ, din moment ce nu încerc, de fapt, să demonstrez nimic. În realitate, e scris într-un stil ironic. O lectură fantezistă, dacă vreți să-i spuneți aşa.

— Şi care e ipoteza dumneavoastră?

— În mare parte, are de-a face cu paternitatea cărții. Cine a scris-o şi cum a fost scrisă.

— Există vreo îndoială în această privință?

— Fireşte că nu. Dar eu mă refer la cartea dinăuntrul cărții scrise de Cervantes, la cea pe care el şi-a închipuit că o scria.

— Aha.

— E foarte simplu. Cervantes, dacă vă amintiți, se străduieşte destul de mult să-şi convingă cititorul că nu el este autorul textului. Cartea, spune el, a fost scrisă în arabă de Cid Hamete Benengeli. Cervantes chiar descrie cum a descoperit manuscrisul, din întâmplare, într-o zi, în piața din Toledo. Angajează pe cineva să-l traducă în spaniolă, iar apoi se prezintă drept editorul traducerii şi nimic mai mult. De fapt, nici măcar nu poate da asigurări pentru exactitatea traducerii propriu-zise.

— Şi după aceea continuă prin a susține, adăugă Quinn, că versiunea lui Cid Hamete Benengeli este singura versiune adevărată a poveştii lui Don Quijote. Că toate celelalte versiuni sunt false, scrise de impostori. Insistă mult asupra ideii că tot ceea ce se povesteşte în carte s-a întâmplat cu adevărat.

— Întocmai, întrucât cartea, la urma urmei, este un atac asupra pericolelor închipuirii. Nu putea susține aceasta printr-o operă a imaginației, nu-i aşa? Trebuia să pretindă

că totul făcea parte din realitate.

— Cu toate acestea, întotdeauna am bănuit că Cervantes devora pur şi simplu acele vechi romane cavalereşti. Nu poți urî ceva cu o asemenea pasiune decât dacă o parte din tine iubeşte acel ceva. Într-un fel, Don Quijote nu era decât dublura lui Cervantes.

— Sunt întru totul de acord. Căci ce portret al unui scriitor ar fi mai bun decât acela care îl înfățişează pe omul vrăjit de cărți?

— Exact.

— În orice caz, din moment ce se presupune că această carte este reală, deducem că a fost scrisă de un martor ocular, prezent la întâmplările descrise în paginile sale. Dar Cid Hamete, autorul recunoscut, nu-şi face niciodată apariția. Nici măcar o dată nu pretinde că ar fi fost de față la cele întâmplate. Aşadar, întrebarea mea este următoarea: cine e Cid Hamete Benengeli?

— Da, văd încotro bateți.

— Teoria pe care o prezint în eseu este că Cid Hamete Benengeli este, de fapt, o combinație de patru personaje diferite. Desigur că Sancho Panza este martorul. Nu există niciun alt candidat, din moment ce el este singurul care îl însoțeşte pe Don Quijote în toate aventurile sale. Dar Sancho nu ştie nici să scrie, nici să citească. Aşadar, nu poate fi el autorul. Pe de altă parte, ştim că Sancho are un dar aparte pentru limbaj. În ciuda inepțiilor sale lingvistice, vorbeşte, întorcându-l pe toate părțile, despre orice alt personaj din carte. Mi se pare foarte posibil ca Sancho să fi dictat povestea altcuiva – mai concret, bărbierului şi preotului, adică celor mai buni prieteni ai lui Don Quijote. Aceştia au pus istorisirea într-o formă literară adecvată – în spaniolă – şi apoi i-au înmânat manuscrisul lui Samson Carrasco, licențiatul de la Salamanca, iar acesta a început să-l traducă în arabă. Cervantes a găsit traducerea, a dispus

să fie trecută din nou în spaniolă şi apoi a publicat cartea *Aventurile lui Don Quijote.*

— Dar de ce Sancho şi ceilalți ar fi dispuşi să-şi de atâta osteneală?

— Pentru a-l lecui pe Don Quijote de nebunia sa. Ei vor să-şi salveze prietenul. Amintiți-vă că, la început, îi ard romanele cavalereşti, dar fără niciun rezultat. Cavalerul Tristei Figuri nu renunță la obsesia sa. Apoi, într-un moment sau altul, toți pleacă în căutarea lui deghizați în mai multe feluri – o femeie la ananghie, Cavalerul Oglinzilor, Cavalerul Albei Luni – pentru a-l ademeni pe Don Quijote să se întoarcă acasă. În cele din urmă, vor reuşi. Cartea a fost doar unul dintre şiretlicurile lor. Ideea era să pună o oglindă în fața nebuniei lui Don Quijote, să înregistreze fiecare dintre iluziile sale absurde şi ridicole, astfel încât, atunci când, într-un sfârşit, el însuşi citea cartea, să vadă cu limpezime greşelile la care îl împinsese sminteala sa.

— Îmi place această idee.

— Da. Însă mai este o ultimă întorsătură. Don Quijote, din punctul meu de vedere, nu era cu adevărat nebun. Se prefăcea doar. De fapt, a orchestrat de unul singur întreaga poveste. Amintiți-vă: pe tot parcursul cărții, Don Quijote este preocupat de problema posterității. Se întreabă iarăşi şi iarăşi cât de exact îi va înregistra cronicarul aventurile. Aceasta implică însă o anumită cunoaştere din partea sa; căci ne arată că el ştie dinainte despre existența acestui cronicar. Şi cine poate fi acesta dacă nu Sancho Panza, credinciosul scutier pe care Don Quijote l-a ales tocmai pentru acest scop? În acelaşi fel, i-a ales pe ceilalți trei pentru a juca nişte roluri care le-au fost destinate. Don Quijote a fost cel care a pus la cale cvartetul Benengeli. Şi nu numai că a selectat autorii, dar cel mai probabil este ca el să fi fost chiar şi acela care a tradus manuscrisul arab din nou în spaniolă. N-ar trebui să nu îl credem în stare de o

asemenea inițiativă. Căci, pentru un bărbat atât de priceput la arta deghizării, n-ar fi trebuit să fie prea greu să-şi întunece pielea şi să se înveşmânte în straie de maur. Îmi place să-mi imaginez acea scenă în piața din Toledo. Cervantes care îl angajează pe Don Quijote pentru a descifra povestea lui Don Quijote însuşi. E de o nespusă frumusețe.

— Dar tot nu mi-ați explicat de ce un bărbat ca Don Quijote şi-ar fi dat peste cap traiul liniştit pentru a se dedica unei farse atât de complicate.

— Păi tocmai asta e partea cea mai interesantă. După părerea mea, Don Quijote făcea un experiment. Voia să pună la încercare credulitatea semenilor săi. Ar fi oare cu putință, se întreba el, să stai în fața tuturor a şi să debitezi minciuni şi prostii cu cea mai mare convingere? Să spui că morile de vânt sunt cavaleri, că lighenaşul unui bărbier e, de fapt, un coif, că marionetele sunt oameni adevărați? Ar fi fost oare cu putință să-i convingă pe ceilalți să-i încuviințeze spusele, chiar fără să îl creadă? Cu alte cuvinte, cât de mult ar fi dispuşi oamenii să tolereze blasfemiile dacă acestea îi amuză? Răspunsul este evident, nu-i aşa? Oricât de mult. Căci, drept dovadă, încă mai citim cartea, încă ni se mai pare nemaipomenit de amuzantă. Şi, în ultimă instanță, tocmai asta aşteaptă oamenii de la o carte – să îi distreze.

Auster se lăsă pe spate, rezemându-se de spătarul canapelei, şi zâmbi cu o anumită plăcere ironică, după care îşi aprinse o țigară. Era limpede că îi plăcea ceva, dar natura exactă a acelei plăceri îi scăpa lui Quinn. Părea să fie un fel de hohot de râs mut, o glumă care nu ajungea la dezvăluirea poantei, o voioşie generalizată, dar lipsită de scop. Quinn se pregătea să formuleze un răspuns la teoria lui Auster, dar nu mai apucă s-o facă. Chiar când deschidea gura să vorbească, fu întrerupt de un zornăit de chei auzindu-se dinspre uşa apartamentului, apoi sunetul uşii deschizându-se şi imediat închizându-se, urmat de o răbufnire de voci.

Chipul lui Auster se însufleți de îndată. Se ridică de pe scaun, se scuză față de Quinn şi se îndreptă cu paşi grăbiți către uşă.

Quinn auzi râsete din hol, mai întâi pe cel al unei femei şi apoi pe cel al unui copil, mai strident decât primul, un *staccato* de şrapnel răsunător – şi apoi, tonalitatea de bas a râsului sonor al lui Auster. Copilul vorbi:

— Tati, uite ce-am găsit!

Iar femeia explică după aceea că era aruncat pe stradă, şi atunci de ce nu, căci părea să se afle într-o stare impecabilă. După câteva clipe, Quinn auzi copilul alergând pe hol. Băiețelul dădu buzna în camera de zi, unde se trezi în fața lui Quinn şi încremeni pe loc. Era un copil cu părul blond şi părea să aibă cinci sau şase ani.

— Bună ziua, spuse Quinn.

Băiețelul, retrăgându-se de îndată în timiditate, abia reuşi să îngaime un salut. În mâna stângă ținea un obiect roşu pe care Quinn nu putu să-l identifice. Îl întrebă pe băiat ce era.

— E un yo-yo, răspunse acesta, deschizând pumnul pentru a i-l arăta. L-am găsit pe stradă.

— Şi funcționează?

Băiatul ridică din umeri în mod exagerat:

— Nu ştiu. Siri nu reuşeşte să-l facă să meargă. Şi eu nu ştiu cum.

Quinn îl întrebă dacă putea să facă şi el o încercare, iar băiețelul se apropie şi îi puse jucăria în palmă. În timp ce se uita atent la yo-yo, auzea respirația copilului alături, urmărindu-i fiecare mişcare. Era un yo-yo din plastic, foarte asemănător cu acelea cu care se jucase şi el pe vremuri, dar cumva mai complicat, un obiect al erei spațiale. Quinn strânse bucla de la capătul sforii în jurul degetului său mijlociu, se ridică în picioare şi făcu o încercare. Jucăria scoase un sunet melodios, ca un fluierat, în timp ce cobora,

iar înăuntrul său săriră scântei. Băiatul rămase cu răsuflarea întretăiată, dar apoi jucăria se opri, bălăngănindu-se la capătul sforii.

— Un mare filosof a spus odată – murmură Quinn – că drumul în sus şi drumul în jos sunt unul şi acelaşi.

— Dar nu l-ai făcut să urce din nou, zise băiatul. A coborât şi atât.

— Trebuie să încerci în continuare.

Quinn rula mosorul pentru o nouă tentativă, când Auster şi soţia sa intrară în cameră. Îşi ridică privirea şi o zări, mai întâi, pe femeie. În acea clipă îşi dădu seama că intrase în bucluc. Soţia lui Auster era o blondă înaltă şi subţire, de o frumuseţe radioasă, degajând o energie şi o fericire care păreau să facă invizibil totul în jurul ei. Era prea mult pentru Quinn. I se părea că Auster îşi bătea joc de el, arătându-i tocmai ceea ce el pierduse, aşa că el reacţionă cu furie şi invidie, cu o sfâşietoare milă faţă de sine însuşi. Da, şi lui i-ar fi plăcut să-i mai aibă alături pe această soţie şi pe acest copil, să stea toată ziua debitând aiureli despre cărţi vechi, să fie înconjurat de jucării, de omlete cu şuncă şi de stilouri. Se rugă, în sinea lui, să fie izbăvit.

Auster îl văzu ţinând acel yo-yo în mână şi spuse:

— Văd că aţi făcut deja cunoştinţă. Daniel – zise către băieţel – acesta este Daniel. Apoi se întoarse către Quinn şi, cu acelaşi zâmbet ironic, spuse: Daniel, acesta este Daniel.

Băieţelul izbucni în hohote de râs şi zise:

— Toată lumea e Daniel!

— Exact, spuse Quinn. Eu sunt tu şi tu eşti eu.

— Încă o dată şi încă o dată, strigă băieţelul, întinzându-şi dintr-odată braţele şi începând să se învârtă prin cameră ca un giroscop.

— Iar aceasta, spuse Auster, întorcându-se către femeie, este soţia mea, Siri.

Soţia îi adresă un surâs, zise că era încântată să îl

cunoască pe Quinn ca şi cum ar fi spus-o din inimă, după care îi întinse mâna. El i-o strânse uşor, observând cât de nefiresc de subțiri erau oasele ei, şi o întrebă dacă numele ei era norvegian.

— Nu sunt prea mulți oameni care să ştie asta, zise ea.

— Sunteți originară din Norvegia?

— În mod indirect, răspunse femeia. Via Northfield, Minnesota.

Apoi izbucni în râs, iar Quinn simți cum o altă bucățică din sine se prăbuşea în acel hohot cristalin.

— Ştiu că e o invitație făcută în ultimul moment, spuse Auster, dar dacă aveți timp, de ce nu rămâneți să luați cina cu noi?

— Vai, zise Quinn, străduindu-se să se controleze. Foarte amabil din partea dumneavoastră. Dar eu chiar trebuie să plec. Am zăbovit prea mult deja.

Cu un ultim efort, îi zâmbi soției lui Auster şi îi făcu un semn de rămas bun, cu mâna, băiețelului lor.

— Pe curând, Daniel, spuse Quinn, îndreptându-se către uşă. Copilul se uită la el din celălalt colț al camerei şi râse din nou.

— Pe curând, eu însumi! zise băiatul. Auster îl însoți până la uşă. Îi spuse:

— Vă voi suna de îndată ce intră banii de pe cecul acela. Sunteți trecut în cartea de telefoane?

— Da, spuse Quinn. Singurul cu acest nume.

— Dacă veți avea nevoie de mine pentru orice, ajunge să mă sunați. Vă voi ajuta cu cea mai mare plăcere.

Auster se întinse pentru a da mâna cu el, iar Quinn îşi dădu seama că încă mai avea în pumn acel yo-yo, aşa că îl puse în mâna dreaptă a lui Auster. Îl bătu uşor pe umăr şi plecă.

Quinn nu se afla nicăieri acum. Nu avea nimic, nu ştia

nimic, ştia că nu ştia nimic. Nu numai că fusese azvârlit înapoi, la început, ci ajunsese undeva înainte de început, de fapt, atât de departe de început încât i se părea mai rău decât orice sfârşit pe care şi l-ar fi putut închipui.

Ceasul său arăta aproape şase. Quinn se întoarse pe jos acasă pe acelaşi drum pe care venise, grăbind pasul din ce în ce mai mult. Când ajunse pe strada lui, alerga deja. E doi iunie, îşi zise. Încearcă să ţii minte asta. Te afli în New York, iar mâine va fi trei iunie. Dacă totul merge bine, ziua următoare va fi patru iunie. Dar nimic nu este sigur.

Trecuse de mult ora la care ar fi trebuit să o sune pe Virginia Stillman, iar acum se gândea dacă s-o mai facă sau nu. Ar putea oare s-o ignore? Ar putea oare să lase totul baltă acum, pur şi simplu? Da, îşi răspunse, era posibil. Ar fi putut să uite acest caz, să revină la rutina lui dinainte, să scrie o altă carte. Ar fi putut face o călătorie, dacă voia, sau ar fi putut chiar să plece din ţară. Să meargă la Paris, de exemplu. Da, ar fi putut să facă asta. Însă orice loc ar fi fost la fel de bun, îşi zise el, orice loc ar fi fost la fel de bun.

Se aşeză în camera de zi şi începu să se uite la pereţi. Odinioară fuseseră albi, îşi aminti, dar acum prinseseră o curioasă nuanţă gălbuie. Poate că într-o bună zi ar ajunge să fie şi mai murdari, făcându-se cenuşii, sau chiar maronii, ca un fruct trecut. Un perete alb se transformă într-un perete galben care se transformă într-un perete cenuşiu, îşi zise în sinea lui. Vopseaua se învecheşte, oraşul năvăleşte cu funinginea lui, tencuiala se năruie. Schimbări peste şi mai multe schimbări.

Fumă o ţigară şi apoi alta şi apoi alta. Îşi privi mâinile, văzu că erau murdare şi se ridică să se spele. În baie, în timp ce apa curgea în chiuvetă, se hotărî să se şi bărbierească. Îşi întinse spuma de ras pe faţă, luă o lamă nouă şi începu să-şi dea jos barba. Dintr-un motiv necunoscut, îi displăcea dintr-odată să se uite în oglindă,

aşa că încercă să evite contactul cu reflexia propriilor săi ochi. Îmbătrâneşti, îşi spuse, te transformi într-un boşorog cretin. Apoi se duse în bucătărie, mâncă un castron de fulgi de porumb, după care mai fumă o ţigară.

Era deja ora şapte. Încă o dată se apucă să dezbată de unul singur dacă să o mai sune pe Virginia Stillman. În timp ce întorcea întrebarea pe toate părţile, îi trecu prin cap că nu mai avea niciun punct de vedere propriu. Înţelegea raţiunea pentru care trebuia dea acel telefon, dar în acelaşi timp înţelegea şi de ce nu trebuia să sune. În cele din urmă, educaţia îi oferi răspunsul. Nu ar fi corect să dispară fără să îi spună dinainte măcar. După aceea, era absolut acceptabil. Atâta vreme cât le spui celorlalţi ce ai de gând să faci, judecă el, nu mai contează ce faci, de fapt. Eşti liber să faci ce vrei.

Cu toate acestea, sună ocupat. Aşteptă cinci minute şi formă din nou. Din nou, numărul era ocupat. Quinn îşi împărţi următoarea oră între aşteptare şi apeluri, însă cu acelaşi rezultat, de fiecare dată. În cele din urmă, sună la centrală şi întrebă dacă linia telefonică era deranjată. Avea să-l coste treizeci de cenţi, i se spuse. Urmă un păcănit pe fir, iar după aceea sunetul formării unui număr şi mai multe voci. Quinn încercă să-şi imagineze cum arătau centralistele. Apoi prima femeie îi vorbi din nou: numărul suna ocupat.

Quinn nu ştia ce să creadă. Existau atât de multe posibilităţi, că nici măcar nu putea să înceapă să se gândească la ele. Să fie Stillman? Să fie receptorul scos din furcă? Să fie o cu totul altă persoană?

Deschise televizorul şi urmări primele două runde din meciul celor de la Mets. Apoi mai formă o dată. Acelaşi lucru. La sfârşitul celei de a treia runde, St. Louis marcă din baza întâi, din afara diamantului, cu o minge recuperată din aut. Cei de la Mets egalară acea alergare în jumătatea lor de

teren cu o dublă a lui Wilson şi una simplă reuşită de Younghlood. Quinn îşi dădu seama că nu îi păsa. Intră o reclamă la bere şi scoase sonorul. Pentru a douăzecea oară, încercă să dea de Virginia Stillman şi, pentru a douăzecea oară, se petrecu acelaşi lucru. La sfârşitul celei de-a patra runde, St. Louis reuşi cinci alergări, iar Quinn stinse televizorul cu totul. Îşi găsi carnetul roşu, se aşeză la birou şi scrise neîntrerupt vreme de două ore. Nu se deranjă să recitească ceea ce scrisese. Apoi o sună pe Virginia Stillman şi auzi din nou sunetul de linie ocupată. Trânti receptorul în furcă atât de tare, încât plasticul se crăpă. Când încercă să formeze din nou, nu mai avea ton. Se ridică, merse în bucătărie şi îşi mai puse un castron de fulgi de porumb. Apoi se duse la culcare.

În visul acela, pe care îl uită după aceea, mergea pe jos de-a lungul bulevardului Broadway, ținându-l de mână pe fiul lui Auster.

Quinn îşi petrecu ziua următoare cutreierând. Începu dis de dimineață, imediat după ora opt, şi nu se opri să se gândească încotro mergea. După cum se nimeri, în acea zi văzu multe lucruri pe care nu le observase înainte.

La fiecare douăzeci de minute intra într-o cabină telefonică şi o suna pe Virginia Stillman. Nimic nu se schimbase însă din seara precedentă. Dar cel puțin acum Quinn se aştepta ca numărul să fie ocupat. Nu-l mai deranja deloc. Semnalul de ocupat devenise un contrapunct pentru paşii săi, un metronom care marca, prin bătăile sale neîncetate, sunetele întâmplătoare ale oraşului. Găsi alinare în gândul că, de fiecare dată când forma acel număr, sunetul acela îl aştepta acolo, mereu invariabil în refuzul său, anulând vorbirea şi posibilitatea vorbirii, la fel de insistent ca bătăile inimii. Nu mai putea ajunge la Virginia şi la Peter Stillman. Dar îşi putea linişti conştiința cu ideea că cel puțin încă mai încerca. Oricare ar fi fost întunericul spre

care îl conduceau, el încă nu îi abandonase.

Merse pe jos pe Broadway către Strada 72, apoi coti spre est către Central Park West şi o ţinu drept, până la statuia lui Columb. Acolo întoarse din nou spre est, deplasându-se prin Central Park South către Madison Avenue, unde făcu dreapta, îndreptându-se spre centru, către gara Grand Central. După ce rătăci la întâmplare câteva cvartale, mai merse către sud încă vreun kilometru, apoi ajunse la intersecţia dintre Broadway, Fifth Avenue şi Strada 23, se opri o clipă cât să arunce o privire la clădirea Flatiron, după care îşi schimbă direcţia, întorcându-se către vest până ajunse pe Seventh Avenue, moment în care viră la stânga şi îşi urmă drumul spre centru. La Sheridan Square coti din nou către est, merse agale prin Waverly Place, traversă Sixth Avenue şi se îndreptă spre Washington Square. Trecu pe sub arc şi îşi croi drum prin mulţime, oprindu-se doar un moment, pentru a se uita la un acrobat care îşi făcea numărul pe o frânghie întinsă între un felinar şi un trunchi de copac. Apoi ieşi din părculeţ prin colţul de la est, care dădea spre centru, traversă campusul universitar cu straturile sale de iarbă verde şi făcu dreapta pe Houston Street. Când ajunse la West Broadway viră din nou, de această dată la stânga, şi se îndreptă înainte, către Canal. Deviind puţin către dreapta, trecu printr-un părculeţ şi intră pe Varick Street, trecu pe lângă numărul 6, unde locuise pe vremuri, după care reveni la direcţia sa către sud, luând-o iarăşi pe West Broadway de la intersecţia cu Varick. West Broadway îl duse până în faţă la World Trade Center, unde intră în holul unuia dintre turnuri ca să o sune pe Virginia Stillman pentru a treisprezecea oară în ziua aceea. Quinn se hotărî să mănânce ceva, intră într-unul dintre fast-food-urile de la parter şi mestecă tacticos un sandviş, în timp ce scria câte ceva în carnetul roşu. După aceea, porni din nou spre est, rătăcind pe străzile înguste ale districtului

financiar, şi apoi se îndreptă mai departe spre sud, către Bowling Green, unde văzu apa şi pescăruşii deasupra apei, înclinându-se în lumina amiezii. Pentru o clipă se gândi să facă o tură cu feribotul spre State Island, dar apoi se răzgândi şi îşi reluă drumul către nord. Când ajunse la Fulton Street, făcu la dreapta şi o luă spre nord-est pe East Broadway, care îl conduse prin duhoarea din Lower East Side şi apoi direct în Chinatown. De acolo o luă pe Bowery, din care dădu în strada Paisprezece. După aceea făcu la stânga, o tăie prin Union Square şi ţinu drumul înainte prin Park Avenue South. Când ajunse la strada 23, vină spre nord. Câteva străduţe mai sus făcu din nou dreapta, parcurse un cvartal către est şi apoi merse o vreme pe Third Avenue. La intersecţia cu strada 32 făcu dreapta pentru ultima oară şi dădu în First Avenue. Apoi parcurse liniştit cele şapte cvartale până la sediul Naţiunilor Unite, unde se hotărî să se odihnească puţin. Se aşeză pe o bancă de piatră din piaţă şi inspiră adânc, relaxându-se în aerul amiezii şi în lumină, cu ochii închişi. Pe urmă deschise caietul roşu, scoase din buzunar pixul surdo-mutului şi începu o pagină nouă.

Pentru prima dată de când cumpărase caietul roşu, ceea ce scrise în acea zi nu avea nicio legătură cu cazul Stillman. Quinn se concentra, mai degrabă, asupra lucrurilor pe care le văzuse în timp ce mergea pe jos.

Nu se opri să se gândească ce făcea, de fapt, şi nici nu luă în considerare posibilele implicaţii ale acelui act neobişnuit. Simţea o nevoie presantă de a pune pe hârtie anumite lucruri şi voia să le consemneze înainte să i se şteargă din memorie.

Astăzi, ca nicicând vreodată: vagabonzii, zdrenţăroşii, femeile cu pungi de plastic, hoinarii şi beţivii. De la cei săraci până la vrednici de milă. Oriunde te întorci dai cu ochii de ei, în cartierele bune şi în cele mai puţin bune.

Unii dintre ei cerşesc cu o anumită aparenţă de orgoliu. Par să spună: dă-mi aceşti bani şi, cât de repede, mă voi afla iar printre voi, în acel du-te-vino al rutinei mele zilnice. Alţii au abandonat speranţa de a ieşi vreodată din lumea lor marginală. Zac acolo, trântiţi pe trotuar cu vreo pălărie, vreo cană sau vreo cutie, fără să se deranjeze măcar să ridice privirea înspre trecători, prea înfrânţi ca să le mai mulţumească celor care le aruncă o monedă alături. Alţii încearcă să muncească măcar pentru banii care le sunt oferiţi: orbii care vând creioane, beţivii care spală parbrizele maşinilor. Unii povestesc istorioare, în general relatări tragice ale propriilor lor vieţi, de parcă ar vrea să le dea binefăcătorilor lor ceva în schimbul bunătăţii pe care le-o arată – chiar dacă asta înseamnă numai câteva cuvinte.

Alţii sunt cu adevărat talentaţi. Spre exemplu, negrul bătrân de azi, care dansa step în timp ce jongla cu ţigări, încă demn, care evident fusese pe vremuri un artist de vodevil, îmbrăcat într-un costum violet, cu o cămaşă verde şi o cravată galbenă, cu gura încremenită într-un zâmbet teatral încropit din amintire. Mai sunt şi cei care desenează cu cretă pe asfalt şi muzicienii: saxofonişti, chitarişti, violonişti. Din când în când, poţi da chiar şi peste vreun geniu, aşa cum mi s-a întâmplat mie astăzi.

Un clarinetist între două vârste, purtând o pălărie care îi ascundea chipul şi stând cu picioarele încrucişate pe trotuar, aşezat ca un îmblânzitor de şerpi. Fix în faţa lui se aflau două maimuţe dresate, una cu o tamburină şi cealaltă cu o tobă. În timp ce una îşi scutura instrumentul şi cealaltă îl lovea pe al ei, reuşind să producă un ritm bizar şi precis, bărbatul improviza la nesfârşit mici variaţii la clarinet, legănându-şi uşor trupul înainte şi înapoi şi imitând cu convingere ritmul maimuţelor. Cânta cu eleganţă şi cu fler, figuri vioaie şi ondulate în ton minor, de parcă ar fi fost fericit să se afle acolo cu prietenele sale mecanice,

închis în universul pe care îl crease, fără să-şi ridice nici măcar o singură dată privirea. Cânta şi cânta, întotdeauna la fel la sfârşit, însă, totuşi, cu cât îl ascultam mai mult, cu atât îmi venea mai greu să mă urnesc din loc şi să plec.

Să fii înăuntrul muzicii, să te laşi atras în cercul repetițiilor sale: poate că acesta este un loc în care oricine ar putea să dispară, într-un sfârşit.

Dar cerşetorii şi artiştii alcătuiesc doar o mică parte din populația vagabondă. Ei reprezintă aristocrația, elita celor decăzuți. Mult mai numeroşi sunt cei care nu au nimic de făcut şi care nu au nici încotro s-o ia. Mulți dintre ei sunt beți, însă acest cuvânt nu redă pe deplin starea de devastare pe care o întruchipează. Arătări disperate, îmbrăcați în zdrențe, cu chipurile învinețite şi sângerânde, aceşti oameni se târăsc pe străzi de parcă ar fi prinşi în lanțuri. Dorm în fața uşilor clădirilor, merg clătinându-se prin trafic ca nişte nebuni, se prăbuşesc pe trotuare – par să fie peste tot în momentul în care te uiți după ei. Unii vor muri de foame, alții vor muri de frig, în vreme ce alții vor fi bătuți, arşi sau schingiuiți.

Pentru fiecare suflet rătăcit în acest iad ciudat, mai există multe altele închise în nebunie, incapabile să iasă în lumea care se află dincolo de corpurile lor. Deşi parcă s-ar afla în fața ochilor noştri, nu se poate conta pe prezența lor. Spre exemplu, bărbatul care merge peste tot cu un set de bețe de tobă, lovind trotuarul cu ele într-un ritm precipitat şi lipsit de sens, gârbovit stângaci în timp ce merge mai departe pe stradă, lovind iarăşi şi iarăşi cimentul. Poate i s-o părând că îndeplineşte vreo sarcină importantă. Poate că, dacă n-ar face ceea ce face, întreg oraşul s-ar nărui. Poate că luna ar ieşi de pe orbită şi s-ar izbi de pământ. Mai sunt şi cei care vorbesc singuri, care bolborosesc, care urlă, care înjură, care aruncă blesteme, care oftează, care îşi povestesc lucruri de parcă le-ar spune altor oameni. Bărbatul pe care

l-am văzut astăzi, stând ca un morman de gunoi în faţa gării Grand Central, care striga, cu o voce stridentă şi îngrozită, în timp ce mulţimea trecea grăbită pe lângă el: „A treia puşcaşi marini... mâncând albine... Albinele ieşindu-mi din gură". Sau femeia care urla la un tovarăş invizibil: „Şi ce dacă nu vreau! Ce dacă nici de-a dracului nu vreau!"

Mai sunt femeile cu pungi de plastic şi bărbaţii cu cutii de carton, care îşi poartă avuţia dintr-un loc într-altul, întotdeauna în mişcare, de parcă ar conta unde se află. E bărbatul înfăşurat în drapelul american. E femeia cu masca de Halloween pe faţă. E bărbatul în pardesiul zdrenţuit, cu pantofii înveliţi în cârpe, care duce în mână un umeraş cu o cămaşă albă călcată la dungă, încă ambalată în punga de plastic de la curăţătorie. E bărbatul la costum şi cravată, cu picioarele goale şi cu o cască de fotbal pe cap. E femeia ale cărei haine sunt acoperite din cap până în picioare de insigne din campania pentru alegerile prezidenţiale. E bărbatul care merge cu faţa îngropată în mâini, plângând isteric şi spunând iarăşi şi iarăşi: „Nu, nu, nu. E mort. Nu e mort. Nu, nu, nu. E mort. Nu e mort".

Baudelaire: *Je me semble que je serais toujours bien la ouje ne suiş pas.* Cu alte cuvinte: Mi se pare că întotdeauna aş fi fericit acolo unde nu mă aflu. Sau, mai pe şleau: oriunde nu mă aflu este locul unde sunt, de fapt. Sau, luând pur şi simplu taurul de coarne: oriunde în afara acestei lumi.

Se înserase. Quinn închise caietul roşu şi îşi băgă pixul în buzunar. Voia să se mai gândească puţin la ceea ce scrisese, dar îşi dădu seama că nu putea. Aerul din jurul lui era suav, aproape dulceag, de parcă nu ar fi aparţinut oraşului. Se ridică de pe bancă, îşi întinse mâinile şi picioarele, apoi se îndreptă către o cabină telefonică, de unde o sună pe Virginia Stillman. Pe urmă se duse să mănânce.

La restaurant, îşi dădu seama că luase o hotărâre. Fără ca el să ştie măcar, răspunsul la întreaga situație îl aştepta, deja, conturat în întregime în capul său. Linia ocupată, realiză el acum, nu era ceva întâmplător. Era un semn care îi spunea că nu putea rupe legătura cu acest caz, chiar dacă ar fi vrut s-o facă. Încercase să dea de Virginia Stillman pentru a-i spune că punea punct, dar soarta nu îl lăsase. Quinn se opri să se gândească la asta. Oare „soarta" era cuvântul potrivit? I se părea o alegere mult prea apăsătoare şi învechită. Şi totuşi, în timp ce se gândea mai profund, tocmai asta vrusese să spună, de fapt. Sau, dacă nu însemna chiar asta, atunci acest cuvânt era mai potrivit decât orice alt termen care i-ar fi trecut prin cap. Soartă în sensul a ceea ce era, sau în sensul a ceea ce se întâmpla să fie. Era ceva asemănător cuvântului „it" din formularea „it is raining" sau „it is night"17. Quinn nu ştiuse niciodată la ce se referea acel „it". O condiție generalizată a lucrurilor aşa cum erau ele, pesemne; o stare a existenței care era tărâmul unde aveau loc întâmplările lumii. Nu se putea gândi la un cuvânt mai concret decât acesta. Dar poate că încă nu căuta nimic concret.

Era soarta, atunci. Orice ar fi gândit despre asta, oricât de mult şi-ar fi dorit să fie altfel, nu putea face nimic în această privință. Spusese „da" în fața unei propuneri, iar acum nu putea să desfacă şi să anuleze acel „da". Iar asta însemna un singur lucru: că trebuia să meargă mai departe, până la capăt. Nu existau două răspunsuri. Era fie un lucru, fie celălalt. Şi era aşa, indiferent dacă îi convenea sau nu.

Povestea cu Auster fusese, desigur, o greşeală. Poate că existase, odinioară, un detectiv particular din New York

---

17 Pronume neutru la persoana a treia singular, care se foloseşte ca subiect gramatical al verbelor şi expresiilor impersonale, în cadrul cărora nu se traduce. *It is raining* – „plouă"; *it is night* – „e noapte".

cu acel nume. Soțul infirmierei lui Peter era un polițist pensionat, deci nu putea fi un bărbat tânăr. Pe vremea lui, fără îndoială că existase un Auster cu bună reputație, la care se gândise de îndată ce fusese rugat să găsească un detectiv bun. Căutase în cartea de telefoane, găsise o singură persoană cu acest nume şi luase drept sigur că era vorba despre acelaşi tip de odinioară. Apoi le dăduse soților Stillman numărul de telefon. În acel moment, se produsese cea de-a doua greşeală. O defecțiune, un cuplaj greşit al liniilor telefonice, şi numărul său fusese încurcat cu al lui Auster. Asemenea lucruri se întâmplau în fiecare zi. Aşa că îl sunaseră pe el, căci apelul oricum fusese sortit, de la bun început, unei alte persoane. Totul avea sens.

Mai rămânea însă o problemă. Dacă nu putea să dea de Virginia Stillman – dacă, aşa cum credea el, nu-i era sortit să dea de ea – atunci cum anume ar trebui să procedeze în continuare? Sarcina sa era să-l apere pe Peter, să se asigure că nu i se întâmpla niciun rău. Oare mai conta ce credea Virginia Stillman sau cum acționa el, atâta vreme cât făcea ceea ce trebuia să facă? Teoretic, un detectiv ar trebui să păstreze o strânsă legătură cu clientul său. Acesta fusese întotdeauna unul dintre principiile lui Max Work. Dar era oare absolut necesar? Ce mai conta asta, atâta vreme cât Quinn îşi făcea treaba? Dacă exista vreo neînțelegere la mijloc, cu siguranță că se puteau lămuri la încheierea cazului.

Aşadar, îşi putea vedea de treabă cum i se părea lui mai bine. Nu mai avea de ce să o sune pe Virginia Stillman. Putea să renunțe la semnalul sonor de linie ocupată o dată pentru totdeauna. Lui Stillman i-ar fi imposibil să se apropie de Peter fără ca el, Quinn, să-şi dea seama.

Quinn achită nota de plată, îşi băgă în gură o scobitoare mentolată şi porni din nou la drum. Nu avea prea mult de mers. Pe drum, se opri în fața unui Citibank şi îşi

verifică soldul contului la bancomat. Avea trei sute patruzeci şi nouă de dolari în cont. Scoase trei sute, băgă banii în buzunar şi o luă din nou spre centru. La intersecţia cu Strada 57 făcu la stânga şi se îndreptă spre Park Avenue, unde vină la dreapta şi merse înainte, către nord, până dădu în Strada 69, moment în care intră pe străduţa soţilor Stillman. Clădirea arăta la fel ca în prima zi. Ridică privirea să vadă dacă era vreo lumină aprinsă în apartament, dar nu-şi mai aducea aminte care erau ferestrele lui Stillman. Strada era uimitor de liniştită. Nu trecea nicio maşină, nu se vedea ţipenie de om. Quinn traversă pe partea de vizavi, îşi găsi un loc pe o alee îngustă şi se instală să-şi petreacă noaptea acolo.

Trecu mult timp. Imposibil de spus exact cât de mult. Cu siguranţă săptămâni, poate chiar şi luni. Relatarea acestei perioade este mai puţin completă decât i-ar fi plăcut autorului său. Dar informaţiile sunt destul de puţine, aşa că a preferat să păstreze tăcerea asupra întâmplărilor care nu puteau fi confirmate în mod definitiv. Din moment ce povestea se bazează în întregime pe date concrete, autorul crede că e de datoria lui să nu încalce hotarele chestiunilor verificabile, să reziste cu orice preţ pericolelor închipuirii. Chiar şi caietul roşu, care până în acest moment a oferit toate informaţiile pentru relatarea detaliată a peripeţiilor lui Quinn, este suspect acum. Nu putem şti sigur ce i s-a întâmplat lui Quinn în această perioadă, căci tocmai în acest punct al povestirii el începe să-şi piardă controlul.

În cea mai mare parte a timpului, rămase pe străduţă. Nu i se mai păru incomod după ce se obişnui cu locul, care avea avantajul de a fi ascuns privirii. De acolo putea observa toate sosirile şi plecările din blocul soţilor Stillman. Nu intra şi nu ieşea nimeni fără ca el să vadă cine era. La început, îl surprinse faptul că nu îi văzu nici pe Victoria şi nici pe Peter. Dar tot timpul veneau şi plecau nenumăraţi băieţi de

la firmele de livrări acasă, aşa că, în cele din urmă, Quinn îşi dădu seama că soţii Stillman nici nu trebuiau să părăsească măcar clădirea. Puteau comanda orice direct la ei acasă. Chiar atunci Quinn realiză că şi cei doi stăteau ascunşi, aşteptând în apartamentul lor să se termine cazul.

Puţin câte puţin, Quinn se adapta la noua lui viaţă. Se văzu confruntat cu anumite probleme, dar reuşi să le rezolve una câte una. În primul rând, chestiunea mâncării. Din moment ce trebuia să fie atent tot timpul la uşa clădirii, nu era dispus să-şi părăsească postul de observaţie pentru prea mult timp. Îl obseda gândul că s-ar fi putut întâmpla ceva în lipsa lui, aşa că făcu tot posibilul pentru a reduce la minim acest risc. Citise undeva că cei mai mulţi oameni dormeau liniştiţi, în paturile lor, între 3: 30 şi 4: 30 noaptea. Din punct de vedere statistic, avea toate şansele ca nimic să nu se întâmple în acel interval de o oră, aşa că Quinn alese acest moment pentru a-şi face cumpărăturile. Pe Lexington Avenue, nu foarte departe de blocul soţilor Stillman, se afla un magazin alimentar deschis toată noaptea, aşa că, la trei şi jumătate, Quinn o pornea într-acolo în pas grăbit (pentru a face mişcare şi pentru a economisi timp) şi cumpăra ceea ce îi trebuia în următoarele douăzeci şi patru de ore. Se dovedi că nu avea nevoie de prea multe şi, pe măsură ce trecea timpul, îşi spuse că îi trebuiau tot mai puţine lucruri. Căci Quinn învăţă că problema mâncării nu se rezolva pur şi simplu mâncând. O masă nu era decât o apărare fragilă în faţa inevitabilităţii următoarei mese. Mâncarea în sine nu putea fi niciodată răspunsul la problema mâncării: nu făcea altceva decât să întârzie momentul în care se vedea nevoit să-şi pună această problemă la modul serios. Cel mai mare pericol era, aşadar, să mănânce prea mult. Dacă lua mai mult decât trebuia, îi creştea pofta pentru masa următoare şi, prin urmare, avea nevoie de tot mai multă mâncare pentru a se simţi sătul. Străduindu-se să se observe

îndeaproape şi să se controleze tot timpul, Quinn reuşi, puţin câte puţin, să inverseze procesul. Ambiţia lui era să mănânce cât mai puţin cu putinţă şi, în acest fel, să-şi înăbuşe foamea. În cea mai bună dintre toate lumile, ar fi putut să se apropie de zero absolut, dar nu voia să devină prea ambiţios în împrejurările actuale. Mai degrabă preferă să-şi păstreze în minte postul negru ca pe un ideal absolut, o stare de perfecţiune după care tânjea, dar pe care nu avea să o atingă niciodată. Îşi amintea în fiecare zi că nu voia să moară din cauza înfometării, ci că voia doar să-şi acorde libertatea de a se gândi la lucrurile care îl preocupau cu adevărat. Pentru moment, asta însemna să menţină cazul Stillman în prim-planul gândurilor sale. Din fericire, acest lucru coincidea cu cealaltă ambiţie principală pe care o avea: să facă astfel încât cei trei sute de dolari să ţină cât mai mult posibil. Nu mai e nicio nevoie să menţionăm că Quinn a slăbit foarte mult în această perioadă.

Cea de a doua problemă a lui era somnul. Nu putea sta treaz tot timpul, însă tocmai asta se cerea de la el într-o asemenea situaţie. Şi la acest capitol fu nevoit să facă anumite concesii. Ca şi în cazul mâncării, Quinn consideră că se putea descurca cu mai puţin decât era obişnuit. În loc să doarmă câte şase-opt ore, aşa cum făcuse până atunci, se hotărî să se limiteze la trei sau patru ceasuri. Nu-i fu tocmai uşor să se adapteze la acest program, dar i se păru mult mai greu să găsească o modalitate de a împărţi aceste ore în aşa fel încât să poată sta de pază cât mai mult timp. Era de la sine înţeles că nu putea dormi trei sau patru ore la rând. Riscurile erau pur şi simplu prea mari. La modul teoretic, pentru cea mai bună utilizare a timpului ar fi trebuit să doarmă câte treizeci de secunde la fiecare şase minute. Astfel ar fi reuşit să reducă la minim riscul de a-i scăpa ceva. Dar îşi dădea seama că o asemenea soluţie era imposibilă din punct de vedere fiziologic. Pe de altă parte,

folosi această imposibilitate drept model şi încercă să se antreneze ca să tragă câte un pui de somn foarte scurt, alternând starea de veghe cu cea de somn cât mai des cu putință. Era o luptă interminabilă, care îi cerea disciplină şi concentrare, întrucât îşi dădu seama că, pe măsură ce experimentul se prelungea mai mult, el se simțea din ce în ce mai epuizat. La început, încercase să doarmă în reprize de câte patruzeci şi cinci de minute, pe care le reduse, treptat, la treizeci de minute. Către sfârşit, reuşi deja să adoarmă în reprize de cincisprezece minute, procedeu care îi ieşea destul de bine. Eforturile sale erau sprijinite de o biserică din apropiere, ale cărei clopote sunau la fiecare cincisprezece minute – un clopot la şi un sfert, două la şi jumătate, trei la fără un sfert şi patra la ora fixă, urmate de un număr corespunzător de sunete pentru ora în sine. Quinn trăia după ritmul acelui orologiu, iar în cele din urmă aproape că nu mai putu să distingă între bătăile de clopot şi propriul său puls. Îşi începea rutina la miezul nopții, închizând ochii şi adormind înainte ca acele ceasornicului să ajungă în dreptul orei douăsprezece. Se trezea după cincisprezece minute, adormea din nou la şi jumătate, iar la cele trei bătăi de clopot de la fără un sfert se trezea iarăşi. La ora trei şi jumătate pleca după mâncare, se întorcea pe la patru, când se culca la loc. Avu parte de puține vise în această perioadă, iar când visa câte ceva, erau vise stranii: scurte viziuni ale lumii imediate: mâinile sale, pantofii, zidul de cărămidă de alături. Şi nici nu exista niciun moment în care să nu se simtă sfârşit de oboseală.

Cea de a treia problemă cu care se confruntă fu găsirea unui adăpost, dar pe aceasta o rezolvă mult mai uşor decât pe primele două. Din fericire, vremea rămase caldă, şi, pe măsură ce primăvara târzie se transformă în vară, avu parte de puține ploi. Din când în când venea câte o rafală de ploaie, iar o dată sau de două chiar ploaie

torențială, cu tunete şi fulgere, dar în general nu i se păru chiar atât de rău şi Quinn se simțea destul de recunoscător pentru norocul său. În spatele aleii se afla un container mare de metal pentru depozitarea gunoiului şi, de fiecare dată când ploua, în timpul nopții, Quinn îşi găsea refugiul acolo. Înăuntru, miasmele erau greu de suportat şi îi rămâneau impregnate în haine zile la rând, dar Quinn prefera să stea acolo şi să nu se ude, căci nu voia să-şi asume riscul să răcească sau să se îmbolnăvească. Din fericire, capacul era deformat şi nu se închidea perfect peste container. Într-un colț rămânea o deschizătură de vreo cincisprezece sau douăzeci de centimetri prin care Quinn putea să respire, scoțându-şi nasul afară, în aerul nopții. Pe deasupra, ajunse la concluzia că nu era atât de incomod dacă stătea în genunchi în vârful mormanului de gunoi dinăuntru, rezemându-şi trupul de unul dintre pereții containerului.

În nopțile senine, dormea sub container, aşezându-şi capul în aşa fel încât, în momentul în care deschidea ochii, să poată vedea uşa de la intrarea în blocul soților Stillman. În privința golirii vezicii, în general făcea asta în cel mai îndepărtat colț al aleii, în spatele containerului, cu spatele la stradă. Intestinele erau o cu totul altă problemă, iar pentru rezolvarea ei trebuia să se urce în container ca să-şi asigure o anumită intimitate. Pe deasupra, înăuntru se aflau nenumărate cutii de plastic pentru gunoi, iar într-una dintre acestea Quinn găsea, de obicei, destule ziare curate cu care să se şteargă, deşi o dată, în caz de urgență, se văzuse nevoit să folosească o pagină din caietul roşu. În ceea ce privea spălatul şi bărbieritul, acestea erau două dintre lucrurile de care Quinn se obişnui să se lipsească.

Rămâne un mister cum a reuşit să stea ascuns în această perioadă. Dar se pare că nimeni nu l-a descoperit şi nici nu a anunțat autoritățile cu privire la prezența lui acolo.

Fără îndoială că a învățat destul de repede orarul gunoierilor, pentru a avea grijă să nu se afle pe alee în momentul în care soseau aceştia. Făcea la fel şi cu portarul din clădire, care, în fiecare seară, arunca gunoiul în container şi în cutiile de acolo. Oricât de ciudat ar părea, nimeni nu l-a observat pe Quinn. Era ca şi cum s-ar fi dizolvat în zidurile oraşului.

Problemele menajului şi ale vieții materiale ocupau o anumită parte în fiecare zi. Cu toate acestea, în general Quinn avea mult timp la dispoziție. Din moment ce nu voia să fie văzut de nimeni, trebuia să evite contactul cu alți oameni în cel mai sistematic mod cu putință. Nu putea să îi privească, nu putea să le vorbească, nu putea să se gândească la ei. Quinn întotdeauna se crezuse un bărbat căruia îi plăcea să stea singur. De fapt, în ultimii cinci ani, căutase cu tot dinadinsul o asemenea izolare, însă abia acum, când viața lui se desfăşura pe alee, începu să înțeleagă adevărata natură a acestei singurătăți. Nu se putea baza pe altcineva decât pe sine însuşi. Iar dintre toate lucrurile pe care le-a învățat în perioada în care stătu acolo, era un aspect asupra căruia nu încăpea nicio îndoială: se afla în cădere. Ceea ce nu înțelegea, totuşi, era următorul lucru: dacă într-adevăr cădea, cum putea să cadă şi să se prindă totodată, de unul singur? Era oare cu putință să se afle deasupra şi dedesubt în acelaşi timp? Toate acestea nu păreau să aibă niciun sens.

Petrecu multe ore privind cerul. Din poziția sa din capătul aleii, ghemuit între container şi perete, nu avea prea multe de văzut, iar pe măsură ce treceau zilele, începu să găsească o anumită plăcere în admirarea lumii de deasupra lui. Mai presus de orice, văzu că niciodată cerul nu rămânea încremenit. Chiar şi în zilele senine, când albastrul părea să se întindă peste tot, observa mici schimbări constante, tulburări treptate când cerul se limpezea şi se închega, apoi

mai erau şi dungile albe lăsate de avioane, precum şi păsările sau hârtiile care zburau sau pluteau de ici până colo. Norii complicau tabloul, iar Quinn petrecu multe după-amiezi analizându-i, încercând să le înţeleagă drumul şi evoluţia, să vadă dacă nu cumva putea să prezică ce se va întâmpla cu ei. Se familiariza cu norii cirrus, cumulus, stratus, nimbus şi cu diversele lor combinaţii, privindu-le pe rând pe fiecare dintre ele şi văzând cum se schimba cerul sub influenţa lor. Norii introduceau, de asemenea, chestiunea culorii şi avea la dispoziţie o gamă întreagă de nuanţe pe care s-o analizeze, mergând de la negru la alb, cu o infinitate de tonuri cenuşii la mijloc. Toate acestea trebuiau atent cercetate, măsurate şi descifrate. Pe deasupra, mai existau şi nuanţele pastelate care se formau de fiecare dată când soarele şi norii se amestecau în diferitele momente ale zilei. Spectrul de variabile era uriaş, iar rezultatul depindea de temperatura diverselor nivele ale atmosferei, de tipurile de nori de pe cer, de poziţia soarelui în momentul respectiv. De aici rezultau toate acele nuanţe de roşu şi de trandafiriu care îi plăceau atât de mult lui Quinn, tonuri de purpură şi de vermillon, portocalii şi aurii, culorile de levănţică şi de curmale orientale pufoase. Nimic nu dura prea mult. Culorile se dispersau repede, amestecându-se cu altele şi îndepărtându-se sau ştergându-se la căderea nopţii. Aproape întotdeauna era un vânt care accelera această devenire. Din locul său de pe alee, Quinn nu îşi putea da seama aproape niciodată, dar privind efectul acestui vânt asupra norilor, îi putea calcula intensitatea şi natura aerului pe care îl purta. Una câte una, toate condiţiile atmosferice se succedară deasupra capului său, de la soare la furtună, de la cer înnorat la raze strălucitoare. Avea de observat zorii şi amurgurile, transformările din miezul zilei, apusurile şi înserările, nopţile. Nici măcar în întunecimea groasă a nopţii cerul nu se odihnea. Norii se

deplasau în întuneric, luna avea mereu o altă formă, vântul continua să sufle. Uneori câte o stea se instala în bucăţica de cer de a lui Quinn şi, în timp ce el îşi ridica privirea, se întreba dacă luminiţa aceea se mai afla în locul ei sau dacă nu cumva se mistuise cu multă vreme în urmă.

Aşadar, zilele treceau una după alta. Stillman tot nu apăruse. În cele din urmă, Quinn rămase fără bani. De ceva timp se tot pregătea pentru acest moment, iar către sfârşit trăsese de bani cu o precizie de maniac. Nu cheltuise niciun bănuţ fără să judece bine, înainte, necesitatea lucrurilor pe care le credea necesare, fără să cumpănească toate consecinţele, cu avantajele şi dezavantajele lor. Dar nici măcar cele mai drastice economii nu putuseră împiedica producerea inevitabilului.

Spre mijlocul lui august, Quinn îşi dădu seama că nu mai putea rezista. Autorul a confirmat această dată în urma unor cercetări sârguincioase. E posibil, totuşi, ca acest moment să se fi produs, cel mai devreme, la sfârşitul lui iulie sau, cel mai târziu, la începutul lui septembrie, din moment ce orice investigaţie de acest fel trebuie să îşi păstreze o anumită marjă de eroare, însă, din cât a putut să-şi dea seama, după ce a analizat atent probele şi după ce a reflectat asupra tuturor contradicţiilor aparente, autorul plasează următoarele întâmplări în august, cândva între ziua de doisprezece şi cea de douăzeci şi cinci ale lunii.

Quinn deja nu mai avea aproape nimic – câteva monede care luate împreună nu făceau nici măcar un dolar. Era sigur că primise bani în perioada în care lipsise. Nu trebuia decât să scoată cecurile din căsuţa sa poştală, să meargă cu ele la bancă şi să încaseze banii. Dacă totul se desfăşura bine, se putea întoarce în Strada 69 Est în numai câteva ore. Nu vom şti niciodată prin ce chinuri a trecut atunci când s-a văzut nevoit să-şi părăsească postul de observaţie.

Nu avea destui bani ca să ia autobuzul. Pentru prima dată după multe săptămâni, începu să meargă. I se păru ciudată senzația de a se afla din nou în picioare, umblând încet dintr-un loc într-altul, simțind asfaltul sub tălpile pantofilor. Şi totuşi, uite-l, mergând spre vest pe Strada 69, făcând dreapta pe Madison Avenue şi începându-şi drumul către nord. Îşi simțea picioarele moleşite şi i se părea că avea capul plin de aer. Din când în când trebuia să se oprească şi să-şi tragă răsuflarea, iar o dată, cât pe-aci să cadă, trebui să se prindă de un felinar. Îşi dădu seama că îi venea mai uşor dacă ridica picioarele de pe pământ cât mai puțin cu putință, înaintând agale cu paşi mici şi târşâindu-şi picioarele. În acest fel îşi putea păstra vlaga pentru colțurile străzilor, unde trebuia să-şi controleze atent echilibrul înainte şi după ce urca şi cobora bordura.

Când ajunse pe Strada 84 se opri o clipă în fața unui magazin. În vitrină se afla o oglindă şi, pentru prima oară de când îşi începuse munca de supraveghere, Quinn se văzu. Nu că i-ar fi fost teamă să-şi privească propria imagine. Doar că pur şi simplu nu îi trecuse prin cap aşa ceva. Fusese prea ocupat cu munca lui pentru a se mai gândi la sine, era ca şi cum problema înfățişării sale ar fi dispărut cu desăvârşire. Acum, în timp ce se privea în oglinda magazinului, nu se simți nici şocat, nici dezamăgit. De fapt, nu simți absolut nimic, pentru simplul fapt că nu se recunoscu pe sine în imaginea persoanei din fața lui. Se gândi că zărise un necunoscut în oglindă, iar în acel moment dintâi se întoarse de îndată pentru a vedea cine era străinul. Dar nu se afla nimeni lângă el. Apoi se răsuci în loc din nou, pentru a cerceta mai atent oglinda. Trăsătură cu trăsătură, studie chipul din fața lui şi, treptat. Începu să observe că persoana aceea semăna oarecum cu bărbatul care întotdeauna fusese el. Da, părea foarte probabil ca acea persoană să fie chiar Quinn. Şi totuşi, nici măcar atunci nu

se simți tulburat. Transformarea din înfățişarea sa era atât de drastică încât nu se putea abține să se simtă fascinat de ea. Se transformase într-un vagabond. Hainele sale erau decolorate, şifonate, pline de murdărie. Chipul îi era acoperit de o barbă neagră şi deasă, cu pete mici de cenuşiu pe alocuri. Avea părul lung şi încâlcit, cu smocuri încurcate în spatele urechilor şi căzându-i în şuvițe buclate aproape până pe umeri. Mai mult decât orice altceva, îşi aminti de Robinson Crusoe şi se minună cât de repede se produseseră aceste schimbări în aspectul său. Nu trecuseră decât câteva luni, dar în acel răstimp devenise cu totul altcineva. Încercă să-şi aducă aminte cum arăta înainte, dar nu i se păru prea greu. Se uită la acest nou Quinn şi ridică din umeri. De fapt, nu mai conta, înainte fusese un lucru, iar acum devenise alt lucru. Nu era nici mai bine, nici mai rău. Era altfel, nimic mai mult.

Îşi continuă drumul către centru câteva sute de metri, după care făcu la stânga, traversă Fifth Avenue şi merse de-a lungul gardului de piatră de lângă Central Park. Când ajunse la Strada 96, intră în parc şi îşi dădu seama că îl bucura să se afle printre copaci şi iarbă. Vara târzie furase o bună parte din strălucirea verdelui din jur, iar pe alocuri se zărea pământul, prin petice maronii şi prăfuite. Dar copacii erau încă plini de frunze, iar peste tot se zărea o licărire de lumini şi umbre care lui Quinn i se păru frumoasă şi aproape magică. Dimineața se transforma în prânz, iar până la valul de căldură apăsătoare al după-amiezii mai erau câteva ceasuri.

Când ajunse în mijlocul parcului, Quinn se simți doborât de o nevoie urgentă de a se odihni. Acolo nu mai existau străzi, nu mai erau intersecții care să marcheze etapele drumului său, aşa că i se păru, dintr-odată, că umbla de ore întregi. Îl copleşi senzația că pentru a ajunge pe partea cealaltă a parcului ar fi trebuit să mai meargă pe

jos încă o zi sau două. Continuă încă vreo câteva minute, dar, în cele din urmă, picioarele îi cedară. Văzu un stejar nu foarte departe de unde stătea acum, aşa că se îndreptă într-acolo, clătinându-se pe drum ca un beţiv care îşi caută pe bâjbâite patul după o noapte întreagă de chefuială. Folosi caietul roşu pe post de pernă, se aşeză în partea de nord a copacului, pe o movilă acoperită de iarbă, şi adormi de îndată. Era primul somn neîntrerupt pe care şi-l îngăduia de luni întregi, aşa că nu se trezi până a doua zi dimineaţă.

Ceasul îi arăta ora nouă şi jumătate, aşa că se crispă gândindu-se cât timp pierduse. Quinn se ridică în picioare şi începu să alerge spre vest, uimit că îşi recăpătase puterile, dar blestemându-se pentru toate orele pe care le irosise odihnindu-se. Nu avea nicio scuză. Orice ar fi făcut acum, i se părea că oricum va ajunge prea târziu. Ar putea alerga o sută de ani la rând şi tot ar sosi în momentul în care uşile i se vor închide în faţă.

Ieşi din parc pe Strada 96 şi îşi văzu de drum spre vest. La intersecţia cu Columbus Avenue văzu o cabină telefonică, care îi aminti dintr-odată de Auster şi de cecul de cinci sute de dolari. Poate că ar economisi nişte timp preţios dacă ar trece să ia banii în acest moment. S-ar duce direct acasă la Auster, ar băga banii în buzunar şi ar evita astfel un alt drum la poştă şi apoi la bancă. Dar oare Auster va avea banii la îndemână? Dacă nu îi avea, poate că s-ar putea înţelege să se întâlnească la banca lui Auster.

Quinn intră în cabină, scotoci prin buzunare şi scoase banii care îi mai rămâneau: două monede de zece cenţi, una de douăzeci şi cinci de cenţi şi opt bănuţi de un cent. Formă la informaţii pentru a cere numărul lui Auster. Îşi luă moneda de zece cenţi din telefon, o introduse din nou şi formă. Auster răspunse la al treilea târâit al telefonului:

— Sunt Quinn, spuse Quinn.

Auzi un mormăit la celălalt capăt al firului.

— Unde dracu' ați dispărut? Vocea lui Auster părea nervoasă:

— V-am sunat de o mie de ori.

— Am fost ocupat. Am lucrat la caz.

— La caz?

— La caz. La cazul Stillman. Vă mai amintiți?

— Bineînțeles că-mi amintesc.

— De aceea vă sun. Vreau să trec acum după bani. Cei cinci sute de dolari.

— Ce bani?

— Cecul, nu vă mai aduceți aminte? Cecul pe care vi l-am dat. Cel completat pe numele Paul Auster.

— Bineînțeles că-mi aduc aminte. Dar nu am banii. De aceea am tot încercat să vă sun.

— Nu aveați niciun drept să-i cheltuiți, urlă Quinn, ieşindu-şi brusc din fire. Banii ăia erau ai mei.

— Dar nu i-am cheltuit. Cecul mi-a fost refuzat.

— Nu vă cred.

— Puteți să veniți încoace şi să vedeți scrisoarea de la bancă, dacă vreți. O țin aici, pe biroul meu. Era un cec fără acoperire.

— Asta-i pur şi simplu absurd.

— Da, aşa este. Dar acum nici nu mai contează, nu-i aşa?

— Ba bineînțeles că mai contează. Am nevoie de bani pentru a-mi continua lucrul la caz.

— Dar nu mai există niciun caz. S-a terminat totul.

— La ce vă referiți?

— La acelaşi lucru ca şi dumneavoastră. La cazul Stillman.

— Dar ce vreți să spuneți, cum adică s-a terminat? Eu încă mai lucrez la el.

— Nu-mi vine să cred.

— Nu mai fiți chiar aşa al dracului de misterios. Nu

am nici cea mai vagă idee la ce vă referiți.

— Nu pot să cred că nu sunteți la curent. Unde dracu' ați fost atunci? N-ați citit şi dumneavoastră ziarele?

— Ziarele? Fir-ar să fie, spuneți-mi odată ce aveți de spus. Eu n-am timp de citit ziare.

Urmă o tăcere la celălalt capăt al firului, iar pentru un moment Quinn avu senzația că se încheiase conversația, că ațipise cumva şi că tocmai se trezise, dându-şi seama că avea telefonul în mână.

— Stillman a sărit de pe Podul Brooklyn, spuse Auster. S-a sinucis în urmă cu două luni şi jumătate.

— Mă mințiți.

— A apărut în toate ziarele. Puteți verifica şi singur. Quinn nu spuse nimic.

— Era Stillman al dumneavoastră, continuă Auster. Cel care a fost profesor la Universitatea Columbia. S-a zis că a murit în aer, înainte să se lovească de suprafața apei.

— Şi Peter? Ce s-a întâmplat cu Peter?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Dar e oare cineva care să ştie?

— Greu de spus. Va trebui să aflați asta pe cont propriu.

— Da, presupun că da, spuse Quinn.

Apoi, fără să-i zică la revedere lui Auster, închise. Luă cealaltă monedă de zece cenți şi o folosi pentru a suna la Virginia Stillman. Încă îi mai ştia numărul pe de rost.

O voce mecanică îi repetă numărul şi îl înştiință că fusese deconectat. Apoi vocea repetă mesajul şi după aceea legătura se întrerupse.

Quinn nu ştia prea bine ce să creadă. În primele momente, era ca şi cum n-ar fi crezut nimic, ca şi cum toată povestea ar fi fost complet lipsită de sens. Se hotărî să se gândească la asta mai târziu. Va fi timp pentru asta mai încolo, îşi zise el.

Căci acum, singurul lucru care părea să aibă vreo importanţă era să se ducă acasă. Să se întoarcă la apartamentul său, să-şi scoată hainele, să-şi facă o baie fierbinte. Apoi să se uite prin revistele noi, să asculte muzică, să facă puţină curăţenie. Pe urmă, poate, va reuşi să se gândească la toată situaţia.

O luă înapoi, spre Strada 107. Avea încă în buzunar cheile de la casă, iar în timp ce descuie uşa de la intrarea în bloc şi urcă pe jos cele trei etaje până la apartamentul său, se simţi aproape fericit. Apoi intră în apartament şi atunci voioşia îi dispăru pe loc.

Totul se schimbase. Părea un loc complet diferit, iar Quinn se gândi că în mod sigur intrase, din greşeală, în alt apartament. Dădu înapoi spre hol şi verifică numărul de pe uşă. Nu, nu făcuse nicio greşeală. Acesta era apartamentul lui, doar deschisese uşa cu cheia lui. Păşi din nou înăuntru şi cumpăni bine situaţia. Mobila era aranjată altfel. Acolo unde înainte se afla o masă era acum un scaun. Acolo unde înainte se afla o canapea era acum o masă. Pe pereţi erau tablouri noi, iar pe podea, un alt covoraş. Şi biroul său? îl căută peste tot, dar nu îl găsi. Se uită mai atent la mobilă şi îşi dădu seama că nu era a lui. Fusese luat tot ceea ce lăsase în urmă ultima dată când se aflase în apartament. Biroul lui dispăruse, cărţile dispăruseră, desenele fiului său mort dispăruseră. Trecu din camera de zi în dormitor. Patul lui nu mai era acolo, şi nici comoda. Trase sertarul de sus al comodei care se afla acolo. Dădu peste lenjerie intimă de damă, amestecată în grămăjoare răvăşite: chiloţi, sutiene, furouri. Următorul sertar conţinea pulovere de damă. Quinn nu căută mai departe. Pe o măsuţă din apropierea patului se afla fotografia înrămată a unui tânăr blond şi bucălat. O altă poză îl înfăţişa pe acelaşi bărbat zâmbind, stând în zăpadă cu braţul petrecut în jurul unei fete cu un aer insipid. Şi ea zâmbea. În spatele lor se afla o pârtie de schi,

un bărbat cu două skiuri pe umeri şi un cer senin, de iarnă.

Quinn se duse înapoi în camera de zi şi se aşează pe un scaun. Văzu o scrumieră cu o ţigară fumată pe jumătate şi pătată de ruj. O aprinse şi o fumă. Apoi merse în bucătărie, deschise frigiderul şi găsi nişte suc de portocale şi o pâine rotundă. Bău sucul, mâncă trei felii de pâine şi apoi se întoarse în sufragerie, unde se aşează din nou, pe acelaşi scaun. Cincisprezece minute mai târziu auzi sunetul unor paşi urcând pe scări, un zornăit de chei în faţa uşii, după care fata din fotografie intră în apartament. Purta o uniformă albă de asistentă medicală şi ducea în braţe o pungă cafenie plină de cumpărături. Când dădu cu ochii de Quinn, scăpă pe jos punga şi începu să ţipe. Sau mai întâi începu să ţipe şi abia apoi scăpă punga. Quinn nu-şi putu da seama niciodată care dintre variante. Punga se rupse când atinse podeaua, iar laptele ţâşni, formând o dâră albă care se întindea spre marginea covoraşului.

Quinn sări în picioare, îşi ridică mâna într-un gest împăciuitor, apoi îi spuse să nu se îngrijoreze. Nu avea de gând să-i facă niciun rău. Singurul lucru pe care voia să-l ştie era de ce locuia ea în apartamentul lui. Îşi scoase cheia din buzunar şi o ţinu suspendată în aer, ca să-şi demonstreze bunele intenţii. Îi luă o bună bucată de vreme până reuşi s-o convingă, dar cel puţin panica femeii se reduse treptat.

Ceea ce nu însemna că începuse să aibă încredere în el sau că îi era mai puţin frică. Rămăsese pironită lângă uşa deschisă, gata s-o rupă la fugă la cel mai mic semn de pericol. Quinn se ţinu la distanţă, deoarece nu voia să înrăutăţească situaţia. Buzele lui continuau să se mişte, explicând o dată şi încă o dată că ea locuia în casa lui. Era limpede că ea nu credea o iotă, dar cel puţin asculta, pentru a-i face pe plac, fără îndoială în speranţa că se va plictisi de vorbit şi va pleca.

— Locuiesc aici de o lună, zise ea. Este apartamentul meu. Am semnat un contract de închiriere pe un an întreg.

— Şi atunci cum se explică faptul că eu am o cheie? întrebă Quinn pentru a şaptea sau a opta oară. Asta nu vă convinge?

— Există sute de feluri în care aţi fi putut intra în posesia acelei chei.

— Dar nu vi s-a spus că locuia cineva aici atunci când al închiriat apartamentul?

— Mi s-a spus că stătuse un scriitor. Dar că dispăruse şi nu îşi mai plătise chiria de luni de zile.

— Eu sunt acela! strigă Quinn. Eu sunt scriitorul! Fata îl privi cu răceală şi râse.

— Scriitor? Asta-i chestia cea mai amuzantă pe care am auzit-o vreodată. Numai uitaţi-vă la dumneavoastră. N-am văzut un dezastru mai mare în toată viaţa mea.

— Am avut anumite probleme în ultima vreme, îngăimă Quinn, pe post de explicaţie. Dar sunt doar nişte dificultăţi de moment.

— Proprietarul mi-a spus că îi părea bine să scape de dumneavoastră, în orice caz. Nu-i plac chiriaşii care n-au un loc de muncă. Cică folosesc prea multă căldură şi uzează instalaţiile.

— Ştiţi cumva ce s-a întâmplat cu lucrurile mele?

— Ce lucruri?

— Cărţile mele. Mobila mea. Hârtiile mele.

— Habar n-am. Probabil că s-a vândut ceea ce s-a putut şi restul lucrurilor au fost aruncate. Locul era gol când m-am mutat eu aici.

Quinn lăsă să-i scape un oftat adânc. Ajunsese la capătul puterilor. Îşi dădea seama de asta acum, ca şi cum, în cele din urmă, i-ar fi fost dezvăluit un mare adevăr. Nu mai rămânea nimic.

— Vă daţi seama ce vrea să zică asta? întrebă el.

— Sincer, nu mă interesează, răspunse fata. Este problema dumneavoastră şi nu a mea. Eu nu vreau decât să vă văd plecând de aici. De îndată. Acesta este apartamentul meu şi vreau să ieşiţi afară. Dacă nu plecaţi, sun la poliţie şi-i pun să vă aresteze.

Deja nu mai conta. Putea sta aici, certându-se tot restul zilei cu fata aceasta, dar tot nu avea să-şi recapete apartamentul. Îl pierduse, se pierduse, totul era pierdut. Îngăimă ceva imperceptibil, se scuză pentru că-i răpise prea mult timp şi trecu pe lângă ea, ieşind pe uşă.

Din moment ce nu-i mai păsa ce se întâmpla cu el, Quinn nu se miră când uşa de la intrarea în blocul de pe Strada 69 se deschise fără cheie. Aşa cum nu se miră nici când, după ce ajunse la etajul al nouălea şi traversă holul către apartamentul soţilor Stillman, uşa se deschise imediat. Şi ceea ce îl surprinse şi mai puţin fu faptul că apartamentul era gol. Locul fusese despuiat de orice obiect, iar acum nu se mai afla nimic în niciuna dintre camere. Arătau toate la fel: o podea de lemn şi patru pereţi albi. Această privelişte nu îi provocă nicio impresie specială lui Quinn. Era epuizat, iar singurul lucru la care se gândea era să închidă ochii.

Intră într-una dintre camerele din fundul apartamentului, un mic spaţiu care nu măsura mai mult de trei metri pe unu şi jumătate. Avea o fereastră cu o plasă metalică ce dădea într-o curte îngustă. Dintre toate camerele, aceasta i se părea cea mai întunecată. Exista aici şi o a doua uşă, care dădea într-o cămăruţă fără ferestre, unde se afla un closet şi o chiuvetă. Quinn lăsă pe jos caietul roşu, îşi scoase din buzunar pixul de la surdo-mut şi-l aruncă peste caiet. Apoi îşi luă ceasul de la mână şi îl puse în buzunar, după care îşi scoase toate hainele, deschise geamul şi le lăsă să cadă, una câte una, în curte: mai întâi pantoful drept, apoi pantoful stâng; o şosetă, apoi

cealaltă şosetă; cămaşa, jacheta, chiloţii, pantalonii. Nu se apleacă să le vadă căzând şi nici nu se uită unde aterizară. Pe urmă închise fereastra, se aşeză pe jos, în mijlocul camerei, şi se culcă.

Era întuneric în cameră atunci când se trezi. Quinn nu-şi dădea seama prea bine cât timp trecuse – dacă era noaptea zilei în care se culcase sau noaptea următoare. Îşi spuse că era posibil ca nici măcar să nu fie noapte. Se putea să fie întuneric în cameră şi nimic mai mult, iar afară, dincolo de fereastră, să strălucească soarele. Preţ de câteva clipe se gândi să se ridice şi să se îndrepte spre fereastră ca să verifice, dar apoi îşi spuse că oricum nu mai conta. Dacă nu era noapte acum, îşi zise în sinea lui, oricum avea să se facă noapte mai târziu. Asta era ceva sigur, iar concluzia ar fi fost aceeaşi, indiferent dacă s-ar fi uitat pe geam sau nu. Pe de altă parte, dar era într-adevăr noapte aici, în New York, atunci cu siguranţă că soarele strălucea altundeva. În China, spre exemplu, era, fără nicio îndoială, ora prânzului, iar cultivatorii de orez îşi ştergeau picăturile de sudoare de pe frunte. Noaptea şi ziua nu erau decât nişte termeni relativi, care nu se refereau la o condiţie absolută. În orice moment dat, se putea spune că ambele condiţii erau simultan valabile. Singurul motiv pentru care oamenii nu ştiau asta era pentru că nu se puteau afla în două locuri în acelaşi timp.

De asemenea, Quinn se gândi să se ridice şi să meargă în cealaltă cameră, dar apoi îşi dădu seama că era destul de mulţumit acolo unde stătea. Se simţea confortabil în locul pe care şi-l alesese şi îşi spuse că îi plăcea să stea culcat pe spate cu ochii deschişi, pironiţi în tavan – sau în ceea ce ar fi trebuit să fie tavanul, dacă l-ar fi putut vedea prin întuneric. Îi lipsea numai un singur lucru, şi anume cerul. Îşi dădu seama că îi era dor să aibă bolta deasupra capului, după atâtea zile şi nopţi petrecute sub cerul liber. Dar acum

se afla înăuntru, şi indiferent în ce cameră ar fi ales să stea, cerul tot ar fi rămas ascuns privirii sale, inaccesibil chiar şi la cea mai îndepărtată limită a vederii.

Se gândi să rămână acolo până când nu va mai putea. Avea apă de la chiuvetă ca să-şi potolească setea, iar asta îi permitea să mai câştige nişte timp. În cele din urmă, i se va face foame şi va trebui să mănânce. Dar se antrenase atâta timp ca să reziste cât mai mult timp cu cât mai puțin, încât ştia deja că puteau să mai treacă încă vreo câteva zile până în acel moment. Se hotărî să nu se mai gândească la asta atâta vreme cât nu era absolut nevoit s-o facă. Îşi spuse că nu avea niciun rost să-şi facă griji, că nu avea niciun rost să se neliniştească din cauza unor lucruri lipsite de importanță.

Încercă să se gândească la viața pe care o dusese înainte să înceapă toată povestea aceasta. Trebui să facă un efort considerabil, din moment ce i se părea că se întâmplase cu foarte mult timp în urmă. Îşi aminti de cărțile pe care le scrisese cu numele William Wilson. Ce ciudat, îşi spuse, că făcuse aşa ceva, şi se întrebă acum de ce alesese s-o facă. În adâncul inimii sale, înțelese că Max Work era mort. Murise undeva pe drumul către următorul caz, iar Quinn nu reuşea să simtă niciun fel de păreri de rău. Totul i se părea atât de lipsit de importanță acum. Se gândi iarăşi la biroul său şi la miile de cuvinte pe care le scrisese acolo. Se gândi la bărbatul acela care era agentul său literar şi îşi dădu seama că nu-şi mai putea aminti cum îl chema. I se ştergeau din minte atâtea lucruri încât îi venea greu să le țină socoteala. Quinn încercă să-şi amintească formația în care intrau pe teren jucătorii de la Mets, poziție cu poziție, dar mintea începuse să-i rătăcească aiurea. Îşi aminti că mijlocaşul se numea Wilson, un tânăr promițător al cărui nume adevărat era William Wilson. Cu siguranță că era ceva interesant în numele acela; Quinn urmări firul ideii pentru

câteva clipe, după care se lăsă păgubaş. Cei doi William Wilson se anulau unul pe celălalt şi cu asta basta. Quinn le făcu amândurora un semn imaginar de rămas bun. Cei de la Mets vor termina din nou pe ultimul loc şi nimeni nu va suferi din cauza asta.

Când se trezi din nou, soarele strălucea în cameră. Alături de el, pe podea, se afla o tavă cu mâncare, iar în farfurii lucea ceva ce părea să fie carne prăjită. Quinn acceptă întâmplarea fără să protesteze. Nu rămase uimit şi nici tulburat. Da, îşi zise în sinea lui, se prea poate ca mâncarea să fi fost lăsată aici pentru mine. Nu era curios să ştie cum sau de ce se întâmplase asta. Nici măcar nu îi trecu prin cap să iasă din cameră ca să caute un răspuns în restul apartamentului. Mai degrabă, cercetă atent mâncarea de pe tavă şi observă că, pe lângă cele două bucăți mari de carne, se mai aflau acolo câțiva cartofi copți, o farfurie de sparanghel, o chiflă proaspătă, salată, o carafă de vin roşu, câteva felii de brânză şi o pară pentru desert. Mai găsi şi un şervețel de in alb, iar tacâmurile de argint erau de cea mai bună calitate. Quinn înghiți mâncarea – sau jumătate din ea, adică atât de mult cât putu.

După masă, începu să scrie în caietul roşu. Nu se opri din scris până când întunericul invadă din nou încăperea. În mijlocul tavanului se afla o lustră mică, iar întrerupătorul era chiar lângă uşă, însă ideea de a-l folosi nu îl atrase deloc pe Quinn. La puțin timp după aceea, adormi din nou. Când se trezi, razele soarelui se jucau în cameră, iar lângă el, pe podea, se afla o altă tavă de mâncare. Mâncă atât cât putu şi apoi se apucă din nou de scris în carnetul roşu.

Cea mai mare parte din însemnările sale din această perioadă consta în chestiuni marginale referitoare la cazul Stillman. Quinn se întreba, spre exemplu, de ce nu se deranjase să caute în ziare ştirile despre arestarea lui Stillman în 1969. Se gândi dacă aselenizarea din acel an

avusese cumva vreo legătură cu cele întâmplate. Se întreba de ce îl crezuse pe cuvânt pe Auster atunci când acesta îi spusese că Stillman era mort. Încercă să se gândească la ouă şi scrise expresii precum „a good egg", „egg on his face", „to lay an egg", „to be as like as two eggs."18 Se întreba ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi luat-o pe urmele celui de al doilea Stillman în locul primului. Se întreba de ce Christopher, sfântul patron al călătoriilor, fusese canonizat de Papă în anul 1969, exact la timp pentru călătoria omului spre lună. Întoarse pe toate părţile întrebarea de ce Don Quijote nu vrusese să scrie pur şi simplu cărţi precum cele care îi plăceau atât de mult, în loc să-şi trăiască aventurile. Se întrebă de ce avea aceleaşi iniţiale cu Don Quijote. Zăbovi asupra posibilităţii ca fata care se mutase în apartamentul său să fi fost aceeaşi pe care o văzuse în gara Grand Central, citindu-i cartea. Îşi puse întrebarea dacă Virginia Stillman angajase cumva un alt detectiv după ce el încetase să o mai contacteze. Se întrebă de ce îl crezuse pe cuvânt pe Auster în privinţa cecului fără acoperire. Se gândi la Peter Stillman şi se întrebă dacă dormise vreodată în camera în care se afla el acum. Se întrebă dacă oare cazul era într-adevăr încheiat sau dacă nu cumva mai lucra la el. Se întrebă cum ar fi arătat harta tuturor paşilor pe care îi făcuse în viaţă şi ce cuvânt ar fi format.

Când era întuneric, Quinn dormea, iar când se făcea lumină, îşi mânca mâncarea şi scria în caietul roşu. Nu era niciodată prea sigur cât timp se scurgea între aceste momente, căci nu îşi mai bătea capul cu socoteala zilelor sau a orelor. Totuşi, i se părea că, puţin câte puţin, întunericul începuse să câştige în faţa luminii, că în timp ce,

---

18 Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe diferite expresii din limba engleză care cuprind cuvântul *Egg* – „ou": *a good egg* – „a fi sămânţă bună", *egg on his face* – „a părea ridicol", *to lay an egg* – „a face un ou", *to be as like as two eggs* – „a semăna ca două picături de apă".

la început, predominaseră razele strălucitoare ale soarelui. Între timp lumina devenise, treptat, din ce în ce mai slabă şi mai pasageră. În primă instanță, puse aceste transformări pe seama schimbării anotimpului. Desigur că echinocțiul trecuse deja, aşa că poate se apropia solstițiul. Dar chiar şi după sosirea iernii, când procesul ar fi trebuit, teoretic, să înceapă să se inverseze, Quinn observă că perioadele de întuneric continuau să câştige teren în fața celor de lumină. I se părea că avea din ce în ce mai puțin timp să-şi înghită mâncarea şi să facă însemnări în caietul roşu. În cele din urmă, i se păru că aceste intervale se reduseseră la numai câteva minute. O dată, spre exemplu, îşi termină mâncarea doar ca să-şi dea seama că nu mai avea destul timp să scrie măcar trei propoziții în caiet. Când se făcu din nou lumină, de-abia reuşi să noteze vreo două propoziții. Începu să sară peste mese pentru a-şi dedica timpul caietului roşu, ceea ce însemna că mânca doar când simțea că nu mai poate să reziste. Dar timpul continua să se reducă din ce în ce mai mult, iar în curând nu mai putu să mănânce decât o înghițitură înainte ca întunericul să îl învăluie din nou. Nu îi trecu prin cap să aprindă lumina electrică, întrucât uitase deja de mult timp că avea aşa ceva la îndemână.

Această perioadă de întuneric crescând coincise cu reducerea paginilor din caietul roşu. Puțin câte puțin, Quinn se apropia de sfârşitul carnetului. La un moment dat, înțelese inevitabilul: cu cât scria mai mult, cu atât se apropia mai repede vremea când nu va mai putea scrie nimic. Începu să-şi măsoare cu mare grijă cuvintele, străduindu-se să se exprime cât mai concis şi totodată cât mai clar cu putință. Regretă că irosise atâtea pagini la începutul caietului şi chiar ajunse să-i pară rău că se deranjase să scrie despre cazul Stillman. Căci acest caz rămăsese undeva în urma lui şi nu se mai obosea să se gândească la aşa ceva. Acel caz reprezentase o punte către

un alt loc din viața sa, iar acum că trecuse deja acea punte, însemnătatea ei se pierduse. Quinn nu mai simțea niciun interes pentru sine însuşi. Scria despre stele, despre pământ, despre speranțele sale pentru omenire. Avea impresia că fusese despărțit de cuvinte, care acum ajunseseră să facă parte din lumea largă, la fel de reale şi de specifice ca pietrele, ca lacurile sau ca florile. Nu mai aveau nimic de-a face cu el.

Îşi aminti momentul naşterii sale şi cum fusese scos cu grijă din pântecele mamei lui. Îşi aminti nesfârşita bunătate a lumii şi a tuturor oamenilor pe care îi iubise vreodată. Acum nu mai conta nimic, în afară de frumusețea acestor lucruri. Voia să scrie în continuare despre ele şi îl îndurera ideea că, în curând, nu avea să mai poată. Cu toate acestea, încercă să înfrunte plin de curaj sfârşitul caietului. Se întrebă dacă ar fi putut să scrie fără pix, dacă ar fi putut să învețe să vorbească, din nou, umplând întunericul cu vocea sa, rostind cuvintele în aer, în sufletul pereților, în oraş, chiar dacă lumina nu s-ar mai fi întors niciodată.

Ultima propoziție din caietul roşu spune: „Ce se va întâmpla când nu va mai rămâne nicio pagină în caietul roşu?”

În acest moment, povestea se înceţoşează. Informațiile se epuizează, iar întâmplările care au urmat după această ultimă propoziție nu vor fi cunoscute niciodată. Ar fi prostesc să ne hazardăm în formularea vreunei ipoteze.

M-am întors din călătoria mea în Africa în luna februarie, cu numai câteva ore înainte să înceapă o ninsoare cu viscol în New York. L-am sunat pe prietenul meu Auster în acea seară, iar Auster a insistat să trec pe la el cât de repede puteam. Era o notă atât de stăruitoare în vocea lui încât nu am îndrăznit să-l refuz, deşi eram mort de oboseală.

Când am ajuns la apartamentul lui, Auster mi-a explicat puținele lucruri pe care le știa despre Quinn și s-a apucat să descrie cazul ciudat în care se trezise implicat dintr-o întâmplare. Ajunsese să-l obsedeze, după cum mi-a spus, și voia să-l sfătuiesc eu ce să facă. După ce l-am ascultat până la capăt, m-am supărat pe el pentru că îl tratase pe Quinn cu o asemenea indiferență. L-am certat pentru că nu se implicase mai mult în cele întâmplate și pentru că nu făcuse ceva ca să-l ajute pe acel om care, era destul de evident, avea grave probleme.

Auster a părut să pună prea mult la inimă cuvintele mele. Mi-a spus că, de fapt, tocmai de aceea insistase să trec pe la el. Se simțea vinovat și avea nevoie să se descarce. Mi-a spus că eram singura persoană în care putea avea încredere.

Petrecuse ultimele luni încercând să dea de Quinn, dar nu reușise. Quinn nu mai locuia în apartamentul lui, iar toate tentativele de a o găsi pe Virginia Stillman eșuaseră. În acel moment i-am sugerat să aruncăm o privire prin apartamentul lui Stillman. Aveam, cumva, senzația că acolo ajunsese Quinn.

Ne-am pus paltoanele și am luat un taxi până pe Strada 69 Est. Ningea deja de o oră și străzile erau destul de periculoase. N-am întâmpinat nicio greutate să intrăm în clădire, căci ne-am strecurat pe ușă în urma unor locatari care tocmai se întorceau acasă. Am urcat pe scări și am găsit ușa de la apartamentul care fusese odinioară al soților Stillman. Era deschisă. Am intrat cu precauție și am dat peste niște camere goale. Într-o încăpere micuță din capătul apartamentului, la fel de impecabil de curată ca și celelalte camere, am văzut caietul roșu zăcând pe podea. Auster l-a luat de pe jos, l-a frunzărit puțin și mi-a spus că era al lui Quinn. Apoi mi l-a întins și mi-a zis să-l păstrez eu. Toată povestea aceea îl dăduse peste cap atât de tare încât îi era

teamă să-l ia el. I-am spus că îl țin eu până când se va simți în stare să-l citească, dar a scuturat din cap şi mi-a zis că nu voia să-l mai vadă niciodată. Pe urmă am plecat şi am început să mergem pe jos, prin zăpadă. Oraşul era deja cu totul alb, iar ninsoarea continua să cadă, de parcă nu avea să se mai oprească vreodată.

În ceea ce îl priveşte pe Quinn, îmi este imposibil să spun unde se află acum. Am urmărit însemnările din caietul roşu cu toată atenția, iar orice inadvertențe se găsesc în povestire îmi aparțin doar mie. Au fost momente în care textul era destul de greu de descifrat, dar am făcut tot ce mi-a stat în puteri şi m-am abținut să fac orice interpretări. Caietul roşu, desigur, reprezintă numai jumătate din poveste, după cum va înțelege orice cititor sensibil. În privința lui Auster, sunt convins că s-a purtat urât de la început până la sfârşit. Dacă prietenia noastră s-a încheiat, el este singurul vinovat. Iar în privința mea, eu tot mă mai gândesc la Quinn. Va fi întotdeauna cu mine. Şi, oriunde ar fi dispărut, îi urez noroc.

Fantome

Mai întâi apare Blue. După aceea vine White şi mai încolo Black, iar înainte de început se află Brown19. Brown l-a inițiat, Brown l-a învățat meserie, iar când Brown a îmbătrânit, Blue i-a luat locul. Astfel începe totul. Locul este New York, momentul este timpul prezent şi niciunul dintre acestea două nu se va schimba vreodată. Blue merge la muncă în fiecare zi şi se aşază la biroul său, aşteptând să se întâmple ceva. O vreme îndelungată nu se întâmplă nimic, iar apoi un bărbat pe nume White intră pe uşă. Şi astfel începe totul.

Cazul pare destul de simplu. White vrea ca Blue să urmărească pe cineva numit Black şi să stea cu ochii pe el oricât timp va fi nevoie. Pe când lucra pentru Brown, Blue fusese însărcinat cu mai multe misiuni de urmărire, iar aceasta nu i se pare cu nimic diferită, poate chiar mai uşoară decât majoritatea.

Blue are nevoie de această slujbă, aşa că îl ascultă pe White şi nu îi pune multe întrebări. Presupune că este vorba despre un caz conjugal şi că White este un bărbat gelos. White nu-i dă prea multe explicații. Zice că vrea un raport săptămânal, care să-i fie trimis la cutare oficiu poştal, dactilografiat în dublu exemplar pe pagini de cutare lungime şi de cutare lățime. Blue va primi un cec prin poştă, în fiecare săptămână. Apoi White îi spune lui Blue unde locuieşte Black, cum arată el, şi aşa mai departe. Când Blue îl întreabă pe White cât timp crede că va dura cazul, White îi răspunde că nu ştie. Dumneavoastră să-mi trimiteți în continuare rapoartele, zice el, până când vă voi spune eu să

---

19 Toate personajele poartă nume de culori: Blue – albastru, White – alb, Black – negru, Brown – maro.

faceți altfel.

Ca să fim cinstiți cu Blue, trebuie să spunem că povestea i se pare cam ciudată. Dar am merge prea departe dacă am afirma că îl încearcă nişte îndoieli chiar din acest moment. Cu toate acestea, nu poate să nu observe anumite detalii în legătură cu White. Barba neagră, spre exemplu, şi sprâncenele prea stufoase. Iar apoi mai e şi pielea, care pare exagerat de albă, de parcă ar fi acoperită de pudră. Blue nu e un amator în arta deghizării, aşa că nu-i vine prea greu să ghicească această mască. La urma urmei, îl avusese drept profesor pe Brown, iar Brown era cel mai bun din branşă, pe vremea lui. Aşa că Blue începe să se gândească imediat că poate s-a înşelat şi că acel caz nu are nimic de-a face cu o căsnicie. Dar nu-şi duce gândul mai departe, pentru că White continuă să-i vorbească, iar Blue trebuie să se concentreze pentru a-i putea urmări monologul.

Totul a fost pregătit, zice White. Veți sta într-un mic apartament chiar vizavi de cel al lui Black. L-am închiriat deja şi vă puteți muta chiar astăzi. Voi plăti chiria până la terminarea cazului.

Bună idee, zise Blue, luând cheia pe care i-o întinde White. Cel puțin aşa voi scăpa de toată alergătura.

Întocmai, răspunde White, mângâindu-şi barba.

Şi astfel, totul rămâne stabilit. Blue acceptă cazul şi cei doi pecetluiesc înțelegerea cu o strângere de mână. Pentru a-i dovedi buna sa credință, White îi dă lui Blue un avans de zece bancnote a câte cincizeci de dolari.

Astfel începe totul, aşadar. Tânărul Blue şi un bărbat pe nume White, care cu siguranță că nu este persoana care pare a fi. Nu contează, îşi spune Blue după plecarea lui White. Sunt convins că o avea şi el motivele lui. Şi, pe deasupra, nu e problema mea. Pe mine nu trebuie să mă preocupe decât cum să-mi fac treaba.

Este trei februarie 1947. Ceea ce Blue nu ştie, desigur,

este că acest caz va dura ani la rând. Însă prezentul nu este mai puțin întunecat decât trecutul, iar misterul său este la fel ca orice ar putea rezerva viitorul. Aşa e făcută lumea: pas cu pas, cuvânt după cuvânt. Sunt anumite lucruri pe care Blue nu le poate cunoaşte în acest moment. Căci cunoaşterea vine încet, iar când vine, e adesea însoțită de un preț personal ridicat.

White părăseşte biroul, iar după câteva clipe Blue pune mâna pe telefon şi o sună pe viitoarea doamnă Blue. O să lucrez sub acoperire, îi spune el iubitei sale. Să nu-ți faci griji dacă va trece o bucată de vreme fără să primeşti veşti de la mine. Mă voi gândi tot timpul la tine.

Blue ia o punguță cenuşie de pe un raft şi îşi pune înăuntru pistolul de calibrul treizeci şi opt, un binoclu, un caiet de notițe şi alte unelte specifice meseriei. Apoi îşi curăță biroul, face ordine printre hârtii şi închide uşa cu cheia. De acolo merge direct la apartamentul pe care i l-a închiriat White. Adresa nu are nicio importanță. Dar, de dragul poveştii, hai să zicem că se află în Brooklyn Heights. O stradă liniştită, puțin circulată, nu foarte departe de pod – poate chiar Orange Street20. Walt Whitman şi-a tipărit cu mâna lui prima ediție din *Fire de iarbă,* în 1855, pe această stradă şi tot de aici Henry Warb Beecher a condamnat aspru sclavia, de la amvonul bisericii sale de cărămidă roşie. Cam atât la nivel de culoare locală.

E o garsonieră micuță la etajul al treilea al unei clădiri de patru niveluri, construită din piatră cafeniu-roşcată. Blue se bucură să descopere că locul este complet mobilat, iar în timp ce face turul încăperii, examinând mobilierul, îşi dă seama că totul este nou în acest apartament: patul, masa, scaunul, covorul, aşternuturile, ustensilele din bucătărie, totul. Un set complet de haine agățat pe umeraş în dulap,

---

[20] Strada Portocalie.

iar Blue, întrebându-se dacă acele haine sunt pentru el, le probează şi observă că îi vin bine. Nu e chiar cel mai mare loc în care a stat vreodată, îşi spune în sinea lui, păşind dintr-un capăt al camerei în celălalt, dar e destul de confortabil, chiar destul de confortabil.

Iese din nou, traversează strada şi intră în clădirea de vizavi, în holul de la intrare caută numele lui Black pe cutiile poştale şi îl găseşte – Black, etajul trei. Până acum, toate bune şi frumoase. Apoi se întoarce în camera sa şi se pune pe treabă.

Trage perdelele de la fereastră, aruncă o privire pe geam şi îl vede pe Black aşezat la o masă în camera de pe partea cealaltă a străzii. Din câte poate vedea Blue de la această distanţă, deduce că Black scrie. Ajunge să arunce un ochi prin binoclu ca să confirme că celălalt chiar scrie. Totuşi, lentilele nu sunt atât de puternice încât să-i poată arăta şi ceea ce scrie Black, însă, chiar dacă ar fi fost, Blue se îndoieşte că ar fi putut să citească invers scrisul. Nu poate fi sigur decât de un singur lucru, aşadar, şi anume că Black scrie într-un caiet cu un stilou roşu. Blue îşi scoate carneţelul de notiţe şi scrie: 3 Feb. 3 pm. Black scrie la birou.

Din când în când, Black îşi întrerupe lucrul şi se întoarce să privească pe fereastră. La un moment dat, Blue chiar crede că se uită direct la el şi se dă repede la o parte. Dar, după o cercetare mai atentă, îşi dă seama că celălalt priveşte în gol, iar ochii lui dau de înţeles mai degrabă că e căzut pe gânduri decât că vede ceva, adică acel gen de privire care face ca lucrurile să devină invizibile, care nu le lasă să pătrundă. Când şi când, Black se ridică de pe scaun şi dispare într-un locşor ascuns al camerei, într-un ungher, presupune Blue, sau poate în baie, dar niciodată nu lipseşte prea mult, întorcându-se de fiecare dată repede la biroul său. Această rutină continuă aşa ore în şir, iar Blue îşi dă

seama că nu a aflat nimic nou, în ciuda eforturilor sale. La ora şase, scrie cea de-a doua propoziție în caiet: Această rutină continuă aşa ore în şir.

Nu că Blue s-ar plictisi din cale afară, dar se simte frustrat. Neputând să citească ceea ce a scris Black, până acum totul i se pare un gol imens. Poate o fi vreun nebun, îşi zise Blue, poate că pune la cale să arunce lumea în aer. Poate că scrisul acela o avea ceva de-a face cu formula lui secretă. Dar lui Blue i se face imediat ruşine de aceste gânduri atât de puerile. E mult prea devreme pentru a şti ceva, îşi zice în sinea lui, iar pentru moment se hotărăşte să nu tragă nicio concluzie.

Mintea îi zboară de la un lucru la altul şi, în cele din urmă, se opreşte asupra viitoarei doamne Blue. Stabiliseră să iasă în oraş astă seară, îşi aduce el aminte, iar dacă nu s-ar fi prezentat White la biroul său, cu acest caz nou, acum ar fi fost alături de ea. Mai întâi ar fi mers la restaurantul chinezesc de pe Strada 39, unde s-ar fi duelat cu beţişoarele şi s-ar fi ținut de mână pe sub masă, iar apoi s-ar fi dus să vadă cele două filme din programul de la Paramount. Pentru o clipă îi trece fulgerător prin fața ochilor imaginea uimitor de clară a chipului iubitei sale (râzând cu ochii plecați, prefăcându-se că e stânjenită), şi îşi dă seama că ar prefera să se afle lângă ea în loc să stea în cămăruța aceea pentru Dumnezeu ştie cât timp. Îi dă prin cap să o sune şi să se întindă la vorbă, dar ezită şi apoi se răzgândeşte. Nu vrea să pară slab de înger. Dacă iubita lui ar şti câtă nevoie are de ea, atunci şi-ar pierde ascendentul asupra ei, ceea ce n-ar fi prea bine. Bărbatul trebuie să fie întotdeauna acela mai puternic.

Black şi-a strâns deja masa şi a înlocuit instrumentele de scris cu mâncarea. Stă aşezat acolo şi mestecă încet, privind fix pe fereastră în acel mod abstract al lui. La vederea mâncării, Blue îşi dă seama că îi e foame şi

scotoceşte prin dulapul din bucătărie după ceva de mâncare. Se opreşte la o conservă de tocană şi înmoaie o felie de pâine albă în sos. Trage speranță că Black va ieşi din casă după cină şi se entuziasmează când vede o agitație bruscă în camera lui Black, însă nu se întâmplă nimic. Cincisprezece minute mai târziu, Black stă aşezat din nou la masă, citind o carte de această dată. Lângă el se află o veioză aprinsă, iar Blue îi vede chipul mai desluşit decât înainte. Blue îşi spune că Black trebuie să aibă cam aceeaşi vârstă ca şi el, poate cu vreun an sau doi în plus ori în minus. Ceea ce înseamnă că are în jur de treizeci de ani. Chipul lui Black i se pare destul de plăcut, fără a avea însă nimic care să-l diferențieze de alte mii de chipuri care pot fi văzute zi de zi. Această constatare îl dezamăgeşte pe Blue, care încă mai speră în secret să descopere că Black e un nebun. Blue se uită prin binoclu şi desluşeşte titlul cărții pe care o citeşte Black. *Walden,* de Henry David Thoreau.

Blue n-a mai auzit niciodată de această carte şi îşi notează grijuliu titlul în carnețel.

Nu se schimbă însă nimic, iar restul serii se scurge în acelaşi fel, cu Black citind şi cu Blue urmărindu-l cum citeşte. Pe măsură ce trece timpul, Blue se simte din ce în ce mai descurajat. Nu e obişnuit să stea aşa, cu brațele încrucişate, iar cu cât înserarea înaintează mai mult în noapte, situația începe să-l enerveze din ce în ce mai tare. Lui îi place să se afle în mişcare, alergând dintr-un loc într-altul, făcând una, alta. Nu sunt genul Sherlock Holmes, obişnuia să-i spună lui Brown, de fiecare dată când şeful său îi încredința vreo misiune deosebit de sedentară. Dă-mi ceva în care să-mi pot înfige dinții. Acum, când el însuşi este şeful, uite de ce are parte: un caz care nu îi dă nimic de făcut. Căci să privească pe cineva citind şi scriind înseamnă, de fapt, că nu face nimic. Singurul mod în care Blue ar putea să priceapă ceea ce se întâmplă ar fi să intre

în mintea lui Black, să vadă la ce se gândeşte, iar aşa ceva ar fi imposibil, fireşte. Aşadar, puţin câte puţin, Blue îşi lasă gândurile să-i alunece către vremurile de odinioară. Îşi aminteşte de Brown şi de câteva dintre cazurile la care au lucrat împreună şi savurează amintirea triumfurilor lor. Afacerea Redman21, de exemplu, în care au luat urma unui casier al unei bănci care deturnase un sfert de milion de dolari. Pentru acel caz, Blue s-a deghizat în agent de pariuri şi l-a ademenit pe Redman să parieze prin intermediul lui. Bancnotele au fost identificate ca fiind cele care lipseau din bancă, iar tipul a primit ceea ce merita. Chiar şi mai bun a fost Cazul Gray22. Gray fusese dat dispărut în urmă cu un an şi jumătate deja, iar soția lui era dispusă să-l declare mort. Blue l-a căutat pe toate căile normale şi n-a descoperit nimic. Apoi, într-o zi, când era pe punctul de a-şi clasa ultimul raport, dăduse peste Gray într-un bar, la nici două cvartale de blocul unde locuia soția lui, deja convinsă că el nu avea să se mai întoarcă niciodată. Numele lui Gray era de-acum Green23, dar Blue ştia că bărbatul acela era totuşi Gray, pentru că de trei luni de zile mergea peste tot cu fotografia lui şi îi cunoştea chipul la perfecție. S-a dovedit a fi un caz de amnezie. Blue l-a condus pe Gray acasă la soția lui şi, cu toate că acesta nu o recunoştea şi susținea în continuare că se numea Green, a găsit-o pe placul său şi, câteva zile mai târziu, a cerut-o în căsătorie. Aşa că doamna Gray a devenit doamna Green, căsătorită a doua oară cu acelaşi bărbat, şi deşi Gray nu şi-a mai amintit niciodată trecutul – încăpățânându-se să nu recunoască, însă, că ar fi uitat ceva – asta nu părea să-l împiedice să trăiască destul de comod în prezent. Căci dacă Gray fusese inginer în existența sa anterioară, acum, când era Green, lucra ca

---

21 Alt nume din seria culorilor: Redman – omul roşu.

22 Gri.

23 Verde.

barman într-un local aflat la numai câteva sute de metri de casă. Îi plăcea să amestece băuturi, spunea el, şi să stea de vorbă cu oamenii care intrau în bar şi nu s-ar fi putut vedea făcând altceva. Eu m-am născut ca să fiu barman, le-a spus lui Brown şi lui Blue la nuntă, şi cine se credeau ei ca să stea în calea a ceea ce voia să facă cineva cu viaţa sa?

Acelea au fost vremurile bune de demult, îşi spune Blue acum, în timp ce îl priveşte pe Black stingând lumina din camera sa de pe cealaltă parte a străzii. Vremuri pline de întorsături ciudate şi de coincidenţe amuzante. Ei bine, nu toate cazurile pot fi captivante. Trebuie să accepţi totul cu părţile bune şi cu cele proaste.

Blue, întotdeauna optimist, se trezeşte bine dispus în dimineaţa următoare. Afară cade ninsoarea pe străduţa liniştită, iar totul s-a făcut alb. După ce îl priveşte pe Black luându-şi micul dejun la masa de lângă geam şi apoi citind câteva pagini din *Walden,* Blue îl vede retrăgându-se în fundul camerei şi apoi întorcându-se la fereastră cu paltonul pe el. E puţin peste ora opt. Blue se întinde să-şi ia pălăria, haina, fularul şi cizmele, şi le pune în grabă şi coboară scările la mai puţin de un minut după Black. E o dimineaţă fără vânt, atât de calmă încât poate auzi zăpada căzând pe ramurile copacilor. Nu mai e nimeni în jur şi pantofii lui Black au lăsat o dâră perfectă de urme pe trotuarul alb. Luând-o pe acele urme, Blue dă colţul străzii şi apoi îl vede pe Black trecând pe strada următoare, de parcă s-ar fi bucurat de vreme. Nu prea pare comportamentul unui bărbat care se pregăteşte să fugă, îşi spune Blue, încetinindu-şi paşii ca să rămână la o distanţă potrivită. Două străzi mai încolo, Black intră într-un mic magazin alimentar, unde rămâne vreo zece sau douăsprezece minute şi apoi iese cu două pungi maronii, pline ochi de cumpărături. Fără să-l observe pe Blue, care stă în pragul unei uşi de pe trotuarul de vizavi, Black face

drumul întors către Orange Street. Îşi face provizii pentru furtună, îşi zice Blue în sinea lui. După care se hotărăşte să-şi asume riscul de a-l pierde din ochi pe Black, intrând şi el în magazin pentru a face acelaşi lucru. Numai să nu fie o capcană, se gândeşte el, iar Black să plănuiască, de fapt, să-şi arunce pungile de cumpărături şi s-o şteargă, altfel e cât se poate de sigur că bărbatul e încă pe drumul spre casă. Aşa că Blue îşi face cumpărăturile, se opreşte puţin la magazinul de alături ca să ia un ziar şi câteva reviste, după care se întoarce în camera sa de pe Orange Street. Într-adevăr, Black s-a aşezat deja la masa de lângă fereastră şi scrie în acelaşi caiet ca şi în ziua anterioară.

Din cauza zăpezii, vizibilitatea e destul de redusă, iar Blue întâmpină greutăţi în a discerne ce se întâmplă în camera lui Black. Nici măcar binoclul nu-i este de prea mare folos. Ziua rămâne mohorâtă, iar prin ninsoarea neîntreruptă, Black pare doar o umbră. Blue se împacă cu gândul că îl aşteaptă un lung răstimp de linişte, aşa că se calmează cu ziarele şi revistele. Este un cititor fidel al publicaţiei *Un detectiv adevărat* şi încearcă să nu piardă niciun număr. Acum că are timp la dispoziţie, citeşte revista din scoarţă în scoarţă, oprindu-se să parcurgă până şi micile anunţuri şi reclame de pe ultimele pagini. Între articolele principale despre poliţişti şi agenţi secreţi, descoperă ascuns un articolaş care atinge o coardă sensibilă în mintea lui Blue. Chiar şi după ce termină de citit revista, tot nu se poate abţine să se gândească la asta. În urmă cu douăzeci şi cinci de ani, se pare, trupul unui băieţel ucis a fost găsit într-o pădurice din împrejurimile oraşului Philadelphia. Deşi poliţia a început să lucreze de îndată la acel caz, nu a reuşit niciodată să descopere ceva. Nu numai că nu au avut niciun suspect, dar nici măcar nu au reuşit să-l identifice pe copil. Cine era el, de unde venea, de ce se afla acolo, toate acele întrebări rămăseseră fără răspuns. În

cele din urmă, cazul a fost clasat, iar dacă n-ar fi fost medicul legist desemnat să facă autopsia copilului, totul ar fi fost uitat cu desăvârşire. Bărbatul acesta, care se numea Gold[24], a devenit obsedat de crimă. Înainte ca băieţelul să fie înmormântat, i-a pregătit o mască mortuară, iar începând din acel moment şi-a sacrificat tot timpul liber pentru elucidarea misterului. După douăzeci de ani, ajuns la vârsta pensionării, şi-a părăsit serviciul şi a început să dedice fiecare clipă acelui caz. Dar lucrurile nu i-au mers bine. Nu a făcut niciun progres, nu s-a apropiat nici măcar cu un singur pas de rezolvarea crimei. Articolul din *Un detectiv adevărat* precizează că acum bărbatul oferă o recompensă de două mii de dolari oricui ar putea să-i dea vreo informaţie despre băieţel. Articolul mai conţine şi o poză retuşată cu bărbatul care ţine în mâini masca mortuară a copilului. Privirea din ochii lui este atât de chinuită şi de stăruitoare, încât Blue abia reuşeşte să-şi ridice ochii din pagina revistei. Gold îmbătrâneşte din ce în ce mai mult şi se teme să nu moară înainte să dezlege misterul acelei crime. Acest lucru îl emoţionează adânc pe Blue. Dacă ar fi cu putinţă, nimic nu i-ar face mai mare plăcere decât să lase baltă ceea ce făcea în acel moment şi încerce să-l ajute pe Gold. Nu există destui oameni ca el, îşi spune. Dacă băiatul acela ar fi fost fiul lui Gold, atunci povestea ar avea un sens măcar: răzbunare, pur şi simplu, iar oricine poate înţelege aşa ceva. Dar copilul era un complet necunoscut, aşa că nu exista nicio legătură personală între ei, niciun indiciu de motivaţie secretă. Tocmai acest gând îl afectează atât de mult pe Blue. Gold refuză să accepte o lume în care asasinul unui copil poate scăpa nepedepsit, chiar dacă acel asasin a murit deja, şi e dispus să-şi sacrifice propria viaţă şi fericire pentru a face

[24] Aur.

dreptate. Apoi Blue se gândeşte o vreme la bietul băieţel, încercând să-şi imagineze ce s-a întâmplat de fapt, încercând să simtă ceea ce trebuie să fi simţit copilul, iar atunci îi dă prin cap că ucigaşul trebuie să fi fost unul dintre părinţi, căci altfel băiatul ar fi fost dat dispărut, însă asta nu face altceva decât să înrăutăţească lucrurile, îşi spune Blue, iar în timp ce această idee începe să-i provoace greaţă, înţelegând pe deplin cum trebuie să se simtă Gold tot timpul, îşi dă seama că, în urmă cu douăzeci şi cinci de ani, el însuşi era un copil şi că, dacă ar fi trăit, băieţelul acela ar fi avut acum vârsta lui. Aş fi putut fi chiar eu, îşi zice Blue. Aş fi putut fi chiar eu acel copil. Neştiind ce altceva să facă, decupează poza din revistă şi o prinde în perete, deasupra patului său.

Şi se mai scurg astfel câteva zile. Blue îl urmăreşte pe Black şi nu se întâmplă aproape nimic. Black scrie, citeşte, mănâncă, face scurte plimbări prin cartier, nu pare să bage de seamă prezenţa lui Blue. Iar în ceea ce îl priveşte pe Blue, acesta încearcă să nu-şi facă griji. Se gândeşte că Black se ascunde, aşteptând să sosească momentul potrivit. Din moment ce Blue nu lucrează decât de unul singur, îşi dă seama că nu i se poate cere să asigure o urmărire permanentă. În fond şi la urma urmei, nu poţi să stai cu ochii pe cineva douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Ai nevoie de timp ca să dormi, să mănânci, să-ţi speli hainele şi aşa mai departe. Dacă White voia ca Black să fie ţinut sub observaţie tot timpul, ar fi trebuit să angajeze două sau trei persoane, nu doar una. Însă Blue lucrează de unul singur şi nu are cum să facă mai mult decât se poate.

Cu toate acestea, începe să îşi facă griji, în ciuda a ceea ce îşi spune în sinea lui. Căci, dacă Black trebuie urmărit, asta înseamnă că trebuie urmărit oră cu oră, zi după zi. Orice abatere de la supravegherea permanentă ar elimina cu totul ideea unei adevărate supravegheri. Nu ar

lipsi mult, socoteşte Blue, pentru ca tot tabloul să se schimbe. O singură clipă de neatenţie – o privire întoarsă în altă parte, o pauză pentru a se scărpina în cap, cel mai mic căscat – şi, *presto,* Black îi scapă şi reuşeşte să comită orice nelegiuire îngrozitoare ar pune acum la cale. Cu toate acestea, desigur că vor exista şi asemenea momente, sute şi chiar mii în fiecare zi. Lui Blue această idee i se pare îngrijorătoare, căci, oricât de mult ar putea întoarce problema pe toate părţile, nu se apropie deloc de rezolvarea ei. Iar acesta nu e singurul lucru care îl nelinişteşte.

Până acum, Blue n-a prea avut ocazia să stea degeaba, iar această nouă stare de inactivitate l-a cam dat peste cap. Pentru prima oară în viaţă, i se pare că a fost lăsat singur, doar cu sine însuşi, fără nimic de care să se agaţe, nimic care să-i permită să deosebească un moment de următorul moment. Niciodată nu s-a gândit prea mult la lumea dinăuntrul lui, şi, deşi a ştiut dintotdeauna că se afla acolo, a fost până acum un teritoriu necunoscut, neexplorat şi drept urmare întunecat, chiar şi pentru sine. De când se ştie s-a mişcat repede la suprafaţa lucrurilor, oprindu-şi atenţia asupra acelor suprafeţe doar cu scopul de a le percepe, observând-o pe una şi trecând imediat la următoarea, mulţumindu-se de fiecare dată cu lumea aşa cum era, fără să ceară altceva de la lucruri decât să se afle acolo. Iar până acum sau şi aflat acolo, limpede conturate în lumina zilei, spunându-i clar ce anume sunt, fiind, într-un mod atât de desăvârşit, ele însele şi nimic mai mult, încât nu a trebuit să se oprească niciodată în faţa lor ca să le privească de două ori. Însă acum, dintr-odată, despărţit de lume cum era, fără nimic de văzut decât o umbră nedesluşită pe nume Black, se trezeşte gândindu-se la lucruri care nu i-au trecut niciodată prin minte, ceea ce îl nelinişteşte şi mai mult. Dacă „a se gândi” este un termen prea puternic la acest moment, un cuvânt ceva mai modern

– „a specula”, spre exemplu – nu s-ar afla departe de adevăr. A specula, din latinescul *speculatus,* care înseamnă oglindă. Căci, în timp ce îl spiona pe Black peste drum, Blue parcă s-ar fi privit într-o oglindă, în care, în loc să îl observe pur şi simplu pe celălalt, îşi dă seama că se observă şi pe sine însuşi. Pentru el, viaţa şi-a încetinit atât de tare ritmul, încât Blue e acum în stare să vadă lucruri care scăpau atenţiei sale înainte. Traiectoria luminii care traversează camera în fiecare zi, de exemplu, sau modul în care soarele reflectă, la anumite ore, albul zăpezii, în cel mai îndepărtat colţ al tavanului camerei sale. Bătăile inimii, sunetul răsuflării sale, clipitul ochilor, Blue este conştient acum de toate aceste evenimente neînsemnate şi, oricât de mult ar încerca să le ignore, îi rămân în minte ca o frază absurdă repetată la nesfârşit. Ştie că nu poate fi adevărat, şi totuşi, puţin câte puţin, această frază începe să prindă noimă.

Acum, Blue începe să-şi formuleze nişte teorii despre Black, despre White şi despre sarcina pe care a fost angajat să o facă. Dincolo de faptul că îl ajută să-şi ocupe timpul, Blue îşi dă seama că născocirea acestor poveşti poate fi o plăcere în sine. Se gândeşte că poate White şi Black sunt fraţi şi că la mijloc se află o sumă mare de bani, o moştenire, spre exemplu, sau capitalul investit într-o societate. Poate că White vrea să demonstreze că Black este un incompetent, pentru a reuşi să-l închidă într-un ospiciu ca să preia el controlul averii familiei. Dar Black este prea deştept ca să cadă într-o asemenea cursă, aşa că s-a ascuns, aşteptând să treacă furtuna. O altă teorie avansată de Blue este că White şi Black sunt rivali, că amândoi urmăresc acelaşi scop – rezolvarea unei probleme ştiinţifice, spre exemplu – iar White vrea ca Black să fie urmărit pentru a se asigura că nu i-o ia înainte. Pe de altă parte, mai speculează Blue că White este un agent repudiat din FBI sau din vreo organizaţie de spionaj, străină poate, şi că

lucrează pe cont propriu pentru a duce la capăt o anchetă secundară care nu a fost neapărat aprobată de superiorii lui. Angajându-l pe Blue să-i facă treaba, White reuşeşte să ţină secretă urmărirea lui Black şi în acelaşi timp îşi poate vedea în continuare de sarcinile sale zilnice. Zi după zi, lista acestor teorii creşte, însă uneori Blue revine mental la vreun scenariu anterior pentru a-l mai înflori puţin şi pentru a-i adăuga câteva detalii, iar alteori începe să dezvolte o ipoteză cu totul nouă. Comploturi criminale, de exemplu, şi intrigi pentru a răpi pe cineva în schimbul unei răscumpărări exorbitante. Pe măsură ce trece timpul, Blue îşi dă seama că poate inventa asemenea poveşti la nesfârşit. Căci Black nu este decât un soi de spaţiu gol, o gaură în textura lucrurilor, iar oricare dintre aceste poveşti poate umple foarte bine această gaură.

În orice caz, Blue nu se teme să le spună lucrurilor pe nume. Ştie că, mai presus de orice altceva, i-ar plăcea să afle adevărata poveste. Dar mai ştie şi că, în această primă etapă, e nevoie de multă răbdare. Puţin câte puţin, aşadar, începe să se pună pe treabă, iar cu fiecare zi care trece se simte tot mai comod în noua lui situaţie, ceva mai resemnat în faţa faptului că îl aşteaptă o cale lungă de străbătut.

Din nefericire, gândul la viitoarea doamnă Blue îi tulbură din când în când această pace sufletească tot mai deplină. Lui Blue îi e dor de ea mai mult decât oricând, dar îşi dă totodată seama că lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel. N-ar putea spune de unde îi vine această presimţire, însă, deşi simte o mulţumire rezonabilă în timp ce-şi restrânge gândurile la Black, la camera acestuia, la cazul în care s-a implicat, de fiecare dată când viitoarea doamnă Blue îi vine în minte, e cuprins de un fel de panică. Dintr-odată, calmul său se transformă în nelinişte şi are senzaţia că parcă s-ar afla în cădere, într-un loc întunecat, asemănător cu o peşteră, fără nicio speranţă de a găsi o

ieşire. Aproape în fiecare zi se simțise tentat să pună mâna pe telefon şi s-o sune, gândindu-se că un moment de contact adevărat ar reuşi să rupă vraja, însă zilele trec, iar el tot n-o sună. Până şi acest lucru îl nelinişteşte, căci nu-şi poate aminti vreo perioadă din viața sa când să se fi împotrivit cu atâta încăpățânare ideii de a face ceea ce era limpede că vrea să facă. Mă schimb, îşi spune. Puțin câte puțin, nu mai sunt acelaşi de odinioară. Această interpretare îl linişteşte cât de cât, cel puțin pentru o vreme, dar, în cele din urmă, îl face să se simtă şi mai ciudat decât înainte. Zilele se scurg şi îi vine din ce în ce mai greu să nu vadă în continuare, în mintea lui, imagini ale viitoarei doamne Blue, mai ales noaptea, iar atunci, în întunericul camerei sale, trântit pe spate cu ochii deschişi, îi reconstruieşte trupul bucățică cu bucățică, începând de la tălpi şi glezne, urcând pe picioare şi pe coapse, urmărind linia pântecelui până la sâni, iar apoi, rătăcind fericit prin moliciunea lor, alunecând spre fese şi urcând din nou pe curba spatelui, găsindu-i în cele din urmă ceafa şi aplecându-se pentru a ajunge la chipul ei rotund şi surâzător. Oare ce face acum? se întreabă uneori. Şi ce crede despre toate astea? Însă niciodată nu găseşte un răspuns care să-l mulțumească. Dacă e în stare să inventeze nenumărate poveşti care să se corespundă datelor despre Black, când vine vorba de viitoarea doamnă Blue totul se transformă în confuzie, tăcere şi vid.

Soseşte şi ziua în care trebuie să-şi scrie primul raport. Blue este un expert în materie de asemenea compuneri şi niciodată n-a avut vreo problemă cu ele. Metoda lui e să se rezume la fapte concrete, descriind întâmplările ca şi cum fiecare cuvânt ar corespunde perfect celor descrise, fără să intre în detalii inutile. Pentru Blue, cuvintele sunt transparente, ca nişte ferestre imense aşezate între el şi lume, iar până acum nu i-au împiedicat niciodată

vederea, ba chiar s-ar fi zis că nici măcar nu se aflau acolo. Dar vai, există şi momente în care geamul se mânjeşte puțintel, iar Blue trebuie să-l curețe într-un loc sau altul, însă o dată ce găseşte cuvântul potrivit, totul se lămureşte. Folosindu-se de însemnările pe care le-a făcut deja în caietul său, trecând din nou peste ele ca să-şi împrospăteze memoria şi să sublinieze comentariile pertinente, încearcă să modeleze un întreg coerent, dând la o parte elementele de prisos şi înfrumusețând esențialul. În toate rapoartele pe care le-a scris până acum, acțiunea s-a impus în fața interpretării. Spre exemplu: subiectul a mers pe jos de la Columbus Circle până la Carnegie Hall. Fără nicio referire la vremea de afară, fără să menționeze traficul, fără să facă măcar o încercare de a ghici la ce s-ar fi putut gândi subiectul. Raportul se limitează la faptele cunoscute şi verificabile, iar el nu încearcă să treacă dincolo de această limită.

Totuşi, confruntat cu datele din cazul Black, Blue începe să-şi dea seama că se află într-o situație dificilă. Are caietul, bineînțeles, dar când îl frunzăreşte ca să vadă ce a scris, rămâne dezamăgit de lipsa detaliilor. Ca şi cum cuvintele sale ar fi făcut faptele să dispară, în loc să le scoată la lumină şi să le facă să prindă contur în lume. Aşa ceva nu i se mai întâmplase niciodată. Priveşte pe fereastră şi îl vede pe Black aşezat la masă, ca de obicei. Black se uită şi el pe geam în acel moment, iar lui Blue îi trece dintr-odată prin minte că deja nu se mai poate baza doar pe vechile sale metode. Indiciile, alergătura, rutina anchetei – niciuna dintre acestea nu îi va mai fi de folos. Dar mai apoi, când încearcă să-şi imagineze cu ce ar putea înlocui aceste acțiuni, nu ajunge nicăieri. În acest moment, Blue nu poate bănui decât ce anume nu este cazul. Să spună ce e, totuşi, i se pare ceva absolut imposibil.

Blue îşi pune maşina de scris pe masă şi începe să

caute idei. Încercând să se concentreze la sarcina pe care o are de îndeplinit, îşi spune că un raport cinstit al celor întâmplate săptămâna trecută ar trebui să includă, poate, şi diferitele scenarii referitoare la Black pe care le născocise de unul singur. Neavând mare lucru de raportat, aceste excursii pe terenul ficțiunii ar da cel puțin o anumită aromă celor petrecute, însă Blue se abține, dându-şi seama că, de fapt, acele ipoteze nu au nimic de-a face cu Black. Asta nu e povestea vieții mele, la urma urmei, îşi zice în sinea lui. Trebuie să scriu despre el, nu despre mine.

Şi totuşi, ideea se conturează ca o ispită perversă, iar Blue trebuie să se lupte cu sine ca s-o poată alunga. O ia de la început şi se apucă să dezvolte cazul, pas cu pas. Hotărât să facă întocmai ceea ce i s-a cerut, redactează cu migală raportul în vechiul său stil, tratând fiecare amănunt cu atâta grijă şi cu o precizie atât de enervantă încât se scurg multe ore până reuşeşte să termine. În timp ce citeşte rezultatul, se vede nevoit să recunoască, însă, că totul pare corect. Dar atunci de ce se mai simte atât de nemulțumit, atât de supărat de ceea ce a scris? Pentru prima oară în experiența sa de redactare de rapoarte, îşi dă seama că, până la urmă, cuvintele nu sunt întotdeauna de folos, că pot face şi mai neclare lucrurile pe care încearcă să le exprime. Blue îşi roteşte privirea prin cameră şi se opreşte asupra câtorva obiecte, unul după altul. Zăreşte veioza şi îşi spune: veioză. Vede patul şi îşi spune: pat. Dă cu ochii de caiet şi îşi spune: caiet. N-are niciun sens să numeşti veioza pat, ori patul veioză, îşi spune în sinea lui. Nu, aceste cuvinte se potrivesc doar lucrurilor pe care le reprezintă şi de îndată ce Blue le pronunță, simte o profundă satisfacție, ca şi cum tocmai ar fi reuşit să demonstreze existența lumii. Apoi aruncă o privire pe geam şi vede fereastra lui Black. De-acum s-a lăsat întunericul, iar Black doarme. Tocmai asta-i problema, îşi zice Blue, încercând să-şi facă puțin curaj.

Asta şi nu alta. Black se află acolo, dar mi-e cu neputinţă să-l văd. Şi chiar atunci când îl văd, e ca şi cum lumina ar fi stinsă.

Pune raportul într-un plic şi iese din bloc, merge până la colţ şi-l introduce în cutia poştală. N-oi fi eu cel mai deştept om din lume, îşi spune, dar fac tot ce-mi stă în putere, tot ce-mi stă în putere.

După aceea, zăpada începe să se topească. În dimineaţa următoare, soarele străluceşte cu putere, iar stoluri de vrăbii ciripesc în copaci şi Blue aude picuratul plăcut al apei care se scurge de pe ulucile acoperişurilor, de pe crengi şi de pe felinare. Dintr-odată s-ar zice că primăvara se apropie. Încă vreo câteva săptămâni, îşi zice Blue, şi toate dimineţile vor fi ca asta.

Black profită şi el de vremea frumoasă ca să hoinărească mai departe decât de obicei, iar Blue îl urmează. Se simte uşurat să se afle din nou în mişcare, iar în timp ce Black îşi continuă drumul, Blue speră ca plimbarea să nu se încheie înainte să aibă ocazia să descopere ceva. Lesne de ghicit, întotdeauna i-a plăcut să se plimbe şi se simte copleşit de fericire când poate să-şi dezmorţească picioarele în aerul dimineţii, în timp ce înaintează pe străduţele înguste din Brooklyn Heights, lui Blue îi creşte inima când îl vede pe Black îndepărtându-se şi mai mult de casă. Dar apoi, buna dispoziţie i se năruie dintr-odată. Black începe să urce scările care duc către podul Brooklyn, iar lui Blue îi intră în cap ideea că o să se arunce de acolo. Asemenea lucruri se întâmplă tot timpul, îşi spune. Cineva se urcă pe un pod, aruncă o ultimă privire lumii prin vânt şi nori, apoi sare în apă, oasele îi plesnesc la impactul cu valurile, întreg corpul i se frânge. Imaginea îi provoacă greaţă, iar Blue îşi zice să rămână cu ochii în patru. Se hotărăşte că, dacă începe să se întâmple ceva, o să iasă din rolul de spectator neutru şi o să intervină, pentru

că nu vrea ca Black să moară – cel puțin nu încă.

Au trecut mulți ani de când Blue n-a mai traversat podul Brooklyn pe jos. Ultima dată a fost când era copil, cu tatăl său, iar acum își aminteşte de ziua aceea. Se vede ținându-l de mână pe tatăl său şi mergând lângă el, iar în timp ce aude maşinile trecând pe structura de oțel de dedesubt, își aduce aminte că i-a spus tatălui său că zgomotul acela era ca zumzăitul unui roi enorm de albine. La stânga vede Statuia Libertății, la dreapta se află Manhattan, iar clădirile sunt atât de înalte în lumina dimineții încât par ireale. Tatăl său avea un dar aparte să țină minte datele şi îi spunea lui Blue istoria tuturor monumentelor şi zgârie-norilor, lungi litanii pline de amănunte – arhitecți, date, intrigi politice – şi cum a fost o vreme când podul Brooklyn era structura cea mai înaltă din Statele Unite. Tatăl lui se născuse în acelaşi an în care s-a încheiat construcția podului, iar în mintea lui Blue se crease o legătură, ca şi cum podul ar fi fost cumva un monument dedicat tatălui său. I-a plăcut povestea pe care i-a spus-o în ziua aceea, în timp ce mergeau spre casă pe aceleaşi scânduri pe care călca el acum, şi dintr-un anumit motiv n-o uitase niciodată. Cum John Roebling, proiectantul podului, şi-a strivit un picior între pilonii de la mal şi un feribot, la numai câteva zile după ce terminase de schițat planurile structurii, şi murise din cauza cangrenei în mai puțin de trei săptămâni. N-ar fi trebuit să moară, îi spusese tatăl său, dar singurul tratament pe care a vrut să-l accepte a fost hidroterapia, iar aceasta s-a dovedit inutilă, aşa că pe Blue l-a impresionat faptul că un bărbat care își petrecuse toată viața construind poduri peste întinderi mari de apă, pentru ca oameni să nu se ude, crezuse că singurul leac adevărat era să se scufunde în apă. După moartea lui John Roebling, fiul său, Washington, a preluat proiectul ca inginer şef, iar aceasta era o altă poveste stranie.

Washington Roebling avea doar treizeci şi unu de ani la vremea aceea şi singura sa experienţă în construcţii fusese cu podurile de lemn pe care le proiectase în timpul Războiului de Secesiune, dar s-a dovedit a fi şi mai genial decât tatăl său. Totuşi, la scurt timp după începerea lucrărilor de construcţie la podul Brooklyn, a rămas prins vreme de câteva ore, în timpul unui incendiu, în chesoanele scufundate în apă, ieşind de acolo cu o gravă aeroembolie, o boală îngrozitoare care face ca bule de azot să intre în fluxul sanguin. A fost la un pas de moarte şi chiar a rămas invalid după acel accident, nemaiputând să iasă din camera sa de la ultimul etaj al unei clădiri din Brooklyn Heights, unde se mutase împreună cu soţia lui. Washington Roebling a stat acolo, aşezat, în fiecare zi, mulţi ani la rând, observând cu un telescop progresele făcute la construcţia podului şi trimiţându-şi soţia, în fiecare dimineaţă, cu instrucţiuni pentru subalterni, făcând desene color complicate pentru ca muncitorii străini care nu vorbeau englezeşte să înţeleagă ce aveau de făcut, însă lucrul cel mai remarcabil era că întregul pod se afla literalmente în capul său: fiecare bucăţică fusese memorată, până la cele mai micuţe piese de oţel şi de piatră, şi chiar dacă Washington Roebling n-a pus niciodată piciorul pe pod, acesta se afla deja înăuntrul său, ca şi cum, după atâţia ani, structura aceea crescuse cumva în interiorul trupului său.

Blue se gândeşte la toate acestea acum, în timp ce traversează râul, urmărindu-l cu privirea pe Black care merge în faţa lui şi amintindu-şi de tatăl său şi de copilăria petrecută în Gravesend. Tatăl său era poliţist, apoi a devenit detectiv la secţia 77, iar Blue îşi spune că n-ar fi dus-o prea rău dacă nu ar fi fost Cazul Russo şi glonţul care i-a străpuns creierii tatălui său în 1927. Cu douăzeci de ani în urmă, îşi zice el, brusc îngrozit de timpul care se scursese de atunci, întrebându-se dacă există cu adevărat raiul şi

dacă, în cazul în care există, va ajunge să-şi revadă tatăl atunci când va muri. Îşi aduce aminte o poveste dintr-una din nenumăratele reviste pe care le-a citit săptămâna aceasta, o nouă publicație lunară care se numeşte *Stranger than Fiction*25 şi care pare să meargă pe firul tuturor gândurilor care tocmai i-au trecut prin cap.

Pe undeva prin Alpii francezi, îşi aminteşte el din revistă, în urmă cu vreo douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani, un bărbat aflat acolo la schi a dispărut, înghițit de o avalanşă, iar trupul nu i-a fost găsit niciodată. Fiul său, pe atunci doar un copil, a crescut şi a devenit şi el schior. Anul trecut, într-o zi, s-a dus să schieze nu foarte departe de locul în care dispăruse tatăl său, deşi el nu ştia asta. Datorită dislocărilor imperceptibile şi neîncetate ale straturilor de gheață de-a lungul zecilor de ani care trecuseră de la moartea tatălui său, solul era acum complet diferit de cum fusese odinioară. De unul singur în creierii munților, la kilometri distanță de orice ființă omenească, fiul a dat din întâmplare peste trupul tatălui său într-un bloc de gheață – un cadavru absolut intact, de parcă ar fi fost conservat într-o stare suspendată între viață şi moarte. Se înțelege de la sine că fiul s-a oprit să-l cerceteze, iar atunci când s-a aplecat să se uite la chipul cadavrului a avut impresia clară şi înfricoşătoare că se privea, de fapt, pe sine însuşi. Tremurând de teamă, după cum scria în articol, a analizat cu şi mai multă atenție trupul neînsuflețit, complet închistat în gheață, precum cineva care se află de cealaltă parte a unei ferestre groase, şi a văzut că era într-adevăr tatăl său. Mortul era încă tânăr, chiar mai tânăr decât fiul său în prezent, iar lui Blue i s-a părut că era ceva înfiorător în asta, ceva atât de straniu şi de cumplit în a fi mai bătrân decât propriul tău tată, încât a trebuit să-şi înghită lacrimile

---

25 Mai ciudat decât ficțiunea (engl.)

care îi umpleau ochii în timp ce citea articolul. Acum, pe măsură ce se apropie de capătul podului, îl încearcă din nou aceleaşi sentimente, iar Blue îşi doreşte cu disperare ca tatăl lui să fie acolo, trecând râul alături de el şi spunându-i poveşti. Apoi, dându-şi seama dintr-odată ce se întâmplă în mintea lui, se întreabă de ce a devenit aşa de sentimental, de ce îl tot năpădesc asemenea gânduri, când vreme de atâția ani nu îi veniseră niciodată în minte. Totul face parte din aceeaşi poveste, îşi spune el, ruşinându-se că el însuşi a ajuns să fie aşa. Asta ți se întâmplă când nu ai cu cine să stai de vorbă. Ajunge la capăt şi constată că s-a înşelat în privința lui Black. Astăzi nu va avea loc nicio sinucidere. Nimeni nu se va arunca de pe pod, nimeni nu va face saltul către necunoscut. Căci uite-l pe omul lui, la fel de voios şi de lipsit de griji ca oricare altul, coborând pe scări şi luând-o pe strada care face ocolul clădirii primăriei, apoi îndreptându-se către nord de-a lungul Centre Street, trecând pe lângă tribunal şi pe lângă alte clădiri ale municipalității, fără să slăbească ritmul, traversând Chinatown şi continuând mai departe. Aceste hoinăreli durează vreo câteva ore, iar Blue nu are nici măcar o dată senzația că Black se îndreaptă undeva anume. Mai degrabă pare să-şi aerisească plămânii, plimbându-se doar de dragul plimbării, iar în timp că excursia continuă, Blue îşi mărturiseşte, pentru prima dată, că începe să simtă o anumită afecțiune față de Black.

La un moment dat, Black intră într-o librărie şi Blue îl urmează. Acolo, Black răsfoieşte cărți vreme de vreo jumătate de oră, adunând în acest răstimp o grămăjoară de volume, iar Blue, care nu are altceva mai bun de făcut, se pune şi el pe răsfoit, asigurându-se tot timpul că Black nu-i poate vedea chipul. Privirile scurte pe care i le aruncă atunci când Black nu pare să se uite în direcția lui îi lasă impresia că îl ştie pe Black dinainte, dar nu-şi poate aduce aminte de

unde. E ceva în ochii lui, îşi spune, dar nu se aventurează mai departe, din moment ce nu vrea să atragă atenţia şi nu este foarte sigur că chiar e ceva adevărat la mijloc.

După un minut, Blue dă peste un exemplar din *Walden,* de Henry David Thoreau. Răsfoind paginile cărţii, rămâne surprins când vede că numele editorului este Black: „Publicat pentru Clubul Clasicilor de către Walter J. Black, Inc., Copyright 1942". Această coincidenţă îl tulbură pe Blue, care se gândeşte că poate o fi vreun mesaj pentru el, vreun sens ascuns care s-ar putea dovedi de mare importanţă. Dar mai apoi, revenindu-şi din uimire, începe să-şi spună că nu poate fi aşa. E un nume destul de comun, îşi zice el, şi, pe lângă asta, ştie sigur că numele mic al lui Black nu este Walter. Ar putea fi totuşi o rudă, adaugă în sinea lui, sau poate chiar tatăl lui. În timp ce încă mai întoarce chestiunea pe toate părţile, Blue se hotărăşte să cumpere cartea. Dacă nu poate citi ceea ce scrie Black, măcar să citească ce citeşte acesta. E o posibilitate destul de slabă, îşi spune, dar cine ştie dacă nu-i va da vreun indiciu despre ce pune la cale omul ăsta.

Până acum, toate bune şi frumoase. Black îşi plăteşte cărţile, Blue îşi plăteşte cartea, iar plimbarea continuă. Blue tot mai speră să iasă la lumină vreo schemă, să-i apară în cale vreun indiciu care să-l conducă spre secretul lui Black. Dar Blue este prea cinstit pentru a se amăgi singur şi ştie foarte bine că nu poate găsi nicio noimă în ceea ce s-a întâmplat până acum. Însă de data asta nu se simte descurajat de acest lucru. De fapt, când se cercetează pe sine în profunzime, îşi dă seama că, în ansamblu, se simte destul de înviorat. I se pare că această lipsă de repere are şi o parte plăcută, că e oarecum palpitant să nu ştii ce urmează să se întâmple. Astfel rămâi în alertă, îşi spune el, şi nu-i nimic rău în asta, nu? Cu ochii-n patru, fără să-ţi scape nimic, înregistrând absolut tot, pregătit pentru orice.

La câteva momente după ce se gândeşte la asta, Blue asistă, în sfârşit, la o nouă întâmplare, iar cazul ia prima întorsătură. Black dă colţul, parcurge jumătate din cvartal, şovăie puţin, ca şi cum ar căuta o adresă anume, face câţiva paşi înapoi, înaintează din nou, şi, după câteva secunde, intră într-un restaurant. Blue porneşte de îndată pe urmele lui, fără să se gândească prea mult, din moment ce oricum e ora prânzului, iar oamenii trebuie să mai şi mănânce, dar nu-i scapă faptul că ezitarea lui Black pare să trădeze că nu a mai fost acolo niciodată, ceea ce ar putea însemna, pe de altă parte, că Black are o întâlnire. E un local întunecos, destul de aglomerat, cu un grup de oameni adunaţi în jurul tejghelei barului, aflată la intrare, cu mult zgomot de sporovăieli şi clinchete de tacâmuri şi farfurii undeva în spate. Pare scump, îşi spune Blue, uitându-se la lambriurile de lemn de pe pereţi şi la feţele de masă albe, şi se hotărăşte să nu cheltuie prea mult. Sunt mese libere, iar Blue ia drept semn bun amplasarea sa într-un loc din care îl poate vedea pe Black, nici prea aproape, dar nici chiar atât de departe încât să nu vadă ce face. Black se dă de gol, cerând două meniuri, iar după două-trei trei minute începe să zâmbească atunci când o femeie traversează restaurantul, se apropie de masa lui şi îl sărută pe obraz înainte să ia loc. Femeia nu arată deloc rău, îşi spune Blue. Puţin cam slabă pentru gustul lui, dar altfel nu arată rău deloc. Apoi îşi zice: acum începe partea interesantă.

Din păcate, femeia stă cu spatele la Blue, astfel încât acesta nu-i poate vedea chipul în timpul mesei. În timp ce stă acolo, mâncându-şi friptura Salisbury, se gândeşte că poate prima lui bănuială fusese cea corectă, că era vorba despre un caz conjugal până la urmă. Blue îşi imaginează deja cam ce va scrie în următorul raport şi îi face plăcere să cântărească frazele pe care le va folosi pentru a descrie ceea ce vede acum. Spre exemplu: trebuie să mai stea cu ochii pe

Black sau să-şi întoarcă atenţia asupra femeii? Asta ar putea accelera puţin mersul lucrurilor, dar în acelaşi timp ar putea însemna că i-ar da lui Black ocazia să-i scape, poate pentru totdeauna chiar. Cu alte cuvinte, să fie întâlnirea cu această femeie praf în ochi sau să fie pe bune? Face oare parte din caz sau nu? E cumva ceva esenţial sau doar secundar? Blue cumpăneşte bine aceste întrebări o bucată de vreme, ajungând la concluzia că e prea devreme ca să-şi dea seama. Da, ar putea fi ceva, îşi spune. Dar ar putea la fel de bine să fie altceva.

Pe la jumătatea prânzului, lucrurile par să ia o întorsătură urâtă. Blue întrezăreşte o privire plină de tristeţe pe chipul lui Black şi de îndată femeia pare să se fi pus pe plâns. Cel puţin asta poate deduce el din schimbarea bruscă a poziţiei ei: umerii căzuţi, capul înclinat în faţă, chipul ascuns, pesemne, în palme, spatele scuturându-se uşor. Ar putea fi un hohot de râs, socoteşte Blue, dar atunci de ce ar mai fi Black atât de nefericit? Arată de parcă i-ar fi fugit pământul de sub picioare. După un moment, femeia îşi întoarce chipul într-o parte şi Blue îi zăreşte profilul: lacrimi, fără nicio îndoială, îşi spune el, în timp ce o vede ştergându-şi ochii cu un şerveţel şi observă o pată de rimel umed pe obraz. Femeia se ridică brusc şi se îndepărtează în direcţia toaletei. Acum Blue îl poate privi nestingherit pe Black şi, văzând tristeţea de pe chipul lui, expresia de descurajare absolută, aproape că i se face milă de el. Black se uită în direcţia lui Blue, dar e limpede că nu vede nimic şi apoi, după câteva clipe, îşi îngroapă faţa în mâini. Blue încearcă să ghicească ce se întâmplă, dar n-are de unde să ştie. S-ar zice că s-a terminat totul între ei, îşi spune, având senzaţia că tocmai s-a sfârşit ceva. Şi totuşi, ar putea la fel de bine să fie doar o simplă ceartă.

Femeia se întoarce la masă arătând puţin mai bine, după care cei doi păstrează tăcerea vreo câteva minute, fără

să se atingă de mâncare. Black suspină o dată sau de două ori, cu privirea ațintită în depărtare, şi, în cele din urmă, cere nota de plată. Blue îi urmează exemplul şi apoi o ia după ei, ieşind din restaurant. Bagă de seamă că Black a prins-o de cot, dar s-ar putea să fie doar un reflex, îşi spune Blue, şi să nu însemne nimic. Merg în jos pe stradă tăcuți, iar la colț Black opreşte un taxi. Îi deschide uşa, iar înainte ca femeia să se urce în maşină, o mângâie tandru pe obraz. Ea îi răspunde cu un surâs curajos, dar tot nu schimbă nicio vorbă. După care ea se aşază pe bancheta din spate, Black închide uşa, iar taxiul demarează.

Black se mai plimbă câteva minute, oprindu-se puțin în fața vitrinei unei agenții de turism ca să se uite la un afiş cu White Mountains, după care se urcă şi el într-un taxi. Blue are noroc din nou şi găseşte un alt taxi după numai câteva secunde. Îi spune taximetristului să urmărească taxiul lui Black şi se reazemă de spătarul banchetei în timp ce cele două maşini galbene înaintează încet prin traficul din centru, traversează podul Brooklyn şi ajung, în cele din urmă, pe Orange Street. Blue e absolut şocat de prețul călătoriei şi îşi trage vreo două în gând, reproşându-şi că nu a luat-o pe urmele femeii. Ar fi trebuit să-şi dea seama că Black avea să se întoarcă acasă.

Se mai înveseleşte când intră în bloc şi găseşte o scrisoare în cutia poştală. Nu poate fi decât un singur lucru, îşi spune el, şi, într-adevăr, deschide plicul în timp ce urcă pe scări şi se uită înăuntru: primul lui cec, un mandat poştal cu suma exactă pe care o stabilise cu White. Cu toate acestea, i se pare cam ciudat faptul că s-a optat pentru o formă de plată atât de anonimă. De ce nu primise un cec completat cu numele lui şi semnat personal de White? Asta îl făcu pe Blue să jongleze cu ideea că White e, totuşi, un agent dezertor, care de-abia aşteaptă să-şi şteargă urmele şi, ca atare, se asigură că nu va rămâne nicio dovadă concretă

a plății. Apoi, după ce își scoate pălăria și paltonul și se trânteşte pe pat, Blue își dă seama că e cam dezamăgit că nu a primit niciun comentariu legat de raport. După cât de mult s-a chinuit să-i iasă bine, un cuvânt de încurajare ar fi fost binevenit. Faptul că i-a trimis banii înseamnă însă că White nu este nemulțumit. Dacă aşa stau lucrurile, își spune Blue, atunci va trebui să se obişnuiască pur și simplu cu ideea.

Zilele trec și lucrurile revin la cea mai simplă rutină. Black scrie, citeşte, face cumpărături în cartier, trece pe la poştă, iese pentru câte o plimbare. Femeia nu a mai apărut, iar Black n-a mai făcut niciun drum în Manhattan. Blue începe să se gândească deja că va primi, cât de curând, o scrisoare în care să i se comunice că se închide cazul. Femeia a dispărut, socoteşte el, iar cu asta s-ar putea încheia totul. Dar nu se întâmplă nimic de acest fel. Descrierea amănunțită a scenei de la restaurant pe care Blue o include în raport nu stârneşte niciun răspuns special din partea lui White, iar mandatele poştale continuă să sosească la timp, săptămână de săptămână. Nici n-avea de-a face cu dragostea, își spune Blue. Femeia nu însemna nimic. Nu era decât o diversiune.

Starea psihică a lui Blue, în această primă perioadă, poate fi descrisă ca ambivalentă și conflictuală. Există momente în care se simte în deplină armonie cu Black, unit într-un mod atât de firesc cu celălalt, încât pentru a prevedea ce va face acesta, pentru a şti când va rămâne în casă și când va ieşi în oraş, nu trebuie decât să caute răspunsul înăuntrul său. Uneori trec zile la rând fără să se deranjeze măcar să privească pe geam sau să-l urmărească pe Black pe stradă. Din când în când chiar își permite să facă o plimbare de unul singur, știind foarte bine că, în acest timp, Black nu se va clinti de la locul lui. Cum de știe aceste lucruri rămâne un mister pentru el, însă adevărul

este că nu se înşală niciodată, iar când are această senzaţie nu mai încape vorba nici de îndoială şi nici de ezitare. Pe de altă parte, lucrurile nu stau aşa tot timpul. Uneori se simte complet izolat de Black, separat de el într-un mod atât de desăvârşit şi de absolut încât începe să piardă noţiunea identităţii lui. Singurătatea îl învăluie, îl izolează, iar odată cu ea vine o groază mai rea decât a cunoscut el vreodată. Îl dezorientează trecerile acestea atât de rapide dintr-o stare într-alta, iar o vreme îndelungată oscilează între cele două extreme, fără să ştie care este cea adevărată şi care e cea falsă.

După o serie de mai multe zile deosebit de proaste, începe să tânjească după puţină companie. Se aşază şi-i compune o scrisoare detaliată lui Brown, prezentându-i cazul în linii generale şi cerându-i sfatul. Brown s-a pensionat şi locuieşte acum în Florida, unde îşi petrece cea mai mare parte a timpului pescuind, iar Blue ştie că va trebui să aştepte o bună bucată de vreme până va primi un răspuns. Cu toate acestea, la o zi după ce a pus scrisoarea la poştă, începe să aştepte răspunsul cu o nerăbdare care în curând se transformă în obsesie. În fiecare dimineaţă, cam cu o oră înainte să vină poşta, se proţăpeşte în faţa ferestrei, aşteptând să-l zărească pe poştaş apărând după colţ şi intrând în raza sa vizuală, căci îşi pune toate speranţele în ceea ce îi va spune Brown. Nu e prea clar ce anume aşteaptă de la scrisoarea aceea. Blue nici măcar nu-şi pune întrebarea, dar cu siguranţă e vorba despre ceva monumental, despre nişte cuvinte luminoase şi extraordinare care să îl aducă înapoi, în lumea celor vii.

Pe măsură ce se scurg zilele şi săptămânile fără să primească nicio scrisoare de la Brown, dezamăgirea lui Blue se transformă într-o disperare dureroasă şi iraţională. Dar asta e o nimica toată în comparaţie cu ceea ce simte atunci când soseşte, în sfârşit, scrisoarea. Pentru că Brown nici

măcar nu răspunde la ceea ce i-a scris Blue. *Mă bucur să primesc veşti de la tine,* aşa începe scrisoarea, *şi mă bucur să aflu că lucrezi mult. Pare un caz interesant. Dar nu pot să spun că duc dorul acelei vieţi. Aici am parte de un trai adevărat – mă trezesc devreme şi pescuiesc, îmi petrec nişte timp cu soţia mea, citesc câte puţin, dorm la soare, n-am de ce mă plânge. Singurul lucru pe care nu îl înţeleg e de ce nu m-am mutat aici cu ani în urmă.*

Scrisoarea continuă pe acelaşi ton şi în paginile următoare, fără să facă o singură referire la chinurile şi la neliniştile lui Blue. Acesta se simte decepţionat de omul care a fost ca un tată pentru el odinioară, iar când ajunge la sfârşitul scrisorii se simte pustiit, ca şi cum cineva i-ar fi smuls toate măruntaiele. Am rămas singur, se gândeşte el, acum nu mai am la cine să apelez. După care urmează câteva ore de deznădejde şi autocompătimire, în timpul cărora Blue se gândeşte o dată sau de două ori că poate ar fi mai bine să moară. Dar, în cele din urmă, reuşeşte să iasă din starea de depresie. Căci Blue este un tip puternic, în general, cu mai puţină înclinaţie pentru gânduri sumbre decât majoritatea oamenilor, şi dacă există momente când simte că lumea e un loc respingător, cine suntem noi să-l arătăm cu degetul? Când se face ora pentru cină, începe deja să vadă partea pozitivă a lucrurilor. Poate că acesta este principalul său talent: nu că nu se lasă pradă disperării, ci că niciodată nu o face pentru mult timp. Ar putea fi ceva bun, la urma urmei, îşi zice el. Poate că e mai bine să rămâi singur decât să depinzi de altcineva. Blue se gândeşte la asta o bucată de vreme şi ajunge la concluzia că există într-adevăr o parte bună. Deja nu mai este un novice. Nu mai are un maestru deasupra lui. Sunt propriul meu stăpân, îşi spune în sinea lui. Sunt propriul meu stăpân, nu trebuie să dau socoteală nimănui, doar mie însumi.

Sub inspiraţia acestei noi abordări, îşi dă seama că a

găsit, în sfârşit, curajul pentru a lua legătura cu viitoarea doamnă Blue. Dar când ridică receptorul şi formează numărul, nu răspunde nimeni, ceea ce îl decepționează, dar nu-l face să dea înapoi. O să încerc din nou în alt moment, îşi spune. Cât mai curând.

Zilele se scurg în continuare. Blue intră din nou în acelaşi ritm cu Black, poate chiar şi mai armonios decât înainte. Făcând asta, descoperă paradoxul inerent al situației sale. Căci, cu cât se simte mai apropiat de Black, cu atât are mai puțină nevoie să se gândească la el. Cu alte cuvinte, cu cât este prins mai adânc în mrejele poveştii, cu atât se simte mai liber. Ceea ce îl trage la fund nu este implicarea, ci separarea. Deoarece numai atunci când Black pare să se îndepărteze trebuie să plece în căutarea lui, ceea ce presupune timp şi efort, ca să nu mai vorbim de strădanie. Şi totuşi, în momentele în care se simte cel mai aproape de Black, poate începe să ducă o viață aparent independentă. La început nu este foarte îndrăzneț în ceea ce îşi permite să facă, dar chiar şi aşa i se pare un fel de triumf, aproape un act de curaj. Să iasă pe stradă, de exemplu, şi să străbată în sus şi în jos lungimea cvartalului. Oricât de neînsemnat al părea, acest gest îl umple de fericire, iar în timp ce o ia înainte şi înapoi pe Orange Street, pe acea vreme plăcută de primăvară, se bucură că este viu, se bucură aşa cum nu s-a mai bucurat de ani de zile. De la un capăt al străzii se dezvăluie priveliştea râului, a golfului, a zgârie-norilor din Manhattan, a podurilor. Lui Blue toate acestea i se par nespus de frumoase, iar în unele zile chiar îşi îngăduie să se aşeze câteva minute pe o băncuță şi să se uite la bărci. În cealaltă direcție se află biserica, iar Blue se duce, uneori, în micuța curte plină de iarbă şi stă acolo o vreme, uitându-se lung la statuia de bronz a lui Henry Ward Beecher. Doi sclavi se agață de picioarele lui Beecher, de parcă l-ar implora să-i ajute, să-i elibereze în sfârşit, iar pe

zidul de cărămidă din spate se vede un basorelief din porțelan cu Abraham Lincoln. Blue nu se poate abține să se simtă inspirat de aceste imagini şi, de fiecare dată când vine în curtea bisericii, mintea i se umple de gânduri nobile despre demnitatea omului.

Puțin câte puțin, prinde curaj în hoinărelile sale. Suntem în anul 1947, când Jackie Robinson începe să joace la Dodgers, iar Blue îi urmăreşte îndeaproape progresele, amintindu-şi de curtea bisericii şi ştiind că nu se reduce totul doar la baseball. Într-o după-amiază luminoasă de marți din luna mai, se hotărăşte să dea o fugă până la Ebbetts Field şi, lăsându-l în urmă pe Black, în camera lui de pe Orange Street, ca de obicei aplecat asupra biroului cu pixul şi hârtiile sale, nu simte niciun motiv de îngrijorare, fiind sigur că va găsi totul exact la fel când se va întoarce. la metroul, îşi croieşte drum prin mulțime, simte că plonjează în starea de spirit a momentului. În timp ce ia loc în tribunele stadionului, îl frapează dintr-odată limpezimea tăioasă a culorilor din jurul lui: iarba verde, pământul brun, mingea albă, cerul albastru. Fiecare lucru este diferit de celelalte, complet separat şi definit, iar simplitatea geometrică a desenului îl impresionează prin forța sa. Urmărind meciul, îi vine greu să-şi desprindă ochii de pe Robinson, atras neîncetat de nuanța închisă a chipului lui, şi se gândeşte că probabil e nevoie de mult curaj ca să faci ce face jucătorul acela, să fii atât de singur în fața atâtor necunoscuți, dintre care jumătate ar vrea să-l vadă mort. În timp ce meciul continuă, Blue se trezeşte aplaudând tot ceea ce face Robinson, iar când negrul câştigă o bază în a treia rundă, Blue sare în picioare, iar mai târziu, în a şaptea rundă, când Robinson trimite o minge în ricoşeu cu peretele din stânga, Blue îi trage una în spate bărbatului de alături, într-o explozie de bucurie. Cei de la Dodgers o scot la capăt în runda a noua printr-o recuperare din aut, iar în timp ce

Blue iese de la stadion, târându-şi picioarele la fel ca restul mulțimii, şi se îndreaptă spre casă, îşi dă seama că nu s-a gândit la Black nici măcar o dată.

Dar meciurile de baseball sunt numai începutul. În anumite nopți, când e sigur că Black n-o să plece nicăieri, Blue se duce într-un bar din apropiere să bea câteva beri, bucurându-se de discuțiile pe care le poartă uneori cu barmanul, pe care îl cheamă Red[26] şi care seamănă oarecum cu Green, barmanul din cazul Gray de care se ocupase cu mulți ani în urmă. O cocotă şleampătă pe nume Violet dă mereu târcoale pe acolo, iar o dată sau de două ori Blue a reuşit s-o îmbete destul de mult pentru ca ea să-l invite în apartamentul ei, care se află chiar după colț. Blue ştie că tipei îi place de el pentru că nu l-a pus niciodată să plătească, dar mai ştie şi că asta n-are nimic de-a face cu dragostea. Ea îi spune puişor şi are carnea moale şi îmbelşugată, dar de fiecare dată când bea un pahar în plus se apucă să plângă şi atunci Blue trebuie s-o consoleze, întrebându-se în sinea lui dacă merită efortul. Cu toate acestea, nu se simte prea vinovat față de viitoarea doamnă Blue, căci găseşte o justificare în aceste şedințe cu Violet comparându-se cu un soldat aflat pe front într-o altă țară. Orice bărbat are nevoie de puțină mângâiere, mai ales când mâine i-ar putea veni rândul să moară. Şi, pe lângă asta, îşi spune că nu e făcut din piatră.

Însă, de cele mai multe ori, Blue trece pur şi simplu pe lângă bar şi se duce la film, căci e un cinema la numai câteva sute de metri. Acum că se apropie vara, iar căldura începe să-l deranjeze în cămăruța lui, se simte înviorat când se aşază pe un scaun din sala răcoroasă şi se uită la un film. Lui Blue îi plac filmele, nu doar pentru poveştile pe care le prezintă şi pentru femeile frumoase de pe ecran, ci şi

[26] Încă un nume din seria culorilor: Red – roşu.

pentru întunericul din sală şi pentru faptul că imaginile seamănă cumva cu gândurile care îi vin în minte atunci când închide ochii. E mai mult sau mai puțin indiferent față de genul de filme pe care le vede, fie ele comedii sau drame, spre exemplu, fie că sunt alb-negru sau color, dar are o slăbiciune deosebită pentru filmele polițiste, din moment ce chiar există o legătură reală cu viața sa, iar aceste poveşti îl captivează mai mult decât altele. În această perioadă vede vreo câteva asemenea filme şi toate îi plac: *Lady in the Lake, Fallen Angel, Dark Passage, Body and Soul, Râde the Pink Horse, Desperate* şi aşa mai departe. Dar pentru Blue există un singur film care nu se poate compara cu celelalte şi care îi place atât de mult încât se întoarce în noaptea următoare să-l vadă din nou.

Se numeşte *Out of the Past* şi e cu Robert Mitchum în rolul unui fost detectiv particular care încearcă să-şi construiască o viață nouă, sub un nume fals, într-un orăşel. Are o iubită, o dulceață de fată de la țară pe nume Ann, şi şi-a deschis o benzinărie cu ajutorul unui surdo-mut, Jimmy, care îi este devotat trup şi suflet. Dar trecutul îl ajunge din urmă pe Mitchum şi nu poate face mare lucru ca să evite asta. Cu ani în urmă fusese angajat să o caute pe Jane Greer, amanta gangsterului Kirk Douglas, dar atunci când a găsit-o s-au îndrăgostit şi au fugit ca să trăiască împreună ascunşi. Dintr-un lucru într-altul – au fost furați niște bani, s-a comis o crimă – Mitchum şi-a venit în sfârşit în fire şi a părăsit-o pe Greer, înțelegând, în cele din urmă, gravitatea decăderii sale. Acum Douglas şi Greer îl şantajează că să comită o infracțiune, ceea ce în realitate nu e decât o înscenare, deoarece atunci când el îşi dă seama ce se întâmplă, de fapt, înțelege că vor să-i pună în spinare o altă crimă. După care se dezvoltă o poveste complicată, în care Mitchum încearcă din răsputeri să iasă din capcană. La un moment dat, se întoarce în orăşelul în care locuieşte, îi

spune lui Ann că e nevinovat şi o convinge iarăşi că o iubeşte. Dar e prea târziu, iar Mitchum ştie asta. Spre final, reuşeşte să-l convingă pe Douglas s-o dea pe mâna poliției pe Greer pentru crima pe care a înfăptuit-o, însă în acel moment Greer intră în cameră, scoate liniştită un pistol şi îl ucide pe Douglas. Îi spune lui Mitchum că sunt făcuți unul pentru celălalt, iar el, fatalist până la sfârşit, pare să fie de acord. Decid să fugă împreună din țară, dar când Greer se duce să facă bagajul, Mitchum pune mâna pe telefon şi sună la poliție. Se urcă în maşină şi pleacă, dar nu peste mult timp sunt opriți la un blocaj al poliției. Greer, dându-şi seama că a fost trasă pe sfoară, scoate pistolul din geantă şi îl împuşcă pe Mitchum. Atunci polițiştii deschid focul asupra maşinii, iar Greer moare şi ea. După toate astea vine ultima scenă: în dimineața următoare, în orăşelul Bridgeport, Jimmy stă pe o bancă în fața benzinăriei şi Ann se apropie şi se aşază lângă el. *Vreau să-mi spui un singur lucru, Jimmy* – îi zice ea – *trebuie să ştiu: până la urmă avea de gând să fugă cu ea sau nu?* Băiatul se gândeşte câteva momente, încercând să aleagă între adevăr şi amabilitate. Ce e oare mai important, să apere reputația prietenului său ori s-o salveze pe fată? Toate astea se petrec într-o clipită. Privind-o pe fată în ochi, Jimmy încuviințează din cap, ca pentru a-i spune că da, că era totuşi îndrăgostit de Greer. Ann îl bate uşor pe braț şi îi mulțumeşte, după care se împacă cu fostul ei prieten, un polițist cinstit din acel oraş, care întotdeauna l-a disprețuit pe Mitchum. Jimmy se uită lung la firma benzinăriei, cu numele lui Mitchum, îi adresează un mic salut prietenos, după care se întoarce şi o ia în jos pe stradă. El e singurul care ştie adevărul, dar nu-l va dezvălui niciodată.

În zilele următoare, Blue întoarce această poveste pe toate părțile. E bine, îşi spune el, că filmul se încheie cu surdo-mutul. Secretul a fost îngropat şi Mitchum va rămâne

pentru totdeauna un venetic, chiar şi după moarte. Avusese o ambiţie destul de simplă: să devină un cetăţean normal dintr-un oraş american normal, să se însoare cu fata din casa vecină, să ducă o viaţă liniştită. Ce ciudat, se gândeşte Blue, că Mitchum îşi alege numele de Jeff Bailey. Este uimitor de asemănător cu numele altui personaj dintr-un film pe care l-a văzut anul trecut împreună cu viitoarea doamnă Blue: George Bailey, interpretat de James Stewart în *o viaţă minunată.* Era tot o poveste despre acea Americă a orăşelelor de provincie, dar din perspectiva contrară: frustrările unui bărbat care îşi petrece toată viaţa încercând să fugă. Însă, în cele din urmă, ajunge să înţeleagă că a avut o viaţă bună, că a făcut întotdeauna ceea ce trebuia să facă. Fără îndoială că Bailey al lui Mitchum ar prefera să fie Bailey al lui Stewart. Dar în cazul său, numele era fals, un produs al iluziei. Adevăratul său nume este Markham – sau, aşa cum îi place lui Blue să-l pronunţe, Markhim[27] – şi asta spune totul. A fost marcat de trecut, iar când se întâmplă aşa ceva, nu se mai poate face nimic. Când se întâmplă ceva, îşi zice Blue, continuă să se întâmple la nesfârşit. Nu mai poate fi schimbat niciodată, nu mai poate fi niciodată altfel. Blue începe să se simtă urmărit de acest gând, căci îl vede ca pe un fel de avertizare, un mesaj dinăuntrul său, şi oricât ar încerca să-l alunge, umbra acestui gând nu-l părăseşte.

Într-o noapte, aşadar, Blue deschide, în sfârşit, exemplarul din *Walden.* A sosit momentul, îşi spune, şi dacă nu face un efort acum, ştie că nu-l va face niciodată. Dar cartea nu e chiar atât de uşoară. Când Blue începe să citească, se simte de parcă ar intra într-un alt tărâm. Târându-se prin mlaştini şi mărăcinişuri, urcând pe

---

[27] Joc de cuvinte: *Markhim,* format din verbul *mark* – „a marca” şi *him* – „pe el”, „marchează-l”.

grohotişuri sumbre şi pe stânci înşelătoare, se simte ca un prizonier în marş forţat, iar singurul său gând este să fugă. Îl plictisesc cuvintele lui Thoreau şi îi vine greu să se concentreze. Parcurge capitole întregi şi, când ajunge la sfârşit, îşi dă seama că nu a reţinut nimic. De ce ar vrea cineva să se ducă să trăiască singur în mijlocul pădurii? Ce e toată povestea asta despre cum să plantezi fasole şi să nu bei cafea şi nici să nu mănânci carne? De ce toate descrierile alea interminabile de păsări? Blue a crezut că avea să citească o poveste, sau cel puţin ceva asemănător cu o poveste, dar chestia asta nu e decât vorbărie goală, o predică nesfârşită despre absolut nimic.

Ar fi nedrept să dăm vina pe el, totuşi. Blue n-a citit niciodată mai nimic, în afară de ziare şi reviste, plus vreun roman de aventuri pe când era copil. Se ştie că până şi cititorii mai versaţi şi mai elevaţi întâmpină probleme cu *Walden,* iar o figură ca aceea a lui Emerson, nici mai mult nici mai puţin, a scris o dată în jurnalul său că a-l citi pe Thoreau îl făcea să se simtă iritat şi nefericit. În favoarea lui Blue trebuie să spunem că nu cedează. În ziua următoare o ia de la capăt, iar această a doua înfruntare e ceva mai puţin dură decât prima. În cel de-al treilea capitol dă, în sfârşit, peste o frază care îi spune ceva: *Cărţile trebuie citite pe îndelete, cu aceeaşi grijă cu care au fost scrise* – şi dintr-odată înţelege că secretul e să înainteze încet, mai încet decât a înaintat vreodată în faţa cuvintelor. Asta îl ajută oarecum, până la un anumit punct, iar anumite pasaje încep să pară mai clare: povestea de la început cu hainele, lupta dintre furnicile roşii şi furnicile negre, pledoaria împotriva muncii. Dar lui Blue textul încă i se pare anevoios, şi, chiar dacă o face în silă, recunoaşte că Thoreau s-ar putea să nu fie pe atât de prost pe cât l-a crezut şi începe să-i poarte pică lui Black pentru că l-a supus la această tortură. Ceea ce nu ştie e dacă viaţa sa ar începe să

se schimbe în cazul în care ar găsi răbdarea necesară pentru a citi cartea în spiritul în care trebuie citită şi dacă, puţin câte puţin, ar putea ajunge să-şi înţeleagă pe deplin situaţia, adică pe Black, pe White, întregul caz, tot ceea ce îl preocupă. Dar şansele pierdute sunt o parte din viaţă la fel de importantă ca şansele folosite, iar o poveste nu se poate împiedica în ceea ce s-ar fi putut întâmpla. Dezgustat, Blue azvârle cartea cât colo, îşi pune paltonul (pentru că s-a făcut toamnă deja) şi iese să ia o gură de aer. Nici nu-şi închipuie că acesta este începutul sfârşitului. Căci ceva e pe punctul de a se întâmpla, iar o dată ce se va întâmpla, nimic nu va mai fi la fel.

Se duce în Manhattan, îndepărtându-se de Black mai mult decât oricând înainte, vărsându-şi frustrarea prin mişcare, sperând să se potolească prin epuizarea propriului corp. Se îndreaptă către nord, însoţit doar de gândurile lui, fără a se mai deranja să se uite înjur. Pe Strada 26 Est i se dezleagă şiretul de la pantoful stâng şi tocmai atunci, în timp ce se apleacă să-l înnoade, aşezat într-un genunchi, simte că îi cade cerul în cap. Căci tocmai în acel moment o vede pe viitoarea doamnă Blue. Vine pe stradă prinsă cu amândouă mâinile de braţul drept al unui bărbat pe care Blue nu l-a mai văzut niciodată şi spre care zâmbeşte radioasă, fascinată de ceea ce îi spune bărbatul acela. Pentru câteva clipe, Blue e atât de nedumerit, încât nu ştie dacă să plece capul şi mai mult, pentru a-şi ascunde chipul, sau să se ridice şi s-o salute pe femeia aceea, înţelegând acum – într-un mod la fel de brusc şi de irevocabil ca o uşă trântită – că nu va fi niciodată soţia lui. Din câte se pare, nu-i reuşeşte niciuna, nici cealaltă: mai întâi pleacă fruntea, dar după o secundă îşi dă seama că vrea ca ea să-l recunoască şi, văzând că nu se întâmplă astfel, din moment ce femeia este atât de prinsă în conversaţia cu însoţitorul ei, Blue se ridică brusc de pe trotuar atunci când ei se află la

mai puțin de doi metri în față. E ca şi cum un spectru s-ar fi materializat dintr-odată înaintea ei, iar fosta viitoare doamnă Blue scoate un icnet şi abia după aceea îşi dă seama cine este spectrul respectiv. Blue îi spune pe nume, cu o voce care i se pare ciudată chiar şi lui însuşi, iar ea încremeneşte pe loc. Chipul femeii reflectă şocul la vederea lui Blue, dar mai apoi expresia ei trece de la teamă la furie.

— Tu! îi spune ea. Tu!

Înainte ca el să apuce să scoată un singur cuvânt, ea se desprinde de brațul însoțitorului său şi începe să dea cu pumnii în pieptul lui Blue, urlând la el ca o nebună, acuzându-l de o crimă îngrozitoare după alta. Singurul lucru pe care-l poate face Blue este să-i repete numele iarăşi şi iarăşi, ca şi când ar încerca cu disperare să o deosebească pe femeia pe care o iubeşte de fiara care îl atacă acum. Se simte complet lipsit de apărare, iar în vreme ce acest atac violent continuă, Blue începe să primească fiecare nouă lovitură ca pe o pedeapsă justificată pentru purtarea sa. Însă celălalt bărbat pune capăt scenei, şi oricât de tentat ar fi Blue să-i tragă un pumn, e prea buimac ca să acționeze suficient de repede. Înainte ca el să-şi dea măcar seama, bărbatul a şi luat-o pe înlăcrimata fostă viitoare doamnă Blue, trăgând-o după el în josul străzii şi apoi dând colțul, iar acolo se sfârşi totul.

Această scurtă scenă, neaşteptată şi devastatoare, îl răvăşeşte complet pe Blue. Când îşi vine în fire şi reuşeşte să ajungă acasă, îşi dă seama că şi-a irosit viața. Nu e vina ei, îşi spune, vrând s-o învinovățească, dar ştiind foarte bine că nu poate s-o facă. Ar fi putut să fie mort deja din punctul ei de vedere, şi atunci cum să-i reproşeze că voia să-şi trăiască viața? Blue îşi dă seama că ochii i se umplu de lacrimi, dar ceea ce simte, mai degrabă decât durere, este furie împotriva lui însuşi pentru că a putut să fie atât de prost. A pierdut orice şansă de a fi fericit, iar în acest caz nu

ar fi greşit să afirmăm că acesta este cu adevărat începutul sfârşitului.

Blue se întoarce în camera lui din Orange Street, se întinde pe pat şi încearcă să cumpănească posibilităţile. În cele din urmă, se întoarce cu faţa la perete şi dă peste fotografia legistului din Philadelphia, Gold. Se gândeşte la tristeţea cazului nerezolvat, la copilul îngropat într-un mormânt fără nume, iar în timp ce examinează masca micuţului, o idee începe să prindă contur în mintea lui. Poate că există o modalitate în care să se apropie de Black, îşi spune el, o formă care să nu-l dea de gol. Trebuie să existe vreo modalitate, ce Dumnezeu. Paşi care pot fi făcuţi, planuri care pot fi puse în practică, poate chiar două sau trei în acelaşi timp. Restul nu contează, îşi zice în sinea lui. A sosit momentul să întoarcă foaia.

Trebuie să-i trimită lui White următorul raport în două zile, aşa că se pune pe scris încă de acum, ca să-l poată expedia la timp. În ultimele luni, rapoartele sale au fost extrem de criptice, reducându-se la un paragraf sau două şi prezentând doar elementele esenţiale şi nimic mai mult şi nici de data asta nu are de gând să devieze de la acel model. Cu toate acestea, la sfârşitul paginii strecoară un comentariu obscur, ca un fel de test, sperând să obţină ceva mai mult decât obişnuita tăcere a lui White: Black pare bolnav. Mă tem că poate e pe moarte. Apoi bagă raportul într-un plic, spunându-şi că acela este doar începutul.

Două zile mai târziu, Blue dă fuga dis de dimineaţă la oficiul poştal din Brooklyn, o clădire ca un castel enorm care se poate zări încă de pe podul Manhattan. Toate rapoartele lui Blue au fost expediate către căsuţa poştală cu numărul o mie unu, de care se apropie acum ca din întâmplare, trecând agale pe lângă ea şi aruncând discret un ochi înăuntru să vadă dacă a sosit raportul. Şi da, a sosit. Sau cel puţin vede o scrisoare acolo – un plic alb solitar, înclinat

într-un unghi de patruzeci şi cinci de grade în spațiul îngust al căsuței poştale –, iar Blue nu are niciun motiv să suspecteze că acela nu e plicul trimis de el. Apoi începe se plimbe agale, dând roată locului, hotărât să rămână acolo până ce apare White sau cineva care lucrează pentru White, fără să-şi dezlipească ochii de pe peretele enorm acoperit de căsuțe numerotate, fiecare cu un cifru diferit, fiecare ascunzând un secret aparte. Oamenii vin şi pleacă, deschid căsuțele poştale şi le închid, iar Blue îşi continuă plimbarea circulară, oprindu-se din când în când în vreun loc, absolut la întâmplare, şi apoi punându-se din nou în mişcare. Totul îi pare maroniu, de parcă vremea de toamnă de afară ar fi pătruns în sală, iar locul miroase plăcut a fum de trabuc. După câteva ore începe să i se facă foame, dar nu cedează în fața chemării stomacului său, spunându-şi că trebuie să facă asta acum ori niciodată şi rămânând, aşadar, pe loc. Blue se uită la toți cei care se apropie de panoul căsuțelor poştale, concentrându-şi atenția asupra fiecărei persoane care se opreşte în apropiere de numărul o mie unu, conştient de faptul că dacă White nu vine personal să ridice raportul, atunci trimisul lui ar putea fi oricine, o bătrână, un copil, aşa că nu trebuie să-i scape nimic. Dar toate aceste posibilități nu duc nicăieri, iar căsuța poştală rămâne neatinsă şi, deşi Blue urzeşte nenumărate scenarii, unul după altul, pentru fiecare candidat care se apropie, încercând să-şi imagineze ce legătură ar putea avea acea persoană cu White şi/sau cu Black, ce rol ar putea juca el sau ea în cazul acesta, şi aşa mai departe, se vede nevoit să renunțe la fiecare dintre ele, alungându-le înapoi în nimicul din care veniseră.

La foarte puțin timp după prânz, într-un moment în care oficiul poştal începe să se aglomereze – un aflux de oameni care dau năvală grăbiți în timpul pauzei de prânz ca să trimită scrisori, să cumpere timbre, să rezolve tot soiul de

probleme – intră pe uşă un bărbat cu o mască pe faţă. Blue nu-l observă la început, cu atâtea persoane intrând pe uşă în acelaşi timp, dar când bărbatul se desprinde din mulţime şi începe să se îndrepte către cutiile numerotate, Blue vede masca, în cele din urmă – o mască dintr-acelea pe care le poartă copiii de Halloween, făcută din cauciuc şi reprezentând un monstru înspăimântător cu cicatrici brăzdându-i fruntea, cu ochii injectaţi şi cu colţi în loc de dinţi. În rest, arată absolut normal (pardesiu de tweed cenuşiu, fular roşu în jurul gâtului), iar Blue intuieşte în acel moment că bărbatul din spatele măştii este White. În timp ce acesta îşi continuă drumul către zona în care se află căsuţa poştală cu numărul o mie unu, această presimţire se transformă în convingere. În acelaşi timp, lui Blue i se pare că bărbatul nu se află acolo cu adevărat, că deşi ştie că îl are în faţa lui, e mult mai probabil ca el să fie singurul care îl vede. Totuşi, Blue se înşală în această privinţă, căci, în timp ce mascatul continuă să traverseze holul imens de marmură, Blue vede mai multe persoane arătându-l cu degetul şi râzând, însă nu-şi dă seama dacă asta îmbunătăţeşte sau înrăutăţeşte situaţia. Mascatul ajunge la căsuţa o mie unu, formează cifrul şi deschide uşiţa. De îndată ce Blue vede că acesta este într-adevăr omul său, începe să înainteze către el, fără să fie prea sigur ce are de gând să facă, însă urmărind negreşit, în mintea lui, să pună mâna pe el şi să-i smulgă masca de pe faţă. Dar bărbatul este mult prea agil, iar odată ce şi-a strecurat plicul în buzunar şi a încuiat la loc căsuţa poştală, aruncă o privire scurtă în jur, îl vede pe Blue apropiindu-se şi o rupe la fugă, îndreptându-se cu toată viteza către uşă. Blue aleargă după el, sperând să-l prindă din spate şi să-l trântească la podea, dar rămâne blocat pe moment în mijlocul mulţimii de oameni de la uşă, iar atunci când reuşeşte să-şi facă loc, bărbatul mascat coboară scările în salturi, aterizând pe

trotuar şi fugind mai departe pe stradă. Blue îşi continuă urmărirea şi chiar i se pare că a câştigat teren, dar atunci bărbatul ajunge la colţul străzii, unde tocmai se întâmplă ca un autobuz să pornească din staţie, aşa că mascatul profită de ocazie şi sare înăuntru în ultimul moment. Blue rămâne cu buza umflată, fără răsuflare, stând în mijlocul drumului ca un idiot.

După două zile, când Blue îşi primeşte cecul prin mandat poştal, plicul conţine, în sfârşit, câteva cuvinte de la White. Fără alte şmecherii, asta e tot ce scrie acolo, şi, deşi nu e mult, Blue se bucură totuşi că a obţinut măcar atâta lucru, mulţumit că a spart zidul de tăcere al lui White în cele din urmă. Cu toate acestea, nu prea înţelege dacă mesajul se referă la ultimul raport sau la incidentul din oficiul poştal. După ce se gândeşte puţin, ajunge la concluzia că nu are nicio importanţă. Într-un fel sau altul, acţiunea este cheia către rezolvarea cazului. Trebuie să continue să demonteze lucrurile oriunde poate, câte puţin pe aici, câte puţin pe dincolo, sfărâmând bucată cu bucată enigma până când toată structura va începe să se clatine, până când, într-o bună zi, toată povestea asta păcătoasă se va prăbuşi la pământ.

În săptămânile următoare, Blue se întoarce de mai multe ori la oficiul poştal, sperând să îl zărească din nou pe White. Dar nu se întâmplă nimic. Fie că raportul nu se mai află deja în căsuţa poştală atunci când ajunge el, fie că White nu-şi face apariţia. Faptul că această parte a poştei este deschisă douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru îi lasă prea puţine posibilităţi lui Blue. White e deja pus în gardă în ceea ce-l priveşte şi nu va face aceeaşi greşeală de două ori. Va aştepta pur şi simplu până când Blue va pleca şi abia atunci se va apropia de căsuţa poştală, iar dacă Blue nu este dispus să-şi petreacă toată viaţa în sala aceea, atunci nu se poate aştepta să-l mai prindă vreodată pe

White.

Situația este însă mult mai complicată decât îşi imaginase Blue. De aproape un an întreg se considera o persoană liberă, în esență. De bine sau de rău, îşi făcea treaba, privea drept înainte şi îl studia pe Black, în aşteptarea unei posibile oportunități, încercând să rămână pe poziții, dar în tot acel timp nu se gândise nici măcar o dată la ceea ce se putea întâmpla pe la spatele lui. Acum, după incidentul cu bărbatul mascat şi după obstacolele de care s-a ciocnit ulterior, Blue nu mai ştie ce să creadă. I se pare foarte plauzibil ca şi el să fie urmărit, la rândul lui, observat de un altul în acelaşi fel în care l-a pândit el pe Black, însă dacă aşa stau într-adevăr lucrurile, atunci nu a fost liber niciodată. A fost de la bun început cel prins la mijloc, blocat în față şi încolțit din spate. În mod curios, acest gând îl aduce aminte de câteva fraze din *Walden,* aşa că se apucă să caute prin carnețel formularea exactă, fiind ferm convins că a notat acele cuvinte. Şi găseşte: *Nu ne aflăm acolo unde suntem, ci într-o poziție falsă. Din cauza unei slăbiciuni a firii noastre, plăsmuim o situație imaginară şi ne cufundăm în ea, iar astfel ne aflăm în două situații în acelaşi timp şi ne este de două ori mai greu să evadăm.* Aceste cuvinte au sens pentru Blue, şi chiar dacă începe să se simtă puțin speriat, îşi spune că poate nu e prea târziu să facă ceva.

Adevărata problemă se reduce la identificarea naturii acelei probleme în sine. Pentru început, cine reprezintă o amenințare mai mare la adresa lui, White sau Black? White şi-a respectat partea lui din înțelegere: mandatele poştale au sosit la timp în fiecare săptămână, iar dacă se întoarce împotriva lui acum, Blue ştie asta, ar însemna să muşte mâna care îl hrăneşte. Şi totuşi, White este cel care a pus în mişcare acest caz, vârându-l pe Blue într-o cameră goală, ca să zicem aşa, şi apoi stingând lumina şi încuind uşa. De

atunci, Blue a bâjbâit prin întuneric, căutând orbeşte întrerupătorul, căzând prizonier al cazului însuşi. Toate bune şi frumoase, dar de ce ar vrea White să facă aşa ceva? Când Blue se ciocneşte de această întrebare, nu mai poate gândi. Creierul încetează să-i funcționeze, iar el nu poate trece de acest punct.

Să-l luăm pe Black, atunci. Până acum întreg cazul s-a redus la el, el a fost cauza aparentă a tuturor problemelor lui Blue. Dar dacă White îl urmăreşte în realitate pe Blue şi nu pe Black, atunci poate că Black n-are nimic de-a face cu toată povestea, poate că nu e decât un spectator nevinovat. În acest caz, Black trece pe poziția pe care şi-a asumat-o Blue până acum, iar Blue se vede azvârlit în locul lui Black. Scenariul acesta nu e chiar atât de nerealist. Pe de altă parte, e la fel de posibil ca Black să fie cumva asociat cu White şi ca amândoi să fi conspirat ca să-l înfunde pe Blue.

Dacă aşa stau lucrurile, ce îi fac lui Blue atunci? Nimic foarte îngrozitor, în ultimă instanță – cel puțin nu într-un sens absolut. L-au obligat să nu facă nimic, să devină atât de inactiv încât să-şi vadă viața redusă aproape la nimic. Da, îşi spune Blue, aşa pare: nimic absolut. Se simte precum cineva care a fost condamnat să stea într-o cameră şi să citească la nesfârşit aceeaşi carte, pentru tot restul zilelor. E destul de ciudat – să fii viu cel mult pe jumătate, în cel mai bun dintre cazuri, să vezi lumea doar prin intermediul cuvintelor, să-ți trăieşti viața doar prin viețile altora. Dar dacă acea carte ar fi interesantă, poate că n-ar fi aşa de rău. Ar putea să se lase captivat de poveste, ca să zicem aşa, şi să înceapă să uite de sine, puțin câte puțin. Dar această carte nu-i oferă nimic. Nu există nicio poveste, nicio intrigă, niciun fir de acțiune, doar un bărbat care stă singur într-o cameră şi scrie o carte. Blue înțelege că nu există nimic altceva şi că nu vrea să mai facă parte din povestea asta. Dar cum să iasă? Cum să iasă din camera

care este cartea aceasta care va fi scrisă în continuare atâta vreme cât el se va afla în acea cameră?

În ceea ce-l priveşte pe Black, aşa-zisul autor al acestei cărţi, Blue nu mai poate avea încredere în ceea ce vede. E oare cu putinţă să existe un asemenea bărbat în realitate, un bărbat care nu face nimic, care doar se aşază la un birou în camera sa şi scrie? Blue l-a urmărit peste tot, s-a dus după el în cele mai ascunse unghere, l-a privit cu atâta atenţie încât parcă i-a slăbit deja vederea. Nici măcar atunci când iese din camera lui, Black nu se duce nicăieri şi nu face aproape nimic: cumpără mâncare, uneori se tunde, se duce la film, etcetera. Dar în general se rezumă să hoinărească pe străzi, privind în jur la frânturi răzleţe din peisaj, mănunchiuri de date disparate, însă până şi asta se întâmplă doar când şi când. Pentru o vreme îşi fixează atenţia asupra clădirilor: îşi întinde gâtul să se uite la acoperişuri, analizează uşile de la intrare, îşi trece uşor palmele peste faţadele de piatră. Şi apoi, timp de o săptămână sau două, se opreşte la statuile publice, sau la bărcile de pe râu, sau la firmele magazinelor de pe stradă. Nimic mai mult de-atât, fără să schimbe măcar o vorbă cu altcineva, fără să se întâlnească cu alte persoane, cu excepţia acelei mese de prânz împreună cu femeia înlăcrimată, în urmă cu mult timp. Într-un anume sens, Blue ştie tot ce e de ştiut despre Black: ce fel de săpun cumpără, ce ziare citeşte, ce haine poartă, şi a notat cu exactitate toate acestea în carnetul său. A aflat o sumedenie de lucruri, dar numai pentru a ajunge la concluzia că nu ştie nimic. Căci adevărul este că nimic din toate acestea nu este cu putinţă. Nu este cu putinţă să existe o persoană ca Black.

Prin urmare, Blue începe să bănuiască acum că Black nu e decât o capcană, încă unul dintre trepăduşii lui White, plătit cu săptămâna ca să stea în camera aceea şi să nu facă

nimic. Poate că tot ceea ce scrie acolo e doar o înşelăciune, pagină după pagină: vreo listă cu toate numele din cartea de telefon, spre exemplu, sau cu toate cuvintele din dicţionar, în ordine alfabetică, sau chiar o copie a lui *Walden* transcrisă de mână. Sau poate că nici măcar nu scrie cuvinte, ci mâzgălituri lipsite de sens, semne făcute la întâmplare cu pixul, o mare învălmăşeală de aiureli. Asta l-ar transforma pe White în adevăratul scriitor, iar Black n-ar fi decât dublura lui, un impostor, un actor fără substanţă proprie. Uneori, mergând pe firul acestui gând până la capăt, Blue crede că singura explicaţie logică ar fi că Black nu e o singură persoană, ci mai multe. Doi, trei, patru bărbaţi asemănători, care joacă rolul lui Black pentru ca Blue să-l vadă acolo, făcându-şi fiecare norma stabilită şi apoi întorcându-se la tihna căminului lor. Dar aceasta e o idee prea monstruoasă, iar Blue nu se opreşte prea mult asupra ei. Lunile trec şi, într-un sfârşit, îşi spune cu glas tare: *Nu mai pot să respir. Ăsta e sfârşitul. Sunt pe moarte.*

Ne aflăm în toiul verii anului 1948. Adunându-şi în sfârşit curajul de a trece la fapte, Blue pune mâna pe geanta cu materiale de deghizare şi caută o nouă identitate. După ce renunţă la câteva posibilităţi, se hotărăşte să se dea drept un bătrân care cerşea la colţul străzii, în cartierul său, pe când Blue era copil – un personaj de-al locului pe nume Jimmy Roşa – şi se împopoţonează cu straie de vagabond: nişte boarfe zdrenţăroase din lână, pantofi legaţi cu o sfoară ca să nu li se desprindă pingelele, o traistă ponosită în care să-şi îndese toată averea şi mai apoi, la urmă de tot, o barbă albă unduitoare şi păr alb lung. Aceste ultime detalii îl fac să pară un profet din Vechiul Testament. Blue deghizat în Jimmy Roşa nu este atât un cerşetor depravat, cât un nebun înţelept, un sfânt care trăieşte la marginea societăţii. Puţin cam scrântit, poate, dar inofensiv: emană o indiferenţă dulce către lumea înconjurătoare, căci, din moment ce i s-a

întâmplat deja tot ce i se putea întâmpla, nimic nu-l mai poate tulbura acum.

Blue se postează într-un loc convenabil de pe partea cealaltă a străzii, scoate din buzunar un ciob dintr-o lupă spartă şi începe să citească un ziar vechi şi mototolit, pe care l-a scos dintr-un tomberon din apropiere. După două ore, apare Black, coborând scările de la blocul lui şi luând-o apoi în direcţia lui Blue. Black nu-i acordă nicio atenţie vagabondului, fie pentru că merge căzut pe gânduri, fie pentru că îl ignoră dinadins, iar când începe să se apropie, Blue i se adresează pe un ton amabil:

— Nu aveţi ceva mărunţiş să-mi daţi, domnule?

Black se opreşte, se uită la creatura ciufulită care tocmai îi vorbise şi, treptat, se destinde şi îi zâmbeşte, dându-şi seama că nu e în niciun pericol. Apoi bagă mâna în buzunar, scoate o monedă şi o pune în palma lui Blue.

— Poftim, îi spune.

— Să vă ajute Dumnezeu, zice Blue.

— Mulţumesc, răspunde Black, înduioşat.

— Să nu vă fie frică niciodată, spune Blue. Dumnezeu îi ajută pe toţi.

Şi după aceste cuvinte liniştitoare, Black îl salută pe Blue ducându-şi degetele la borul pălăriei, după care îşi vede mai departe de drum.

A doua zi după-amiaza, deghizat din nou în cerşetor, Blue îl aşteaptă pe Black în acelaşi loc. Hotărât să poarte o conversaţie nitel mai lungă de această dată, acum că şi-a câştigat încrederea lui Black, Blue îşi dă seama că problema e deja rezolvată atunci când Black însuşi se arată doritor să prelungească întâlnirea. E deja târziu, n-a scăpătat încă soarele, dar după-amiaza e trecută, e ora schimbărilor line dinaintea amurgului, a cărămizilor scânteietoare şi a umbrelor alungite. După ce îl salută cordial pe cerşetor şi îi dă altă monedă, Black ezită un moment, ca şi cum s-ar

îndoi dacă să facă pasul decisiv sau nu, şi apoi zice:

— V-a spus cineva vreodată că semănaţi cu Walt Whitman?

— Walt şi mai cum? Răspunde Blue, amintindu-şi că trebuia să joace un rol.

— Walt Whitman. Un poet faimos.

— Nu, spune Blue. Nu pot spune că-l cunosc.

— N-aţi avea cum să-l cunoaşteţi, zice Black. Nu mai trăieşte. Dar asemănarea e remarcabilă.

— Deh, doar ştiţi cum se zice, răspunde Blue. Fiecare om îşi are dublura lui pe undeva. Nu văd de ce a mea n-ar putea să fie un mort.

— Partea amuzantă, continuă Black, este că Walt Whitman chiar lucra pe această stradă. Şi-a tipărit prima carte chiar aici, nu departe de locul unde stăm acum.

— Nu mai spuneţi, zice Blue, scuturând din cap cu un aer gânditor. Aşa ceva te pune pe gânduri, nu?

— Există nişte poveşti ciudate despre Whitman, zice Black, făcându-i semn lui Blue să se aşeze pe treptele clădirii din spatele lor. Blue se supune imediat, iar Black îi urmează exemplul şi dintr-odată nu mai sunt decât ei doi acolo, unul lângă altul în lumina văratică, stând de vorbă despre una alta, ca doi vechi prieteni.

— Da, spune Black, lăsându-se cuprins de toropeala momentului, câteva poveşti foarte ciudate. Cea despre creierul lui Whitman, de exemplu. Toată viaţa Whitman a crezut în ştiinţa frenologiei – ştiţi despre ce-i vorba, studiul protuberanţelor craniului. Era foarte la modă pe vremea aceea.

— N-aş putea să zic că am auzit vreodată despre aşa ceva, răspunde Blue.

— În fine, nu contează asta, zice Black. Principalul este că pe Whitman îl interesau creierele şi craniile, credea că acestea puteau dezvălui totul despre caracterul unui om.

În orice caz, atunci când Whitman zăcea pe patul de moarte în New Jersey, acum cincizeci sau şaizeci de ani, a acceptat să i se facă autopsie după ce avea să moară.

— Păi cum putea să accepte după ce a murit?

— A, aveți dreptate. Nu m-am exprimat eu bine. Era încă în viață când a acceptat. Voia doar să le spună că nu avea nimic împotrivă să fie tăiat mai târziu. Ceea ce s-ar putea numi ultima lui dorință.

— Vestitele cuvinte de pe urmă.

— Întocmai. Multă lume îl credea un geniu, înțelegeți, şi voiau să arunce o privire la creierul său, ca să vadă dacă era ceva deosebit la el. Aşa că, a doua zi după ce a murit, un doctor i-a scos creierul lui Whitman – i l-a desprins direct din țeastă – şi l-a trimis la Societatea Antropometrică Americană, ca să fie măsurat şi cântărit.

— Ca o conopidă uriaşă, intervine Blue.

— Exact. Ca o legumă enormă şi cenuşie. Dar abia în acest moment povestea devine interesantă. Creierul ajunge la laborator şi, tocmai când se pregăteau să-şi înceapă treaba, unul dintre asistenți îl scapă pe jos.

— S-a zdrobit?

— Bineînțeles că s-a zdrobit. Creierul nu e foarte tare, după cum ştiți. S-a împrăştiat în toate părțile şi aşa s-a terminat totul. Creierul celui mai mare poet din America a fost măturat şi aruncat la gunoi.

Blue, amintindu-şi că trebuia să răspundă în stilul personajului său, scoate câteva râsete astmatice, imitând perfect hohotele unui moşneag. Black râde şi el, iar atmosfera se destinde atât de mult încât nimeni n-ar putea zice ei doi nu sunt prieteni de-o viață.

— Totuşi, ce trist când te gândeşti la bietul Walt zăcând în mormântul lui, zice Black. Atât de singur şi fără creier.

— La fel ca sperietoarea aia de ciori, spune Blue.

— Chiar aşa, zice Black. La fel ca sperietoarea de ciori din ţara lui Oz.

După un alt hohot de râs, Black spune:

— Şi mai e şi anecdota despre vizita pe care i-a făcut-o Thoreau lui Whitman. Şi aia-i bună.

— Ăsta era tot un poet?

— Nu chiar. Dar oricum, tot un mare scriitor. E cel care trăia de unul singur în mijlocul pădurii.

— A, da, zice Blue, nevrând să exagereze cu ignoranţa lui. Cineva mi-a vorbit odată despre el. Era foarte pasionat de natură. Nu la el vă referiţi?

— Ba da, răspunde Black. Henry David Thoreau a venit din Massachusetts pentru o scurtă vreme şi i-a făcut o vizită lui Whitman în Brooklyn. Dar cu o zi înainte a trecut chiar pe aici, pe Orange Street.

— Avea vreun motiv special?

— Biserica Plymouth. Voia să asiste la predica lui Henry Ward Beecher.

— Un loc minunat, zice Blue, gândindu-se la ceasurile plăcute pe care le petrecuse în curtea năpădită de iarbă. Şi mie îmi place să merg acolo.

— Mulţi oameni importanţi se duceau acolo, spune Black. Abraham Lincoln, Charles Dickens, toţi s-au plimbat pe strada asta şi au intrat în biserica aceea.

— Fantome.

— Da, suntem înconjuraţi de fantome.

— Şi anecdota?

— E chiar foarte simplă, de fapt. Thoreau şi Bronson Alcott, un prieten al lui, au ajuns acasă la Whitman, pe Myrtle Avenue, iar mama lui Walt i-a trimis în dormitorul din pod, pe care acesta îl împărţea cu fratele lui retardat, Eddy. Totul a decurs bine. Şi-au dat mâna, s-au salutat şi aşa mai departe. Dar după aceea, când s-au aşezat să discute despre modurile lor de a privi viaţa, Thoreau şi

Alcott au observat o oliță plină ochi, chiar în mijlocul camerei. Walt, desigur, era un tip comunicativ şi nu a acordat atenție acestui amănunt, dar celor doi bărbați din Noua Anglie le venea greu să continue discuția având înaintea lor un hârdău plin de excremente. Aşa că, în cele din urmă, au coborât în salon şi şi-au reluat conversația acolo. E un amănunt neînsemnat, îmi dau şi eu seama. Dar când se întâlnesc doi mari scriitori, se scrie istoria şi e important să fie surprinse cu exactitate toate detaliile. Or, vedeți dumneavoastră, olița aia îmi aminteşte cumva de creierul împrăştiat pe jos. Şi dacă stai să te gândeşti, există o anumită asemănare de formă. Mă refer la protuberante şi la circumvoluțiuni. Există o legătură evidentă. Creierul şi intestinele, măruntaiele unui om. Vorbim mereu despre încercarea de a pătrunde în interiorul unui scriitor pentru a-i înțelege mai bine opera. Dar când ajungi chiar acolo, nu sunt prea multe de descoperit – cel puțin, nu prea multe care să difere de ceea ce s-ar găsi înăuntrul oricărei alte persoane.

— Se pare că dumneavoastră ştiți destul de mult despre lucrurile astea, zice Blue, care începe deja să piardă firul povestirii lui Black.

— E pasiunea mea, zice Black, îmi place să ştiu cum trăiesc scriitorii, mai ales scriitorii americani. Mă ajută să înțeleg mai bine lucrurile.

— Pricep, spune Blue, care nu pricepe absolut nimic, căci cu cât Black vorbeşte mai mult, cu atât el pricepe mai puțin.

— Să-l luăm pe Hawthorne, de exemplu, spune Black. Un bun prieten de-al lui Thoreau şi, probabil, primul scriitor adevărat pe care l-a avut America. După ce a terminat facultatea, s-a întors în casa mamei sale, în Salem, s-a închis în cameră şi n-a mai ieşit de acolo vreme de doisprezece ani.

— Şi ce-a făcut acolo?

— A scris povestiri.

— Asta-i tot? Doar a scris?

— Scrisul e o activitate solitară. Pune stăpânire pe viaţa ta. Într-un anumit sens, un scriitor nu are viaţă proprie. Chiar şi când se află undeva, nu se află de fapt acolo.

— Altă fantomă.

— Întocmai.

— Pare foarte misterios.

— Aşa şi este. Dar vedeţi dumneavoastră, Hawthorne a scris povestiri minunate, pe care le mai citim şi acum, după mai bine de o sută de ani. Într-una dintre ele, un bărbat pe nume Wakefield se hotărăşte să-i joace o festă soţiei sale. Îi spune că trebuie să se ducă într-o călătorie de afaceri şi că va fi plecat câteva zile, dar în loc să iasă din oraş, se duce după colţ, închiriază o cameră şi aşteaptă să vadă ce se întâmplă. Nu ştie prea bine de ce face asta, dar o face oricum. Trec vreo trei sau patru zile, dar el nu se simte pregătit să se întoarcă acasă încă, aşa că rămâne în camera închiriată. Zilele se transformă în săptămâni, săptămânile se transformă în luni. Într-o bună zi, Wakefield trece pe vechea sa stradă şi îşi vede casa în doliu. E propria lui înmormântare, iar soţia sa a devenit o văduvă însingurată. Şi anii trec. Din când în când, i se încrucişează drumurile cu cele ale soţiei lui, iar o dată, în mijlocul mulţimii, se ciocneşte uşor de ea. Dar ea nu-l recunoaşte. Trec şi mai mulţi ani, peste douăzeci, iar Wakefield, puţin câte puţin, îmbătrâneşte. Într-o noapte ploioasă de toamnă, în timp ce se plimbă pe străzile pustii, trece prin faţa fostei sale case şi aruncă o privire pe fereastră. Un foc plăcut mocneşte în şemineu, iar el îşi spune: ce bine ar fi să stau acolo înăuntru acum, aşezat într-unul dintre fotoliile acelea comode de lângă foc, în loc să stau aici în ploaie. Aşa că,

fără să se gândească de două ori, urcă treptele casei şi bate la uşă.

Şi pe urmă?

Asta-i tot. Aşa se termină povestirea. Ultimul lucru pe care îl vedem este că uşa se deschide şi Wakefield intră cu un zâmbet viclean pe chip.

— Adică nu aflăm niciodată ce spune soția lui?

— Nu. Acela e sfârşitul. Niciun cuvânt în plus. Dar s-a întors acasă, asta ştim sigur, şi a fost un soț iubitor până moarte.

A început să se întunece, iar noaptea se apropie cu paşi repezi, încă se mai zăreşte o ultimă licărire trandafirie la asfințit, dar ziua s-a încheiat deja. Black, lăsându-se îndemnat de căderea întunericului, se ridică în picioare şi îi întinde mâna lui Blue.

— Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră, spune el. Nu mi-am închipuit că stăm aici de atâta vreme.

— Plăcerea a fost de partea mea, zise Blue, uşurat că discuția s-a încheiat, deoarece ştie foarte bine că nu mai e mult până când barba va începe să-i alunece, căci căldura verii şi starea de nervi îl fac să transpire, dezlipindu-i barba.

— Mă numesc Black, spune Black, strângându-i mâna lui Blue.

— Pe mine mă cheamă Jimmy, zice Blue. Jimmy Roşa.

— O să-mi aduc aminte multă vreme mica noastră conversație, Jimmy, spune Black.

— Şi eu, răspunde Blue. Mi-ați dat destule teme de gândire.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Jimmy Roşa, spune Black.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze şi pe dumneavoastră, domnule, zice Blue.

Şi apoi, după o ultimă strângere de mână, se

îndepărtează în direcții diferite, fiecare dintre ei însoțit de propriile gânduri.

Mai târziu, când Blue se întoarce în camera sa în acea noapte, se hotărăşte că ar fi mai bine să îl îngroape pe Jimmy Roşa de-acum, să scape de el o dată pentru totdeauna. Bătrânul cerşetor a servit unui scop, dar n-ar fi înțelept să împingă lucrurile dincolo de acest punct.

Blue se bucură că a stabilit acest prim contact cu Black, dar întâlnirea nu a avut chiar efectul scontat şi, în definitiv, se simte destul de tulburat. Căci, chiar dacă discuția n-a avut nimic de-a face cu cazul, Blue nu poate scăpa de sentimentul că, de fapt, Black s-a referit tot timpul la caz – vorbind cifrat, ca să zicem aşa, de parcă ar fi încercat să-i spună ceva lui Blue, dar neîndrăznind s-o spună făţiş. Da, Black a fost mai mult decât prietenos cu el, atitudinea lui fusese într-adevăr agreabilă, dar Blue tot nu poate alunga ideea că omul a fost pe urmele lui de la bun început. Dacă aşa stau lucrurile, atunci nu mai încape îndoială că Black este unul dintre conspiratori; altminteri, de ce ar fi petrecut atâta timp cu Blue? Nu din singurătate, desigur. Presupunând că Black este un personaj real, singurătatea nu poate fi o problemă. Tot ce a făcut în viața sa până în acest moment făcuse parte dintr-un plan precis de a rămâne singur, aşa că ar fi absurd să-i interpreteze dorința de a sta de vorbă drept un efort de a scăpa de chinurile singurătății. Nu atât de târziu, nu după mai bine de un an de evitare sistematică a oricărui contact uman. Dacă Black s-a decis, în cele din urmă, să iasă din rutina sa ermetică, atunci de ce să înceapă tocmai printr-o discuție cu un cerşetor bătrân de la colțul străzii? Nu, Black a ştiut că vorbea cu Blue. Iar dacă a ştiut asta, atunci ştie la fel de bine şi cine este Blue. Nu mai încape nicio îndoială, îşi spune Blue în sinea lui: Black ştie tot.

Când soseşte momentul să-şi redacteze următorul

raport, Blue se vede nevoit să se confrunte cu o altă dilemă. White n-a spus niciodată nimic despre stabilirea vreunui contact cu Black. Blue trebuia să-l supravegheze, nici mai mult, nici mai puțin, iar acum se întreabă dacă nu a încălcat cumva regulile misiunii. Dacă trece şi acea conversație în raport, poate că White va ridica obiecții. Pe de altă parte, dacă nu o include şi dacă Black chiar lucrează mână-n mână cu White, atunci White va şti de îndată că Blue îl minte. Blue reflectează asupra acestei probleme o bună bucată de vreme, dar, cu toate acestea, nu reuşeşte să găsească nicio soluție. E prins într-o capcană, într-un fel sau altul, o ştie şi el. În cele din urmă, se hotărăşte să omită conversația, dar numai pentru că mai are încă o vagă speranță că s-ar fi putut înşela, iar White şi Black nu ar complota împreună împotriva lui. Însă această ultimă tentativă de optimism nu duce la nimic. La trei zile după expedierea raportului salubrizat, îşi primeşte cecul săptămânal prin poştă, iar în plic găseşte un bilețel pe care scrie: *De ce minți?* Şi atunci Blue îşi capătă dovada incontestabilă. Din acel moment, Blue trăieşte cu senzația că se duce la fund.

În noaptea următoare, îl urmăreşte pe Black până în Manhattan, cu metroul, îmbrăcat în hainele sale obişnuite, fără să se mai simtă obligat să ascundă ceva. Black coboară la stația Times Square şi hoinăreşte o vreme printre luminile strălucitoare, prin zgomot şi prin puhoiul de oameni care merg într-o parte sau alta. La ora nouă, Black intră în foaierul Hotelului Algonquin, iar Blue îl urmează. E destulă lume învârtindu-se pe acolo şi e greu de găsit o masă, astfel încât, atunci când Black se aşază într-un colț, la un separeu care se eliberează tocmai în acel moment, lui Blue i se pare absolut firesc să se apropie şi să-l întrebe politicos dacă poate sta lângă el. Black nu are nimic împotrivă şi, ridicând indiferent din umeri, îi face semn să se aşeze pe scaunul din

faţa lui. Preţ de câteva minute nu schimbă nicio vorbă, aşteptând să apară cineva să le ia comanda. Între timp, se uită la femeile care trec îmbrăcate cu rochiţe de vară, trăgând în piept diferitele parfumuri care plutesc în aer în urma lor, iar Blue nu simte nicio grabă, mulţumit să-şi aştepte ocazia şi lăsând lucrurile să-şi urmeze cursul firesc. Când, într-un sfârşit, apare chelnerul, Black comandă un Black and White cu gheaţă, iar Blue nu se poate abţine să interpreteze acest gest ca pe un mesaj secret cum că în curând va începe distracţia, mirându-se în tot acest timp de neruşinarea lui Black, de bădărănia lui, de obsesia lui vulgară. De dragul simetriei, Blue comandă acelaşi lucru. Atunci când o face, îl priveşte pe Black în ochi, dar Black nu trădează nimic. Îi întoarce o privire complet goală, cu nişte ochi morţi care par să spună că nu ascund absolut nimic şi că, oricât de intens l-ar privi Blue, niciodată nu va găsi nimic.

Totuşi, această manevră sparge gheaţa şi cei doi încep să vorbească despre calităţile diferitelor mărci de whisky. Într-un mod destul de firesc, una duce la alta şi, în timp ce stau acolo, sporovăind despre neplăcerile verii în New York, despre decoraţiunile hotelului, despre indienii algonquini care au trăit aici în urmă cu mult timp, când pe locul oraşului nu se întindeau decât păduri şi câmpii, Blue intră încetişor în pielea personajului pe care vrea să-l interpreteze în seara asta, transformându-se într-un fanfaron jovial pe nume Snow28, un agent de asigurări de viaţă originar din Kenosha, Wisconsin. *Fă pe prostul,* îşi spune Blue, deoarece ştie că n-ar avea niciun sens să dezvăluie cine este în realitate, deşi ştie că Black îi cunoaşte identitatea. Trebuie să fie un joc de-a v-aţi ascunselea, îşi spune Blue, v-aţi ascunselea până la capăt.

---

[28] Zăpadă (engl.)

Îşi termină băuturile şi cer încă un rând, urmat de un al treilea rând, iar în timp ce conversaţia alunecă uşor de la statisticile societăţilor de asigurări la speranţa de viaţă pentru persoane cu diferite profesii, Black lasă să-i scape un comentariu care întoarce discuţia într-o altă direcţie.

— Presupun că nu m-aş afla pe o poziţie de vârf în lista dumneavoastră, zice el.

— Nu? Răspunde Blue, neştiind la ce să se aştepte. Cu ce anume vă ocupaţi?

— Sunt detectiv particular, îi spune Black, fără ocolişuri, absolut calm şi stăpân pe sine, iar pentru o clipă Blue e tentat să-i arunce băutura în faţă, atât e de scos din sărite, de revoltat de obrăznicia lui Black.

— Nu mai spuneţi! exclamă Blue, venindu-şi repede în fire şi reuşind să simuleze o uimire de ţăran. Detectiv particular. Ce chestie, în carne şi oase. Să vezi ce-o să zică nevastă-mea când o să-i povestesc. Eu, în New York, la băut cu un detectiv particular. N-o să-i vină să creadă.

— Ceea ce vreau să spun, zice dintr-odată Black, e că nu-mi închipui că speranţa de viaţă ar fi foarte mare în cazul meu. Cel puţin, nu dacă ne luăm după statisticile dumneavoastră.

— Probabil că nu, vociferează Blue. Dar numai când te gândeşti ce viaţă palpitantă! Sunt lucruri mai importante în viaţă decât să trăieşti mult, ştiţi şi dumneavoastră. Jumătate din locuitorii Americii şi-ar da zece ani de pensie numai ca să trăiască şi ei ca dumneavoastră. Rezolvând cazuri, trăind de pe o zi pe alta, seducând femei, umplându-i de gloanţe pe cei răi... Doamne, ce mai viaţă!

— Toate astea sunt doar baliverne, spune Black. Adevărata muncă de detectiv se poate dovedi foarte plictisitoare.

— Mă rog, orice slujbă îşi are rutina ei, continuă Blue. Dar în cazul dumneavoastră cel puţin ştiţi că toate eforturile

astea vă vor duce la ceva ieşit din comun.

— Uneori da, alteori nu. Dar în cea mai mare parte, nu. Spre exemplu cazul la care lucrez acum. Am început de mai bine de un an şi nu există nimic mai plictisitor. Sunt atât de plictisit încât uneori mi se pare că-mi pierd minţile.

— Cum aşa?

— În fine, gândiţi-vă şi dumneavoastră. Treaba mea e să urmăresc pe cineva, un tip deloc special din câte pot să-mi dau seama, şi să trimit un raport despre el în fiecare săptămână. Nimic mai mult.

— Şi ce-i atât de rău în asta?

— Că tipul nu face nimic, asta-i problema. Doar stă în camera lui toată ziua şi scrie, îndeajuns ca să te scoată din minţi.

— Poate că vă duce de nas. Mă înţelegeţi, vă adoarme vigilenţa înainte să treacă la acţiune.

— Exact la asta m-am gândit şi eu la început. Dar acum sunt sigur că nu se va întâmpla nimic – absolut nimic, niciodată. Bag mâna-n foc.

— Ce păcat, zice Blue, pe un ton compătimitor. Poate că ar trebui să renunţaţi la caz.

— Chiar mă gândesc s-o fac. Însă mă mai şi gândesc că ar trebui să mă las de meserie şi să mă apuc de altceva. Să-mi caut altă ocupaţie. Să vând asigurări, poate, sau să intru într-o trupă de circ.

— Nu mi-am închipuit niciodată că ar putea să fie atât de rău, spune Blue, dând din cap. Dar spuneţi-mi, de ce nu îl urmăriţi pe bărbatul acela chiar acum?

— Păi tocmai asta-i faza, răspunde Black, nici nu trebuie să mă mai deranjez s-o fac. Stau cu ochii pe el de atâta vreme că am ajuns să-l cunosc mai bine decât pe mine însumi. Nu trebuie decât să mă gândesc la el şi deja ştiu ce face, unde se află, ştiu totul. Am ajuns în punctul în care pot să-l urmăresc chiar şi cu ochii închişi.

— Şi ştiţi unde se află acum?

— Acasă. La fel ca întotdeauna. Stă în camera lui şi scrie.

— Despre ce scrie?

— Nu sunt sigur, dar pot să-mi închipui. Cred că scrie despre el însuşi. Povestea vieţii lui. E singura explicaţie posibilă. Alta nu se potriveşte.

— Şi atunci de ce atâta mister?

— Nu ştiu, răspunde Black şi pentru prima dată vocea lui trădează o oarecare emoţie, care se desprinde întrucâtva din cuvintele lui.

— Atunci totul se reduce la o singură întrebare, nu? zice Blue, uitând cu totul de Snow şi privindu-l fix pe Black. El ştie că îl urmăriţi sau nu?

Black îşi întoarce capul, nemaiputând să-i susţină privirea lui Blue, şi apoi spune cu o voce dintr-odată tremurătoare:

— Bineînţeles că ştie. Asta-i toată chestia, nu? Trebuie să ştie, altfel nimic n-ar mai avea sens.

— De ce?

— Pentru că are nevoie de mine, spune Black, încă privind în altă parte. Are nevoie să simtă că sunt cu ochii pe el. Are nevoie de mine ca să-şi demonstreze că trăieşte.

Blue zăreşte o lacrimă scurgându-se pe obrazul lui Black, dar înainte să apuce să spună ceva, înainte să poată profita de avantajul câştigat, Black se ridică grăbit şi se scuză, spunând că trebuie să dea un telefon. Blue îl aşteaptă pe scaun vreo zece sau cincisprezece minute, dar ştie că, de fapt, pierde vremea. Black nu se va mai întoarce. Conversaţia s-a încheiat, şi oricât de mult ar rămâne aşezat acolo, nu se va mai întâmpla nimic în seara asta.

Blue plăteşte băuturile şi apoi se întoarce în Brooklyn. Când ajunge pe Orange Street, se uită la fereastra lui Black şi vede că lumina e stinsă. Nu contează, îşi spune Blue, o să

se întoarcă în curând, încă n-am ajuns la final. Distracția de-abia a început. Așteaptă să deschidem șampania și să vezi după aia ce-o să se întâmple.

O dată ajuns în camera lui, Blue se plimbă dintr-o parte într-alta, încercând să-și pună la punct următoarea mișcare. I se pare că Black a făcut în sfârșit o greșeală, dar nu e sută la sută sigur. Căci, în ciuda evidenței, Blue nu poate scăpa de senzația că totul a fost făcut cu un scop, că Black a început să-l provoace acum, să-l tragă după el, ca să zicem așa, împingându-l spre finalul pe care l-a plănuit, oricare ar fi acesta.

Și totuși, a obținut și el ceva, iar pentru prima dată de la începerea cazului nu se mai află unde era înainte. De regulă, Blue și-ar sărbători acest mic triumf, dar se pare că în seara asta n-are chef să se felicite. Mai presus de toate, se simte trist, stors de orice entuziasm, simte că lumea l-a dezamăgit. Cumva, realitatea l-a decepționat și îi vine greu să nu ia asta ca pe un afront personal, știind prea bine că oricum ar alege să-și prezinte cazul, și el face parte din toată povestea. Apoi se apropie de fereastră, aruncă o privire la clădirea de pe partea cealaltă a străzii și vede că acum lumina e aprinsă în camera lui Black.

Se întinde în pat și se gândește: *rămas bun, domnule White. Dumneavoastră n-ați existat niciodată cu adevărat, nu-i așa? Niciodată n-a existat cineva pe nume White.* După care își spune: *bietul Black. Bietul de el. Biet nimeni nenorocit.* Și apoi, pe când pleoapele apasă din ce în ce mai grele și începe să-l prindă somnul, se gândește la cât de ciudat e că totul are o culoare proprie. Tot ceea ce vedem, tot ceea ce atingem, totul are o culoare pe lumea asta. Zbătându-se să rămână treaz încă puțin, se apucă să facă o listă. Să luăm de exemplu albastrul29, își zice. Există corbii

---

29 Joc de cuvinte intraductibil bazat pe expresii care conțin cuvântul

albaştri şi gaițele albastre şi bâtlanii albaştri. Există albăstrelele şi florile de nu-mă-uita. Amiaza senină în New York. Coacăzele, afinele şi Oceanul Pacific. Melancoliile şi panglicile albastre pentru premianți şi sângele albastru. O voce cântând blues. Tatăl meu în uniformă albastră de polițist. Legile albastre şi filmele porno. Ochii mei şi numele meu. Se opreşte, nemaigăsind alte lucruri albastre, şi trece la alb30. Există pescăruşii, îşi spune el, şi rândunicile de mare şi berzele şi papagalii cadadu. Pereții acestei camere şi cearşafurile de pe patul meu. Lăcrămioarele, garoafele, petalele margaretelor. Există drapelul păcii şi doliul chinezesc. Laptele matern şi sperma. Dinții mei. Albul ochilor mei. Bibanul alb şi pinul alb şi furnicile albe. Casa preşedintelui şi magia albă. Minciunile nevinovate şi incandescența la alb. Apoi, fără să ezite, trece la negru31, începând cu listele negre, cu bursa neagră şi cu Mâna Neagră. Există nopțile întunecate deasupra New York-ului, îşi spune el. Chicago Black Sox. Murele şi corbii, negrul în fața ochilor şi bilele negre. Există Marțea Neagră şi Moartea neagră. Există magia neagră. Părul meu. Cerneala care iese

---

blue (engl.) – albastru: observație pentru *legile albastre* – legi puritane valabile în Statele Unite, care reglementează comerțul, munca şi petrecerile în zilele de duminică; *filmele porno: blue movies* (engl.) – „filme albastre".

30 Joc de cuvinte intraductibil bazat pe expresii care conțin cuvântul *white* (engl.) – alb: observație pentru *white lies* – minciuni „albe", nevinovate, *white heat* – incandescență la alb, temperatură mai ridicată decât incandescența la roşu, care face ca un corp să devină alb incandescent.

31 Joc de cuvinte intraductibil bazat pe expresii care conțin cuvântul *black* (engl) – negru: observație pentru Mâna Neagră – societate secretă sârbă care milita pentru independența Serbiei la începutul secolului XX / bandă criminală de origine siciliană din America secolului XX, cunoscută pentru actele sale de terorism şi şantaj; *Chicago Black Sox* – echipă de baseball din Chicago; *Black Tuesday* – Marțea Neagră, 29 octombrie 1929, ziua crahului bursier american.

dintr-un stilou. Lumea prin ochii unui orb. Apoi, săturându-se în cele din urmă de acest joc, începe să picotească, spunându-şi că lista nu are sfârşit. Adoarme, visând lucruri care s-au întâmplat cu mult timp în urmă, şi apoi, la miezul nopţii, se trezeşte brusc şi începe să se plimbe prin cameră din nou, gândindu-se ce va face mai departe.

Vine dimineaţa şi Blue se apucă să-şi facă de lucru cu o altă deghizare. De această dată se transformă în vânzătorul de perii Fuller, artificiu la care a mai apelat şi înainte, iar în următoarele două ore, cu multă răbdare, se străduieşte să-şi aranjeze chelia, mustaţa şi ridurile din jurul ochilor şi gurii, aşezat în faţa oglinjoarei sale ca un bătrân artist de vodevil în timpul unui turneu. La puţin după ora unsprezece, îşi ia cutia cu perii şi traversează strada spre clădirea în care locuieşte Black. Pentru Blue e o nimica toată să deschidă uşa încuiată de la intrarea în bloc, o rezolvă în doar câteva secunde, iar când intră în holul de la parter nu se poate abţine să nu simtă un fior ca pe vremuri. Fără violenţă, îşi spune în sinea lui, în timp ce începe să urce pe scări către apartamentul lui Black. Această vizită e doar pentru a arunca o privire înăuntru, ca să-şi facă o idee despre cameră pentru viitor. Cu toate acestea, momentul îi produce o stare de agitaţie pe care nu şi-o poate reprima. Pentru că nu a venit numai ca să vadă camera, şi ştie foarte bine asta. E şi ideea de a fi acolo, de a se afla între acei patru pereţi, de a respira acelaşi aer ca Black. De acum înainte, îşi spune el, orice se va întâmpla va influenţa orice altceva. Uşa se va deschide, iar din acel moment Black va fi în interiorul lui Blue pentru totdeauna.

Bate la uşă, uşa se deschide şi dintr-odată se şterg toate distanţele, lucrul şi gândul la acel lucru devin unul şi acelaşi. Apoi Black este cel care se află acolo, stând în prag cu un stilou fără capac în mâna dreaptă, de parcă ar fi fost întrerupt din muncă, şi totuşi expresia din ochii lui îi spune

lui Blue că îl aştepta deja, resemnat în faţa crudului adevăr, dar nepărând să-i mai pese.

Blue se avântă în trăncăneala lui despre perii, făcând semn spre geantă, prezentându-şi scuzele, cerând voie să intre, toate dintr-o suflare, pe acelaşi ton strident de comis voiajor pe care l-a mai folosit de o mie de ori înainte. Calm, Black îl lasă să intre, spunând că poate l-ar interesa o periuţă de dinţi, iar în timp ce Blue trece pragul, continuă să vorbească despre perii de păr şi de haine, orice numai să nu întrerupă curgerea cuvintelor, căci în acest fel restul fiinţei sale se poate bucura de libertatea de a se uita prin cameră, de a observa observabilul, de a gândi, în tot acest timp abătându-i atenţia lui Black de la adevăratul său scop.

Camera e cam aşa cum şi-a închipuit-o, deşi poate puţin mai austeră. Nu se află nimic pe pereţi, de exemplu, lucru care îl surprinde niţel, căci îşi imaginase dintotdeauna că trebuia să existe vreun tablou agăţat, o imagine de vreun fel numai pentru a sparge monotonia, un peisaj poate, sau chiar portretul cuiva pe care Black l-a iubit odinioară. Pe Blue l-a încercat întotdeauna curiozitatea de a şti ce tablou ar fi acela, gândindu-se că imaginea s-ar putea dovedi un indiciu valoros, dar acum când vede că nu e nimic pe pereţi, înţelege că ar fi trebuit să se aştepte la asta de la bun început. În afară de asta, prea puţine amănunte îi contrazic aşteptările. E aceeaşi chilie de călugăr pe care a încropit-o în mintea sa: într-un colţ, patul mic şi făcut cu grijă, chicineta în alt colţ, totul absolut impecabil, nici măcar o firimitură aflată la vedere. Apoi, în mijlocul camerei, în dreptul ferestrei, masa de lemn cu un singur scaun de lemn cu spătarul drept. Creioane, stilouri, o maşină de scris. O comodă, o noptieră, o veioză. O bibliotecă pe peretele de la nord, cu puţine cărţi pe rafturi: *Walden, Fire de iarbă, Poveşti spuse de două ori,* plus alte câteva. Nu există telefon, nici radio, nici reviste. Pe masă, frumos ordonate de-a

lungul marginilor, teancuri de hârtie: foi albe, foi scrise, unele scrise de mână, altele bătute la maşină. Sute de pagini, poate chiar mii. Dar asta nu se poate numi viaţă, îşi spune Blue, nu se poate numi în niciun fel, de fapt. E un pământ al nimănui, locul unde ajungi la sfârşitul lumii.

Cei doi caută printre periuţele de dinţi şi Black alege, în cele din urmă, una roşie. Pe urmă încep amândoi să analizeze diferitele perii de haine, iar Blue face demonstraţii pe propriul său costum. Pentru un bărbat aşa de îngrijit ca dumneavoastră, zice Blue, eu aş zice că e ceva indispensabil. Dar Black spune că s-a descurcat până acum fără o perie de haine. Pe de altă parte, poate că ar fi interesat să cumpere una, aşa că cei doi trec în revistă opţiunile din cutia de mostre, făcând comentarii legate de formele şi dimensiunile variate, de diferitele tipuri de perii, etcetera. Blue şi-a îndeplinit deja adevăratul scop, desigur, dar cu toate acestea îşi joacă mai departe rolul, vrând să facă lucrurile bine, chiar dacă nu mai contează. Totuşi, după ce Black şi-a plătit periile, iar Blue îşi strânge lucrurile în geantă ca să plece, nu poate rezista ispitei de a face un mic comentariu.

— Păreţi a fi scriitor, spune el, făcând semn spre masă, iar Black răspunde că da, într-adevăr, e scriitor.

— S-ar zice că e o carte foarte mare, continuă Blue.

— Da, zice Black. Lucrez la ea de mulţi ani.

— Şi vă apropiaţi deja de final?

— Da, mă apropii, zice Black, cu un aer gânditor. Dar uneori e destul de greu să-ţi dai seama în ce punct te afli. Cred că aproape am terminat-o, dar apoi îmi dau seama că am omis ceva important, aşa că trebuie s-o iau din nou de la capăt. Dar da, într-adevăr visez s-o termin într-o bună zi. Poate destul de curând.

— Sper să am ocazia s-o citesc, continuă Blue.

— Orice e posibil, zice Black. Dar înainte trebuie s-o

termin. Sunt zile în care nici măcar nu ştiu dacă voi trăi îndeajuns.

— În fine, asta n-avem de unde s-o ştim niciodată, nu-i aşa? Spune Blue, dând filosofic din cap. Azi trăim şi mâine suntem morţi. Ni se întâmplă tuturor.

— Foarte adevărat, spune Black. Ni se întâmplă tuturor. Acum stau în picioare în pragul uşii, iar o parte din Blue ar vrea să mai facă şi alte comentarii prosteşti de genul acela. E plăcut s-o faci pe bufonul, îşi zice, dar în acelaşi timp simte o nevoie de a se juca cu Black, de a-i demonstra că nu i-a scăpat nimic, căci, în sinea lui, Blue vrea ca Black să ştie că e la fel de deştept ca el, că-şi poate măsura inteligenţa cu a celuilalt. Dar Blue reuşeşte să-şi înfrâneze acea pornire şi să-şi ţină gura, aşa că înclină politicos capul şi-i mulţumeşte pentru cumpărăturile făcute, după care iese din apartament. Acesta este sfârşitul vânzătorului de perii Fuller, care în mai puţin de jumătate de oră este aruncat în aceeaşi geantă care conţine rămăşiţele lui Jimmy Roşa. Blue ştie că nu va mai avea nevoie de alte deghizări. Următorul pas este inevitabil, iar singurul lucru care contează acum este să-şi aleagă momentul potrivit.

Dar peste trei nopţi, când are în sfârşit ocazia s-o facă, Blue îşi dă seama că este speriat. Black iese din casă la ora nouă, o ia în jos pe stradă şi se face nevăzut după colţ. Deşi Blue ştie că acesta e un semnal direct, că Black îl imploră de fapt să intre în acţiune, simte în acelaşi timp că s-ar putea să fie o cursă, iar acum, în ultimul moment, când doar cu o clipă în urmă era atât de sigur de sine, aproape fălindu-se sub imperiul propriei sale puteri, se scufundă din nou într-o mare de îndoieli. De ce ar trebui să înceapă iarăşi să aibă încredere în Black? Ce motiv ar putea avea să creadă că acum se află amândoi de aceeaşi parte a baricadei? Cum s-a întâmplat asta şi de ce se supune încă o dată atât de servil ordinelor lui Black? Apoi, ca din senin,

începe să se gândească la o altă posibilitate. Şi dacă Black a plecat pur şi simplu? Ce-ar fi să se fi ridicat, să se fi îndreptat spre uşă şi să fi abandonat toată povestea? O vreme întoarce acest gând pe toate părțile, punându-l în practică în minte, iar puțin câte puțin începe să tremure, înfrânt de groază şi de fericire, ca un sclav ezitând în fața propriei sale libertăți. Îşi închipuie că se află altundeva, departe de aici, mergând prin pădure cu un topor pe umăr. Singur şi liber, în sfârşit stăpân pe propriul său destin. Şi-ar construi viața din temelii, un exilat, un pionier, un pelerin în lumea nouă. Dar nu duce gândul mai departe. Căci nici nu apucă bine să se plimbe prin acea pădure care se află în mijlocul pustiului că îşi dă seama imediat că Black se află şi el acolo, ascuns în spatele unui copac, pândindu-l din ascunzişul unui hățiş, aşteptând ca Blue să se întindă şi să închidă ochii înainte să se apropie pe furiş şi să-i taie gâtul. Continuă la infinit, îşi spune Blue. Dacă nu se ocupă de Black acum, povestea nu se va termina niciodată. Asta e ceea ce anticii numeau soartă, iar orice erou trebuie să i se supună. Nu există posibilitatea de a alege, iar dacă ai un lucru de făcut, lucrul acela este tocmai cel care nu-ți dă posibilitatea de a alege. Dar Blue urăşte să recunoască asta. Se luptă cu această idee, o respinge, i se face greață. Dar asta numai pentru că ştie deja, iar dacă se opune înseamnă că a acceptat deja ideea. Dacă vrea să spună „nu” este pentru că a spus deja „da”. Aşa că Blue cedează treptat, capitulând în cele din urmă în fața necesității de a face ceea ce trebuie să facă. Dar asta nu înseamnă că nu-i mai e frică. Din acest moment, un singur cuvânt mai poate descrie starea lui Blue, iar acel cuvânt este frica.

A pierdut timp prețios şi acum trebuie să iasă degrabă în stradă, sperând cu înfrigurare să nu fie prea târziu. Black nu va mai întârzia mult, şi cine ştie dacă cumva nu stă ascuns pe undeva după colț, aşteptând momentul să se

năpustească asupra lui? Blue urcă în grabă treptele de la intrarea în blocul lui Black, bâjbâie neîndemânatic când ajunge la broasca uşii, uitându-se tot timpul peste umăr, iar apoi urcă pe scări spre apartamentul lui Black. Cea de-a doua broască îi dă şi mai multă bătaie de cap, deşi, teoretic, ar trebui să fie mai simplu de deschis, floare la ureche chiar şi pentru cel mai ageamiu dintre începători. Această neîndemânare îi dă de înţeles că situaţia îi scapă de sub control; însă cu toate că o ştie, nu prea poate face altceva decât să meargă mai departe şi să spere că mâinile i se vor opri din tremurat. Dar lucrurile decurg din ce în ce mai rău, iar în momentul în care pune piciorul în camera lui Black simte că totul se întunecă în jurul lui, ca şi cum noaptea i-ar pătrunde prin toţi porii, aşezându-se deasupra lui cu o greutate apăsătoare şi în acelaşi timp capul parcă ar începe să-i crească, să se umple de aer, de parcă s-ar afla pe punctul de a i se desprinde de corp şi de a se îndepărta plutind. Face un ultim pas în cameră şi apoi cade leşinat, prăbuşindu-se pe podea ca mort.

Căderea face să-i stea ceasul, iar când îşi vine în fire nu ştie cât timp a zăcut leşinat. Nedesluşind nimic la început, îşi recapătă cunoştinţa cu senzaţia că i s-a mai întâmplat, poate cu mult timp în urmă, iar în timp ce vede perdelele fluturând în faţa ferestrei deschise şi umbrele care se mişcă straniu pe tavan, îşi închipuie că stă în patul de acasă, pe vremea când era copil şi nu putea să doarmă în nopţile călduroase de vară. Îşi închipuie că dacă ciuleşte urechile va putea distinge vocile tatălui şi mamei sale, care şuşotesc în camera de alături.

Dar asta durează numai o clipă. Începe să simtă durerea de cap, să constate senzaţia de greaţă neliniştitoare din stomac, iar apoi, când vede în cele din urmă unde se află, îl încearcă din nou aceeaşi panică din momentul când a intrat în cameră. Se ridică în picioare clătinându-se,

împleticindu-se de câteva ori înainte să reuşească, şi îşi spune că nu poate rămâne acolo, că trebuie să plece, da, şi chiar de îndată. Pune mâna pe clanţă, dar apoi, amintindu-şi dintr-odată de ce a venit acolo, scoate lanterna din buzunar şi o aprinde, mişcând-o şovăitor prin cameră până când lumina cade din întâmplare pe un teanc de hârtii ordonate cu grijă pe marginea biroului lui Black. Fără să stea pe gânduri, Blue apucă hârtiile cu mâna dreaptă, spunându-şi că nu contează, că acela va fi începutul, după care se îndreaptă către ieşire.

Întors în camera lui de pe cealaltă parte a străzii, Blue îşi toarnă un pahar de coniac, se aşază pe pat şi îşi spune că trebuie să se liniştească, îşi soarbe încet coniacul şi apoi îşi mai pune unul. Când i se risipeşte panica, rămâne cu o senzaţie de ruşine. A rasolit-o, asta e, îşi spune în sinea lui. Pentru prima dată în viaţă nu s-a ridicat la nivelul situaţiei, iar aceasta e o lovitură pentru el, să se vadă în poziţia de învins, să-şi dea seama că, în fond, nu e decât un laş.

Pune mâna pe hârtiile pe care le-a furat, sperând să-şi abată gândurile de la acest eşec. Dar astfel nu reuşeşte decât să înrăutăţească situaţia, căci de îndată ce începe să le citească, îşi dă seama că nu sunt altceva decât propriile sale rapoarte. Uite-le aici, unul peste altul, rapoartele sale săptămânale, totul negru pe alb, şi nu înseamnă nimic, nu spun nimic, la fel de îndepărtate de realitatea cazului pe cât ar fi fost şi tăcerea. Blue geme la vederea lor, scufundându-se adânc în interiorul său, iar apoi, confruntat cu ceea ce descoperă acolo, începe să râdă, la început uşor, apoi din ce în ce mai tare, până când rămâne fără răsuflare, aproape înecându-se, de parcă ar încerca să se şteargă pe sine însuşi o dată pentru totdeauna. Luând hârtiile strâns în mână, le azvârle în tavan şi se uită cum teancul se desparte, se împrăştie şi cade pe jos zburătăcind prin aer, o pagină nenorocită după alta.

Nu e sigur dacă Blue îşi va reveni vreodată după întâmplările din noaptea aceea. Şi chiar dacă o va face, trebuie remarcat că vor trece câteva zile înainte să devină ceva asemănător cu persoana care fusese odinioară. În acest răstimp nu se bărbiereşte, nu-şi schimbă hainele, nu-i trece prin cap să iasă din cameră. Când vine ziua să-şi scrie următorul raport, nici măcar nu se mai deranjează s-o facă. S-a terminat, îşi spune, dând cu piciorul în vechile rapoarte aruncate pe jos, şi al dracului să fiu dacă o să mai scriu unul vreodată.

Îşi petrece cea mai mare parte a timpului întins în pat sau plimbându-se în sus şi-n jos prin cameră. Se uită la diferitele poze pe care le-a prins în pereți de când a început cazul, cercetându-le una câte una, gândindu-se la fiecare dintre ele cât de mult poate şi trecând apoi la următoarea. Acesta este legistul din Philadelphia, Gold, cu masca băieţelului. Apoi un munte acoperit de zăpadă şi în colţul drept de sus al fotografiei, schiorul francez, chipul său încadrat într-un chenar. Uite şi podul Brooklyn, iar alături cei doi Roebling, tatăl şi fiul. Acesta este tatăl lui Blue, îmbrăcat în uniforma de poliţist, primind o medalie din mâinile primarului New York-ului, Jimmy Walker. Mai e o poză cu tatăl lui Blue, de astă dată în civil, stând în picioare cu braţul petrecut pe după umerii mamei lui Blue la începutul căsniciei lor, zâmbind amândoi cu voioşie către aparatul de fotografiat. Aceasta e o poză de-a lui Brown, care-l ţine pe Blue pe după umeri, poză făcută în faţa biroului lor în ziua în care Blue a devenit asociat. Sub aceasta se află o fotografie cu Jackie Robinson pătrunzând în baza a doua. Alături e un portret de-al lui Walt Whitman. Şi, în cele din urmă, chiar în stânga poetului, o poză de-a lui Robert Mitchum decupată dintr-o revistă de film: cu pistolul în mână, cu o expresie de parcă toată lumea s-ar prăbuşi peste el. Nu e nicio poză cu fosta viitoare doamnă Blue, dar

de fiecare dată când Blue face turul micii sale galerii, se opreşte în faţa unui anume loc gol de pe perete şi se preface că şi ea se află acolo.

Vreme de câteva zile, Blue nu se sinchiseşte să se mai uite pe fereastră. Este atât de absorbit de propriile sale gânduri de parcă Black n-ar părea să mai fie acolo. Drama este numai şi numai a lui Blue şi, chiar dacă într-un anume sens Black este cauza problemei, e ca şi cum şi-ar fi jucat rolul, şi-ar fi spus replicile şi apoi şi-ar fi făcut ieşirea de pe scenă. Căci, în acest moment, Blue nu mai poate accepta existenţa lui Black şi, prin urmare, o neagă. După ce a pătruns în camera lui Black şi a rămas acolo singur, după ce intrase, ca să zicem aşa, în sanctuarul singurătăţii lui Black, nu poate răspunde întunecimii acestui moment decât înlocuind-o cu propria singurătate. Să intre în pielea lui Black, aşadar, însemna să intre în sine, iar o dată ajuns înăuntrul propriei sale fiinţe, nici nu mai poate concepe să se afle altundeva. Dar tocmai acesta este locul unde se află Black, chiar dacă Blue n-o ştie.

Aşadar, într-o după-amiază, ca din întâmplare, Blue se apropie de fereastră mai mult decât a făcut-o în multe zile, se opreşte în faţa ei şi apoi, ca şi cum ar face-o de dragul vremurilor trecute, trage perdelele şi aruncă o privire afară. Mai întâi şi-ntâi îl vede pe Black – nu în cameră, ci stând pe treptele de la intrarea în clădirea de peste drum, uitându-se spre fereastra lui Blue. Să fi terminat, atunci? se întreabă Blue. Oare să însemne asta că povestea s-a sfârşit?

Blue îşi ia binoclul din rundul camerei şi se întoarce la geam. Focalizează pe Black, îi cercetează faţa pentru câteva minute, trăsătură cu trăsătură, ochii, buzele, nasul, etcetera, descompunându-i chipul şi asamblându-l la loc. Se simte înduioşat de profunzimea tristeţii lui Black, de modul în care acei ochi care îl privesc par atât de lipsiţi de speranţă, şi, împotriva voinţei sale, luat pe neaşteptate de

această imagine, Blue simte cum creşte înăuntrul lui compasiunea, un val de milă pentru acea siluetă oropsită de pe cealaltă parte a străzii. Şi-ar dori să nu fie aşa, totuşi, şi-ar dori să aibă curajul să-şi încarce pistolul, să-l țintească pe Black şi să-i tragă un glonț în cap. Celălalt n-ar şti niciodată ce s-a întâmplat, îşi spune Blue, ar ajunge în ceruri înainte ca trupul lui să se prăbuşească la pământ. Dar nici nu apucă bine să-şi imagineze această scenă, că şi începe să dea înapoi. Nu, îşi dă el seama, asta nu e deloc ceea ce vrea. Dar dacă nu vrea asta, atunci ce vrea? Încă luptându-se cu valul de sentimente duioase, spunându-şi că vrea să fie lăsat în pace, că tot ce-şi doreşte e pacea şi liniştea, puțin câte puțin îşi dă seama că de câteva minute bune stă acolo în picioare, gândindu-se dacă nu l-ar putea ajuta cumva pe Black, dacă nu i-ar putea întinde o mână prietenoasă. Asta ar schimba cu totul situația, îşi spune Blue, cu siguranță ar întoarce lucrurile la o sută optzeci de grade. Dar de ce nu? De ce să nu facă un gest neaşteptat? Să sune la uşă, să şteargă toată povestea – nu e mai absurd decât orice altceva. Căci adevărul este că Blue şi-a pierdut complet cheful de a se mai lupta. Nu mai suportă ideea. Şi, din câte se pare, nici Black. Numai uită-te la el, îşi spune Blue. E ființa cea mai tristă din lume. Şi atunci, în acelaşi moment în care spune aceste cuvinte, înțelege că se referă totodată şi la el însuşi.

Aşadar, la mult timp după ce Black se ridică de pe trepte, întorcându-se şi intrând în clădire, Blue continuă să se uite fix la locul gol. Cu un ceas sau două înainte de căderea serii, se îndepărtează în sfârşit de fereastră, dă cu ochii de dezordinea în care a lăsat să ajungă camera şi îşi petrece următoarea oră făcând curățenie: spălând vasele, făcând patul, punându-şi hainele la locul lor, strângând vechile rapoarte de pe jos. Apoi intră în baie, face un duş prelungit, se bărbiereşte şi îşi pune haine curate, alegând

cel mai bun costum albastru pentru ocazie. De-acum totul s-a schimbat pentru el, totul este brusc şi irevocabil diferit. A dispărut frica, a dispărut tremuratul. A rămas doar o siguranţă liniştită, o senzaţie că ceea ce se pregăteşte să facă e just şi corect.

La puţin timp după căderea nopţii, Blue îşi aranjează cravata în faţa oglinzii pentru ultima oară, apoi iese din cameră, traversează strada şi intră în blocul lui Black. Ştie că Black se află acolo, deoarece în camera lui e o veioză aprinsă, iar în timp ce urcă scările încearcă să-şi imagineze expresia de pe chipul lui Black atunci când îi va spune la ce s-a gândit. Bate de două ori la uşă, foarte politicos, după care aude vocea lui Black dinăuntru: *Uşa e deschisă. Intraţi.*

E greu de spus exact ce se aştepta să găsească Blue, dar în orice caz nu era asta, nu ceea ce vede în momentul în care intră în cameră. Black e acolo, aşezat pe pat, purtând din nou masca aceea pe care Blue a văzut-o pe chipul bărbatului de la poştă, iar în mâna dreaptă are o armă, un revolver de calibru treizeci şi opt, care e mai mult decât suficient pentru a face bucăţi pe cineva de la o distanţă atât de mică, şi îl ţinteşte direct pe Blue. Blue încremeneşte pe loc, nu spune nimic. Aşa-ţi trebuie pentru ideea cu îngroparea securii războiului, îşi spune. Aşa-ţi trebuie dacă ai vrut schimbarea situaţiei.

— Staţi jos, spune Black, făcând un semn cu revolverul către scaunul de lemn de la birou. Blue nu are de ales, aşa că se aşază. Acum se află în faţa lui Black, dar prea departe ca să se repeadă la el, într-o poziţie prea incomodă ca să facă ceva în privinţa pistolului.

— V-am aşteptat, zice Black. Mă bucur că aţi venit, în sfârşit.

— Îmi dau şi eu seama, răspunde Blue.

— Sunteţi uimit?

— Nu chiar. Cel puţin nu de dumneavoastră. De mine

poate, dar asta numai pentru că sunt aşa de prost. Vedeți dumneavoastră, am venit aici în seara asta în semn de prietenie.

— Fireşte că da, spune Black, pe un ton uşor batjocoritor. Fireşte că suntem prieteni. Doar am fost prieteni de la bun început, nu-i aşa? Buni prieteni.

— Dacă aşa vă tratați dumneavoastră prietenii, spune Blue, atunci am noroc să nu mă aflu printre duşmanii dumneavoastră.

— Foarte amuzant.

— Întocmai, sunt din cale-afară de amuzant. Puteți să fiți sigur întotdeauna că veți putea râde dacă sunt prin preajmă.

— Şi masca – nu aveți de gând să mă întrebați ce-i cu masca?

— Nu văd de ce. Dacă vreți să purtați chestia aia, nu e treaba mea.

— Dar dumneavoastră sunteți obligat s-o priviți, nu-i aşa?

— De ce mai puneți întrebări când ştiți deja răspunsurile?

— E grotescă, nu-i aşa?

— Bineînțeles că e grotescă.

— Şi înfricoşătoare.

— Da, foarte înfricoşătoare.

— Prea bine. Îmi place de tine, Blue. Am ştiut dintotdeauna că eşti omul de care am nevoie. O persoană pe placul meu.

— Dacă ați lăsa din mână revolverul ăla, poate că aş începe să simt şi eu acelaşi lucru pentru dumneavoastră.

— Îmi pare rău, dar nu pot să fac asta. E prea târziu acum.

— Ce vreți să spuneți?

— Nu mai am nevoie de tine.

— Dar s-ar putea să nu vă fie atât de uşor să scăpaţi de mine, ştiţi asta. Dumneavoastră m-aţi băgat în povestea asta şi acum trebuie să mă suportaţi.

— Nu, Blue, te înşeli. Totul s-a sfârşit.

— Nu mai vorbiţi în dodii.

— S-a terminat. Povestea asta e epuizată. Nu mai e nimic de făcut.

— De când?

— De acum. Din acest moment.

— Nu sunteţi în toate minţile.

— Nu, Blue. Fii sigur că sunt în toate minţile, poate prea mult chiar. Dar povestea asta m-a vlăguit şi acum n-a mai rămas nimic. Ştii şi tu asta deja, ştii asta mai bine ca nimeni.

— Şi atunci de ce nu apăsaţi pe trăgaci?

— Când voi fi pregătit, o s-o fac.

— Şi pe urmă o să plecaţi de aici lăsându-mă întins pe jos? Nici să nu vă gândiţi.

— A, nu, Blue. Nu m-ai înţeles. O să fim amândoi, ca întotdeauna.

— Dar aţi uitat ceva, nu?

— Ce-am uitat?

— Trebuie să-mi spuneţi povestea. Nu aşa ar trebui să se termine? Dumneavoastră îmi spuneţi povestea şi apoi ne luăm rămas bun.

— O ştii deja, Blue. Nu-ţi dai seama de asta? Ştii povestea pe de rost.

— Atunci de ce v-aţi mai deranjat de la bun început?

— Nu-mi pune întrebări prosteşti.

— Şi eu ce rol am avut în toată treaba asta? Figuraţie comică?

— Nu, Blue, am avut nevoie de tine chiar de la început. Dacă n-ai fi fost tu, n-aş fi putut s-o fac.

— Dar pentru ce aveaţi nevoie de mine?

— Ca să-mi aminteşti ce trebuia să fac. De fiecare dată când ridicam ochii, te vedeam acolo, supraveghindu-mă, urmărindu-mă, întotdeauna la vedere, sfredelindu-mă cu privirea. Tu erai lumea întreagă pentru mine, Blue, şi te-am transformat în moartea mea. Tu eşti singurul lucru care nu se schimbă, singurul care dă totul peste cap.

— Şi acum n-a mai rămas nimic. V-aţi scris biletul de adio şi ăsta e sfârşitul poveştii.

— Întocmai.

— Eşti un prost. Un prost nenorocit.

— Ştiu asta. Dar nu sunt mai prost decât oricare altul. Ai de gând să stai acolo şi să-mi spui că eşti mai deştept decât mine? Cel puţin eu ştiu ce-am făcut până acum. Aveam o misiune de îndeplinit şi am îndeplinit-o. Dar tu nu eşti nicăieri, Blue, tu te-ai pierdut din prima zi.

— Şi atunci de ce nu apeşi pe trăgaci, nenorocitule? Spune Blue, ridicându-se brusc şi bătându-se cu pumnii în piept cuprins de furie, provocându-l pe Black să-l omoare. De ce nu mă împuşti acum ca s-o terminăm odată?

Atunci Blue face un pas către Black, iar cum glonţul nu vine, mai face unul, şi apoi încă unul, zbierând la celălalt să-l împuşte, nemaipăsându-i dacă trăieşte sau moare. După o clipă, ajunge lângă el. Fără să ezite, îi smulge revolverul din mână, îl apucă de guler şi îl trage în picioare. Black încearcă să opună rezistenţă, încearcă să se lupte cu Blue, dar Blue e prea puternic pentru el. Înnebunit de izbucnirea sa de furie, parcă e alt om, iar în timp ce ploaia de lovituri începe să cadă peste chipul lui Black, între picioare şi în burtă, bărbatul nu poate face nimic, iar la puţin timp după aceea zace pe jos, fără cunoştinţă. Dar asta nu-l împiedică pe Blue să-şi continue atacul, lovindu-l cu picioarele pe Black, aşa leşinat cum e, ridicându-l de umeri şi izbindu-l cu capul de podea, zdrobindu-i corpul cu pumnii. În cele din urmă, când furia lui Blue se domoleşte şi

vede ce a făcut, nu-şi poate da seama dacă Black e viu sau mort. Îi scoate masca de pe cap şi îşi pune urechea lângă gura lui, sperând să-i audă respiraţia. I se pare că aude ceva, dar nu e sigur dacă e respiraţia lui Black sau a sa. *Dacă încă mai e viu,* îşi spune Blue, *n-o mai duce mult. Iar dacă e mort, atunci asta e.*

Blue se ridică, cu costumul făcut ferfeniţă, şi începe să strângă de pe masă foile din manuscrisul lui Black. Asta îi ia câteva minute. După ce le adună pe toate, stinge veioza din colţ şi iese din cameră, fără a se deranja să-i arunce măcar o privire lui Black.

E trecut de miezul nopţii când Blue intră în camera lui de pe partea cealaltă a străzii. Lasă manuscrisul pe masă, intră în baie şi se spală pe mâini de sânge. Apoi îşi schimbă hainele, îşi toarnă un pahar de scotch şi se aşază la masă cu cartea lui Black. Are puţin timp la dispoziţie. Vor ajunge în curând şi atunci va trebui să plătească din greu. Totuşi, nu lasă asta să-l reţină din ceea ce are de făcut.

Citeşte povestirea dintr-o răsuflare, cuvânt cu cuvânt, pagină cu pagină. Când termină, se crapă deja de ziuă, iar camera începe să se lumineze. Aude cântecul unei păsări, aude paşi pe stradă, aude o maşină care trece pe podul Brooklyn. Black avea dreptate, îşi spune în sine lui. Ştiam totul pe dinafară.

Dar povestea nu s-a terminat încă. A mai rămas momentul final, iar acesta nu va sosi până când Blue nu va ieşi din cameră. Aşa e făcută lumea: nicio clipă în plus, nicio clipă în minus. Când Blue se va ridica de pe scaun, îşi va pune pălăria şi va ieşi pe uşă, abia acela va fi sfârşitul.

Unde se duce după aceea nu mai are nicio importanţă. Căci trebuie să ne amintim că toate acestea s-au petrecut cu peste treizeci de ani în urmă, pe vremea când încă mai eram copii. Orice este posibil, aşadar. Eu, unul, prefer să cred că a plecat departe, că s-a urcat într-un tren în dimineaţa

aceea şi s-a dus în vest să înceapă o nouă viaţă. E posibil chiar ca destinaţia lui nici măcar să nu fie America. În visele mele secrete, îmi place să cred că Blue şi-a rezervat o călătorie pe un vapor şi a pornit spre China. China să fie, şi hai să ne oprim aici. Căci acesta este momentul în care Blue se ridică de pe scaun, îşi pune pălăria şi iese pe uşă. Şi începând din acest moment, nu mai ştim nimic.

Camera încuiată

Acum mi se pare că Fanshawe s-a aflat tot timpul acolo. El este locul din care începe totul pentru mine, iar fără el cu greu aş şti cine sunt. Ne-am cunoscut înainte să ştim să vorbim, bebeluşi în scutece târându-ne prin iarbă, iar înainte să împlinim şapte ani deja ne înțepaserăm degetele cu un ac şi ne făcuserăm frați de cruce pentru toată viața. Acum, de fiecare dată când mă gândesc la copilăria mea, îl văd pe Fanshawe. El era cel care se afla lângă mine; cel care îmi împărtăşea gândurile, cel pe care îl vedeam de fiecare dată când îmi desprindeam privirea de mine.

Dar asta se întâmpla cu multă vreme în urmă. Am crescut, am plecat în locuri diferite, ne-am îndepărtat unul de celălalt. Nimic din toate astea nu e prea ciudat, zic eu. Viața ne poartă mai departe în feluri pe care nu le putem controla şi aproape nimic nu rămâne alături de noi. Totul moare când murim şi noi, iar moartea este ceva ce ni se întâmplă în fiecare zi.

În noiembrie se împlinesc şapte ani de când am primit o scrisoare de la o femeie pe nume Sophie Fanshawe. „Dumneavoastră nu mă cunoaşteți”, aşa începea scrisoarea, „şi îmi cer scuze că vă scriu aşa din senin. Dar s-au întâmplat anumite lucruri şi, ținând cont de circumstanțe, nu prea am de-ales”. S-a dovedit a fi soția lui Fanshawe. Ştia că soțul ei şi cu mine copilăriserăm împreună şi mai ştia şi că eu locuiam în New York pentru că citise multe dintre articolele pe care le publicasem în reviste.

Explicația apărea în al doilea paragraf, fără menajamente, fără niciun preambul. Fanshawe dispăruse, scria ea, şi trecuseră mai bine de şase luni de când îl văzuse ultima oară. Niciun cuvânt în tot acest timp, nici cel mai mic

indiciu unde s-ar fi putut afla. Poliția nu-i dăduse de urmă, iar detectivul particular pe care îl angajase să-l caute se întorsese cu mâinile goale. Nimic nu era sigur, dar faptele păreau să vorbească de la sine: Fanshawe era probabil mort; nu avea niciun rost să creadă că se va întoarce. În lumina acestor evidențe, avea ceva important de discutat cu mine şi se întreba dacă aş fi de acord să mă întâlnesc cu ea.

Această scrisoare a declanşat o serie de mici şocuri. Prea multe informații ca să le asimilez dintr-odată; prea multe forțe trăgeau de mine în direcții diferite. Fanshawe reapăruse pe neaşteptate în viața mea. Dar nici nu i se pomenise bine numele, că şi dispăruse iarăşi. Era căsătorit, locuise în New York, iar altceva nu mai ştiam despre el. La modul egoist, mă simțeam jignit că nu se deranjase să ia legătura cu mine. Un telefon, o carte poştală, un păhărel ca să ne amintim de vremurile bune şi să ne punem la curent cu ce s-a mai întâmplat, nu ar fi fost prea greu de aranjat. Dar vina era în egală măsură şi a mea. Eu ştiam unde locuia mama lui Fanshawe şi dacă aş fi vrut să dau de el, aş fi putut foarte bine s-o întreb. Adevărul era că renunțasem puțin câte puțin la Fanshawe. Viața lui se oprise în momentul în care am luat-o pe drumuri diferite, iar pentru mine el aparținea deja trecutului, nu prezentului. Era o fantomă pe care o purtam în mine, o figură preistorică, ceva ce nu mai era real. Am încercat să-mi amintesc ultima dată când îl văzusem, dar nimic nu era prea clar. Mintea mi-a rătăcit câteva minute şi, în cele din urmă, s-a oprit la ziua în care murise tatăl lui. Eram la liceu pe atunci, aşa că nu puteam avea mai mult de şaptesprezece ani.

Am sunat-o pe Sophie Fanshawe şi i-am spus că mi-ar face plăcere să mă întâlnesc cu ea oricând i-ar conveni. Am stabilit să ne vedem a doua zi şi mi s-a părut că disting o notă de recunoştință în vocea ea, chiar dacă îi explicasem că nu mai ştiam nimic despre Fanshawe şi că n-aveam nici cea

mai vagă idee unde se afla.

Ea locuia într-un bloc de cărămidă roşie din Chelsea, o clădire veche fără ascensor, cu o casă a scărilor întunecoasă şi cu nişte pereţi scorojiţi. Am urcat cele cinci etaje, însoţit de sunetele de la radio, de certuri şi de zgomotul apei trase la closet, ecouri ce veneau dinspre apartamentele pe lângă care treceam, m-am oprit să-mi trag sufletul şi apoi am bătut la uşă. Un ochi m-a privit prin vizor, s-a auzit un zăngănit de chei în broască, iar după aceea Sophie Fanshawe a apărut în faţa mea, ţinând un bebeluş la piept cu mâna stângă. În timp ce-mi zâmbea şi mă invita să poftesc înăuntru, pruncul o trăgea de părul lung şi castaniu. Ea şi-a ferit cu blândeţe capul din calea atacului, a luat copilul cu amândouă mâinile şi l-a întors cu faţa către mine. Mi-a spus că îl chema Ben, că era fiul lui Fanshawe şi că se născuse doar cu trei luni şi jumătate în urmă. M-am prefăcut că admir bebeluşul, care dădea din mânuţe şi avea bărbia plină de o salivă albicioasă, dar eram mai interesat de mamă. Fanshawe avusese noroc. Femeia era frumoasă, cu nişte ochi întunecaţi, inteligenţi, aproape fioroşi în fixitatea lor. Subţire, de statură medie, cu o anumită lentoare în mişcări, ceva ce-o făcea să pară în acelaşi timp senzuală şi precaută, de parcă ar fi privit lumea din inima unei adânci vigilenţe lăuntrice. Niciun bărbat n-ar fi părăsit-o pe femeia aceea din proprie voinţă – în niciun caz când mai avea puţin până să dea naştere copilului lor. De atâta lucru eram sigur. Chiar înainte să intru în apartament, am ştiut că Fanshawe era mort.

Era un apartament micuţ, cu patru camere, sărac mobilate, cu o încăpere în care nu se aflau decât cărţi şi o masă de lucru, o altă odaie care servea de cameră de zi, iar ultimele două erau dormitoare. Locul era foarte ordonat, destul de sărăcăcios la o privire mai atentă, dar deloc incomod, în definitiv. Dacă nu altceva, cel puţin demonstra

că Fanshawe nu-şi petrecuse timpul câştigând bani. Dar nu eram eu cel mai indicat să strâmb din nas în faţa sărăciei. Apartamentul meu era chiar şi mai mic şi mai întunecos decât acela, şi numai eu ştiam cât trebuia să mă zbat ca să plătesc chiria lună de lună.

Sophie Fanshawe mi-a oferit un scaun să mă aşez, mi-a făcut o ceaşcă de cafea şi apoi s-a aşezat pe canapeaua albastră ponositâ. Cu bebeluşul în braţe, mi-a spus toată povestea dispariţiei lui Fanshawe.

Se cunoscuseră în New York în urmă cu trei ani. După numai o lună se mutaseră împreună, iar în mai puţin de un an se căsătoriseră. Fanshawe nu era un bărbat uşor de suportat în viaţa de zi cu zi, mi-a spus ea, dar îl iubea şi niciodată nu observase ceva în comportamentul lui care să-i dea de înţeles că n-o iubea şi el. Fuseseră fericiţi împreună, aşteptaseră cu nerăbdare naşterea copilului lor, nu aveau o relaţie încordată. Într-o zi din aprilie i-a spus că se duce la New Jersey după-amiază, să-i facă o vizită mamei lui, şi nu s-a mai întors niciodată. Când Sophie şi-a sunat soacra în noaptea aceea, a aflat că Fanshawe nici nu trecuse pe acolo. Aşa ceva nu se mai întâmplase înainte, dar Sophie s-a hotărât să aştepte. Nu voia să fie una dintre soţiile acelea care intră în panică de fiecare dată când soţul nu se întoarce acasă la ora obişnuită, iar pe deasupra ştia că Fanshawe avea nevoie de mai multă libertate decât majoritatea bărbaţilor. S-a hotărât chiar să nu-l întrebe nimic când avea să vină acasă. Dar a trecut o săptămână, apoi încă una, iar în cele din urmă a sunat la poliţie. După cum se aşteptase, poliţiştii nu s-au arătat prea preocupaţi de problema ei. Dacă nu existau dovezi că se comisese o infracţiune, nu puteau face mare lucru. La urma urmei, soţii îşi părăseau nevestele în fiecare zi, iar cea mai mare parte nici nu doreau să fie găsiţi. Poliţiştii au întreprins câteva cercetări de rutină, n-au găsit nimic, după care i-au

sugerat să angajeze un detectiv particular. Cu ajutorul soacrei sale, care s-a oferit să achite costurile, a angajat un bărbat pe nume Quinn. Quinn a muncit perseverent la caz vreo cinci sau şase săptămâni, dar în cele din urmă s-a lăsat păgubaş, nevrând să-i mai ia alţi bani. I-a spus lui Sophie că Fanshawe se afla încă în ţară mai mult ca sigur, dar că nu putea şti dacă mai trăia sau nu. Quinn nu era un şarlatan. Lui Sophie i s-a părut înţelegător, un bărbat cu adevărat dispus să dea o mână de ajutor, iar când a trecut pe la ea în acea ultimă zi, femeia şi-a dat seama că îi era imposibil să-i conteste verdictul. Nu mai era nimic de făcut. Dacă Fanshawe s-ar fi hotărât s-o părăsească, n-ar fi plecat fără să spună o vorbă. Nu-i stătea în fire să ocolească adevărul, să evite o confruntare neplăcută. Dispariţia lui, aşadar, nu putea însemna decât un lucru: că i se întâmplase ceva îngrozitor.

Cu toate acestea, Sophie n-a încetat să spere că se va întâmpla ceva. Citise despre cazuri de amnezie, iar pentru o vreme ideea aceasta a pus stăpânire pe ea ca o posibilitate disperată: şi-l închipuia pe Fanshawe cutreierând pe undeva fără să ştie cine este, privat de viaţa sa şi totuşi în viaţă, poate la un pas de a redeveni el însuşi în orice moment. Au trecut săptămânile şi sarcina a început să se apropie de termen. Trebuia să nască în mai puţin de o lună – ceea ce însemna că se putea întâmpla oricând – şi, puţin câte puţin, copilul a pus stăpânire pe toate gândurile sale, ca şi cum n-ar mai fi fost loc înăuntrul ei pentru Fanshawe. Acestea au fost cuvintele pe care le-a folosit ca să-mi descrie senzaţia pe care o avea – că nu mai avea loc înăuntrul ei – şi apoi mi-a spus că asta însemna, probabil, că în ciuda tuturor celor întâmplate, era supărată pe Fanshawe, supărată pe el pentru că o părăsise, chiar dacă nu era vina lui. Această afirmaţie m-a şocat prin francheţea ei brutală. Nu mai auzisem pe nimeni niciodată vorbind astfel despre

sentimente – cu atâta cruzime, cu atâta dispreț față de fățărniciile convenționale, iar acum, în timp ce scriu aceste rânduri, îmi dau seama că am alunecat chiar din acea primă zi într-o gaură în pământ, că m-am prăbuşit într-un loc în care nu mă mai aflasem niciodată.

Într-o dimineață, a continuat Sophie, s-a trezit după o noapte agitată şi a înțeles că Fanshawe nu avea să se mai întoarcă vreodată. A fost un adevăr brusc şi absolut, pe care nu l-a mai pus niciodată la îndoială. A plâns atunci şi a continuat să plângă vreme de o săptămână, jelind după Fanshawe ca şi cum ar fi murit. Totuşi, când lacrimile s-au oprit, şi-a dat seama că nu regreta nimic. A ajuns la concluzia că Fanshawe îi fusese dat pentru câțiva ani şi că asta era tot. Acum trebuia să se gândească la copil, iar nimic altceva nu mai conta. Ştia că asta suna destul de bombastic, dar adevărul este că a continuat să trăiască având acea senzație, iar aceasta a continuat să-i facă viața posibilă.

I-am pus câteva întrebări şi ea mi-a răspuns la fiecare dintre ele pe un ton calm şi cumpătat, de parcă s-ar fi străduit ca propriile sentimente să nu-i influențeze răspunsurile. Cum trăiseră, de exemplu, şi cu ce se ocupa Fanshawe, ce se întâmplase cu el în anii care trecuseră de la ultima noastră întâlnire. Copilul a început să se agite pe canapea şi, fără să întrerupă conversația, Sophie şi-a descheiat bluza şi l-a alăptat, mai întâi de la un sân şi apoi de la celălalt.

Nu-mi putea spune nimic sigur despre perioada dinainte să-l cunoască pe Fanshawe. Ştia că se lăsase de facultate după doi ani, că obținuse o amânare a serviciului militar şi că ajunsese să lucreze pe un vapor pentru o vreme. Un vas petrolier, credea ea, sau poate un cargobot. După aceea trăise în Franța pentru câțiva ani, la început la Paris şi apoi lucrase ca îngrijitor la o fermă din sud. Dar

toate acestea îi erau destul de neclare, din moment ce Fanshawe nu vorbise niciodată prea mult despre trecutul său. În perioada în care s-au cunoscut, se întorsese în Statele Unite doar de opt sau zece luni. S-au ciocnit pur şi simplu pe stradă, stând amândoi în faţa uşii unei librării din Manhattan, aşteptând să se oprească ploaia. Aşa a început totul, iar din acel moment până în ziua când Fanshawe a dispărut, rămăseseră nedespărţiţi aproape tot timpul.

Fanshawe nu avusese niciodată un loc de muncă permanent, mi-a spus ea, nimic din ce s-ar putea numi o slujbă adevărată. Banii nu însemnau mare lucru pentru el şi încerca să se gândească la ei cât mai puţin cu putinţă. În anii dinainte s-o cunoască pe Sophie, se ocupase cu tot soiul de lucruri – lucrase în marina comercială, apoi într-un depozit, dăduse meditaţii, fusese negru, scrisese în numele unui scriitor, fusese ospătar, zugrăvise apartamente, transportase mobilă pentru o firmă de mutări – dar fiecare slujbă fusese temporară, iar după ce câştiga destul de mult ca să se poată întreţine câteva luni bune, o lua din loc. Când s-a mutat împreună cu Sophie, Fanshawe nu muncea deloc. Ea avea o slujbă de profesoară de muzică la o şcoală particulară, iar salariul ei ajungea pentru amândoi. Desigur, trebuia să aibă grijă, dar nu le-a lipsit niciodată mâncarea de pe masă şi niciunul dintre ei n-avea de ce să se plângă.

N-am întrerupt-o. Mie mi se părea destul de evident că această înşiruire nu era decât începutul, o serie de detalii de care trebuia să scape înainte să treacă la adevărata problemă. Orice făcuse Fanshawe cu viaţa lui, nu avea prea mult de-a face cu acea listă de slujbe ocazionale. Mi-am dat seama de asta imediat, înainte ca ea să-mi spună. Nu vorbeam despre un oarecare, la urma urmei. Vorbeam despre Fanshawe, iar trecutul nu era chiar atât de îndepărtat încât să nu-mi mai aduc aminte cine fusese el. Sophie mi-a zâmbit când a observat că i-o iau înainte, că

ştiam ce urma. Cred că se aştepta cumva ca eu să ştiu, iar reacţia mea venea doar ca o confirmare a acelei aşteptări, ştergând orice îndoieli pe care le-ar fi putut avea atunci când mă rugase să vin. Mi-am dat seama fără să-mi spună nimeni, iar asta îmi dădea dreptul de a mă afla acolo, de a asculta ce avea ea de spus.

— A continuat să scrie, am spus. A devenit scriitor, nu-i aşa?

Sophie a încuviinţat din cap. Tocmai asta era. Sau cel puţin, parţial. Ceea ce mă intriga era de ce nu auzisem niciodată de el. Dacă Fanshawe fusese scriitor, atunci ar fi trebuit să dau de numele lui pe undeva. Era treaba mea să fiu la curent cu lucrurile astea şi mi se părea cu neputinţă ca tocmai numele lui Fanshawe să-mi fi scăpat. M-am întrebat dacă nu cumva nu reuşise să găsească un editor pentru opera lui. Era singura întrebare care părea logică.

— Nu, mi-a răspuns Sophie, era ceva mai complicat. Nu a încercat niciodată să publice.

La început, pe când era foarte tânăr, timiditatea îl împiedicase să trimită ceva la edituri, gândindu-se că ceea ce scria nu era destul de bun. Dar chiar şi mai târziu, când a căpătat mai multă încredere în sine, şi-a dat seama că prefera să rămână ascuns. I-a spus soţiei sale că efortul de a căuta un editor l-ar distrage de la munca lui, iar el, în fond, prefera să-şi ocupe timpul scriind. Pe Sophie o deranja nepăsarea lui, dar de fiecare dată când insista, el îi răspundea ridicând din umeri: *nu e nicio grabă, mai devreme sau mai târziu o voi face.*

O dată sau de două ori, ea chiar s-a gândit să se ocupe personal de această problemă şi să ducă pe furiş un manuscris unui editor, dar n-a făcut-o niciodată. Căsnicia lor avea nişte reguli care nu puteau fi încălcate şi, oricât de nepotrivită ar fi fost atitudinea soţului ei, lui Sophie nu-i rămânea altceva de făcut decât să fie de acord cu el.

Scrisese destul de mult, iar pe ea o scotea din sărite faptul că toată munca lui zăcea închisă în dulap, dar Fanshawe merita loialitatea ei, aşa că cel mai bun lucru pe care îl putea face Sophie era să nu mai comenteze nimic.

Într-o zi, la vreo trei sau patru luni înainte de dispariție, Fanshawe a făcut un gest de compromis. I-a dat cuvântul lui că va face ceva în privința scrierilor sale în mai puțin de un an, iar pentru a-i demonstra că vorbea serios, i-a spus că, dacă din vreun motiv el nu se ținea de cuvânt, Sophie trebuia să ia manuscrisele şi să mi le pună mie în brațe. Eu eram protectorul operei lui şi tot eu hotăram ce era de făcut cu ea. Dacă eu credeam că scrierile lui meritau să fie publicate, atunci el se supunea părerii mele. Pe lângă asta, îi mai spusese el, dacă i se întâmpla ceva în acest timp, ea trebuia să-mi înmâneze de îndată manuscrisele şi să-mi dea voie să fac toate pregătirile pentru publicare, fiind de la sine înțeles că voi primi douăzeci şi cinci la sută din suma de bani obținută. Totuşi, dacă eu credeam că scrierile sale nu meritau să fie publicate, atunci trebuia să-i înapoiez manuscrisele lui Sophie, care urma să le ardă, de la prima până la ultima pagină.

Aceste dispoziții au uimit-o, mi-a spus Sophie, şi aproape că a râs de Fanshawe din cauza atitudinii lui serioase. Întreaga scenă era atât de distonantă cu felul lui de-a fi, încât ea se întrebase dacă nu avea ceva de-a face cu faptul că tocmai rămăsese însărcinată. Poate că ideea de paternitate îi dăduse lui Fanshawe un nou simț al responsabilității, poate că era atât de hotărât să-şi demonstreze bunele intenții încât sărise calul. Oricare ar fi fost motivul, ea s-a bucurat să vadă că se răzgândise. Pe măsură ce înainta sarcina ei, a început să viseze în secret la succesul lui Fanshawe, sperând că astfel va putea renunța la slujbă ca să-şi dedice atenția copilului fără niciun fel de constrângeri financiare. Totul a ieşit însă prost, desigur, iar

opera lui Fanshawe a fost curând uitată, pierdută în tumultul care a urmat după dispariţia sa. Mai târziu, când praful a început să se aşeze, Sophie a rezistat tentaţiei de a-i duce la îndeplinire dispoziţiile, din teama că asta îi va aduce ghinion şi va pierde astfel orice şansă de a-l mai vedea vreodată. Dar în cele din urmă a cedat, înţelegând că trebuia să respecte dorinţa lui Fanshawe. De aceea îmi scrisese. De aceea mă aflam acum alături de ea.

În ceea ce mă priveşte, nu ştiam cum să reacţionez. Propunerea mă luase pe nepregătite şi preţ de un minut sau două am rămas pur şi simplu pe loc, luptându-mă cu lucrul enorm care îmi fusese pus în cârcă. Din câte îmi puteam da seama, nu exista niciun motiv pe lume pentru ca Fanshawe să mă fi ales tocmai pe mine pentru treaba asta. Nu-l văzusem de peste zece ani şi eram destul de surprins să aflu că îşi mai aducea aminte de mine. Cum de se putuse aştepta ca eu să-mi asum o asemenea responsabilitate, să judec pe cineva şi să hotărăsc dacă viaţa lui meritase să fie trăită? Sophie a încercat să-mi explice. Fanshawe nu păstrase legătura cu mine, mi-a spus ea, dar îi vorbea adesea despre mine, iar de fiecare dată când îmi pomenea numele, mă descria drept cel mai bun prieten din lume, singurul prieten adevărat pe care îl avusese vreodată. Pe deasupra, reuşise cumva să fie la curent cu munca mea, cumpărând întotdeauna revistele în care îmi apăreau articolele, iar uneori chiar i le citea şi ei cu voce tare. Admira ce făceam, mi-a zis Sophie; era mândru de mine şi credea că eram menit să realizez ceva măreţ.

Toate acele laude m-au făcut să mă simt stânjenit. Vocea Sophiei era atât de intensă încât am avut impresia că Fanshawe îmi vorbea prin intermediul ei, spunându-mi acele lucruri cu gura lui. Recunosc că m-am simţit flatat şi desigur că era un sentiment normal în acea situaţie. Eu treceam printr-o perioadă mai dificilă în acel moment, iar

adevărul era că nu împărtăşeam deloc acea părere excelentă despre mine. Scrisesem nenumărate articole, într-adevăr, dar nu credeam că asta constituia un motiv de laudă şi nici nu eram nemaipomenit de mândru de ele. Din punctul meu de vedere, acele articole nu erau decât o muncă mediocră, făcută doar pentru bani. Îmi făcusem multe speranţe când mă apucasem de scris, mă gândeam că puteam să ajung un mare scriitor, că eram în stare să scriu ceva care să-i înduioşeze pe oameni şi să schimbe ceva în vieţile lor. Dar timpul a trecut şi, puţin câte puţin, mi-am dat seama că asta nu avea să se întâmple. Nu aveam o asemenea carte înăuntrul meu, iar la un moment dat mi-am zis că trebuia să renunţ la visurile pe care mi le făcusem, în orice caz, era mult mai simplu să continui să scriu articole. Muncind din greu, trecând mereu de la un text la altul, puteam să-mi câştig traiul, mai mult sau mai puţin, şi chiar dacă nu era mare lucru, măcar aveam plăcerea de a-mi vedea numele tipărit aproape tot timpul. Am înţeles că lucrurile puteau fi mult mai deprimante. Încă nu împlinisem treizeci de ani şi aveam deja o reputaţie. Începusem cu recenzii de poezii şi romane, iar acum puteam să scriu despre aproape orice şi să fac o treabă onorabilă. Film, teatru, arte plastice, concerte, cărţi, chiar şi meciuri de baseball, era de-ajuns să mi se spună şi eu scriam. Lumea mă considera un tânăr strălucit, un nou critic în ascensiune, dar pe dinăuntru eu mă simţeam bătrân, deja epuizat. Ceea ce făcusem până atunci nu era decât o părticică din nimic. Era doar praf şi cea mai uşoară adiere putea să-l spulbere.

Din acest motiv, elogiile lui Fanshawe mi-au stârnit nişte sentimente tulburi. Pe de o parte, ştiam că se înşela. Pe de altă parte însă (şi tocmai aici se tulbura totul) voiam să cred că avea dreptate. M-am gândit: să fie oare cu putinţă ca eu să fi fost prea dur cu mine însumi? Iar o dată ce am început să mă gândesc la asta, am fost pierdut. Dar cine nu

ar profita oare de şansa de a se răscumpăra? Ce om ar fi îndeajuns de puternic încât să respingă posibilitatea speranței? M-a străfulgerat gândul că într-o bună zi aş putea să renasc în propriii mei ochi şi am simțit un val brusc de prietenie pentru Fanshawe, peste timp, peste toată tăcerea anilor care ne ținuseră despărțiți.

Aşa s-a întâmplat. Am cedat în fața laudelor unui bărbat care nu se afla de față, iar în acel moment de slăbiciune am spus da. Desigur că îi voi citi scrierile cu cea mai mare plăcere, am zis, şi voi face tot ce-mi stă în putere ca să vă ajut. Sophie mi-a zâmbit la auzul acestor cuvinte – n-am ştiut niciodată dacă a fost un surâs de fericire sau de dezamăgire – şi apoi s-a ridicat de pe canapea şi a trecut în camera de alături, cu copilul în brațe. S-a oprit în fața unui dulap înalt de stejar, a descuiat uşa şi a lăsat-o să se deschidă singură din balamale. Poftim, mi-a spus. Rafturile erau înțesate de cutii şi de hârtii legate, de dosare şi de caiete – mai multe decât aş fi crezut cu putință. Îmi aduc aminte că am râs stingherit şi am făcut o glumiță. Apoi, trecând la treabă, am discutat care era modul cel mai potrivit să iau manuscrisele de la ea, iar în cele din urmă ne-am hotărât să le punem în două valize mari. Ne-a luat aproape o oră, dar până la urmă am reuşit să îndesăm totul înăuntru. Fireşte, voi avea nevoie de ceva vreme pentru a termina de analizat materialul. Sophie mi-a răspuns să nu-mi fac griji, iar apoi şi-a cerut scuze că îmi punea pe cap o asemenea corvoadă. I-am spus că o înțelegeam, că ea n-ar fi avut cum să refuze să ducă la capăt ceea ce o rugase Fanshawe. Scena a fost foarte dramatică, însă în acelaşi timp ciudată, aproape comică. Frumoasa Sophie a lăsat cu grijă bebeluşul pe jos, m-a îmbrățişat în semn de mulțumire şi m-a sărutat pe obraz. Pentru o clipă am crezut că era pe punctul de a izbucni în lacrimi, dar n-a urmat niciun plânset. După aceea am coborât cele două valize încetişor pe

scări şi apoi am ieşit pe stradă. La un loc, cântăreau cât un om.

Adevărul este însă mult mai puțin simplu decât mi-ar plăcea mie. Că l-am iubit pe Fanshawe, că a fost prietenul meu cel mai apropiat, că îl cunoşteam mai bine decât oricine altcineva – acestea sunt adevăruri şi nimic din ce spun nu le-ar putea deprecia. Dar acesta este doar începutul, iar în efortul meu de a-mi aminti lucrurile aşa cum au fost ele, îmi dau seama acum că am avut anumite rezerve şi față de Fanshawe, că o parte din mine i-a opus rezistență. Nu cred că m-am simțit niciodată pe de-a-ntregul în largul meu în preajma lui, mai ales atunci când ne-am făcut mai mari. Dacă invidie e un cuvânt prea dur pentru ceea ce încerc să spun, atunci i-aş zice suspiciune, o senzație ascunsă cum că Fanshawe era, într-un fel, mai bun decât mine. Eu nu conştientizam toate astea pe atunci şi niciodată n-a existat vreo dovadă concret. Dar am trăit mai departe cu sentimentul că zăcea mai multă bunătate înnăscută în el decât în alții, că un foc de nestins îl ținea în viață, că era el însuşi mult mai mult decât aş fi putut nădăjdui să fiu eu vreodată.

Influența lui a fost destul de pronunțată încă de la bun început. Se extindea chiar şi asupra celor mai mici lucruri. Dacă Fanshawe îşi purta catarama de la curea într-o parte, o trăgeam şi eu pe a mea în aceeaşi poziție. Dacă Fanshawe venea pe terenul de joacă în tenişi negri, ceream şi eu tenişi negri data următoare când mama mă ducea la magazinul de încălțăminte. Dacă Fanshawe mergea la şcoală cu un exemplar din *Robinson Crusoe,* în aceeaşi seară mă apucam să citesc şi eu *Robinson Crusoe* de acasă. Nu eram eu singurul care se comporta aşa, dar probabil că eu eram cel mai devotat, cel care se lăsa pradă cel mai uşor puterii pe care o exercita asupra noastră. Fanshawe însuşi nu era conştient de acea putere şi fără îndoială că tocmai din acest

motiv continua să o aibă. Era indiferent la atenția de care se bucura, își vedea liniștit de treburile lui, fără să-și folosească vreodată influența pentru a-i manipula pe ceilalți. Nu făcea șotiile pe care le făceam noi, nu intra în necaz, nu avea probleme cu profesorii. Dar nimeni nu-i purta pică. Fanshawe era oarecum aparte de noi toți și totuși el era cel care ne ținea uniți, la el apelam ca să arbitreze disputele dintre noi, pentru că puteam conta pe faptul că va fi drept și ne va rezolva micile certuri. Avea ceva atât de atrăgător încât îți doreai tot timpul să stai lângă el, de parcă ai fi putut să trăiești în sfera lui și să primești atingerea personalității lui. El se arăta mereu dispus să te ajute, dar în același timp rămânea inaccesibil, îți lăsa senzația că exista un nucleu secret înăuntrul lui în care nu ai fi putut pătrunde niciodată, un centru misterios și ascuns. Imitându-l, deveneam cumva parte din acel mister, dar totodată înțelegeam că nicicând nu vom putea să-l cunoaștem cu adevărat.

Acum vorbesc despre începuturile copilăriei noastre, de când aveam cinci, șase, șapte ani. O bună parte e deja îngropată și știu că până și amintirile pot fi false. Cu toate acestea, nu cred că mă înșel atunci când spun că am păstrat în mine aura acelor vremuri, iar în măsura în care mai pot simți acum ce am simțit atunci, mă îndoiesc că aceste sentimente pot minți. Deși nu știu ce s-a ales până la urmă de Fanshawe, am impresia că totul a început atunci. S-a format foarte devreme, era deja o prezență clar definită când am intrat la facultate. Fanshawe era vizibil, în vreme ce noi ceilalți eram creaturi fără formă, în mijlocul unui tumult neîncetat, târându-ne pe bâjbâite între un moment și altul. Nu vreau să spun că s-a maturizat prea repede – n-a părut niciodată mai mare decât era de fapt – ci doar că era el însuși înainte să se maturizeze. Dintr-un motiv anume, nu a trecut prin aceleași transformări ca noi. Dramele sale

erau de o cu totul altă factură – mai ascunse în interior, fără îndoială mai brutale – dar fără niciuna dintre schimbările bruşte care păreau să puncteze viaţa celorlalţi.

Un incident aparte a lăsat o urmă mai puternică în amintirea mea. E legat de o petrecere aniversară la care Fanshawe şi cu mine am fost invitaţi când eram în clasa întâi sau a doua, ceea ce înseamnă că s-a petrecut pe la începutul perioadei despre care pot vorbi cu o anumită precizie. Era o după-amiază de sâmbătă, în timpul primăverii, şi ne-am dus la petrecere împreună cu un alt băiat, un prieten de-al nostru pe care îl chema Dennis Walden. Dennis avea o viaţă şi mai grea decât a noastră: o mamă alcoolică, un tată care se spetea muncind, o droaie de fraţi şi surori. Eu fusesem la el acasă de vreo două-trei ori – un loc dărăpănat şi întunecat – şi îmi aduc aminte că mi se făcea frică de mama lui, mi se părea o vrăjitoare din poveşti. Îşi petrecea ziua închisă între cei patru pereţi ai camerei sale, întotdeauna în capot, cu chipul palid plin de riduri, scoţând capul din când în când ca să ţipe la copii. În ziua petrecerii, Fanshawe şi cu mine fuseserăm echipaţi corespunzător cu cadouri pentru sărbătorit, frumos împachetate în hârtie colorată şi legate cu panglici. Dennis însă nu avea nimic şi se simţea prost din cauza asta. Îmi amintesc că am încercat să-l consolez cu vreo frază goală: că nu conta, că de fapt nu-i păsa nimănui, că nimeni nu avea să-şi dea seama în toată învălmăşeala de la petrecere. Dar lui Dennis chiar îi păsa, iar Fanshawe a înţeles asta de îndată. Fără nicio explicaţie, s-a întors către Dennis şi i-a dat cadoul lui. Poftim, a spus, ia-l pe ăsta, eu o să spun că l-am uitat acasă pe al meu. Prima mea reacţie a fost să mă gândesc că pe Dennis îl va deranja gestul, că se va simţi insultat de mila lui Fanshawe, dar mă înşelam. Băiatul a ezitat un moment, încercând să asimileze acea bruscă schimbare a sorţii, dar apoi a încuviinţat din cap, ca şi când

ar fi recunoscut înțelepciunea gestului lui Fanshawe. Nu era vorba despre un act de binefacere cât despre unul de dreptate, iar din acest motiv Dennis a putut accepta fără să fie umilit. Un lucru fusese transformat în altul. Era ceva magic, o combinație de spontaneitate şi de convingere absolută, şi mă îndoiesc că altcineva decât Fanshawe ar fi reuşit aşa ceva.

După petrecere, m-am întors cu Fanshawe acasă la el. Mama lui se afla în bucătărie şi ne-a întrebat cum a fost la ziua colegului nostru şi dacă sărbătoritului îi plăcuse cadoul cumpărat de ea. Înainte ca Fanshawe să apuce să deschidă gura, am şi înşirat povestea despre ceea ce făcuse fiul ei. Gestul lui Fanshawe îmi deschisese o lume cu totul nouă: faptul că cineva putea să pătrundă sentimentele altora, asumându-şi-le atât de mult încât ale sale să nu mai aibă nicio importanță. Era primul act cu adevărat moral la care asistasem vreodată şi mi se părea că nici nu merita să vorbim despre altceva. Cu toate acestea, mama lui Fanshawe nu s-a arătat la fel de încântată. Da, a zis ea, foarte frumos din partea lui, un gest cât se poate de amabil şi de generos, şi totuşi o greşeală. Cadoul o costase nişte bani şi, dându-i-l altuia, Fanshawe îi furase acei bani, într-un anume sens. Pe deasupra, Fanshawe se purtase nepoliticos, prezentându-se la o zi de naştere fără un cadou, ceea ce o punea pe ea într-o lumină proastă, din moment ce ea era responsabilă de faptele fiului său. Fanshawe a ascultat-o cu atenție şi n-a comentat nimic. Când ea a terminat ce avea de zis, el tot nu spunea nimic, aşa că mama lui l-a întrebat dacă înțelesese. I-a răspuns că da, înțelesese. Probabil că subiectul ar fi fost închis în acel moment, dar, după o scurtă pauză, Fanshawe a adăugat că el tot credea că a procedat corect. Nu conta ce părere avea mama lui: ar fi făcut oricând acelaşi lucru. După această afirmație, a urmat o întreagă scenă. Doamna Fanshawe s-a

supărat din cauza impertinenței lui, dar Fanshawe s-a ținut tare pe poziții, refuzând să cedeze în fața mustrărilor ei. În cele din urmă, a fost trimis în camera lui, iar eu am fost expediat acasă. Eram absolut indignat de nedreptatea mamei sale, dar când am încercat să-i iau apărarea lui Fanshawe, acesta mi-a făcut semn să plec. În loc să-şi continue protestul, şi-a acceptat pedeapsa în tăcere şi s-a retras în camera lui.

Întreg episodul a fost Fanshawe în stare pură: actul spontan de generozitate, credința nestrămutată în ceea ce făcuse şi supunerea tăcută, aproape pasivă, în fața consecințelor. Oricât de ieşit din comun ar fi fost comportamentul lui, întotdeauna rămâneai cu senzația că el se detaşa de sine. Mai mult decât orice altceva, aceasta era trăsătura care mă speria uneori şi care mă făcea să mă îndepărtez de el. Mă simțeam foarte apropiat de Fanshawe, îl admiram atât de intens, îmi doream cu disperare să mă ridic la nivelul lui, iar apoi, dintr-odată, venea un moment în care îmi dădeam seama că Fanshawe mi-era străin, că modul lui de a trăi închis în sine nu va corespunde niciodată modului în care voiam să trăiesc eu. Eu voiam prea multe lucruri, aveam prea multe dorințe, trăiam prea dominat de sfera imediatului ca să pot atinge vreodată o asemenea indiferență. Pentru mine conta să am succes, să impresionez lumea cu semnele goale ale ambiției mele: note bune, scrisori de recomandare pentru facultate, premii pentru orice competiție s-ar fi întâmplat să aibă loc în săptămâna aceea. Fanshawe rămânea indiferent în fața acestor lucruri, retras în linişte în colțul lui, fără să le acorde vreo importanță. Dacă obținea rezultate bune, asta se întâmpla mereu în ciuda voinței lui, fără să se zbată deloc, fără niciun efort, fără să rişte nimic în ceea ce făcea. Această postură putea părea destul de enervantă, iar mie mi-a luat mult timp să înțeleg că ceea ce era bine pentru

Fanshawe nu era neapărat bine şi pentru mine.

Pe de altă parte, nu vreau să exagerez. Deşi Fanshawe şi cu mine am avut, în cele din urmă, anumite divergenţe, din copilăria noastră îmi aduc aminte mai degrabă de intensitatea relaţiei noastre. Eram vecini, iar grădinile neîngrădite din spatele caselor noastre se uneau formând o fâşie de pajişte, prundiş şi pământ, de parcă am fi aparţinut aceleiaşi case. Mamele noastre erau prietene apropiate, taţii noştri jucau tenis împreună, iar niciunul dintre noi nu avea fraţi: nişte condiţii aşadar ideale, fără să existe ceva care să se pună la mijloc între noi. Ne-am născut la o distanţă de mai puţin de o săptămână, iar când eram mici de tot stăteam împreună tot timpul în grădină, explorând iarba în patru labe, smulgând florile, ridicându-ne în picioare şi făcând primul pas în aceeaşi zi. (Există şi fotografii care să ateste asta.) Mai târziu am învăţat împreună să jucăm baseball şi fotbal în grădina din spatele casei. Ne-am construit forturile, ne-am jucat jocurile, ne-am inventat lumile în acea grădină, iar după aceea au urmat plimbările prin oraş, lungile după-amiezi pe bicicletă, conversaţiile interminabile. Cred că mi-ar fi imposibil să mai cunosc pe cineva aşa cum îl cunoşteam pe Fanshawe pe atunci. Mama îşi aminteşte că eram atât de uniţi încât într-o zi, pe când aveam şase ani, am întrebat-o dacă şi bărbaţii se pot căsători. Voiam să trăim împreună după ce ne făceam mari, şi cum s-ar fi putut aşa ceva dacă nu printr-o căsătorie? Fanshawe urma să devină astronom, iar eu – veterinar. Ne gândeam la o casă mare la ţară, un loc în care cerul nopţii să fie destul de întunecat încât să se poată vedea toate stelele şi unde să nu duc lipsă de animale de care să am grijă.

Privind în urmă, mi se pare firesc ca Fanshawe să fi devenit scriitor. Seriozitatea interiorizării lui părea să impună această evoluţie. Deja de prin şcoala primară scria

povestioare, iar de pe la zece sau unsprezece ani mă îndoiesc că a existat vreun moment în care să nu se gândească la sine ca la un scriitor. La început, fireşte, nu părea să însemne mare lucru. Poe şi Stevenson erau modelele lui, iar ceea ce-i ieşea din condei erau obişnuitele fleacuri copilăreşti. „Într-o noapte, în anul Domnului nostru una mie şapte sute cincizeci şi unu, mergeam pe jos prin viscol către casa strămoşilor mei când am dat peste o figură spectrală în zăpadă". Lucruri de acest gen, pline de fraze ample şi de extravagante întoarceri de situație. Îmi aduc aminte că, printr-a şasea, Fanshawe a scris o nuvelă polițistă, de vreo cincizeci de pagini, pe care profesorul l-a lăsat s-o citească cu glas tare, în reprize de câte zece minute, la sfârşitul orelor. Toți eram mândri de Fanshawe şi uimiți de modul lui teatral de a citi, conturând rolurile fiecărui personaj. Subiectul îmi scapă acum, dar îmi amintesc că era nespus de complex, cu un final centrat pe o idee de genul confundării identităților a doi gemeni.

Cu toate acestea, Fanshawe nu era un copil foarte pasionat de cărți. Era mult prea bun la sport ca să aibă timp de lectură, o figură mult prea centrală pentru noi ca să se retragă. În timpul acelor ani de început, îți lăsa impresia că nu exista nici măcar un singur lucru pe care să-l facă bine, nici măcar un singur lucru pe care să nu-l facă mai bine decât toți ceilalți. Era cel mai bun jucător de baseball, cel mai bun elev, cel mai frumos dintre toți băieții. Oricare dintre aceste calități ar fi fost suficientă ca să-i dea o poziție specială, dar luate împreună îl făceau eroic, un copil atins de zei. Însă, în ciuda faptului că era extraordinar, Fanshawe a continuat să fie unul dintre noi. Nu era un geniu şi niciun copil minune, nu avea niciun dar miraculos care să-l despartă de copiii de vârsta lui. Era un băiat perfect normal, numai că, iar asta se poate, avea mai multă armonie în sine, era un copil mult mai normal decât oricare dintre noi

ceilalți.

În fond, acel Fanshawe pe care l-am cunoscut eu nu era curajos. Cu toate acestea, uneori mă surprindea prin dorința lui de a implica în situații periculoase. În spatele întregii sale seninătăți aparente se afla o mare întunecime: o nevoie de a se pune la încercare pe sine, de a depăşi limitele lucrurilor. De mic copil îi plăcea să se joace pe schelele de pe şantiere, să urce scările verticale ținându-se de mâini, legănându-se pe scânduri deasupra unei prăpăstii de maşinării, saci de nisip şi noroi. Eu rămâneam liniştit în urmă în timp ce Fanshawe făcea aceste acrobații, implorându-l în tăcere să se oprească, dar fără să-i spun nimic, de fapt, dorindu-mi să plec, dar temându-mă s-o fac pentru că ar fi putut cădea. Pe măsură ce se scurgea timpul, aceste impulsuri au început să se contureze tot mai mult. Fanshawe îmi vorbea despre cât de important era să „guşti viața". Să-ți îngreunezi de unul singur situația, spunea el, să explorezi necunoscutul, asta era ceea ce voia, din ce în ce mai mult cu trecerea anilor. O dată, pe când aveam vreo cincisprezece ani, m-a convins să petrec cu el un sfârşit de săptămână la New York, hoinărind pe străzi, dormind pe vreo bancă din Penn Station, să vorbim cu vagabonzii, să vedem cât timp puteam rezista fără să mâncăm. Îmi aduc aminte că ne-am îmbătat duminica la şapte dimineața în Central Park şi am vomitat în iarbă. Pentru Fanshawe, acela era un lucru esențial – încă un pas către a-ți dovedi cât valorai – dar pentru mine era doar ceva sordid, o scufundare mizerabilă în ceva ce eu nu eram. Cu toate acestea, am continuat să-l urmez, martor perplex, participând la căutare dar fără a fi chiar părtaş la ea pe deplin, un Sancho adolescent călare pe măgarul meu, privindu-mi prietenul cum se lupta cu sine însuşi.

La o lună sau două după weekend-ul nostru de vagabonzi, Fanshawe m-a dus la un bordel din New York

(un amic de-al lui aranjase deja vizita), iar acolo ne-am pierdut amândoi virginitatea. Îmi amintesc şi acum micuţul apartament din Upper West Side, în apropierea râului, cu o chicinetă şi un dormitor întunecos despărţite printr-o perdea din material subţire. Am văzut acolo două negrese, una grasă şi bătrână şi cealaltă tânără şi frumoasă. Din moment ce niciunul dintre noi nu voia să se aleagă cu cea mai în vârstă, a trebuit să ne hotărâm cine intra primul. Dacă nu mă înşală memoria, am ieşit pe hol şi am dat cu banul. A câştigat Fanshawe, bineînţeles, iar două minute mai târziu mă aflam aşezat în chicinetă cu madama grasă. Ea mi-a spus „dulceaţă" şi mi-a atras atenţia de câteva ori că era disponibilă, în caz că mă răzgândeam. Eu eram prea nervos ca să fac altceva decât să dau din cap categoric, iar după aceea am rămas aşezat acolo, ascultând respiraţia intensă şi rapidă a lui Fanshawe de partea cealaltă a perdelei. Nu puteam să mă gândesc decât la un singur lucru: că mădularul meu avea să intre în curând în acelaşi loc unde se afla acum cel al lui Fanshawe. După aceea mi-a venit şi mie rândul, dar nici astăzi nu ştiu cum o chema pe fata aceea. Era prima femeie dezbrăcată pe care o vedeam în carne şi oase şi s-a arătat atât de dezinvoltă şi de naturală în privinţa goliciunii ei, încât ar fi putut să-mi meargă bine dacă nu mi-ar fi distras atenţia pantofii lui Fanshawe, pe care îi vedeam prin spaţiul dintre perdea şi podea, strălucind în lumina bucătăriei, ca şi cum ar fi fost despărţiţi de trup. Fata a fost drăguţă şi a făcut tot ce putea ca să mă ajute, dar a fost o luptă lungă şi nici măcar la sfârşit n-am simţit plăcere adevărată. După aceea, când Fanshawe şi cu mine am ieşit în stradă în lumina asfinţitului, eu nu aveam prea multe de zis. Fanshawe, totuşi, părea destul de mulţumit, ca şi cum acea experienţă i-ar fi conformat cumva teoria în privinţa degustării vieţii. Mi-am dat seama atunci că Fanshawe era mult mai

devorator decât aş fi putut fi eu vreodată.

Duceam o viaţă foarte liniştită în cartierul nostru din suburbie. New York se afla la numai treizeci de kilometri, dar ar fi putut la fel de bine să fie China, ţinând cont de cât de puţin avea de-a face cu mica noastră lume de grădini şi case din lemn. Când am împlinit treisprezece sau paisprezece ani, Fanshawe s-a transformat într-un soi de exilat interior, îndeplinind toate îndatoririle unui comportament obişnuit, dar izolându-se de mediul înconjurător, dispreţuind viaţa pe care se vedea obligat s-o trăiască. Nu se arăta nici dificil şi nici rebel în mod făţiş, ci pur şi simplu s-a închis în sine. După ce atrăsese atâta atenţie pe când era copil, mereu în centrul precis al lucrurilor, Fanshawe a dispărut aproape cu totul când am intrat la liceu, ţinându-se departe de lumina reflectoarelor şi căutând o marginalitate obstinată. Eu ştiam că pe atunci scria la modul serios (deşi pe la şaisprezece ani a încetat să mai arate cuiva scrierile sale), dar interpretez asta mai degrabă ca pe un simptom decât ca pe o cauză. În al doilea an de liceu, spre exemplu, Fanshawe a fost singurul băiat din clasa noastră care a intrat în echipa de baseball. A jucat nemaipomenit de bine vreo câteva săptămâni, după aceea, aparent fără niciun motiv, a părăsit echipa. Îmi aduc aminte că mi-a povestit incidentul a doua zi după ce s-a petrecut: intrase în biroul antrenorului după şedinţa de antrenament ca să-i predea echipamentul de joc. Omul tocmai îşi făcuse duş, iar când Fanshawe a intrat în cameră l-a găsit în picioare, lângă birou, gol-puşcă, cu un trabuc în gură şi cu o şapcă de baseball pe cap. Fanshawe savura descrierea, oprindu-se asupra elementelor absurde ale scenei, înfrumuseţând-o cu detalii despre trupul plinuţ al antrenorului, despre lumina din cameră, despre balta de apă de pe podeaua de ciment cenuşiu; dar asta a fost tot, o descriere, o înlănţuire de cuvinte separate de orice lucru

care l-ar fi putut afecta pe Fanshawe însuşi. M-a dezamăgit faptul că părăsise echipa, dar Fanshawe nu mi-a explicat niciodată de ce o făcuse cu adevărat, mi-a spus doar că baseball-ul i se părea plictisitor. Aşa cum se întâmplă cu multe persoane talentate, a sosit momentul în care Fanshawe nu s-a mai mulţumit să facă ceea ce i se părea mai uşor de făcut. După ce reuşise să facă, la o vârstă destul de fragedă, tot ceea ce i se ceruse, era probabil firesc să înceapă să caute provocări în altă parte. Ţinând cont de limitările vieţii lui de elev de liceu dintr-un orăşel, faptul că a găsit în interiorul lui un asemenea loc nu e un lucru surprinzător şi nici neobişnuit. Dar eu cred că nu a fost numai asta. În acea perioadă, în familia lui Fanshawe s-au petrecut lucruri care nu puteau rămâne lipsite de consecinţe şi ar fi o greşeală să nu le menţionez. Dacă ele însele au determinat schimbarea în mod esenţial sau nu, asta e o altă poveste, dar tind să cred că totul are importanţă. În ultimă instanţă, orice viaţă nu e decât o sumă de fapte contingente, o cronică de intersectări întâmplătoare, de noroc şi de evenimente neaşteptate care nu dezvăluie nimic altceva decât absoluta lor lipsă de scop.

Când Fanshawe avea şaisprezece ani, s-a descoperit că tatăl său suferea de cancer. Timp de un an şi jumătate şi-a privit tatăl stingându-se din viaţă, iar în tot acest timp familia s-a destrămat puţin câte puţin. Poate că cea mai afectată a fost mama lui Fanshawe. Păstrând cu stoicism aparenţele, ocupându-se de consultaţiile medicale şi de treburile financiare, dar încercând să aibă grijă şi de gospodărie, femeia oscila între un mare optimism în privinţa şanselor de vindecare şi un fel de disperare paralizantă. Fanshawe spunea că n-a putut accepta niciodată acel fapt inevitabil pe care îl avea în faţa ochilor. Ştia ceea ce urma să se întâmple, dar nu avea tăria necesară să admită că ştia şi, pe măsură ce trecea timpul, a început să trăiască de parcă

şi-ar fi ţinut respiraţia. Comportamentul ei a devenit din ce în ce mai excentric: nopţi întregi curăţând casa ca o maniacă, teama de a rămâne singură (combinată cu absenţe bruşte şi inexplicabile) şi o gamă întreagă de dureri închipuite – alergii, tensiune ridicată, ameţeli. Către sfârşit, a început să se arate interesată de tot soiul de teorii excentrice – astrologie, fenomene psihice, noţiuni vagi de spiritism – până când a devenit imposibil să mai vorbeşti cu ea fără să ajungi epuizat şi redus la tăcere în timp ce ea îţi susţinea o conferinţă despre cât de putred este corpul omenesc.

Relaţia dintre Fanshawe şi mama lui a devenit din ce în ce mai tensionată. Ea se agăţa de el în căutarea unui sprijin, purtându-se de parcă durerea familiei era, de fapt, numai a ei. Fanshawe trebuia să fie cel mai tare din acea casă; nu numai că trebuia să aibă grijă de el de unul singur, dar trebuia să-şi asume răspunderea şi pentru sora lui, care nu avea decât doisprezece ani pe atunci. Dar asta a adus un nou val de probleme, căci Ellen era o fată instabilă, iar în acel vid parental care se produsese în urma bolii tatălui său, a început să apeleze la Fanshawe pentru orice lucru. El s-a transformat în tatăl şi în mama ei, în bastionul ei de înţelepciune şi de alinare. Fanshawe înţelegea cât de nesănătoasă era această dependenţă a surorii lui de el, dar nu putea face mare lucru fără să o rănească în chip ireparabil. Îmi aduc aminte că mama vorbea despre „biata Jane" (doamna Fanshawe) şi despre cât de îngrozitoare era situaţia pentru „copil". Dar eu ştiam că, într-un anumit sens, Fanshawe era cel care suferea mai mult. Doar că nu a avut niciodată ocazia să o arate.

În ceea ce-l priveşte pe tatăl lui Fanshawe, nu pot spune mare lucru cu siguranţă. Era un om greu de descifrat, un bărbat tăcut, de o amabilitate absentă, pe care n-am ajuns să-l cunosc bine niciodată. În vreme ce tatăl

meu petrecea mult timp pe acasă, mai ales la sfârşit de săptămână, pe tatăl lui Fanshawe îl vedeam de foarte puţine ori. Era un avocat cu renume şi, într-o altă epocă, avusese chiar anumite ambiţii politice, dar totul se sfârşise cu o serie de dezamăgiri. De obicei muncea până târziu, ieşind din casă pe la opt sau nouă dimineaţa şi mergând la lucru uneori chiar şi sâmbăta şi duminica. Mă îndoiesc că şi-a înţeles vreodată fiul, întrucât nu mi se părea o persoană care să nutrească mari sentimente pentru copiii lui, de parcă ar fi uitat complet că fusese şi el copil, odinioară. Domnul Fanshawe era atât de categoric adult, atât de cufundat în chestiuni serioase, mature, încât îmi închipui că trebuia să-i fie foarte greu să nu ne considere creaturi de pe altă lume.

Când a murit, nu împlinise nici măcar cincizeci de ani. În ultimele sale şase luni de viaţă, după ce medicii au pierdut orice speranţă de a-l mai salva, a stat întins în camera de oaspeţi din casa lor, uitându-se pe fereastră la grădină, citind câte o carte, luând calmante sau dormind. Fanshawe stătea cu el aproape tot timpul şi, deşi aceasta nu este decât o speculaţie, bănuiesc că relaţia lor s-a schimbat. Cel puţin, ştiu câte eforturi a făcut, adeseori rămânând acasă şi lipsind de la şcoală numai ca să stea cu el, încercând să-i fie de folos, copleşindu-l cu o atenţie care nu dezvăluia teama de pericol. Fanshawe trecea printr-o experienţă dificilă, poate chiar prea dificilă pentru el, şi chiar dacă părea că se descurcă bine, adunându-şi tot curajul de care suntem capabili în tinereţe, uneori îmi pun întrebarea dacă a reuşit vreodată să depăşească cu adevărat acel moment.

Mai am un singur lucru de spus aici. La sfârşitul acestei perioade – la sfârşit de tot, când deja nimeni nu mai nutrea speranţa ca tatăl lui Fanshawe s-o ducă mai mult de câteva zile – Fanshawe şi cu mine am ieşit la o plimbare cu

maşina după şcoală. Era februarie, iar după câteva minute, a început să ningă potolit. Am condus fără nicio ţintă, învârtindu-ne prin câteva din orăşelele din apropiere, fără să ne intereseze unde ne aflam. La un moment dat, când eram la vreo cincisprezece sau douăzeci de kilometri de casă, am dat de un cimitir; poarta era deschisă şi ne-am hotărât să intrăm, fără niciun motiv special. După o vreme, am oprit maşina şi am început să mergem pe jos. Am citit inscripţiile de pe morminte, am făcut speculaţii despre cum au putut fi vieţile acelor oameni, după care am rămas tăcuţi, ne-am mai plimbat o vreme şi am mai vorbit, apoi am tăcut din nou. Acum ningea puternic şi pământul începuse să se facă alb. Undeva pe la mijlocul cimitirului se afla un mormânt recent săpat, iar Fanshawe şi cu mine ne-am oprit pe marginea gropii şi am privit în jos. Îmi aduc aminte ce linişte era, ce departe de noi părea lumea. O bună bucată de vreme niciunul dintre noi n-a deschis gura, dar apoi Fanshawe mi-a zis că voia să vadă cum era să stai pe fundul acelei gropi. I-am dat mâna şi l-am susţinut cu putere în timp ce cobora în mormânt. Când picioarele i-au atins pământul, a ridicat capul şi m-a privit, schiţând un surâs şi apoi trântindu-se pe spate, prefăcându-se că era mort. Acea imagine e încă atât de vie în amintirea mea: mă uitam în jos spre Fanshawe în timp ce el stătea cu privirea aţintită în înaltul cerului, clipind des din cauza ninsorii care îl lovea peste faţă.

Printr-o stranie asociere de idei, mi-am adus aminte de vremea când eram foarte mici, n-aveam nici măcar patru sau cinci ani. Părinţii lui Fanshawe cumpăraseră un aparat nou, poate chiar un televizor, iar vreo câteva luni bune Fanshawe a păstrat cutia în camera lui. Întotdeauna se arătase generos, lăsându-mă să mă joc cu jucăriile lui, dar cutia aceea îmi era interzisă şi nu m-a lăsat niciodată să intru în ea. Mi-a spus că acela era locul lui secret, iar când se băga înăuntru şi o închidea în jurul lui, se putea duce

oriunde ar fi vrut, putea fi oricine ar fi vrut. Însă dacă altcineva ar fi pătruns vreodată în spațiul cutiei lui, atunci vraja s-ar fi rupt pentru totdeauna. Eu am dat crezare poveştii lui şi n-am mai insistat, deşi mi se rupea inima. Ne jucam mai departe în camera lui, punând în formație soldățeii sau desenând câte ceva, dar apoi, ca din senin, Fanshawe anunța că trebuia să se bage în cutie, iar eu îmi petreceam acele câteva minute de aşteptare încercând să-mi imaginez aventurile pe care le trăia el acolo înăuntru. Eu încercam să-mi văd mai departe de ceea ce făceam în acel moment, dar nu reuşeam niciodată. Nimic nu mă interesa mai mult decât ceea ce i se întâmpla lui Fanshawe înăuntrul acelei cutii, aşa că-mi petreceam minutele respective încercând cu disperare să-mi imaginez aventurile prin care trecea. N-am aflat niciodată care erau aceste aventuri, din moment ce era împotriva regulilor lui Fanshawe să-mi povestească, după ce ieşea de acolo, despre ele.

Ceva asemănător mi s-a petrecut în fața mormântului deschis, cu ninsoarea căzând din ce în ce mai deasă. Fanshawe zăcea singur înăuntru, gândindu-şi gândurile, trăind acele momente în absolută singurătate şi, chiar dacă eram şi eu de față, ceea ce se petrecea în mormânt, înaintea ochilor mei, îmi era inaccesibil, ca şi cum nici măcar nu m-aş fi aflat acolo. Am înțeles că aceea era forma în care Fanshawe încerca să-şi imagineze moartea tatălui său. Din nou, totul ținea de pura întâmplare: mormântul deschis se afla acolo, iar Fanshawe îi simțise chemarea. Poveştile nu li se întâmplă decât celor în stare să le spună mai departe, după cum a zis cineva, odată. În mod asemănător, poate, experiențele li se prezintă doar celor în stare să le trăiască, însă acesta e un subiect dificil şi nu pot fi sigur de nimic. Am rămas acolo, stând în picioare, aşteptând ca Fanshawe să urce înapoi, încercând să-mi închipui la ce se gândea, iar pentru o clipă chiar încercând să văd ceea ce vedea el.

Atunci mi-am ridicat privirea către cerul de iarnă întunecat – totul era un haos de zăpadă, care cădea cu repeziciune peste mine.

Când ne-am îndreptat înapoi spre maşină, soarele asfinţise deja. Am traversat cimitirul împleticindu-ne prin zăpadă, fără să ne spunem nimic. Se aşternuseră deja câţiva centimetri buni de omăt, dar ninsoarea continua din ce în ce mai deasă, de parcă nu avea să se mai oprească vreodată. Am ajuns la maşină, am intrat înăuntru, iar apoi, chiar dacă nici prin cap nu ne trecuse aşa ceva, n-am reuşit s-o pornim. Am împins-o, dar roţile se învârteau degeaba în gol, cu acel zgomot oribil. După jumătate de oră de încercări, a trebuit să ne lăsăm păgubaşi şi să lăsăm maşina acolo. Am făcut autostopul în viscol şi au trecut mai bine de două ore până când am ajuns acasă. De-abia atunci am aflat că tatăl lui Fanshawe murise în cursul după-amiezii.

S-au scurs câteva zile până am adunat curajul necesar să deschid valizele. Am terminal articolul la care lucram, m-am dus la film, am acceptat invitaţii pe care în mod normal le-aş fi refuzat, însă nu m-am lăsat înşelat de aceste tactici. Prea multe depindeau de răspunsul meu, iar posibilitatea de a rămâne dezamăgit era ceva ce nu puteam suporta. În mintea mea, nu exista nicio diferenţă între a da ordinul de distrugere a operei lui Fanshawe şi a-l ucide cu propriile mele mâini. Îmi fusese dată puterea de a şterge pe cineva cu totul, de a-l scoate din mormânt şi de a-l face bucăţi. Mi se părea inadmisibil să mă aflu într-o asemenea poziţie, pe care nu mi-o doream deloc. Atâta timp cât nu mă atingeam de valize, conştiinţa mea rămânea împăcată. Pe de altă parte, făcusem o promisiune şi îmi dădeam seama că n-o puteam amâna la nesfârşit. Tocmai în acest moment (când îmi adunam curajul, pregătindu-mă s-o fac), a pus stăpânire pe mine o altă frică. Am descoperit că, deşi nu voiam ca opera lui Fanshawe să fie proastă, nu-mi doream să fie nici

prea bună. Îmi vine greu să explic acest sentiment. Fără îndoială, vechea rivalitate avea ceva de-a face cu asta, acea dorință de a nu fi umilit de talentul lui Fanshawe, dar aveam, în același timp, și senzația că rămăsesem prins într-o capcană, îmi dădusem cuvântul. O dată ce deschideam valizele, mă transformam în purtătorul de cuvânt al lui Fanshawe și vorbeam în numele lui, indiferent dacă mi-ar fi convenit sau nu. Ambele posibilități mă îngrozeau. Să pronunți o condamnare la moarte era deja ceva destul de rău, dar să lucrezi pentru un mort nu mi se părea mai bine. Pentru câteva zile am tot ezitat între aceste două temeri, incapabil să decid care dintre ele era mai rea. În cele din urmă, firește, am deschis valizele. Deja părea să aibă mai mult de-a face cu Sophie decât cu Fanshawe. Voiam s-o revăd și cu cât mă apucam mai repede de treabă, cu atât mai devreme aș fi avut un motiv s-o sun.

Aici nu vreau să intru în detalii. De-acum toată lumea știe cum este opera lui Fanshawe. A fost citită și comentată, au apărut articole și studii, s-a transformat în bun public, însă dacă mai trebuie spus ceva, e doar că nu mi-a luat mai mult de o oră sau două ca să-mi dau seama că sentimentele mele nu mai aveau nicio importanță. Să iubești cuvintele, să te arăți interesat de ceea ce se scrie, să crezi în puterea cărților, toate acestea depășesc orice altceva și, pe lângă ele, viața oricărui om devine ceva minor. Nu spun asta ca să mă laud și nici ca să-mi prezint acțiunile într-o lumină mai favorabilă. Am fost primul, dar, în afară de asta, nu văd nicio diferență între mine și ceilalți. Dacă opera lui Fanshawe ar fi fost mai slabă decât era, rolul meu ar fi putut să fie cu totul altul, dar astfel n-am fost decât un instrument invizibil. Ceva se întâmplase, și dacă nu voiam să neg adevărul, dacă nu aveam de gând să pretind că nu deschisesem niciodată valizele, ar fi continuat să se întâmple, năruind orice i s-ar fi pus în cale, înaintând dintr-

un impuls propriu.

Mi-a luat aproape o săptămână să diger şi să pun în ordine materialul, să separ scrierile încheiate de schiţe, să pun manuscrisele într-o oarecare ordine cronologică. Primul text era o poezie, datată 1963 (pe când Fanshawe avea doar şaisprezece ani), iar ultimul era din 1976 (cu o lună înainte de dispariţia sa). În total erau peste o sută de poezii, trei romane (două scurte şi unul lung) şi cinci piese de teatru într-un singur act, precum şi treisprezece caiete care conţineau diferite opere scurte, schiţe, însemnări, comentarii ale cărţilor pe care le citea Fanshawe şi idei pentru proiecte viitoare. Nu erau nici scrisori, nici jurnale, niciun fel de întrezărire a vieţii intime a lui Fanshawe. Dar la asta mă aşteptam deja. Nimeni nu-şi petrece viaţa ascunzându-se de lume fără să se asigure că îşi acoperă bine urmele. Cu toate acestea, crezusem că pe undeva printre toate hârtiile acelea aveam să găsesc vreo referire la mine, chiar dacă ar fi fost numai o scrisoare în care îmi lasă instrucţiuni sau vreo însemnare într-un caiet, în care mă numea executorul său literar. Dar n-am găsit nimic de acest fel. Fanshawe mă lăsase complet singur.

Am sunat-o pe Sophie şi am stabilit să cinăm împreună în seara următoare. Cum eu am sugerat un restaurant francez la modă (mult peste ceea ce îmi puteam permite), cred că ea a putut să-mi ghicească părerea despre opera lui Fanshawe. Dar în afară de acest indiciu de sărbătorire, am spus cât mai puţin cu putinţă. Voiam ca totul să-şi urmeze cursul firesc, fără niciun fel de mişcări bruşte, fără gesturi premature. Eram deja sigur în privinţa scrierilor lui Fanshawe, dar mă temeam să nu zoresc prea tare lucrurile cu Sophie. Prea multe depindeau de cum acţionam eu, prea multe se puteau nărui dacă porneam cu stângul din prea multă grabă. Acum se crease o legătură între mine şi Sophie, chiar dacă ea îşi dădea seama de asta

sau nu, chiar dacă era doar pentru că deveniserăm asociaţi în promovarea operei lui Fanshawe. Dar eu voiam mai mult de-atât şi îmi doream ca şi Sophie să vrea acelaşi lucru. Luptându-mă cu mine şi cu nerăbdarea mea, m-am obligat să fiu precaut, mi-am spus că trebuia să privesc lucrurile în perspectivă.

Ea purta o rochie neagră de mătase şi cercei micuţi, de argint, şi îşi pieptănase părul pe spate pentru a dezvălui şi mai mult linia gâtului. Când a intrat în restaurant şi m-a văzut aşezat la bar, m-a salutat cu un surâs cald şi complice, de parcă ar fi vrut să-mi spună că ştia cât de bine arăta, dar în acelaşi timp observând ciudăţenia ocaziei, într-un anumit fel, savurând-o chiar, vizibil atentă la posibilele urmări ale momentului. I-am spus că arăta uluitor, iar ea mi-a răspuns aproape cochet că era prima sa ieşire nocturnă de când se născuse Ben, aşa că vrusese să adopte o „înfăţişare diferită". După aceea, m-am concentrat asupra problemei noastre, încercând să mă retrag în mine. Când am fost conduşi la masa noastră (faţă de masă albă, tacâmuri grele de argint, o lalea roşie într-o vază subţire aflată între noi) şi am luat loc, i-am răspuns la cel de-al doilea surâs vorbindu-i despre Fanshawe.

N-a părut deloc surprinsă de nimic din ceea ce i-am spus. Era ceva ce ştia deja, un lucru cu care se împăcase, iar ce-i ziceam eu nu făcea altceva decât să confirme ceea ce ea ştiuse de la bun început. În mod ciudat, nu părea s-o tulbure. Era o anumită prudenţă în atitudinea ei care m-a încurcat oarecum, iar pentru câteva minute m-am simţit pierdut. Apoi, puţin câte puţin, am început să înţeleg că sentimentele ei nu erau prea diferite de ale mele. Fanshawe dispăruse din viaţa ei şi am priceput că putea să aibă nişte motive bune ca să regrete povara care îi fusese încredinţată. Să publice opera lui Fanshawe, să se dedice unui bărbat care nu mai exista, însemna să fie obligată să trăiască în

trecut, iar orice viitor pe care ar fi putut dori să-l aibă să fie afectat de rolul pe care trebuia să-l joace: acela de văduvă oficială, de muză a scriitorului mort, de frumoasă eroină a unei poveşti tragice. Nimeni nu vrea să devină personaj de roman, cu atât mai puțin cu cât acel roman este unul real. Sophie nu avea decât douăzeci şi şase de ani. Era prea tânără ca să trăiască prin altcineva, prea inteligentă ca să nu-şi dorească să aibă o viață proprie. Faptul că îl iubise pe Fanshawe nu avea nimic de-a face. Fanshawe era mort şi sosise momentul să îl lase în urmă.

Nimic din toate acestea nu s-a spus în cuvinte. Dar senzația rămânea în aer şi ar fi fost o prostie să nu ții cont de ea. Dată fiind propria mea rezervă, e ciudat că tocmai eu am fost cel care a trebuit să poarte torța, dar mi-am dat seama că dacă nu mă ocupam de toate şi nu-mi începeam misiunea, treaba nu s-ar fi făcut niciodată.

— De fapt, nu e neapărat necesar să te implici, i-am spus. Va trebui să ne consultăm, fireşte, dar asta nu-ți va lua prea mult timp. Dacă eşti dispusă să laşi deciziile pe seama mea, nu cred că va fi foarte greu pentru tine.

— Desigur că voi lăsa toate deciziile pe seama ta, mi-a spus. Eu nu mă pricep deloc la aşa ceva. Dacă aş încerca să mă ocup eu, m-aş încurca după cinci minute.

— Esențialul e să ştii că ne aflăm de aceeaşi parte a baricadei, i-am zis. În fond, presupun că problema se reduce la întrebarea dacă poți avea încredere în mine sau nu.

— Am încredere în tine, a zis ea.

— Nu ți-am dat niciun motiv, am spus. Nu încă, cel puțin.

— Ştiu asta. Dar am încredere oricum.

— Aşa, pur şi simplu?

— Da. Pur şi simplu.

Mi-a zâmbit din nou, iar tot restul serii n-am mai spus nimic în legătură de opera lui Fanshawe. Eu avusesem de

gând să punem la punct detaliile – cum era mai bine să începem, ce editori s-ar fi putut arăta interesați, cu cine trebuia să luăm legătura, şi aşa mai departe, dar aceste lucruri nu mai păreau importante deja. Sophie nu voia să se gândească la aşa ceva, iar acum că eu o asigurasem că nu va fi nevoită s-o facă, atitudinea ei jucăuşă a revenit treptat. După atâtea luni grele, avea în sfârşit ocazia să uite o vreme de acea problemă şi mi-am dat seama cât de hotărâtă era să se abandoneze celor mai neînsemnate plăceri ale momentului: restaurantul, mâncarea, râsetele celor din jurul nostru, faptul că se afla acolo şi nu altundeva. Voia să fie privită, şi cine eram eu să nu-i fac pe plac?

Eram în formă în seara aceea. Sophie mă inspira şi nu mi-a luat mult să mă însufleţesc. Am făcut glume, am înşirat poveşti, am trecut la mici trucuri cu tacâmurile. Era o femeie atât de frumoasă încât nu era uşor să-ți dezlipeşti ochii de ea. Voiam s-o văd râzând, să văd cum răspundea chipul ei la ceea ce-i spuneam, să-i urmăresc privirea, să-i studiez gesturile. Dumnezeu ştie ce prostii am mai spus, dar am făcut tot posibilul să mă detaşez, să ascund adevăratele motive sub acea risipă de voioşie. Aceea era partea cea mai grea. Ştiam că Sophie se simțea singură, că voia să simtă mângâierea unui trup cald alături de al ei, dar o scurtă tăvăleală în fân nu era ceea ce-mi doream, iar dacă mă grăbeam prea tare riscam să rămân, probabil, doar cu atâta lucru, în acea primă etapă, Fanshawe continua să se afle acolo, între noi, ca o legătură implicită, ca o forță invizibilă care ne adusese laolaltă. Avea să mai treacă ceva vreme înainte să dispară, iar până când aceasta avea să se întâmple, eu eram dispus să aştept.

Toate astea dădeau naştere un nemaipomenite stări de tensiune. Pe măsură ce trecea timpul, cele mai banale comentarii căpătau nuanțe erotice. Cuvintele nu mai erau doar cuvinte, ci un cod straniu de tăceri, o formă de a vorbi

care se răsucea neîncetat în jurul celor spuse. În timp ce evitam adevăratul subiect al serii, vraja nu avea să se rupă. Am alunecat amândoi într-un mod atât de firesc spre acel ton glumeț care a devenit și mai pronunțat pentru că niciunul dintre noi n-a renunțat la acel joc. Știam ce făceam, dar în același timp ne prefăceam că nu știam. Așa am început s-o curtez pe Sophie – încet, în public, construind totul până la cel mai mic detaliu.

După cină ne-am plimbat vreo douăzeci de minute prin întunericul sfârșitului de noiembrie și am încheiat seara la un pahar într-un bar din centru. Am fumat țigară după țigară, dar acela a fost singurul indiciu al tumultului meu lăuntric. Sophie mi-a vorbit o vreme despre familia ei din Minnesota, despre cele trei surori mai mici, despre sosirea la New York cu opt ani în urmă, despre muzica ei, despre cum preda, despre planul ei de a se întoarce la această ocupație în toamna următoare, dar eram atât de prinși deja în acea stare de voioșie încât fiecare comentariu se transforma într-un pretext pentru alte râsete. Am fi putut s-o ținem așa mult și bine, dar trebuia să ne gândim la femeia care rămăsese să aibă grijă de copil, așa că, în cele din urmă, am pus punct pe la miezul nopții. Am condus-o până la ușa apartamentului și acolo a trebuit să fac cel mai mare efort din acea seară.

— Mulțumesc, domnule doctor, a zis Sophie. Operația a fost un succes.

— Pacienții mei supraviețuiesc întotdeauna, i-am răspuns. Asta se datorează gazului ilariant. Deschid valva și gata, puțin câte puțin, ei se fac bine.

— Gazul acela ar putea da dependență.

— Tocmai asta e și ideea. Pacienții se tot întorc ca să ceară mai mult, iar în unele cazuri chiar de două sau trei ori pe săptămână. Altfel cum credeți că-mi plătesc apartamentul din Park Avenue și casa de vară din Franța?

— Deci există un motiv ascuns.

— Bineînțeles. Mă las împins de lăcomie.

— Probabil că aveți o afacere înfloritoare atunci.

— Aveam. Dar acum m-am cam retras din afaceri, mai mult sau mai puțin. În ultima vreme am o singură pacientă şi nu sunt sigur dacă ea se va întoarce.

— Se va întoarce, mi-a spus Sophie, cu surâsul cel mai cochet şi mai radios pe care îl văzusem vreodată. Puteți conta pe asta.

— Mă bucur să aud, am zis eu. Îmi voi pune secretara s-o sune pentru a fixa următoarea întâlnire.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine. În cazul acestor tratamente pe termen lung, nu se poate pierde nicio clipă.

— Excelent sfat. Nu voi uita să cer o nouă doză de gaz ilariant.

— Să nu uitați, doctore. Cred că am mare nevoie de el. Ne-am zâmbit din nou şi apoi am îmbrățişat-o de rămas bun şi am sărutat-o fugar pe buze, după care am coborât scările cât de repede am putut.

M-am dus direct acasă, am înțeles că mi-era imposibil să mă culc de îndată şi am petrecut două ore în fața televizorului, urmărind un film despre Marco Polo. În cele din urmă am adormit dus pe la ora patru, în mijlocul unui episod din *Zona crepusculară* difuzat în reluare.

Primul pas pe care l-am făcut a fost să iau legătura cu Stuart Green, editor la una dintre cele mai mari edituri. Nu-l cunoşteam foarte bine, dar crescuserăm în acelaşi oraş, iar fratele lui mai mare, Roger, fusese coleg de şcoală cu Fanshawe şi cu mine. Am presupus că Stuart îşi va aminti cine era Fanshawe şi mi se părea un mod numai bun de a începe. Mă întâlnisem cu el pe la diferite întruniri de-a lungul anilor, poate de trei sau patru ori, şi întotdeauna se arătase foarte amabil, vorbind despre vremurile de odinioară

(după cum le numea el) şi promiţând să-i transmită salutările mele lui Roger când se va vedea cu el. Nu aveam nici cea mai vagă idee la ce anume mă puteam aştepta din partea lui Stuart, dar mi s-a părut destul de bucuros să mă audă atunci când l-am sunat. Am stabilit să ne întâlnim la biroul lui într-o după-amiază din acea săptămână.

I-a luat câteva momente să localizeze numele lui Fanshawe. Îi suna cunoscut, mi-a spus, dar ştia de unde. I-am stimulat puţin memoria, pomenindu-l pe Roger şi pe prietenii lui, iar atunci şi-a adus aminte imediat.

— Da, da, bineînţeles, mi-a zis. Fanshawe. Copilul acela extraordinar. Roger susţinea tot timpul că va ajunge preşedinte.

— Da, despre el e vorba, i-am zis, după care i-am povestit totul.

Stuart era un tip destul de afectat, absolvent de Harvard care purta papion şi sacouri de tweed şi care, deşi la urma urmei nu era decât un angajat al companiei, trecea drept intelectual în lumea editorială. Îi mersese destul de bine până în acel moment – era editor principal la treizeci şi ceva de ani, un tânăr harnic şi responsabil – şi nu încăpea nicio îndoială că avea să-şi continue ascensiunea. Spun toate acestea doar pentru a demonstra că nu era o persoană care să devină automat susceptibil în faţa unei poveşti precum cea pe care i-o relatam. Avea foarte puţin romantism în el, foarte puţin altceva decât prevedere şi simţ practic, dar mi-am dat seama că era interesat, iar pe măsură ce continuam să vorbesc, părea aproape încântat.

Nu avea mare lucru de pierdut, desigur. Dacă scrierile lui Fanshawe nu-i plăceau, n-avea decât să le respingă. Respingerile erau esenţa muncii lui şi nu trebuia să stea prea mult pe gânduri. Pe de altă parte, dacă Fanshawe era scriitorul pe care îl descriam eu, publicarea lui n-ar fi făcut altceva decât să contribuie la sporirea reputaţiei lui Stuart.

Ar fi luat parte la gloria descoperirii unui geniu american necunoscut şi ar fi putut trăi din acea lovitură norocoasă ani la rând.

I-am predat manuscrisul romanului mai lung al lui Fanshawe. În cele din urmă, i-am spus, trebuia să fie totul sau nimic – poeziile, piesele de teatru, celelalte două romane – dar aceasta era opera cea mai importantă a lui Fanshowe şi mi se părea logic să începem cu ea. Mă refeream la *Neverland*[32]*,* desigur. Stuart a spus că îi plăcea titlul, dar când mi-a cerut să-i descriu cartea, i-am zis că preferam să n-o fac, că mi se părea mai bine s-o descopere de unul singur. A ridicat o sprânceană în semn de răspuns (şmecherie pe care probabil că o învăţase în timpul anului petrecut la Oxford), ca şi când ar fi vrut să-mi dea de înţeles că nu trebuia să mă joc cu el. Din punctul meu de vedere, nu mă jucam deloc. Numai că nu voiam să-l constrâng. Cartea putea avea acest efect şi nu vedeam niciun motiv de a-i răpi plăcerea de a pătrunde în ea fără rezerve: fără hărţi, fără busolă, fără nimeni care să-l ducă de mână.

I-a luat trei săptămâni ca să mă sune. Veştile nu erau nici bune, nici rele, dar păreau să dea speranţe. La modul cel mai probabil, editorii aveau să-şi acorde sprijinul pentru ca volumul să treacă spre publicare, mi-a zis Stuart, dar înainte de a lua o hotărâre definitivă voiau să-şi arunce o privire şi peste restul materialului. Eu deja mă aşteptam la asta – la o anumită prudenţă, la un joc destul de neîncrezător – şi i-am spus lui Stuart că voi trece pe la biroul său în cursul după-amiezii următoare ca să-i las manuscrisele.

— E o carte ciudată, mi-a spus, făcând semn spre manuscrisul romanului *Neverland,* care se afla pe biroul lui. Nu e deloc în genul romanului tipic, înţelegi ce vreau să zic.

---

[32] Ţara lui Niciodată (engl.)

Nu e tipic prin nimic, încă nu e foarte clar dacă o să-l publicăm sau nu, dar dacă o facem, ne asumăm nişte riscuri.

— Ştiu, i-am zis. Dar tocmai asta e ceea ce-l face interesant.

— Mare păcat însă că Fanshawe nu e disponibil. Mi-ar plăcea la nebunie să pot lucra cu el. Există anumite lucruri în carte care trebuie schimbate, după părerea mea, anumite pasaje care ar trebui eliminate. Asta ar face ca romanul să fie şi mai puternic.

— Astea nu sunt decât orgolii de editor, am zis. La toţi li se pare greu să citească un manuscris şi să nu-l atace cu pixul roşu. Însă eu cred că în cele din urmă vei descoperi sensul părţilor care acum nu-ţi plac şi te vei bucura că nu le-ai modificat.

— Timpul îşi va spune cuvântul, a spus Stuart, deloc dispus să-mi dea dreptate. Dar nu încape nicio îndoială, nicio îndoială că omul ştia să scrie excelent. Am citit cartea acum mai bine de două săptămâni şi încă o mai port în mine. Nu reuşesc să mi-o scot din cap. Îmi amintesc de ea tot timpul şi întotdeauna în cele mai ciudate momente. Când ies de la duş, când merg pe stradă, când mă bag în pat noaptea, de fiecare dată când nu mă gândesc conştient la ceva anume. Asta nu se întâmplă prea des, să ştii. În meseria asta eşti nevoit să citeşti atât de multe cărţi că la un moment dat încep să se contopească. Dar cartea lui Fanshawe iese în evidenţă. Are ceva puternic în ea, iar chestia cea mai ciudată e că nici măcar nu-mi dau seama ce anume.

— Poate că tocmai aceea este adevărata probă, i-am spus. Şi mie mi s-a întâmplat acelaşi lucru. Cartea ţi se întipăreşte pe creier şi nu mai poţi să scapi de ea.

— Şi ce-mi spui despre restul scrierilor lui?

— Sunt la fel. Nu poţi să-ţi mai iei gândul de la ele.

Stuart a clătinat din cap, iar pentru prima dată mi s-a părut că era sincer impresionat. N-a durat mai mult de-o clipă, dar în acel moment aroganța şi postura lui încrezută au dispărut brusc, iar eu m-am trezit că aproape-mi doream să-l simpatizez.

— Cred că s-ar putea să fi descoperit ceva important, a spus. Dacă ce-mi zici e adevărat, atunci cred că chiar am dat peste ceva important.

Aşa şi era, iar după cum avea să se dovedească mai târziu, era ceva chiar mai important decât îşi închipuise Stuart. *Neverland* a fost acceptat pentru publicare în luna aceea, cu o opțiune şi pentru celelalte cărți. Avansul de douăzeci şi cinci la sută mi-a ajuns ca să câştig nişte timp, pe care l-am folosit pentru a pregăti o ediție a poeziilor. De asemenea, am mers să mă întâlnesc cu câțiva regizori de teatru, pentru a vedea dacă erau interesați să monteze piesele. În cele din urmă, şi asta a ieşit bine şi am căzut de acord să montăm trei piese într-un act pe scena unui mic teatru din centru, cu premiera la şase săptămâni după publicarea romanului *Neverland.* Între timp, l-am convins pe directorul uneia dintre principalele reviste la care scriam ocazional să mă lase să public un articol despre Fanshawe. Mi-a ieşit un text lung şi destul de exotic, iar în acel moment mi s-a părut unul dintre cele mai bune lucruri pe care le scrisesem vreodată. Articolul trebuia să apară cu două luni înainte de publicarea lui *Neverland,* şi mi s-a părut dintr-odată că parcă totul se lega de la sine.

Recunosc că m-am lăsat prins în toată povestea. Dintr-una într-alta şi înainte să-mi dau eu seama, o mică industrie se pusese în funcțiune. Era ca un fel de delir. Mă simțeam ca un inginer, apăsând pe butoane şi trăgând de manete, alergând de la supape la circuite, reglând o piesă aici, proiectând o îmbunătățire dincolo, ascultând maşinăria cum zumzăia, pufăia şi torcea, uitând de tot ceea ce nu era

un zdrăngănit al invenției mele. Eu eram omul de știință care inventase marea mașinărie magică și cu cât mai mult fum ieșea din ea, cu cât mai mult zgomot făcea, cu atât mai fericit mă simțeam.

Poate că era ceva inevitabil, poate că trebuia să fiu un pic nebun ca să mă înham la așa ceva. Ținând cont de efortul pe care fusesem nevoit să-l fac pentru a mă împăca cu proiectul, probabil că era necesar să pun pe picior de egalitate succesul lui Fanshawe cu al meu. Îmi găsisem o cauză nobilă, ceva care mă motiva și care mă făcea să mă simt important și cu cât mă cufundam mai mult în ambițiile mele pentru Fanshawe, cu atât mai puternic îmi focalizam atenția asupra mea. Aceasta nu e o scuză, e doar o descriere a ceea ce s-a întâmplat. Privirea retrospectivă îmi spune că o căutam cu lumânarea, dar în acea perioadă nu eram conștient de asta. Mai mult chiar, chiar dacă aș fi fost conștient, mă îndoiesc că aș fi procedat altfel.

După toate acestea se mai afla și dorința de a păstra legătura cu Sophie. Pe măsură ce timpul trecea, a devenit absolut normal s-o sun de trei sau patru ori pe săptămână ca să luăm prânzul împreună, să ieșim după-amiaza la plimbare cu Ben prin cartierul lor. I l-am prezentat pe Stuart Green, am invitat-o să-l cunoască și pe regizorul de teatru, am căutat un avocat care să se ocupe de contracte și de alte chestiuni juridice. Sophie a acceptat toate acestea din mers, considerând acele întâlniri mai degrabă ocazii sociale decât discuții de afaceri și dând de înțeles tuturor celor cu care ne întâlneam că eu eram cel care avea ultimul cuvânt. Am intuit că era hotărâtă să nu se simtă îndatorată lui Fanshawe, că, orice s-ar fi întâmplat sau nu s-ar fi întâmplat, ea avea de gând să se țină deoparte. Banii o bucurau, bineînțeles, dar niciodată n-a făcut de-a binelea legătura cu opera lui Fanshawe. Erau un cadou neașteptat, un loz câștigător care îi picase din cer, dar asta era tot.

Sophie a văzut încă de la bun început ce se ascundea în spatele acestei vijelii. A înțeles absurditatea fundamentală a situației şi, cum nu era o persoană lacomă, cum nu avea niciun impuls de a profita de avantaje, nu şi-a pierdut capul.

M-am străduit din greu să-i fac curte. Fără îndoială că motivele mele erau transparente, dar poate că tocmai asta a fost spre binele meu. Sophie ştia că mă îndrăgostisem de ea, iar faptul că nu mă năpustisem asupra ei, că nu o obligasem să-şi declare sentimentele față de mine a convins-o, probabil mai mult decât orice altceva, de seriozitatea intențiilor mele. Cu toate acestea, nu puteam s-o aştept la nesfârşit. Discreția îşi avea şi ea rolul ei, dar prea multă discreție putea fi fatală. A venit apoi momentul în care mi-am dat seama că deja nu mai eram angajați într-o luptă, că lucrurile se aşezaseră între noi. Când mă gândesc acum la acel moment mă simt tentat să folosesc limbajul tradițional al dragostei. Vreau să vorbesc cu metafore legate de căldură, de foc, de obstacole care se topesc în fața pasiunilor irezistibile. Sunt conştient cât de bombastic pot părea aceşti termeni, dar cred că sunt cei potriviți, până la urmă. Pentru mine totul se schimbase şi dintr-odată au început să aibă sens cuvinte pe care nu le înțelesesem niciodată. Asta a fost un fel de revelație, iar când am avut în sfârşit timp s-o asimilez, m-am întrebat cum de putusem trăi atâta vreme fără să învăț acel adevăr elementar. Nu vorbesc despre dorință cât despre cunoaştere, despre descoperirea faptului că două persoane, prin intermediul dorinței, pot crea ceva mai puternic decât ar reuşi să realizeze oricare dintre ele, pe cont propriu. Acea cunoaştere m-a transformat, cred eu, şi m-a făcut să mă simt mai uman. Aparținându-i lui Sophie, am început să mă simt de parcă aş fi aparținut tuturor celorlalți. S-a dovedit astfel că locul meu în lume era dincolo de mine însumi, iar dacă acel loc se afla în mine, era la fel

de imposibil de localizat. Era spațiul minuscul dintre cu sine şi non-sine, iar pentru prima oară în viață am privit acest nicăieri ca fiind centrul precis al lumii.

Şi a venit apoi ziua în care împlineam treizeci de ani. O cunoşteam pe Sophie de aproape trei luni şi ea a fost cea care a insistat să sărbătorim. Eu am opus o oarece rezistență la început, din moment ce niciodată nu acordasem prea multă importanță aniversărilor, dar dorința lui Sophie de a sărbători momentul m-a cucerit, în cele din urmă. Mi-a cumpărat o ediție ilustrată scumpă din *Moby Dick,* m-a dus la cină într-un restaurant bun şi apoi la o reprezentație după *Boris Godunov* la Metropolitan. De data aceasta, m-am lăsat purtat de val, fără să încerc să-mi explic fericirea, fără să încerc să mă desprind de mine şi nici să-mi stăpânesc mai bine sentimentele. Poate că începeam să percep o nouă îndrăzneală la Sophie; poate că ea îmi dădea de înțeles că se hotărâse singură, că era deja prea târziu pentru ca vreunul dintre noi să mai dea înapoi. Oricum am lua-o, aceea a fost noaptea în care s-a schimbat totul, în care n-a mai rămas nicio îndoială în privința a ceea ce urma să facem. Ne-am întors în apartamentul ei pe la unsprezece şi jumătate, Sophie a plătit-o pe îngrijitoarea cam adormită a copilului şi apoi am intrat pe vârfuri în camera lui Ben, unde am rămas o vreme, privindu-l cum dormea în pătuțul lui. Îmi aduc perfect aminte că niciunul dintre noi nu a spus nimic, că singurul sunet pe care îl auzeam era gânguritul uşor al respirației lui Ben. Ne-am aplecat peste marginea pătuțului şi am studiat atent forma trupşorului culcat pe burtă, cu picioarele ghemuite sub el, cu funduleț ul ridicat şi cu două sau trei degete băgate în gură. Scena mi s-a părut că a durat o lungă vreme, dar mă îndoiesc că am stat acolo mai mult de un minut sau două. Apoi, pe neaşteptate, ne-am ridicat amândoi, ne-am întors unul spre celălalt şi am început să ne sărutăm. După aceea

îmi vine destul de greu să vorbesc despre ce s-a întâmplat. Aceste lucruri au prea puțin de-a face cu cuvintele, atât de puțin, de fapt, încât mi se pare inutil să încerc să le exprim. În orice caz, aş zice că aproape ne-am prăbuşit unul într-altul, că ne-am prăbuşit atât de repede şi atât de departe încât nimic nu ne mai putea opri. Recurg din nou la metafore. Dar probabil că asta nici nu contează. Căci dacă eu pot sau nu pot să vorbesc despre cele întâmplate, asta nu schimbă cu nimic faptul că s-au întâmplat, în realitate. Adevărul este că niciodată nu mai cunoscusem vreun sărut asemănător şi mă îndoiesc că va mai exista unul la fel în toată viața mea.

Am petrecut noaptea aceea în patul lui Sophie, iar începând din acel moment mi-a devenit imposibil să-l mai părăsesc. În timpul zilei, mă duceam la apartamentul meu ca să lucrez, dar mă întorceam la Sophie în fiecare seară. M-am transformat într-o parte din căminul ei – cumpăram mâncare pentru cină, îi schimbam scutecele lui Ben, duceam gunoiul –, trăind mai intim cu o altă persoană decât trăisem vreodată până atunci. Au trecut lunile şi, cu uimire crescândă, mi-am dat seama că eram înzestrat pentru acest stil de viață. De parcă aş fi fost născut ca să fiu cu Sophie, iar puțin câte puțin am observat că deveneam tot mai puternic, că ea mă făcea mai bun decât fusesem înainte. Era ciudat cum Fanshawe ne unise. Dacă n-ar fi fost dispariția lui, nu s-ar fi întâmplat nimic din toate acestea. Îi eram îndatorat, dar pe lângă faptul că făceam tot ce-mi stătea în puteri pentru opera lui, nu aveam altă posibilitate de a-mi plăti acea datorie.

Articolul meu a fost publicat şi a părut să aibă exact efectul dorit. Stuart Green m-a sunat să-mi spună că era un „mare ajutor”, de unde am dedus că acum se simțea mai sigur că făcuse bine atunci când acceptase să lupte pentru publicarea cărții. Cu tot interesul trezit de articol, Fanshawe

nu mai părea un risc atât de mare. Apoi a apărut *Neverland,* iar cronicile au fost în unanimitate bune, iar câteva chiar extraordinare. Nici că am fi putut cere mai mult de-atât. Era basmul la care visează orice scriitor şi recunosc că eu, unul, am fost cam şocat. Lucrurile astea nu se întâmplă în lumea reală. La câteva săptămâni după publicarea cărții, vânzările depăşiseră aşteptările pentru întreaga ediție. Aşa că, în cele din urmă, o a doua ediție a intrat la tipar, s-au dat anunțuri în ziare şi reviste, după care drepturile au fost vândute unei edituri de cărți de buzunar care să mai scoată o ediție în anul următor. Nu vreau să dau de înțeles că acea carte a fost un best-seller în termeni comerciali şi nici că Sophie era pe cale să devină milionară, dar a fost un succes mult mai mare decât ne imaginaserăm, dată fiind seriozitatea şi dificultatea operei lui Fanshawe, precum şi tendința publicului de a nu se apropia de acest gen de literatură.

Dintr-un anumit punct de vedere, aici ar trebui să se termine povestea. Tânărul geniu a murit, dar opera sa îi va supraviețui, numele lui va rămâne viu mulți ani la rând. Prietenul său din copilărie a salvat-o pe tânăra şi frumoasa văduvă şi vor trăi amândoi fericiți până la adânci bătrâneți. S-ar zice că astfel se termină reprezentația, că singurul lucru care vă mai lipseşte este ultima chemare pe scenă pentru primirea aplauzelor. Dar se pare că acesta este doar începutul. Ceea ce am scris până acum nu e decât un prolog, un fel de rezumat rapid al tuturor celor întâmplate înainte de povestea pe care trebuie s-o spun. Dacă n-ar fi existat nimic mai mult, atunci nu ar fi absolut nimic, căci atunci nimic nu m-ar mai fi îndemnat să încep. Numai întunericul are forța necesară pentru a-l face pe om să-şi deschidă sufletul în fața lumii, iar întunericul este ceea ce mă înconjoară de fiecare dată când mă gândesc la cele întâmplate. Dacă e nevoie de curaj pentru a scrie despre asta, atunci e la fel de adevărat că ştiu că scrisul este

singura mea posibilitate de a scăpa. Dar mă îndoiesc că se va întâmpla aşa ceva, nici măcar dacă aş reuşi să povestesc adevărul. Poveştile fără sfârşit nu pot face altceva decât să continue la infinit, iar văzându-te prins în capcana uneia dintre ele îţi dai seama că vei muri înainte să apuci să-ţi joci rolul până la capăt. Singura mea speranţă este ca ceea ce trebuie să spun eu să aibă un final, să-şi găsească un luminiş undeva în întuneric. Această speranţă e ceea ce numesc curaj, dar dacă există sau nu motive pentru speranţă e o problemă cu totul diferită.

Trecuseră cam trei săptămâni de la premiera pieselor de teatru. Mi-am petrecut noaptea în casa lui Sophie, ca de obicei, iar dimineaţa m-am dus acasă la mine ca să lucrez. Îmi amintesc că aveam de terminat o recenzie despre patru sau cinci cărţi de poezie – una dintre acele cronici frustrante şi amestecate – şi că nu mă puteam concentra. Gândurile îmi fugeau tot timpul de la cărţile aflate pe biroul meu, iar cam din cinci în cinci minute mă ridicam de pe scaun şi începeam să mă plimb prin cameră. Stuart Green îmi povestise ceva ciudat cu o zi în urmă şi-mi venea greu să nu mă gândesc la spusele lui. Din câte zicea Stuart, lumea începea să creadă ca Fanshawe nu exista. Umbla zvonul că eu îl inventasem ca să-i păcălesc pe toţi şi că eu însumi scrisesem cărţile. Prima mea reacţie a fost să izbucnesc în râs, după care am făcut o glumă cum că nici Shakespeare nu-şi scrisese vreuna dintre opere, însă după ce m-am gândit mai bine, nu ştiam dacă să mă simt jignit sau măgulit de acel zvon. Oare lumea nu credea că spuneam adevărul? De ce ar fi trebuit să mă chinuiesc să creez o serie întreagă de lucrări pentru ca după aceea să nu vreau să mi se recunoască meritele pentru ele? Şi, cu toate acestea, credea oare lumea că eu eram în stare să scriu o carte atât de bună precum *Neverland*! Mi-am dat seama că, după publicarea tuturor manuscriselor lui Fanshawe, aş fi putut

foarte bine să scriu încă vreo carte sau două sub numele lui – opera să fie a mea şi s-o declar ca fiind a lui. Nu aveam nicio intenție să fac aşa ceva, desigur, dar simpla idee îmi deschidea în minte anumite concepte stranii şi contrariante: ce înseamnă ca un scriitor să-şi pună numele pe o carte, de ce anumiți scriitori preferă să se ascundă în spatele unui pseudonim, dacă un scriitor are o viață reală sau nu. Mi-a trecut prin cap că s-ar fi putut să-mi placă să scriu sub alt nume – să-mi inventez o identitate secretă – şi m-am întrebat de ce mi se părea atât de atractivă acea idee. De la un gând mă ducea la altul, iar când am epuizat subiectul, mi-am dat seama că irosisem cea mai mare parte a dimineții.

Era unsprezece şi jumătate – ora la care vine poşta – şi mi-am făcut drumul obişnuit cu liftul ca să văd dacă aveam ceva în cutie. Acesta era întotdeauna un moment crucial al zilei şi îmi era cu neputință să-l aştept în linişte. Nutream întotdeauna speranța că voi primi veşti bune – un cec neaşteptat, o ofertă de muncă, o scrisoare care mi-ar schimba viața într-un fel sau altul –, iar obişnuința aşteptării devenise într-o asemenea măsură parte din mine încât abia puteam să mă uit la cutia mea poştală fără să simt un val de emoție năpădindu-mă. Aceasta era ascunzătoarea mea, singurul loc din lume care îmi aparținea exclusiv doar mie. Şi care, în acelaşi timp, făcea legătura între mine şi restul lumii, iar în întunericul său magic se afla puterea de a face lucrurile să se întâmple.

N-am găsit în acea dimineață decât o singură scrisoare. Era pusă într-un plic alb neted, cu o ştampilă de New York şi fără niciun expeditor. Scrisul nu-mi era cunoscut – numele şi adresa mea erau scrise cu litere mari – şi nici măcar nu puteam să-mi imaginez al lui era. Am deschid plicul în lift şi acolo, în acel moment, stând în picioare în drumul către etajul nouă, am simțit că întreaga

lume mi se prăbuşise în cap. „Nu te supăra pe mine că îți scriu”, aşa începea scrisoarea. „Chiar şi cu riscul de a-ți provoca un infarct, voiam să-ți trimit un ultim cuvânt, prin care să-ți mulțumesc pentru tot ce ai făcut. Ştiam că tu erai persoana potrivită, dar lucrurile au ieşit chiar mai bine decât mă aşteptam. Ai depăşit limitele posibilului şi îți sunt foarte îndatorat. Sophie şi copilul vor fi pe mâini bune, aşa că voi putea trăi cu conştiința împăcată.

Nu am de gând să mă explic aici. În ciuda acestei scrisori, vreau să mă consideri mort şi de acum încolo. Nimic nu este mai important decât asta şi nu trebuie să spui nimănui că ai primit veşti de la mine. Nu mă vor găsi, iar a vorbi despre asta nu ar face altceva decât să genereze şi mai multe probleme. Nu-i spune nimic despre asta lui Sophie. Convinge-o să divorțeze de mine şi apoi căsătoreşte-te cu ea cât mai repede posibil. Mă încred că vei face astfel şi îți dau binecuvântarea mea. Copilul are nevoie de un tată, iar tu eşti singurul pe care se poate baza.

Vreau să înțelegi că nu mi-am pierdut mințile. Am luat câteva decizii care erau necesare, şi chiar dacă anumite persoane au avut de suferit, cel mai bun şi mai amabil lucru pe care l-am făcut vreodată a fost să dispar.

La şapte ani de la data dispariției mele va fi şi ziua morții mele. Mi-am pronunțat sentința şi nu vor exista apeluri.

Te implor să nu mă cauți. Nu doresc să fiu găsit şi mi se pare că am dreptul să-mi trăiesc restul zilelor cum mi se pare mie mai bine. Îmi repugnă amenințările, dar nu-mi rămâne altceva de făcut decât să te avertizez: dacă printr-un miracol reuşeşti să dai de mine, te voi ucide.

Sunt mulțumit că scrierile mele au trezit atâta interes. Nici măcar n-am bănuit vreodată că s-ar putea întâmpla aşa ceva. Dar toate astea mi se par foarte îndepărtate acum. Scrierea acestor cărți ține de o altă viață, iar gândul la ea

mă lasă rece astăzi. Nu voi încerca niciodată să vă cer banii, vi-i dau bucuros ţie şi lui Sophie. Scrisul era o boală de care am suferit multă vreme, dar acum m-am vindecat deja.

Poţi fi sigur că nu voi mai încerca să iau legătura cu tine. De acum înainte te-ai eliberat de mine şi îţi doresc o viaţă lungă şi fericită. Cu atât mai bine că totul s-a redus la asta. Eşti cel mai bun prieten al meu, iar singura mea speranţă este să fii mereu cine eşti acum. Cu mine e o altă poveste. Urează-mi noroc".

Nu exista nicio semnătură la sfârşitul scrisorii, iar pentru o oră sau două am încerca să mă conving că era vorba despre o glumă proastă. Dacă Fanshawe ar fi scris-o, de ce să n-o şi semneze? M-am agăţat de asta ca şi când ar fi fost o probă a faptului că totul era o farsă, căutând cu disperare un motiv care să nege cele întâmplate. Dar acest optimism n-a durat prea mult şi, puţin câte puţin, m-am străduit să mă confrunt direct cu cele petrecute. Existau destule motive pentru ca numele să-mi fie lăsat în pace şi, cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai evident că trebuia să iau scrisoarea drept adevărată. Autorul unei glume s-ar fi preocupat să semneze mesajul, dar adevărata persoană n-ar fi stat prea mult pe gânduri: doar cineva care nu-şi propunea să înşele ar avea siguranţa de sine pentru a face o greşeală atât de evidentă. Şi apoi, mai erau ultimele fraze din scrisoare, „... fii mereu cine eşti acum. Cu mine e o altă poveste". Să fi însemnat asta că Fanshawe devenise altcineva? Nu încăpea nicio îndoială că trăia sub alt nume, dar cum trăia? Şi unde? Ştampila poştală de New York putea fi un indiciu, dar la fel de bine putea să fie un subterfugiu, o informaţie falsă ca să-i pierd urma. Fanshawe fusese nemaipomenit de prudent. Am citit scrisoarea o dată şi încă o dată, încercând s-o desfac în bucăţi, să caut o fisură, o formă de a citi printre rânduri, dar n-am reuşit să descopăr nimic. Scrisoarea era opacă, un

bloc de întuneric care zădărnicea orice efort de a o pătrunde. În cele din urmă, m-am lăsat păgubaş, am pus scrisoarea într-un sertar de la biroul meu şi am recunoscut că eram pierdut, că nimic n-avea să mai fie din nou la fel ca înainte pentru mine.

Ceea ce mă deranja cel mai tare era, cred eu, propria mea prostie. Când mă gândesc acum la asta, îmi dau seama acum că toate datele îmi fuseseră oferite de la bun început, chiar de la acea primă întâlnire cu Sophie. Ani la rând, Fanshawe nu publică nimic, după care îi spune soţiei sale ce are de făcut dacă se întâmplă ceva cu el (să ia legătura cu mine, să obţină publicarea cărţii sale) şi apoi dispare. Totul era mult prea evident. Omul vrusese să plece şi plecase. Pur şi simplu s-a trezit într-o bună zi, şi-a lăsat baltă soţia însărcinată şi, cum aceasta avea încredere în el, cum i se părea de neconceput ca el să facă aşa ceva, nu-i rămăsese decât să creadă că murise. Sophie se înşelase, dar, într-o asemenea situaţie, era destul de greu de crezut că ar fi putut face altceva. Eu, însă, nu aveam nicio scuză. De la început, nu mă gândisem nici măcar o singură dată prea mult la toată povestea. Mă grăbisem să cred în versiunea ei, mă mulţumisem să accept ceea ce credea ea, după care nu mă mai gândisem deloc. Unii oameni au fost împuşcaţi pentru greşeli mai mici decât asta.

Au trecut zilele. Instinctul îmi spunea să am încredere în Sophie, să-i arăt scrisoarea, dar, cu toate acestea, n-am fost în stare s-o fac. Eram prea speriat, prea nesigur în privinţa reacţiei ei. În momentele cele mai tensionate, îmi spuneam că păstrarea tăcerii era singurul mod de a o proteja. Cui i-ar fi folosit ca ea să ştie că Fanshawe o părăsise? S-ar învinovăţi pentru cele întâmplate, iar eu nu voiam s-o rănesc. În spatele acelei tăceri nobile, se ascundea, totuşi, o a doua tăcere provocată de panică şi de frică. Fanshawe era în viaţă, iar dacă eu o înştiinţam pe

Sophie, ce-ar fi însemnat asta pentru relația noastră? Mă depășea ideea că Sophie ar fi putut dori ca el să se întoarcă și nu aveam curajul să risc o asemenea descoperire. Poate că aceasta a fost marea mea greșeală. Dacă aș fi crezut mai mult în dragostea lui Sophie pentru mine, aș fi fost dispus să-mi asum orice risc. Dar în acel moment mi s-a părut că nu aveam de ales și, drept urmare, am făcut ceea ce-mi ceruse Fanshawe, nu pentru el, ci pentru mine. Am încuiat secretul înăuntrul meu și am învățat să tac.

Au mai trecut vreo câteva zile și apoi am cerut-o în căsătorie pe Sophie. Mai vorbiserăm despre asta și înainte, dar de această dată am depășit stadiul de discuție și i-am explicat că vorbeam serios. Mi-am dat seama că mă comportam într-un mod cu totul neobișnuit pentru mine (fără niciun fel de simț al umorului, inflexibil), dar nu mă puteam abține. Incertitudinea situației era imposibil de suportat, iar mie mi se părea că trebuia să rezolv lucrurile de îndată. Sophie și-a dat seama de schimbarea mea, bineînțeles, dar, cum nu-i cunoștea motivul, a interpretat-o ca pe un exces de pasiune, ca pe comportamentul unui bărbat agitat, foarte pătimaș, nerăbdător să obțină ceea ce dorea mai mult (ceea ce era, de asemenea, adevărat). Da, mi-a zis, se va căsători cu mine. Chiar crezusem vreodată că avea să-mi spună că nu?

— Și vreau să-l adopt pe Ben, i-am spus. Vreau să poarte numele meu. E important să crească gândindu-se că sunt tatăl lui.

Sophie mi-a răspuns că nici n-ar fi acceptat altceva. Era singurul lucru care avea sens pentru toți trei.

— Și vreau să se întâmple curând, am continuat eu, cât mai repede cu putință. În New York ți-ar lua cel puțin un an să obții divorțul, iar asta înseamnă prea mult timp și n-aș putea suporta să aștept atâta. Dar mai sunt și alte locuri, Alabama, Nevada, Mexic și Dumnezeu mai știe unde. Am

putea pleca în vacanță, iar la întoarcere ai fi liberă să te măriți cu mine.

Sophie mi-a zis că îi plăcea cum suna asta: „liberă să te măriți cu mine”. Dacă însă asta însemna că trebuia să plece în altă parte pentru o vreme, o făcea, mi-a spus, se ducea unde ziceam eu.

— La urma urmei, i-am spus, a trecut deja mai bine de un an de când a dispărut, aproape un an şi jumătate. Trebuie să treacă şapte ani până când o persoană dispărută poate fi declarată oficial decedată. Iar lucrurile îşi urmează cursul, viața merge înainte. Numai gândeşte-te: ne cunoaştem de aproape un an.

— Ca să fim mai exacți, mi-a răspuns Sophie, ai intrat pentru prima oară pe uşa aia pe douăzeci şi cinci noiembrie 1976. Peste opt zile se va împlini fix un an.

— Îți aduci aminte.

— Bineînțeles că-mi aduc aminte. A fost ziua cea mai importantă din viața mea.

Ne-am urcat într-un avion cu destinația Birmingham, Alabama, pe data de douăzeci şi şapte noiembrie şi ne-am întors la New York în prima săptămână a lui decembrie. Pe data de unsprezece ne-am căsătorit la starea civilă şi apoi am chefuit cu vreo douăzeci de prieteni. Am petrecut noaptea aceea la Hotel Plaza, am cerut să ni se aducă micul dejun în cameră a doua zi dimineață, iar în aceeaşi zi am luat un zbor către Minnesota împreună cu Ben. Pe optsprezece, părinții lui Sophie ne-au organizat o petrecere de nuntă în casa lor, iar în seara de douăzeci şi patru am sărbătorit un Crăciun norvegian. Două zile mai târziu, Sophie şi cu mine am lăsat în urmă zăpada şi ne-am dus să petrecem o săptămână şi jumătate în Bermude. Apoi ne-am întors în Minnesota ca să-l luăm pe Ben. Hotărârserăm să ne apucăm să căutăm un apartament de îndată ce ajungeam în New York. Când treceam pe deasupra statului Pennsylvania,

cam după o oră de zbor, Ben a făcut pipi la mine în poală, cu toate că avea scutece pe el. Când i-am arătat pata mare şi întunecată de pe pantaloni, a râs la mine, a bătut din palme şi apoi, privindu-mă direct în ochi, mi-a spus, pentru prima oară, ta-ta.

M-am agăţat de prezent. Au trecut mai multe luni şi, puţin câte puţin, am început să cred că poate reuşeam să supravieţuiesc. Era ca şi cum aş fi trăit într-o vizuină, dar Sophie şi Ben erau alături de mine şi asta era tot ce-mi puteam dori. Atâta vreme cât îmi aminteam să nu ridic privirea, primejdia nu ne putea atinge.

Ne-am mutat într-un apartamente de pe Riverside Drive în februarie. A durat până la jumătatea primăverii să ne instalăm şi am avut prea puţine ocazii să mă gândesc serios la Fanshawe. Deşi scrisoarea nu dispăruse complet din mintea mea, nu mai reprezenta totuşi aceeaşi ameninţare. De-acum mă simţeam în siguranţă alături de Sophie şi credeam că nimic nu ne va putea despărţi, nici măcar Fanshawe, nici măcar Fanshawe în carne şi oase. Sau cel puţin aşa mi se părea atunci, de fiecare dată când acest gând îmi trecea prin minte. Acum înţeleg cât de tare mă înşelam, dar nu mi-am dat seama de asta decât la mult timp după aceea. Prin definiţie, un gând este ceva de care eşti conştient. Faptul că nu am încetat niciodată să mă gândesc la Fanshawe, că el se afla alături de mine zi şi noapte de-a lungul acelor luni, îmi era necunoscut pe atunci. Iar dacă nu eşti conştient de prezenţa unui gând, e oare legitim să spui că gândeşti? Eram obsedat, poate chiar posedat, dar nu exista niciun semn al acestei stări, niciun indiciu care să-mi spună ce se întâmpla, de fapt.

Acum viaţa mea cotidiană era plină. Abia dacă îmi dădeam seama că munceam mai puţin decât o făcusem în ultimii ani. Nu aveam un loc de muncă la care să mă prezint în fiecare dimineaţă şi, din moment ce Sophie şi Ben se

aflau cu mine în apartament, nu era prea greu să găsesc scuze pentru a-mi evita masa de lucru. Orarul meu de lucru a devenit foarte flexibil. În loc să încep la ora nouă fix în fiecare zi, uneori nu intram în cămăruța mea până la unsprezece sau unsprezece şi jumătate. Pe deasupra, prezența lui Sophie în casă era o ispită permanentă. Ben încă mai dormea o dată sau de două ori peste zi, iar în acele ore liniştite, în timp ce el dormea, nu-mi venea prea greu să mă gândesc la corpul lui Sophie. De cele mai multe ori terminam făcând dragoste. Sophie era la fel de înfometată ca şi mine, iar pe măsură ce treceau săptămânile casa a început să se erotizeze puțin câte puțin, transformându-se într-un domeniu al posibilităților sexuale. Lumea din adâncuri ieşea la suprafață. Fiecare cameră căpăta propria ei amintire, fiecare loc evoca un moment diferit, astfel încât până şi în liniştea vieții cotidiene, deja nu mai erau lucruri ci senzații, ecouri ale vieții noastre erotice. Intraserăm în paradoxul dorinței. Nevoia de celălalt era inepuizabilă şi, cu cât o satisfăceam mai mult, cu atât părea să se facă tot mai mare.

Din când în când, Sophie spunea că voia să-şi caute o slujbă, dar niciunul dintre noi doi nu simțea vreo urgență în privința asta. Banii de care dispuneam ne ajungeau şi chiar reuşiserăm să punem ceva deoparte. Următoarea carte a lui Fanshawe, *Miracles*[33]*,* se afla în curs de publicare, iar avansul pentru contract fusese mai mare decât cel pentru *Neverland.* Conform planului pe care îl stabilisem împreună cu Stuart, poeziile urmau să fie publicate la şase luni după *Miracles,* după care urma primul roman al lui Fanshawe, *Blackouts*[34]*,* iar la urmă aveau să apară piesele de teatru. Drepturile de autor pentru *Neverland* au început să vină în

[33] Miracole (engl.)
[34] Întunecări (engl.)

martie, iar cum cecurile curgeau unul după altul, toate problemele financiare s-au evaporat. Ca toate celelalte lucruri care mi se întâmplau, şi aceea era o experienţă nouă pentru mine. În ultimii opt sau nouă ani, viaţa mea fusese o luptă continuă, o năpustire frenetică de la un articol la altul, şi mă considerasem norocos când reuşeam să acopăr cheltuielile pentru următoarea perioadă de o lună sau două. Grija se înrădăcinase în mine, îmi intrase în sânge, în globulele roşii, şi aproape că nu ştiam ce înseamnă să respir fără să mă întreb dacă reuşeam să plătesc factura de gaz. Acum, pentru prima dată de când începusem să-mi câştig singur existenţa, mi-am dat seama că deja nu mai trebuia să mă gândesc la lucrurile astea. Într-o dimineaţă, pe când stăteam la masa mea de lucru, luptându-mă cu ultimul paragraf dintr-un articol, căutând o frază pe care n-o găseam, mi-am dat treptat seama că mi se oferise o a doua şansă. Puteam să las totul şi să încep din nou. Nu mai trebuia să scriu articole. Puteam să fac altceva, să mă apuc de munca pe care mi-o dorisem dintotdeauna. Aceea era şansa mea de salvare şi am hotărât că aş fi fost un prost dacă nu aş fi profitat de ea.

Au trecut alte câteva săptămâni. Intram în camera de lucru în fiecare dimineaţă, dar nu se întâmpla nimic. La nivel teoretic, mă simţeam inspirat şi, atunci când nu lucram, capul mi se umplea de idei. Dar de fiecare dată când mă aşezam să pun ceva pe hârtie, gândurile păreau să-mi dispară dintr-odată. Cuvintele mureau în momentul în care puneam mâna pe stilou. Am început mai multe proiecte, dar nu s-a închegat nimic şi am renunţat pe rând la fiecare dintre ele. Am căutat scuze ca să-mi explic de ce nu mă puteam urni, ceea ce n-a fost chiar aşa de greu, iar după puţin timp găsisem o întreagă litanie: adaptarea la noua viaţă de bărbat însurat, responsabilităţile părinteşti, noua mea cameră de lucru (care mi se părea prea îngustă),

vechiul obicei de a munci sub apăsarea unui termen fix de predare, corpul lui Sophie, norocul brusc şi neaşteptat, totul. Vreme de câteva zile, chiar am jonglat cu ideea de a scrie un roman poliţist, dar apoi m-am încurcat în intrigă şi n-am putut pune laolaltă toate părţile. Mi-am lăsat mintea să hoinărească aiurea, aşteptând să mă conving că acea trândăvie era dovada faptului că îmi adunam puterile, semn că ceva era pe punctul de a se întâmpla. Pentru mai bine de o lună, singurul lucru pe care l-am făcut a fost să copiez pasaje din cărţi. Pe unul dintre ele, aparţinând lui Spinoza, l-am prins pe perete: „Şi atunci când visează că nu vrea să scrie, nu are puterea să viseze că poate să scrie; şi când visează că vrea să scrie nu are puterea să viseze că nu vrea să scrie".

Poate că munca m-ar fi putut ajuta să ies din acea criză, încă nu mi-e clar dacă era vorba despre o stare permanentă sau de o fază trecătoare. Am sentimentul că în acea perioadă eram cu adevărat pierdut, zbătându-mă disperat în adâncurile fiinţei mele, dar nu cred că asta ar putea însemna că mă aflam într-o situaţie fără speranţă de ieşire. Mi se întâmplau atâtea lucruri. Treceam prin mari schimbări şi era încă mult prea devreme pentru a şti încotro mă purtau. Apoi, pe neaşteptate, a apărut o soluţie. Dacă acesta este un cuvânt prea favorabil, îi voi spune o concesie. Orice ar fi fost, nu i-am opus rezistenţă. Şi a sosit într-un moment în care mă simţeam vulnerabil, iar puterea mea de judecată nu era chiar cum ar fi trebuit să fie. Aceasta a fost a doua greşeală crucială, care decurgea direct din prima.

Într-o zi luam prânzul cu Stuart în apropierea biroului său din Upper East Side. Când am ajuns pe la jumătatea mesei, mi-a vorbit din nou de zvonurile despre Fanshawe, iar pentru prima dată mi-a trecut prin cap că poate Stuart începuse să se îndoiască. Subiectul i se părea atât de fascinant că nu putea să se desprindă de el. Atitudinea lui

era sarcastică, zeflemitor conspirativă, dar am început să bănuiesc că din spatele acelei poze încerca să mă facă să recunosc. I-am cântat în strună o vreme, iar apoi, sătul de joc, i-am spus că singura metodă fără greş pentru a tranşa problema era să comande o biografie. Am făcut acest comentariu la modul cel mai inocent (ca ceva logic, nu ca o sugestie), dar lui Stuart i s-a părut o idee minunată. A început să-şi reverse entuziasmul: fireşte, fireşte, mitul Fanshawe explicat, cât se poate de limpede, fireşte, adevărata poveste, la urma urmei. În numai câteva secunde tot planul era pus la punct. Eu trebuia să scriu cartea. Va apărea după ce vor fi publicate toate opere lui Fanshawe, iar eu voi avea tot timpul din lume ca s-o scriu, doi ani, trei, oricât aveam nevoie. Trebuia să fie o carte extraordinară, a adăugat Stuart, o carte care să se ridice la nivelul lui Fanshawe însuşi, dar avea toată încrederea în mine şi ştia că puteam s-o scriu. Propunerea m-a luat pe nepregătire şi am luat-o ca pe o glumă. Dar Stuart vorbea serios; n-avea de gând să-mi permită să-l refuz. Mai gândeşte-te puţin, mi-a zis, şi abia după aceea spune-mi cum ţi se pare. Am continuat să mă arăt sceptic, dar din politeţe i-am spus că o să mă gândesc. Am stabilit că urma să-i dau un răspuns definitiv la sfârşitul lunii.

Am discutat despre asta cu Sophie în acea seară, dar din moment ce nu-i puteam vorbi sincer, conversaţia nu m-a ajutat prea mult.

— Tu eşti cel care trebuie să hotărască asta, mi-a zis ea. Dacă ai chef s-o faci, cred că ar trebui să spui da.

— Şi nu te-ar deranja?

— Nu. Cel puţin aşa cred. Chiar mi-am închipuit că mai devreme sau mai târziu ar apărea o carte despre el. Dacă trebuie să se întâmple, mai bine s-o scrii tu şi nu altcineva.

— Va trebui să scriu despre Fanshawe şi despre tine.

Ți s-ar putea părea ciudat.

— Vor fi de-ajuns câteva pagini. Atâta vreme cât tu eşti cel care le scrie, nu-mi fac griji.

— Poate, am spus, neştiind cum să continui. Presupun că întrebarea cea mai grea este dacă chiar vreau să mă gândesc la Fanshawe atât de mult. Poate că a sosit momentul să-l las să dispară.

— Decizia îți aparține. Dar adevărul este că tu ai putea scrie cartea aia mai bine decât oricine altcineva. Şi nu trebuie să fie neapărat o biografie convențională, înțelegi? Ai putea să faci ceva mult mai interesant.

— Cum ar fi?

— Nu ştiu, ceva mai personal, mai captivant. Povestea prieteniei voastre. Ar putea fi vorba despre tine la fel de mult ca despre el.

— Poate. E şi asta o idee. Ceea ce mă nedumereşte este că poți să iei totul cu atâta calm.

— Sunt măritată cu tine şi te iubesc, ăsta-i motivul. Dacă tu hotărăşti că e ceva ce vrei să faci, atunci voi fi şi eu de acord. Nu sunt oarbă, la urma urmei. Ştiu că întâmpini greutăți în munca ta şi uneori mă gândesc că e din vina mea. Poate că acesta este genul de proiect de care ai nevoie ca să-ți revii.

În adâncul meu, sperasem ca Sophie să hotărască în locul meu, asta în ideea că ea s-ar fi opus, că am fi abordat subiectul o singură dată şi cu asta basta. Dar se petrecuse exact contrariul. Eu însumi mă lăsasem încolțit şi, dintr-odată, curajul mă părăsise. Am lăsat să treacă încă vreo câteva zile şi apoi l-am sunat pe Stuart şi i-am zis că acceptam să scriu cartea. Asta mi-a adus o altă invitație la prânz, după care totul a rămas pe seama mea.

Nici nu s-a pus măcar vreodată problema de a spune adevărul. Fanshawe trebuia să fie mort, căci altfel cartea n-avea niciun sens. Nu numai că eram nevoit să omit

scrisoarea pe care o primisem, ci şi să mă prefac că nu fusese scrisă niciodată. Nu voi umbla cu ocolişuri în privința a ceea ce aveam de gând să fac. Mi-a fost clar încă de la bun început şi m-am băgat în asta cu înşelăciunea în suflet. Cartea era o operă de ficțiune. Deşi se baza pe fapte reale, nu putea povesti decât minciuni. Am semnat contractul şi apoi m-am simțit ca un om care-şi vânduse sufletul.

Vreme de câteva săptămâni, gândurile mi-au rătăcit aiurea, căutând cea mai bună formă de a începe. Orice viață este inexplicabilă, îmi repetam în minte. Oricât de multe lucruri s-ar povesti, oricât de multe fapte s-ar arăta, esențialul nu poate fi surprins în cuvinte. Să spui despre cutare sau cutare că s-a născut aici şi s-a dus dincolo, că a făcut asta şi cealaltă, că s-a însurat cu femeia asta şi a avut copiii ăştia, că a trăit, că a murit, că a lăsat în urma lui aceste cărți sau această bătălie sau acest pod, nimic din toate astea nu ne spune prea mult. Toți vrem să ni se spună poveşti, pe care le ascultăm la fel ca atunci când eram copii. Ne imaginăm adevărata poveste în vârtejul cuvintelor şi pentru a face asta ne punem în locul personajelor din poveste, prefăcându-ne că putem să-l înțelegem pentru că ne înțelegem pe noi înşine. Asta e o amăgire. Poate că existăm pentru noi înşine, iar uneori chiar reuşim să întrezărim cine suntem, dar la urma urmei nu putem fi niciodată siguri, şi pe măsură ce viețile noastre merg mai departe, devenim din ce în ce mai opaci față de noi înşine, din ce în ce mai conştienți de propria noastră incoerență. Nimeni nu poate trece granița care îl desparte de celălalt pentru simplul motiv că nimeni nu are acces la sine însuşi.

Mi-am adus aminte de ceva ce mi se întâmplase cu opt ani înainte, în iunie 1970. Cu puțini bani în buzunar şi fără nicio perspectivă imediată pentru vara aceea, am acceptat o slujbă temporară ca recenzor în Harlem. Erau douăzeci de persoane în grupul meu, un comando de agenți care făceau

muncă de teren şi care fuseseră angajaţi să-i urmărească pe aceia care nu răspunseseră la chestionarele trimise prin poştă. Vreme de câteva zile, am fost dăscăliţi într-o mansardă prăfuită de la etajul al doilea, din faţa teatrului Apollo, iar apoi, când deja ne învăţaserăm cu complexitatea formularelor tipărite şi cu regulile de bază ale conduitei unui recenzor, ne-am împrăştiat prin cartier, cu gentile noastre roşii, albe şi albastre prinse de umăr, ca să sunăm la uşi, să punem întrebări şi să ne întoarcem încărcaţi de informaţii. Primul loc în care am fost s-a dovedit a fi cartierul general al unei loterii ilegale. Uşa s-a întredeschis, s-a ivit un cap (în spate am putut să văd o duzină de oameni într-o cameră goală, scriind pe nişte mese pliante lungi) şi mi-a spus politicos că nu erau interesaţi să participe. Asta mi s-a părut că a devenit regulă în cele ce au urmat. Într-un apartament am vorbit cu o femeie oarbă ai cărei părinţi fuseseră sclavi. La douăzeci de minute după ce începuserăm discuţia, şi-a dat în sfârşit seama că nu eram negru şi a izbucnit în râs. Bănuise asta încă de la început, mi-a zis, deoarece vocea mea era cam ciudată, dar nu-i venise să creadă. Era pentru prima dată când un alb îi trecea pragul casei. În alt apartament am dat peste unsprezece persoane, dintre care niciuna nu avea mai mult de douăzeci şi doi de ani. Dar în general nimeni nu era acasă. Iar când era cineva acasă, nu voiau să stea de vorbă cu mine şi nici să-mi deschidă uşa. A venit vara şi pe stradă era tot mai cald şi mai umed, insuportabil cum numai în New York poate fi. Eu îmi începeam schimbul de dimineaţă, mergând ca un prost din casă în casă, simţindu-mă de fiecare dată ca picat din lună. În cele din urmă, am vorbit cu şeful (un negru care vorbea foarte repede şi care purta cravate de mătase şi un inel cu safir) şi i-am explicat situaţia. De abia atunci am aflat ce se aştepta de la mine cu adevărat. Acel bărbat primea o sumă de bani pentru fiecare formular completat pe

care i-l aducea un membru al echipei sale. Cu cât mai bune erau rezultatele, cu atât mai mulți bani îi intrau în buzunare.

— N-o să-ți spun eu ce trebuie să faci, mi-a zis, dar mi se pare că dacă te-ai străduit cu adevărat, n-ar trebui să te simți aşa de rău.

— Pentru că renunț? l-am întrebat eu.

— Pe de altă parte, a continuat el pe un ton filosofic, guvernul vrea formulare completate. Cu cât primesc mai multe, cu atât se simt mai bine. Ştiu că tu eşti băiat deştept şi că pentru tine doi plus doi nu face cinci. Dacă baţi la o uşă şi nu se deschide, asta nu înseamnă că nu e nimeni înăuntru. Trebuie să-ți pui mintea la contribuție, amice. La urma urmei, nu vrem ca guvernul să fie nemulțumit, nu?

Munca mi-a devenit mult mai uşoară după acea discuție, dar nu mai era acelaşi lucru. Munca mea de teren se transformase în muncă de birou, iar în loc să fiu investigator, acum eram inventator. Din două în două zile treceam pe la sediu ca să ridic un nou teanc de formulare şi să le predau pe cele completate, dar în afară de asta nu era nevoie să ies din apartamentul meu. Nici nu ştiu câte persoane am inventat, dar probabil că au fost sute, poate chiar mii. Mă aşezam în camera mea, cu ventilatorul bătându-mi în faţă şi cu un prosop umed în jurul gâtului, completând chestionare cu toată viteza de care era în stare mâna mea. Îmi plăceau familiile numeroase – şase, opt, zece copii – şi mă mândream să urzesc legături de rudenie cât mai ciudate şi mai încâlcite, folosindu-mă de toate combinațiile posibile: părinți, copii, veri, unchi, mătuşi, bunici, parteneri de viaţă în uniuni liber consimțite, copii vitregi, frați vitregi, surori vitrege şi prieteni. Mai presus de toate se afla plăcerea de a scorni nume. Uneori trebuia să-mi stăpânesc pornirea către extravaganțe – nume nemaipomenit de comice, cele care formau jocuri de cuvinte

sau cuvintele obscene pur şi simplu –, dar în general mă mulţumeam să rămân în limitele realismului. Când mă lăsa imaginaţia, aveam deja câteva artificii mecanice la care puteam să recurg: culorile (Brown, White, Black, Green, Grey, Blue), preşedinţii (Washington, Adams, Jefferson, Fillmore, Pierce), personajele literare (Finn, Starbuck, Dimmsdale, Budd). Îmi plăceau numele care aveau vreo legătură cu cerul (Orville Wright, Amelia Earhart), cu umorul filmului mut (Keaton, Langdon, Lloyd), cu baseball-ul (Killebrew, Mantie, Mays) şi cu muzica (Schubert, Ives, Armstrong). Uneori scoteam la lumină numele unor rude îndepărtate sau ale unor colegi de şcoală de pe vremuri, iar o dată am folosit chiar o anagramă a propriului meu nume.

Era o activitate infantilă, dar nu aveam mustrări de conştiinţă. Şi nici nu era greu de justificat. Şeful nu se opunea. Oamenii care locuiau în realitate la adresele completate pe formular nu se opuneau (nu voiau să fie deranjaţi, cu atât mai puţin de un puştan alb care să-şi bage nasul în treburile lor personale), iar guvernul nu se opunea, căci ceea ce nu ştia nu putea să-i strice, în orice caz, nu mai mult decât îşi strica de unul singur. Am mers chiar până într-acolo încât să-mi apăr preferinţa pentru familiile numeroase, bazând-o pe motive politice: cu cât mai mare era populaţia săracă, cu atât mai obligat se simţea guvernul să cheltuie bani cu această pătură socială. Aceasta era frauda decedaţilor în stil american, iar eu rămâneam cu conştiinţa împăcată.

Asta era doar o parte din toată afacerea. Principalul era că mă distram, la urma urmei. Îmi făcea plăcere să scot nume din mânecă, să inventez vieţi care nu existaseră niciodată, care nu vor exista niciodată. Nu era chiar acelaşi lucru cu crearea unor personaje din literatură, ci ceva mai grandios, mai nelinişţitor. Toată lumea ştie că literatura este ceva inventat. Oricare ar fi efectul pe care îl poate avea

asupra noastră, ştim că nu e ceva real, chiar şi atunci când ne vorbeşte despre adevăruri mai importante decât am putea găsi în altă parte. Spre deosebire de ceea ce se întâmplă cu naratorul literar, eu îmi ofeream direct creaţiile lumii reale, şi, ca atare, mi se părea posibil ca ele să afecteze acea lume reală în mod real, mi se părea posibil să devină o parte din acea realitate. Niciun scriitor n-ar putea pretinde mai mult.

Mi-am adus aminte de toate acestea atunci când m-am apucat să scriu despre Fanshawe. Odinioară dădusem naştere la mii de suflete imaginare. Acum, după opt ani, trebuia să iau un bărbat viu şi să-l bag în mormânt. Eu eram bocitorul şef şi tot eu eram preotul care oficia acea înmormântare falsă, căzuse în sarcina mea să pronunţ cuvintele corespunzătoare, să spun ceea ce toată lumea voia să audă. Aceste două acte erau opuse şi identice, imagini reflectate una în cealaltă. Dar eu nu prea găseam alinare în asta. Prima fraudă fusese o glumă, doar o aventură de tinereţe, în vreme ce a doua era gravă, era ceva întunecat şi înspăimântător. Săpam un mormânt, la urma urmei, iar uneori începeam să mă întreb dacă nu cumva era al meu.

Vieţile nu au sens, mi-am spus eu. Un om trăieşte şi apoi moare, iar ceea ce se întâmplă în acest răstimp nu are niciun sens. M-am gândit la povestea lui La Chere, un soldat care luase parte la una dintre primele expediţii franceze în America. În 1562, Jean Ribaut a lăsat un grup de soldaţi la Port Royal (în apropiere de Hilton Head, în Carolina de Sud), sub comanda lui Albert de Pierra, un nebun care conducea prin intermediul terorii şi al violenţei. „L-a spânzurat cu mâinile lui pe un toboşar care îi căzuse în dizgraţie”, scrie Francis Parkman, „şi l-a expulzat pe un soldat pe nume La Chere, trimiţându-l pe o insulă pustie, la trei leghe distanţă de fort, unde l-a abandonat ca să moară de foame”. În cele din urmă, Albert a fost ucis de oamenii lui

în timpul unei răzmerițe, iar La Chere, pe jumătate mort, a fost salvat de pe insulă. S-ar putea crede că, din acel moment, La Chere s-a aflat în siguranță, că, după ce supraviețuise îngrozitoarei sale pedepse, a fost scutit de viitoare catastrofe. Dar nimic nu este chiar atât de simplu. Nu există şanse de victorie, nici reguli care să pună limite nenorocului, iar în fiecare clipă începem din nou, confruntându-ne cu acelaşi risc de a primi o lovitură sub centură ca şi mai devreme. Totul s-a năruit în colonia aceea. Oamenii nu erau înzestrați să înfrunte sălbăticia, iar foametea şi dorul de casă au pus stăpânire pe ei. Folosindu-se de câteva unelte improvizate, şi-au epuizat întreaga energie chinuindu-se să construiască un vapor „demn de Robinson Crusoe", care să îi ducă înapoi în Franța. Pe Atlantic, altă catastrofă: nu bătea deloc vântul, iar hrana şi apa s-au terminat. Oamenii au început să-şi mănânce pantofii şi vestele de piele, câțiva dintre ei, ajunşi pe culmile disperării, au băut apă din mare, iar alții au murit. Apoi a urmat inevitabila cădere în canibalism. „Au tras la sorți", scrie Parkman, „şi i-a venit rândul lui La Chere, acelaşi nefericit pe care Albert îl condamnase să moară de foame pe o insulă pustie. L-au ucis şi i-au împărțit carnea cu lăcomia oamenilor hămesiți. Îngrozitoarea mâncare i-a ținut în viață până când s-a văzut pământ la orizont, moment în care, după cum se zice, într-un delir de fericire, nu şi-au mai putut controla vasul şi l-au lăsat să plutească în voia mareei. O mică barcă englezească le-a venit de hac, i-a urcat pe toți la bord şi, după ce i-au debarcat pe cei mai slăbiți, restul au fost duşi prizonieri reginei Elizabeta".

Pe La Chere îl iau doar ca exemplu. Dacă ne gândim la alte destine, al lui nu e cu nimic mai ciudat, ci poate că e mai blând decât majoritatea destinelor. Cel puțin el a avut o traiectorie dreaptă, iar asta e ciudat în sine, e aproape o binecuvântare. În general, viețile par să vireze brusc într-o

parte sau alta, să se împiedice şi să se poticnească, să şerpuiască. Cineva merge într-o direcţie, se întoarce apoi brusc, la mijlocul drumului, face un ocol, se opreşte, şovăie şi porneşte din nou la drum. Niciodată nu se ştie nimic şi ajungem inevitabil într-un loc întru totul diferit de cel în care voiam să ajungem. În primul meu an de facultate la Columbia, treceam în fiecare zi, pe drumul către cursuri, pe lângă un bust al lui Lorenzo Da Ponte. Ştiam vag că fusese libretistul lui Mozart, dar apoi am aflat că fusese şi primul profesor italian care predase la Columbia. Un lucru părea incompatibil cu celălalt, aşa că m-am hotărât să cercetez problema, curios să aflu cum cineva putea ajunge să ducă două vieţi atât de diferite. S-a dovedit că Da Ponte dusese, de fapt, cinci sau şase asemenea vieţi. Născut Emmanuele Conegliano în 1759, fiu al unui negustor evreu de blănuri. După moartea mamei sale, tatăl lui s-a recăsătorit cu o catolică şi a hotărât ca el şi fiii săi să se convertească, prin botez. Tânărul Emmanuele era un elev care promitea, iar când a împlinit paisprezece ani, episcopul de Cenada (monseniorul Da Ponte) l-a luat pe băiat sub aripa lui şi i-a plătit toată învăţătura pentru preoţie. După cum era obiceiul pe acea vreme, discipolul a adoptat numele binefăcătorului său. Da Ponte a fost hirotonisit în 1773 şi a devenit profesor la seminarul teologic, unde s-a remarcat mai ales la literatură latină, italiană şi franceză. Nu numai că a devenit susţinător al iluminismului, ci s-a şi văzut implicat în diferite aventuri amoroase, trăind cu o aristocrată veneţiană şi având un copil, în secret. În 1776 a patronat o dezbatere publică la seminarul din Treviso, în cadrul căreia se punea problema dacă civilizaţia reuşise să-i facă pe oameni mai fericiţi. Datorită acestui afront adus Bisericii, s-a văzut nevoit să fugă, mai întâi la Veneţia, apoi la Gorizia şi în cele din urmă la Dresda, unde şi-a început noua carieră de libretist. În 1782 a plecat la Viena cu o

scrisoare de recomandare pentru Salieri şi a fost angajat ca „poeta del teatri imperiali”, poziție pe care a ocupat-o vreme de aproape zece ani. În această perioadă l-a cunoscut pe Mozart şi a colaborat cu el la acele trei opere care i-au salvat numele de la uitare. Cu toate acestea, în 1740, când Leopold al II-lea a redus activitatea muzicală din Viena din cauza războiului cu turcii, Da Ponte a rămas fără slujbă. S-a dus la Trieste, unde s-a îndrăgostit de o englezoaică pe nume Nancy Grahl sau Krahl (se mai dezbate încă asupra acestui nume). De acolo au călătorit împreună spre Paris şi apoi spre Londra, unde au rămas paisprezece ani. Activitatea muzicală a lui Da Ponte s-a mărginit la câteva librete pentru compozitori fără importanță. În 1805, el şi Nancy au emigrat în America, unde şi-a trăit ultimii treizeci şi trei de ani din viață, lucrând o perioadă ca negustător în New Jersey şi în Pennsylvania şi murind la vârsta de optzeci şi nouă de ani. A fost unul dintre primii italieni îngropați în Lumea Nouă. Puțin câte puțin, lucrurile intraseră pe un făgaş diferit pentru el. Din afemeiatul arătos care fusese în tinerețe, un oportunist implicat în intrigi politice atât ale Bisericii cât şi ale curții imperiale, a ajuns să fie un cetățean de rând în New York, loc care, în 1805, probabil că i s-a părut a fi sfârşitul lumii. Din tot ceea ce fusese, a ajuns doar: un profesor muncitor, un soț responsabil, tată a patru copii. Se spune că moartea unuia dintre copiii lui l-a răvăşit atât de tare încât a refuzat să iasă din casă aproape un an întreg. Ideea este că, până la urmă, fiecare viață nu se poate reduce decât la ea însăşi. Ceea ce înseamnă acelaşi lucru cu: viețile nu au sens.

Nu am intenția de a insista asupra acestui aspect. Dar circumstanțele în care viețile îşi schimbă cursul sunt atât de diferite, încât cel mai logic ar fi să nu spunem nimic despre un om până la moartea lui. Moartea nu este doar singurul arbitru adevărat al fericirii (comentariu făcut de Solon), ci şi

singura unitate de măsură pe baza căreia putem judeca viața însăşi. Am cunoscut un vagabond care vorbea ca un actor despre Shakespeare, un alcoolic dărâmat de vârstă mijlocie cu coji pe față şi cu zdrențe în loc de haine, care dormea pe stradă şi îmi cerea bani tot timpul. Cu toate acestea, fusese odinioară patronul unei galerii de artă de pe Madison Avenue. Am cunoscut şi un altul care fusese considerat în tinerețe cel mai promițător romancier al Americii. Când l-am cunoscut eu, tocmai moştenise cincisprezece mii de dolari de la tatăl său şi stătea la un colț de stradă din New York, împărțind bancnote de o sută de dolari la trecători. Totul făcea parte dintr-un plan menit să distrugă sistemul economic din Statele Unite, după cum mi-a explicat el. Numai gândiți-vă la lucrurile care se întâmplă, gândiți-vă la cum explodează viețile. Goffe şi Whalley, de exemplu, doi dintre judecătorii care l-au condamnat la moarte pe Carol I, au ajuns în Connecticut la puțin timp după Restaurație şi şi-au petrecut restul zilelor într-o grotă. Sau doamna Winchester, văduva fabricantului de arme, căreia îi era teamă că spiritele celor ucişi de gloanțele din puştile făcute de soțul ei veneau să-i ia sufletul şi, drept urmare, adăuga neîncetat noi încăperi la casa lor, creând un monstruos labirint de coridoare şi ascunzişuri, în aşa fel încât să poată dormi în altă cameră în fiecare noapte şi să scape în acest chip de fantome. Ironia este că, în timpul cutremurului din 1906 din San Francisco, a rămas blocată într-una dintre aceste camere şi a fost cât pe-aci să moară de foame pentru că servitorii nu dădeau de ea. Mai este şi M.M. Bakhtin, criticul şi filosoful literar rus. În timpul invaziei nemților în Rusia, în cel de-al Doilea Război Mondial, a fumat singurul exemplar din manuscrisul cu opera sa, un studiu vast al literaturii germane care avea dimensiunile unei cărți şi la care lucrase ani întregi. Una câte una, a smuls fiecare pagină din manuscris şi a folosit

hârtia ca să-şi răsucească ţigările, fumând, zi după zi, câte puţin din carte până când n-a mai rămas nimic. Aceste poveşti sunt adevărate. Sunt totodată şi parabole, poate, dar au semnificaţia pe care o au pentru că sunt adevărate.

În opera sa, Fanshawe demonstrează o înclinaţie specială înspre acest gen de poveşti. Mai ales în caietele sale se regăseşte o relatare constantă de mici istorii, care sunt atât de frecvente – îndeosebi spre sfârşit – încât începi să bănuieşti că Fanshawe credea că, într-un fel sau altul, aceste anecdote îi puteau fi de folos pentru a se înţelege pe sine. Una dintre ultimele (din februarie 1976, cu numai două luni înainte de dispariţia sa) mi se pare foarte plină de înţeles.

„Într-o carte de Peter Freuchen pe care am citit-o mai demult", scrie Fanshawe, „faimosul explorator al zonei arctice povesteşte cum a fost prins într-un viscol puternic în nordul Groenlandei. Singur, cu proviziile de hrană reducându-se, s-a hotărât să-şi construiască un iglu şi să aştepte ca viscolul să se domolească. Au trecut multe zile. Fiindu-i teamă, mai ales, să nu fie atacat de lupi – căci îi auzea dând târcoale înfometaţi pe acoperişul iglu-ului său – ieşea din când în când afară şi cânta cât de tare îl ţineau plămânii, ca să-i sperie. Dar vântul sufla cu înverşunare şi, oricât de tare ar fi cântat, nu auzea altceva decât vântul. Cu toate acestea, chiar dacă situaţia era foarte gravă, problema iglu-ului în sine era şi mai mare. Căci Freuchen a început să observe că, puţin câte puţin, pereţii micului său refugiu se strângeau în jurul lui. Datorită condiţiilor atmosferice speciale de afară, respiraţia sa îngheţa de-a adevăratelea pereţii şi, cu fiecare răsuflare, aceştia se îngroşau şi iglu-ul se făcea din ce în ce mai mic, până când, într-un sfârşit, de-abia mai rămăsese loc pentru corpul său. Este, desigur, îngrozitor să-ţi închipui că propria ta respiraţie te bagă într-un sicriu de gheaţă, iar, după părerea mea, e mult mai

captivant decât, să zicem, *Hruba şi pendulul* lui Poe. Pentru că în acest caz omul însuşi se transformă în agentul propriei sale distrugeri şi, pe lângă asta, este instrumentul acelei distrugeri tocmai pentru că încearcă să rămână în viaţă. Căci e limpede că un om nu poate supravieţui dacă nu respiră. Dar în acelaşi timp nu va supravieţui dacă respiră. Curios, nu-mi aduc aminte cum a reuşit Freuchen să scape de la ananghie. Dar e de la sine înţeles că a scăpat cu viaţă. Titlul cărţii sale, dacă-mi amintesc eu bine, este *Aventura arctică*. Stocurile s-au epuizat de foarte mulţi ani.

În luna iunie a acelui an (1978), am plecat cu Sophie şi cu Ben la New Jersey, ca s-o vizităm pe mama lui Fanshawe. Părinţii mei nu mai stăteau de mult timp în casa învecinată (se mutaseră în Florida), iar eu nu mai trecusem pe acolo de ani întregi. Din moment ce era bunica lui Ben, doamna Fanshawe păstrase legătura cu noi, dar relaţia erau puţin cam dificilă. Părea să existe în ea un curent subteran de ostilitate faţă de Sophie, de parcă ar fi dat vina pe ea, în secret, pentru dispariţia lui Fanshawe, iar acest resentiment ieşea la lumină uneori, prin câte un comentariu întâmplător. Eu şi Sophie o invitam la cină la intervale de timp rezonabile, dar rareori accepta şi, chiar şi atunci când o făcea, se aşeza lângă noi nervoasă şi surâzătoare, pălăvrăgind în stilul ei irascibil, prefăcându-se că admiră copilul, făcându-i complimente nepotrivite lui Sophie şi spunându-i ce fată norocoasă era, iar apoi pleca întotdeauna devreme, ridicându-se în mijlocul unei conversaţii şi îngăimând că a uitat că mai avea o întâlnire în altă parte. Cu toate acestea, era destul de greu să-i porţi pică. Nimic nu-i reuşise în viaţă şi deja încetase să mai spere că îi va reuşi ceva vreodată. Soţul îi murise, fiica ei trecuse printr-o serie de crize psihice şi acum trăia sub tranchilizante într-un centru de readaptare, fiul îi dispăruse. Era încă o femeie frumoasă la cincizeci de ani (în copilărie

mi se părea cea mai răpitoare femeie pe care o văzusem vreodată), se ținea de aventuri amoroase complicate (lista de bărbați era tot timpul în schimbare), îi plăcea să cheltuiască pe călătorii la New York, pe cumpărături şi pe pasiunea sa pentru golf. Succesul literar al lui Fanshawe o luase pe nepregătite, dar după ce se obişnuise cu ideea, era foarte nerăbdătoare să-şi asume responsabilitatea de a fi adus pe lume un geniu. Când am sunat-o să-i spun despre biografie, mi s-a părut dornică să-mi dea o mână de ajutor. Avea scrisori, poze şi documente, din câte mi-a zis, şi era dispusă să-mi arate orice aş fi vrut să văd. Am ajuns acolo în cursul dimineții, nu prea devreme, iar după un început stânjenitor, urmat de o ceaşcă de cafea în bucătărie şi de o lungă discuție despre vreme, ne-a condus la etaj, în vechea cameră a lui Fanshawe. Doamna Fanshawe se pregătise temeinic pentru această întrevedere şi avea toate materialele aranjate în grămăjoare ordonate pe ceea ce fusese odinioară biroul lui Fanshawe. Am rămas încremenit în fața cantității de hârtii. Fără să ştiu ce altceva să-i spun, i-am mulțumit pentru eficiența ei, deşi în realitate eram înfricoşat şi copleşit de volumul materialelor aflate acolo. După câteva minute, doamna Fanshawe a ieşit, împreună cu Sophie şi cu Ben, în grădina din spatele casei (era o zi caldă şi însorită), lăsându-mă singur în camera lui Fanshawe. Îmi aduc aminte că am aruncat o privire pe fereastră şi l-a văzut pe Ben mergând pe peluză ca o rață în salopeta lui umflată de scutece, icnind şi ivindu-se din iarbă ca un măcăleandru care zboară prea jos. Am bătut uşor cu degetele în geam şi, atunci când Sophie s-a întors şi şi-a înălțat privirea către mine, i-am făcut cu mâna de la fereastră. Mi-a răspuns cu un surâs şi mi-a trimis o bezea, după care s-a dus să cerceteze florile cu doamna Fanshawe.

M-am instalat la birou. Era ceva îngrozitor să mă aflu în camera aceea şi nu ştiam cât timp puteam să rezist acolo.

Mănuşa de baseball a lui Fanshawe zăcea aruncată pe un raft, cu o minge strânsă înăuntru, iar pe rafturile de deasupra şi pe cele de dedesubt erau aşezate cărţile pe care le citise în copilărie. În spatele meu se afla patul, acoperit cu aceeaşi cuvertură cadrilată, albastru cu alb, de care îmi aminteam. Aceasta era dovada palpabilă, rămăşiţele unei lumi moarte. Intrasem în muzeul propriului meu trecut şi ce am găsit acolo aproape că mă strivea.

Într-unul dintre teancurile de hârtii: certificatul de naştere al lui Fanshawe, carnetele de note de la şcoală ale lui Fanshawe, diploma de liceu a lui Fanshawe, insignele de cercetaş ale lui Fanshawe. Un album cu Fanshawe de pe când era doar un bebeluş; un album cu Fanshawe şi cu sora lui; un album de familie (Fanshawe la doi ani surâzător în braţele tatălui său, Fanshawe şi Ellen îmbrăţişându-şi mama în balansoarul din grădină, Fanshawe în mijlocul verilor lui). Mai erau acolo nenumărate poze amestecate, nepuse în albume, ci adunate în plicuri, în dosare, în cutiuţe: zeci de poze cu Fanshawe şi cu mine (înotând, jucându-ne, mergând cu bicicleta, strâmbându-ne unul la altul prin grădină; tata ducându-ne pe amândoi în spinare; noi doi, tunşi scurt, cu blugi largi, cu nişte maşini vechi în spate: un Packard, un Desoto, o camionetă Ford cu caroseria din lemn). Poze de la şcoală, cu toată clasa, poze cu echipa, poze din tabără. Poze din concursuri, poze de la meciuri. Aşezaţi în canoe, trăgând de frânghie într-un concurs. Iar spre fundul cutiei, câteva poze din ultimii ani: Fanshawe aşa cum eu nu îl văzusem niciodată. Fanshawe stând în picioare în grădina de la Harvard; Fanshawe pe puntea unui petrolier Esso; Fanshawe la Paris, în faţa unei fântâni din piatră. Ultima dintre toate, o singură poză cu Fanshawe şi cu Sophie: Fanshawe cu o înfăţişare mai îmbătrânită şi mai aspră, iar Sophie teribil de tânără, răpitor de frumoasă şi, totodată, absentă, ca şi cum n-ar fi

reuşit să se concentreze. Am tras adânc aer în piept şi apoi am izbucnit în plâns, dintr-odată, fără să-mi dau seama până în ultimul moment că purtasem acele lacrimi închise în mine, plâng cu sughițuri, zguduindu-mă cu fața îngropată în mâini.

O cutie care se afla la dreapta fotografiilor era plină de scrisori, cel puțin vreo o sută, care începeau de la vârsta de opt ani (scrisul neîndemânatic al unui copil, pete de cerneală şi ştersături) şi mergeau până la începutul anilor ’70. Scrisori de la universitate, scrisori de pe vapor, scrisori din Franța. Cea mai mare parte dintre ele îi erau adresate lui Ellen, iar unele erau chiar destul de lungi. Mi-am dat seama de îndată că erau valoroase, fără îndoială mai valoroase decât tot restul materialelor din camera aceea, dar nu am avut curajul să le citesc acolo. Am aşteptat vreo zece, cincisprezece minute şi apoi am coborât ca să mă alătur celorlalți.

Doamna Fanshawe nu voia ca originalele să iasă din casă, dar nu avea nicio problemă dacă scrisorile erau fotocopiate. Ba chiar s-a oferit să facă asta ea însăşi, dar i-am spus că nu trebuia să se deranjeze: mă întorceam eu în altă zi şi mă ocupam de asta.

Am luat un prânz informal în grădină: picnic. Ben a dominat scena tot alergând printre flori între două îmbucături din sandvişul său, iar pe la ora două după-amiaza eram deja pregătiți pentru drumul de întoarcere. Doamna Fanshawe ne-a dus până în stația de autobuz şi ne-a sărutat pe toți trei de rămas bun, arătându-se mai emoționată decât în orice moment al acelei vizite. Cinci minute mai târziu, autobuzul pornea, Ben a adormit buştean în poala mea de îndată, iar Sophie m-a luat de mână.

— N-a fost o zi prea fericită, nu-i aşa? Mi-a spus ea.

— A fost chiar una destul de proastă, i-am răspuns.

— Să fii nevoit să stai de vorbă cu femeia aia timp de patru ore. Eu am rămas fără nimic de spus imediat ce am ajuns acolo.

— Probabil că nu-i cădem prea bine.

— Nu, cred că nu.

— Dar asta-i cea mai uşoară parte.

— Ţi-a fost greu să rămâi singur acolo sus, nu-i aşa?

— Chiar foarte greu.

— Te-ai răzgândit cumva?

— Mă tem că da.

— Nu te condamn. Toată povestea asta devine destul de înfricoşătoare.

— Va trebui să mă gândesc mai bine. În acest moment încep să cred că am făcut o mare greşeală.

După patru zile, doamna Fanshawe m-a sunat să-mi spună că pleca să petreacă o lună în Europa şi că poate ar fi fost o bună idee să ne ocupăm de problema noastră înainte (acestea au fost cuvintele ei). Eu mă gândisem să las lucrurile în voia lor, dar înainte să-mi dea prin cap vreo scuză potrivită ca să nu mă duc la ea, m-am trezit spunând că acceptam să trec pe acolo lunea următoare. Sophie n-a vrut să mă însoţească, iar eu n-am insistat. Amândoi credeam că o vizită de familie fusese mai mult decât suficientă.

Jane Fanshawe m-a aşteptat în staţia autobuzului, toată numai zâmbet şi saluturi afectuoase. Din momentul în care am urcat în maşină am avut senzaţia că lucrurile aveau să stea altfel de data aceasta. Făcuse un efort să se aranjeze puţin (pantaloni albi, o bluză de mătase roşie, lăsând la vedere gâtul bronzat şi fără riduri) şi nu era greu de observat că mă ispitea s-o privesc, ca să recunosc faptul că încă mai era frumoasă. Dar nu era doar asta: un ton uşor insinuant în vocea ei, ca şi cum ar fi fost de la sine înţeles că eram vechi prieteni, că aveam o relaţie apropiată din

cauza trecutului care ne lega, şi că ce noroc că venisem singur, aşa eram liberi să vorbim nestingheriţi. Totul mi s-a părut de prost gust şi n-am spus mai mult decât strictul necesar.

— Ce familie ai, băiete, mi-a zis, întorcându-se cu faţa la mine când ne-am oprit la un semafor.

— Da, am zis eu. O mică familie.

— Băieţelul este adorabil, bineînţeles. O adevărată comoară. Dar niţel cam sălbatic, nu ţi se pare?

— N-are decât doi ani. Majoritatea copiilor sunt vioi la vârsta asta.

— Bineînţeles. Dar eu cred că Sophie îl răsfaţă prea mult. Pare atât de veselă tot timpul, nu ştiu dacă mă înţelegi. Nu că aş avea ceva împotriva veseliei, dar puţină disciplină nu i-ar strica.

— Sophie se poartă aşa cu toată lumea, i-am spus. O femeie veselă nu poate fi decât o mamă veselă. Din câte îmi dau eu seama, Ben nu se plânge de asta.

Urmă o scurtă pauză şi apoi, când am pornit din nou, în timp ce mergeam pe un bulevard comercial, Jane Fanshawe a adăugat:

— E o fată norocoasă această Sophie. A avut norocul să cadă în picioare. A avut norocul să dea peste un bărbat ca tine.

— Mie mi se pare că a fost exact invers, i-am zis.

— N-ar trebui să fii aşa de modest.

— Dar nu sunt. Numai că ştiu despre ce vorbesc. Până acum, tot norocul a fost de partea mea.

A zâmbit – scurt, misterios, de parcă m-ar fi crezut un nerod şi, totodată, mi-ar fi acordat atenţie, ştiind foarte bine că eu n-aveam de gând să-i las nicio portiţă deschisă. După câteva minute, când am ajuns în sfârşit la ea acasă, părea să fi renunţat cu totul la tactica iniţială. Nu i-a mai pomenit deloc pe Sophie şi pe Ben şi s-a transformat într-un model

de solicitudine, spunându-mi cât de mult se bucura că scriam o carte despre Fanshawe, purtându-se de parcă încurajările ei ar fi contat cu adevărat, de parcă ar fi fost o aprobare definitivă, nu a cărții, ci a mea. Apoi, întinzându-mi cheile de la maşină, mi-a explicat cum să ajung la cel mai apropiat centru de fotocopiere. Mi-a spus că mă aştepta cu masa pusă când mă întorceam.

A durat mai bine de două ore să fotocopiez toate scrisorile, iar când m-am întors la ea era deja aproape ora unu. Prânzul mă aştepta într-adevăr acolo, şi era o adevărată desfăşurare de forțe: sparanghel, somon rece, brânză, vin alb, de toate. Era aşezat pe masa din sufragerie, cu nişte flori alături şi, evident, în cea mai bună veselă. Surpriza probabil că mi se citea pe toată fața.

— Am vrut să sărbătorim, mi-a zis doamna Fanshawe. Nu ai nici cea mai vagă idee cât de mult mă bucur că eşti aici. Toate amintirile care revin. Ca şi cum nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic rău.

Am bănuit că începuse să bea cât fusesem plecat. Era încă stăpână pe sine, mişcările ei erau sigure, dar vocea îi trăda un anumit tremur, o ezitare, o nuanță exuberantă care nu existase mai devreme. În timp ce ne aşezam la masă, mi-am spus că trebuia să fiu cu ochii în patru. A turnat vinul în doze generoase, iar când am observat că era mai atentă la paharul ei decât la farfurie, ciugulind din mâncare şi, în cele din urmă, abandonând-o cu totul, am început să mă aştept la ce era mai rău. După puțină conversație leneşă despre părinții mei şi despre cele două surori mai mari, discuția s-a transformat într-un monolog.

— E ciudat, mi-a zis, e ciudat cum se întâmplă lucrurile în viață. Nu ştii niciodată ce-ți rezervă următoarea clipă. Uită-te la tine, eşti aici acum, băiețelul care locuia alături. Eşti aceeaşi persoană care alerga cu pantofii murdari de noroi prin casa asta, dar ai devenit între timp

bărbat. Eşti tatăl nepotului meu, îți dai seama de asta? Eşti însurat cu soția fiului meu. Dacă acum zece ani cineva mi-ar fi zis că aşa avea să fie viitorul, i-aş fi râs în față. La urma urmei, asta te învață viața: cât de ciudată e. Nu poți ține pasul cu mersul lucrurilor. Nici măcar nu putem să ni le imaginăm.

Chiar semeni cu el, ştii? Ați semănat dintotdeauna, ca doi frați, aproape ca doi gemeni. Îmi aduc aminte că atunci când erați mici uneori vă confundam de la distanță. Nici măcar nu-mi dădeam seama care dintre voi doi era fiul meu.

Ştiu cât de mult îl iubeai, cât îl admirai. Dar dă-mi voie să-ți spun ceva, dragul meu. El nu era nici pe jumătate la fel de bun ca tine. Avea un suflet rece. Era mort pe dinăuntru şi cred că n-a iubit vreodată pe cineva, nici măcar o singură dată, niciodată în toată viața lui. Uneori te vedeam cu mama ta în cealaltă parte a grădinii, cum fugeai spre ea şi o prindeai cu mânuțele de gât, cum o lăsai să te sărute, iar chiar acolo, în fața ochilor mei, vedeam tot ce nu puteam avea cu fiul meu. El nu mă lăsa niciodată să-l ating, ştiai? De la patru sau cinci ani a început să dea înapoi de fiecare dată când mă apropiam de el. Cum crezi că se simte o femeie când propriul său copil o respinge aşa? Eram atât de tânără pe atunci... Nu aveam nici douăzeci de ani când s-a născut. Numai închipuie-ți ce înseamnă să te simți respins aşa.

Nu spun că era rău. Era o ființă izolată, un copil fără părinți. Nimic din ce-i spuneam eu nu-l afecta. Şi acelaşi lucru se întâmpla şi cu tatăl lui. Refuza să învețe orice de la noi. Robert a tot încercat, dar niciodată n-a reuşit să comunice cu el. Bineînțeles că nu poți pedepsi pe cineva pentru că nu-ți arată afecțiune, nu-i aşa? Nu poți să obligi un copil să te iubească doar pentru că e copilul tău.

Şi mai era şi Ellen, desigur. Biata şi chinuita Ellen. Era bun cu ea, ştim asta amândoi. Dar într-un fel era chiar

prea bun cu ea, iar în cele din urmă asta nu i-a folosit la nimic. A făcut-o să fie atât de dependentă de el încât am văzut că începuse să se gândească bine înainte să apeleze la noi. El era cel care o înțelegea, el era cel care îi dădea sfaturi, el era cel care îi putea rezolva problemele. Robert şi cu mine nu eram decât nişte figuranți. Pentru ei doi aproape că nici nu existam. Ellen avea atâta încredere în fratele ei că, în cele din urmă, i-a dăruit sufletul ei. Nu spun că el făcea asta intenționat, dar eu încă trebuie să mai suport urmările. Fata are douăzeci şi şapte de ani, dar se poartă de parcă ar avea paisprezece, iar asta numai atunci când se simte bine. E atât de tulburată, atât de îngrozită... Azi crede că mi-am pus în minte s-o distrug, mâine mă sună de treizeci de ori. De treizeci de ori. Nu poți nici măcar să-ți faci o idee ce înseamnă asta.

Ellen este motivul pentru care nu şi-a publicat niciodată opera, ştiai? Din cauza ei a plecat de la Harvard în anul doi. Pe atunci scria poezie, iar la fiecare câteva săptămâni îi trimitea o grămadă de manuscrise. Ştii deja cum sunt poeziile lui. Aproape imposibil de înțeles. Foarte pătimaşe, bineînțeles, pline de izbucniri emfatice şi de îndemnuri vehemente, dar atât de întunecate încât îți lasă impresia că sunt codificate. Ellen îşi petrecea ore întregi încercând să le descifreze, reacționând de parcă viața ei ar fi depins de asta, tratând acele poezii ca pe nişte mesaje secrete, oracole scrise special pentru ea. Cred că el nici nu bănuia ce se întâmpla. Iar apoi fratele ei a plecat, mă înțelegi? Şi acele poezii erau singurul lucru care îi mai rămăsese de pe urma lui. Bietul copil. Avea doar cincisprezece ani pe atunci şi începuse deja să-şi piardă legătura cu lumea. Analiza paginile acelea până când se mototoleau şi se murdăreau, le purta cu ea oriunde se ducea. Când starea ei a început să se înrăutățească, se apropia de necunoscuți în autobuz şi le punea foile în brațe

cu forța. „Citiți poeziile acestea”, le spunea. „Vă vor salva viața”.

Desigur, în cele din urmă a avut şi prima criză gravă. Într-o zi a plecat de lângă mine la supermarket şi, înainte să-mi dau seama ce se întâmpla, Ellen apucase deja sticlele alea mari de suc de mere de pe rafturi şi le zdrobea de podea. Una câte una, de parcă ar fi înnebunit, stând în picioare în mijlocul cioburilor, cu gleznele sângerând şi cu sucul scurgându-se peste tot. A fost oribil. Şi-a ieşit din fire atât de rău încât a fost nevoie de trei bărbați care s-o imobilizeze şi s-o ia de acolo.

Nu spun că fratele ei ar fi fost responsabil de toate astea. Dar poeziile alea nenorocite au avut partea lor de vină, şi pe bună dreptate – sau nu – el s-a simțit vinovat întotdeauna. Din acel moment n-a mai încercat niciodată să publice ceva. A venit s-o vadă pe Ellen la spital şi cred că asta a fost prea mult pentru el, s-o vadă în starea aceea, zăpăcită, absolut dementă, absolut înnebunită, zbierând la el şi acuzându-l că o urăşte. A fost o adevărată izbucnire schizoidă, ştii? Iar el n-a putut să suporte. Atunci şi-a jurat să nu publice niciodată. A fost un fel de penitență, cred, la care n-a renunțat pentru tot restul vieții, pe care a păstrat-o în felul acela încăpățânat şi brutal care îl caracteriza, până la sfârşit.

La o lună sau două după aceea, am primit o scrisoare de la el în care mă informa că renunțase la universitate. Nu-mi cerea niciun sfat, Doamne fereşte, ci doar îmi spunea ce făcuse. Dragă mamă, etcetera, etcetera, totul foarte nobil şi frapant. Mă las de universitate ca să te scutesc de sacrificiul economic pe care îl faci. Cu boala lui Ellen, enormele costuri medicale, problemele x, y şi z, etcetera, etcetera.

Eu eram furioasă. Un băiat ca el să-şi arunce viitorul pe fereastră fără niciun motiv! Era un act de sabotaj, dar eu nu puteam face nimic în privința asta. Plecase deja de la

universitate. Tatăl unui prieten de al lui de la Harvard avea nu ştiu ce legături cu marina comercială (cred că era reprezentantul unui sindicat de marinari sau cam aşa ceva) şi l-a ajutat să-şi obțină hârtiile. Când am primit scrisoarea, el se afla pe undeva prin Texas, iar asta a fost tot. Nu l-am mai văzut cinci ani întregi.

În fiecare lună, mai mult sau mai puțin, venea câte o scrisoare sau câte o carte poştală pentru Ellen, dar nu avea niciodată adresa expeditorului. Paris, sudul Franței, Dumnezeu ştie unde, dar se asigura că nu aveam cum să luăm legătura cu el. Acest comportament mi s-a părut josnic. Laş şi josnic. Nu mă întreba de ce am păstrat scrisorile. Regret că nu le-am dat foc. Asta ar fi trebuit să fac. Să le dau foc la toate.

A ținut-o tot aşa mai bine de-o oră, iar amărăciunea din cuvintele ei creştea treptat, la un moment dat atingând un punct de limpezime susținută, şi apoi, după încă un pahar de vin, şi-a pierdut coerența, puțin câte puțin. Vocea ei era hipnotică. Aveam senzația că, atâta vreme cât continua să vorbească, nimic nu mă putea atinge. Ca şi cum aş fi fost imun, ca şi cum aş fi fost apărat de cuvintele care îi ieşeau pe gură. Aproape că nu mă mai deranjam să le ascult.

Pluteam înăuntrul acelei voci, eram învăluit în ea, susținut de persistența ei, condus de fluxul silabelor, de urcuşurile şi coborâşurile ei, de valurile ei. Când lumina după-amiezii a început să se reverse prin ferestre, căzând pe masă, scânteind pe suprafața sosurilor, pe untul topit, pe sticlele verzi de vin, toată camera a devenit atât de strălucitoare şi de încremenită, încât dintr-odată mi s-a părut ireal să mă aflu acolo, şezând înăuntrul propriului meu corp. Mă topesc, mi-am spus, privind untul înmuindu-se în farfuria lui, iar o dată sau de vreo două ori chiar m-am gândit că nu trebuia să las situația aceea să continue, că nu

trebuia să las să-mi scape clipa, dar în cele din urmă n-am făcut nimic, pentru că, într-un fel, am simțit că nu puteam.

Nu vreau să mă scuz pentru ceea ce s-a întâmplat. Beția este întotdeauna doar un simptom, nu o cauză absolută, şi îmi dau seama că ar fi greşit să încerc să mă justific. Cu toate acestea, cel puțin există posibilitatea unei explicații. Acum sunt destul de sigur că ceea ce a urmat avea de-a face atât cu trecutul cât şi cu prezentul şi mi se pare ciudat, acum că pot privi lucrurile mai detaşat, să constat cum anumite sentimente vechi m-au ajuns din urmă în acea după-amiază. În timp ce şedeam acolo ascultând-o pe doamna Fanshawe, îmi era greu să nu-mi aduc aminte în ce lumină o văzusem când eram copil, iar o dată ce a început să se întâmple asta, m-am trezit invadat de imagini pe care nu mi le mai amintisem de ani de zile. Mai ales una, care m-a lovit ca un trăsnet: o după-amiază de august, de pe când aveam treisprezece sau paisprezece ani şi când, în timp ce mă uitam pe fereastra camerei mele la grădina casei învecinate, am văzut-o pe doamna Fanshawe ieşind în curte într-un costum de baie roşu, din două bucăți, descheindu-şi nepăsătoare sutienul şi tolănindu-se pe un şezlong de pe peluză, cu spatele la soare. Am asistat la toate astea din pură întâmplare. Stătusem lângă fereastră visând cu ochii deschişi şi apoi, dintr-odată, o femeie frumoasă intrase în câmpul meu vizual, aproape goală, fără să fie conştientă de prezența mea, ca şi cum eu însumi aş fi invocat-o prin farmece. Această imagine nu m-a părăsit vreme îndelungată, iar în adolescență m-am întors la ea destul de des: pofta trupească a unui băiețaş, esența fanteziilor din nopțile târzii. Acum că femeia aceea părea hotărâtă să mă seducă, aproape că nu ştiam ce să mai cred. Pe de o parte, scena mi se părea grotescă. Pe de altă parte, avea ceva atât de firesc, logic chiar, şi am avut senzația că dacă nu-mi foloseam toată energia ca să mă împotrivesc,

aveam să mă las în voia lucrurilor.

Nu încape nicio îndoială că ea m-a făcut s-o compătimesc. Versiunea ei despre Fanshawe era atât de îndurerată, atât de plină de semnale de nefericire autentică, încât, puțin câte puțin, m-am înmuiat, am căzut în capcana ei. Cu toate acestea, ceea ce încă nu reuşesc să înțeleg e cât de conştientă era ea de ceea ce făcea. Pusese totul la cale dinainte sau asta se întâmplase în mod spontan? Discursul ei nearticulat fusese doar o stratagemă care să-mi slăbească rezistența sau mai degrabă o izbucnire spontană de sentimente adevărate? Bănuiesc că îmi spunea adevărul despre Fanshawe, cel puțin adevărul ei, dar asta nu era de-ajuns ca să mă convingă pe mine, căci până şi un copil ştie că adevărul poate fi folosit în scopuri necinstite. Dar şi mai importantă era problema motivelor. La aproape şase ani după acea întâmplare, încă nu am găsit răspunsul. Ar fi cam tras de păr să spun că mă găsea irezistibil şi nu sunt dispus să amăgesc în această privință. Era însă ceva mult mai profund, mult mai sinistru. În ultima vreme am început să mă întreb dacă nu cumva o fi simțit în mine o ură pentru Fanshawe care era la fel de mare ca a ei. Poate că a simțit această legătură tacită între noi, poate că acel gen de legătură se poate demonstra numai printr-un act pervers, extravagant. Să şi-o tragă cu mine ar fi ca şi când şi-ar trage-o cu Fanshawe – ca şi când şi-ar trage-o cu propriul ei fiu – iar în întunericul acelui păcat l-ar avea din nou, numai cu scopul de a-l distruge. O răzbunare teribilă. Dacă aşa a fost, atunci nu-mi pot permite luxul să mă numesc victima ei. Dacă i-am fost ceva, atunci i-am fost complice.

Totul a început la puțin după ce ea a izbucnit în lacrimi, când, în cele din urmă, s-a epuizat singură, iar cuvintele s-au năruit, transformându-se în lacrimi. M-am ridicat, beat, plin de emoție, m-am apropiat de ea şi am îmbrățişat-o în semn de mângâiere. Asta ne-a făcut să

trecem pragul. Simplul contact a fost suficient ca să declanşeze o reacţie sexuală, o amintire oarbă a altor trupuri, a altor îmbrăţişări, iar după câteva clipe ne sărutam deja şi, nu peste mult, ne aflam goi în patul ei de la etaj.

Deşi eram beat, nu eram chiar atât de beat încât să nu ştiu ce făceam. Dar nici măcar sentimentul de vină n-a fost îndeajuns ca să mă oprească. Acest moment se va termina, mi-am spus, iar nimeni nu va avea de suferit. Nu are nimic de-a face cu viaţa mea, nimic de-a face cu Sophie. Dar apoi, chiar în timp ce se întâmpla, mi-am dat seama că la mijloc se afla mai mult. Deoarece adevărul este că mi-a plăcut să i-o trag mamei lui Fanshawe, dar într-un fel care nu avea nicio legătură cu plăcerea. Eram mistuit şi, pentru prima dată în viaţa mea, n-am găsit nicio urmă de tandreţe în mine. I-o trăgeam din ură şi am transformat asta într-un act violent, atacând-o pe femeia aceea de parcă aş fi vrut s-o pulverizez. Pătrunsesem în propriul meu întuneric şi tocmai acolo mi-am dat seama de cel mai îngrozitor lucru dintre toate: că dorinţa sexuală poate fi totodată dorinţa de a ucide, că soseşte un moment în care e posibil să alegi moartea în locul vieţii. Femeia aceea voia ca eu s-o fac să sufere, aşa că am făcut-o, şi mi-am dat seama că mă bucuram de cruzimea mea. Dar chiar şi atunci ştiam că mă aflam doar la jumătatea drumului, că ea nu era decât o umbră şi că eu o foloseam ca să-l atac pe Fanshawe însuşi. Când am pătruns-o a doua oară – amândoi acoperiţi de sudoare, gemând ca nişte creaturi de coşmar –, am înţeles, în sfârşit. Voiam să-l omor pe Fanshawe. Voiam ca Fanshawe să fie mort şi eu urma s-o fac. Trebuia să-l găsesc şi să-l omor.

Am lăsat-o dormind în pat, am ieşit tiptil din cameră şi am sunat un taxi de la parter. Jumătate de oră mai târziu, mă aflam deja în autobuz, în drum spre New York. În autogara de la Port Authority, cap de linie, am intrat la

toaletă bărbaților şi m-am spălat pe mâini şi pe faţă, după care m-am dus să iau metroul. Am ajuns acasă tocmai atunci când Sophie începea să aşeze masa pentru cină.

Atunci a început partea cea mai îngrozitoare dintre toate. Erau atâtea lucruri pe care trebuia să le ascund de Sophie încât de-abia puteam să mai apar în faţa ei. Am devenit ţâfnos şi distant, închizându-mă în camera mea de lucru, nedorind altceva decât să fiu singur. Multă vreme Sophie m-a suportat, răspunzându-mi cu o răbdare la care nu aveam niciun drept să mă aştept, dar în cele din urmă a început şi ea să se sature, iar pe la jumătatea verii trecuserăm deja la certuri, la critici, la dispute pentru lucruri lipsite de importanţă. Într-o zi am intrat în casă şi am găsit-o plângând pe pat; atunci mi-am dat seama că eram la un pas de a-mi distruge viaţa. Pentru Sophie, problema era cartea. Dacă aş fi renunţat să mai lucrez la ea, lucrurile ar fi revenit la normal. Mă grăbisem, îmi spunea. Proiectul acela era o greşeală, iar eu nu trebuia să mă încăpăţânez atâta şi să recunosc de bunăvoie că aşa era. Avea dreptate, fireşte, dar eu continuam să susţin contrariul: că mă angajasem să scriu cartea, că semnasem un contract, că ar fi o dovadă de laşitate din partea mea să dau înapoi acum. Ceea ce nu-i spuneam, însă, era că nu mai aveam nicio intenţie să scriu cartea. Acum acea carte exista pentru mine doar în măsura în care mă putea conduce la Fanshawe, dar dincolo de asta nu mai exista nicio carte. Se transformase într-o chestiune personală pentru mine, în ceva ce nu mai avea nimic în comun cu scrisul. Toată documentarea pentru biografie, toate datele pe care le descopeream în timp ce-i investigam trecutul, toată munca aceea care părea să aparţină cărţii – tocmai de lucrurile acestea aveam de gând să mă folosesc pentru a-l găsi pe Fanshawe. Biata Sophie. Nici măcar n-a bănuit vreodată ce-mi pusesem în minte; căci ceea ce susţineam că

fac nu arăta cu nimic diferit de ceea ce făceam, în realitate. Reconstruiam povestea vieții unui om. Strângeam informații, adunam nume, locuri, date, stabilind o cronologie de evenimente. Dar de ce am continuat asta e un lucru care mă lasă perplex. Totul se redusese la un singur impuls: să-l găsesc pe Fanshawe, să vorbesc cu Fanshawe, să-l înfrunt pe Fanshawe pentru ultima oară. Dar niciodată nu reuşeam să trec de acest punct, niciodată nu reuşeam să încheg o imagine a ceea ce speram să obțin de pe urma acelei întâlniri. Fanshawe îmi scrisese că mă omora dacă îl căutam, dar amenințarea aceea nu mă speria. Ştiam că trebuia să-l găsesc, că altfel lucrurile nu s-ar fi aşezat niciodată. Acela era canonul, cel dintâi început, misterul credinței: îl recunoşteam, dar nu mă osteneam să mă îndoiesc de el.

La urma urmei, cred că nu mă interesa cu adevărat să-l omor. Viziunea aceea ucigaşă pe care o avusesem când eram cu doamna Fanshawe n-a durat prea mult, cel puțin nu la un nivel conştient. Uneori îmi treceau fulgerător prin fața ochilor mici scene – cum îl strangulam pe Fanshawe, cum îl înjunghiam, cum îi trăgeam un glonț în inimă – dar şi alte persoane avuseseră parte de morți asemănătoare în mintea mea de-a lungul anilor, aşa că nu acordam prea multă importanță acelor imagini. Partea ciudată nu era că aş fi vrut să-l omor pe Fanshawe, ci că uneori îmi închipuiam că el voia să-l omor. Asta mi s-a întâmplat o dată sau de două ori – în momente de maximă luciditate – şi m-a convins că acela era adevăratul mesaj al scrisorii pe care mi-o trimisese. Fanshawe mă aştepta. Mă alesese să fiu călăul lui şi ştia că putea avea încredere în mine să duc la îndeplinire misiunea. Dar tocmai de aceea nu aveam de gând s-o fac. Trebuia să sfărâm puterea lui Fanshawe, nu să mă supun în fața ei. Scopul era să-i demonstrez că deja nu-mi mai păsa, ăsta era principalul: să-l tratez ca pe un

mort, chiar dacă era viu. Dar înainte să-i demonstrez asta lui Fanshawe, trebuia să mi-o demonstrez mie însumi, iar faptul că aveam nevoie de această demonstrație constituia o dovadă că încă îmi păsa prea mult. Nu-mi ajungea să ştiu că lucrurile aveau să-şi urmeze cursul. Trebuia să le zdruncin, să le împing la limită. Căci mă îndoiam încă de mine, simțeam nevoia să mă supun unor riscuri, să mă pun la încercare ca şi când m-aş fi aflat în fața celui mai mare pericol cu putință. Să-l omor pe Fanshawe nu însemna nimic. Miza era să-l găsesc viu şi apoi să mă îndepărtez de el viu.

Scrisorile pentru Ellen mi-au fost de folos. Spre deosebire de caiete, care erau în general pline de speculații şi lipsite de detalii, scrisorile erau foarte minuțioase. Mi s-a părut că Fanshawe făcea un efort s-o amuze pe sora lui, să o înveselească cu poveşti haioase, aşa că referințele erau mai personale decât în alte lucrări de-ale lui. Spre exemplu, făcea trimitere la nenumărate nume – prieteni de la universitate, colegi de bancă, persoane pe care le cunoscuse în Franța. Şi deşi nu trecuse pe plicuri nicio adresă de expeditor, vorbea despre multe locuri: Baytown, Corpus Christi, Charleston, Bâton Rouge, Tâmpa, diferite cartiere ale Parisului, un sătuc din sudul Franței. Aceste informații îmi erau mai mult decât suficiente pentru a trece la treabă şi am petrecut săptămâni întregi în camera mea, compunând liste, făcând legături între oameni şi locuri, între locuri şi date, între date şi oameni, trasând hărți şi calendare, căutând adrese, redactând scrisori. Eram tot timpul în căutare de indicii, iar orice lucru care ar fi reprezentat o şansă vagă de a se transforma într-un indiciu merita urmărit până la capăt. Ipoteza mea era că, la un moment dat, Fanshawe făcuse vreo greşeală, că cineva ar fi ştiut unde se afla, că cineva din trecutul lui l-ar fi văzut, ceea ce nu era deloc sigur, dar mi se părea singura formă

plauzibilă de a începe.

Scrisorile trimise de la universitate sunt destul de laborioase şi de sincere – comentarii despre cărţile citite, despre discuţiile cu prietenii, descrieri ale vieţii de cămin, dar toate acestea aparţin perioadei dinaintea căderii nervoase a lui Ellen şi au un ton mai intim şi mai confidenţial, la care renunţă în scrisorile ulterioare. Pe vapor, de exemplu, Fanshawe se referă de prea puţine ori la sine însuşi – decât dacă el face parte dintr-o anecdotă pe care s-a hotărât s-o povestească. Îl vedem încercând să se adapteze la noua ambianţă, la noul său anturaj, jucând cărţi în camera de odihnă cu un petrolist din Louisiana (şi câştigând), jucând biliard prin diferite baruri de două parale de pe uscat (şi câştigând), iar apoi explicându-şi reuşita prin baftă: „Sunt atât de concentrat să nu mi-o iau în bot încât cumva am reuşit să mă întrec pe mine însumi. O revărsare de adrenalină, cred". Descrieri ale orelor de muncă suplimentare în sala maşinilor, „şaizeci de grade, dacă poţi să-ţi imaginezi – tenişii-mi erau atât de plini de sudoare încât gâlgâiau de parcă aş fi umblat cu picioarele prin bălţi"; de când un dentist beat îi scosese o măsea de minte în Baytown, Texas, „sânge peste tot, iar bucăţele de măsea mi s-au plimbat în gaura din gingie pentru încă o săptămână". Fiind un nou-venit, fără pic de vechime, pe Fanshawe îl mutau tot timpul dintr-un post într-altul. În fiecare port, câţiva membri ai echipajului părăseau vasul ca să se întoarcă acasă şi alţi marinari urcau la bord să le ia locul, iar dacă vreunul dintre aceştia prefera postul lui Fanshawe în locul celui vacant, Puştiul (după cum i se spunea) era pus să facă altceva. Prin urmare, Fanshawe a lucrat ca marinar de rând (frecând şi vopsind puntea), ca om bun la toate (spălând puntea, făcând paturile, curăţând toaletele) sau la bucătărie, pe post de ajutor de bucătar (servind mâncarea şi spălând vasele). Acest post a fost cel mai greu dintre toate,

dar şi cel mai interesant, din moment ce viaţa de pe o navă se învârte, în general, în jurul problemei mâncării: apetitul uriaş, stârnit de plictiseală, bărbaţii care pur şi simplu trăiau de la o masă la alta, uimitoarea delicateţe a unora dintre ei (bărbaţi graşi şi grosolani, care judecau felurile de mâncare cu aroganţa şi dispreţul unui duce francez din secol al XVIII-lea). Dar, în ziua în care şi-a început munca la bucătărie, Fanshawe a primit sfaturi bune de la un veteran: „Nu lăsa pe nimeni să te calce în picioare”, i-a zis omul acela. „Dacă vreunul se plânge de mâncare, spune-i să-i mai tacă fleanca. Dacă insistă, te porţi ca şi cum n-ar fi acolo şi îl serveşti la urmă de tot. Dacă nici asta nu dă rezultate, atunci îi spui că data viitoare o să-i pui apă îngheţată în supă. Sau, şi mai bine, îi spui c-o să te pişi în ea. Trebuie să le dai de înţeles de la bun început cine e şeful”.

Îl vedem pe Fanshawe ducându-i micul dejun căpitanului, într-o dimineaţă, după o noapte de furtuni violente în dreptul capului Hatteras: Fanshawe punând grape-fruitul, ouăle jumări şi pâinea prăjită pe o tavă, apoi înfăşurând tava în folie de aluminiu, iar pe aceasta înfăşurând-o din nou în prosoape, sperând ca farfuriile să nu-i zboare cât colo o dată ajuns pe punte (căci vântul continua să sufle cu o viteză de o sută de kilometri pe oră); Fanshawe urcând scara, făcând primii paşi pe punte şi, apoi, dintr-odată, când îl loveşte vântul, făcând o piruetă complicată, pentru că aerul biciuitor îi împinge tava în sus şi îl obligă să ridice braţele deasupra capului, ca şi cum ar fi stat agăţat de o maşină de zbor primitivă, la un pas de a se lansa deasupra apei; Fanshawe adunându-şi toate puterile ca să coboare tava, punând-o în cele din urmă în poziţie de echilibru, sprijinind-o pe piept (iar farfuriile, ca prin minune, nu alunecă) şi apoi, pas cu pas, parcurgând toată lungimea punţii, o siluetă minusculă, zbârcită de furia urgiei din jur; Fanshawe, după mai multe minute, reuşind

să ajungă în celălalt capăt al punții, intrând în cabina de la proră, găsindu-l pe căpitan în spatele timonei şi spunându-i: „Micul dejun, domnule căpitan”, iar timonierul întorcându-se, aruncându-i o privire fugară de recunoaştere, apoi răspunzând, pe un ton absent: „Mersi, puştiule. Lasă-l acolo pe masa aia”.

Cu toate acestea, nu totul a fost la fel de distractiv pentru Fanshawe. Există o referire la o bătaie (nu se dau detalii) care pare să-l fi tulburat, la fel ca diferite scene neplăcute la care a asistat pe uscat. Spre exemplu, hărțuirea unui negru într-un bar din Tâmpa: un grup de beți înhăitându-se să-l atace pe un negru bătrân care tocmai intrase cu un steag american uriaş (ca să-l vândă), iar primul beţiv desfăşurând steagul şi spunând că nu are destule stele pe el – „steagul ăsta e fals” –, bătrânul negând asta, aproape cerşindu-le mila, în timp ce ceilalți beți încep să bodogănească, sprijinind spusele primului; incidentul se termină cu bătrânul îmbrâncit afară din bar, aterizând cu fața pe cimentul trotuarului, iar beţivii dau din cap aprobator, încheind subiectul cu câteva comentarii despre salvarea lumii pentru democrație. „M-am simțit umilit”, scria Fanshawe, „ruşinat să mă aflu acolo”.

Şi totuşi, scrisorile au în general un ton jucăuş („Spune-mi Redburn[35]”, aşa începe una dintre ele), iar în final oricine îşi dă seama că Fanshawe a reuşit să-şi demonstreze ceva sie însuşi. Vaporul nu mai e decât o scuză, o alteritate arbitrară, o formă de a se pune la încercare în fața necunoscutului. Ca în orice inițiere, supraviețuirea însăşi este adevărata victorie. Pentru că, în cele din urmă, reuşeşte să transforme în avantaj ceea ce la început au fost posibile inconveniente – studiile sale la

[35] Personaj faimos dintr-un roman de Herman Melville, în care este relatată o călătorie pe mare a autorului însuşi.

Harvard, faptul că provenea din clasa de mijloc – şi la sfârşitul perioadei de muncă pe vapor, este recunoscut ca intelectualul echipajului, nu mai este doar „Puştiul”, ci şi „Profesorul” uneori, i se cere să arbitreze dispute (cine a fost al douăzeci şi treilea preşedinte, care este populaţia Floridei, cine a jucat extremă stânga la Giants în 1947) şi este consultat adesea ca sursă de informaţii obscure. Membrii echipajului îi cer ajutorul ca să-şi completeze formularele birocratice (declaraţii de impozit, chestionare ale companiilor de asigurări, procese verbale în cazul unor accidente), iar câţiva chiar îl roagă să le scrie scrisorile (într-un caz, şaptesprezece scrisori de dragoste de la Otis Smart pentru iubita lui, Sue-Ann, din Dido, Louisiana). Problema nu e că Fanshawe se transformă în centrul atenţiei, ci că reuşeşte să se adapteze, să-şi găsească locul. Adevărata încercare, la urma urmei, este să fie ca ceilalţi. O dată ce se întâmplă asta, nu mai trebuie să-şi pună sub semnul întrebării ciudăţenia. Devine liber – nu numai de ceilalţi, ci şi de sine însuşi. Dovada finală a acestui lucru este, cred eu, că atunci când părăseşte vaporul, nu-şi ia rămas bun de la nimeni. Renunţă la slujbă într-o noapte, în Charleston, îşi ia banii de la căpitan şi apoi dispare pur şi simplu. Două săptămâni mai târziu, ajunge la Paris.

Niciun cuvânt timp de două luni. Iar apoi, în următoarele trei luni, doar cărţi poştale, mesaje scurte şi eliptice mâzgălite pe spatele fotografiilor turistice banale: Sacré-Cœur, Turnul Eiffel, Conciergerie. Când începe să trimită scrisori, acestea ajung la intervale neregulate şi nu spun nimic important. Ştim că Fanshawe e destul de prins cu munca lui (numeroase poezii, o primă schiţă din *Blackouts),* dar scrisorile nu dezvăluie cu adevărat nimic despre viaţa pe care o duce. Dau senzaţia că se confruntă cu un conflict, că este nesigur în ceea ce o priveşte pe Ellen, că nu vrea să piardă legătura cu ea, dar că nu e în stare să se

hotărască cât de mult sau cât de puțin trebuie să-i povestească. (Şi adevărul este că Ellen nici măcar nu apucă să citească cea mai mare parte din aceste scrisori. Sunt trimise pe adresa casei din New Jersey, le deschide doamna Fanshawe, care face o selecție înainte să i le arate fiicei sale, iar de cele mai multe ori Ellen nici nu le vede. Eu cred că Fanshawe ştia asta, sau cel puțin bănuia că se întâmpla aşa. Ceea ce încurcă şi mai mult ițele poveştii, din moment ce aceste scrisori, în fond, nu erau scrise pentru Ellen. Ellen, la urma urmei, nu e decât un artificiu literar, un mediu prin care Fanshawe alege să comunice cu mama lui. De aici şi indignarea doamnei Fanshawe. Deoarece, chiar şi atunci când i se adresează ei, Fanshawe se face că o ignoră). Aproape un an întreg, scrisorile vorbesc doar despre obiecte (clădiri, străzi, descrieri ale Parisului), trasând meticuloase cataloage de lucruri văzute şi auzite, dar în ceea ce-l priveşte pe Fanshawe, el abia apare. Apoi, puțin câte puțin, începem să-i vedem pe câțiva dintre cunoscuții săi, să observăm o anumită aplecare înspre anecdotic, dar poveştile sunt rupte, totuşi, de orice context, ceea ce le dă o notă de plutire, de dematerializare. Îl vedem, spre exemplu, pe un bătrân compozitor rus pe nume Ivan Vişnegradski, în vârstă de aproape optzeci de ani; ruinat şi văduv, trăieşte singur într-un apartament părăginit de pe strada Mademoiselle. „Mă întâlnesc cu omul ăsta mai mult decât cu oricine altcineva”, spune Fanshawe. Apoi niciun cuvânt despre prietenia lor, nicio referire la ce îşi spun unul altuia, în schimb, apare o lungă descriere a pianului acordat la sfert de ton din apartament, a dimensiunii sale impresionante şi a multiplelor claviaturi (fusese construit special pentru Vişnegradski la Praga, cu aproape cincizeci de ani în urmă, şi este unul dintre cele trei piane acordate la sferturi de ton care există în Europa) şi apoi, fără să întâlnim nicio altă aluzie la cariera de compozitor, apare o poveste despre cum

Fanshawe îi face cadou bătrânului un frigider. „Eu m-am mutat în alt apartament luna trecută”, scrie Fanshawe. „Cum acolo aveam deja un frigider nou, m-am hotărât să i-l dau pe cel vechi lui Ivan. Ca multe alte persoane din Paris, nici el n-a avut vreodată un frigider; în toți acești ani și-a depozitat alimentele în dulăpiorul de perete din bucătărie. A părut foarte bucuros de cadou și am avut grijă să-i fie trimis acasă, urcându-l în apartament cu ajutorul bărbatului care condusese camionul. Ivan a salutat sosirea aparatului ca pe o întâmplare importantă din viața sa, așteptându-l cu nerăbdarea unui copil, cu toate că era și precaut în același timp, din câte mi-am putut da seama, poate chiar și puțin intimidat, nefiind prea sigur ce să facă el cu obiectul acela ciudat. «E așa de mare», repeta întruna în timp ce așeza, frigiderul la locul lui, iar după aceea, când l-am băgat în priză și motorașul a început să funcționeze, a zis «Cât zgomot». L-am asigurat că avea să se obișnuiască și i-am subliniat toate avantajele acelui aparat modern, inclusiv cât de mult avea să-i îmbunătățească viața. Mă simțeam ca un misionar: marele părinte Știe-tot, care îl izbăvește pe acel om din Epoca de piatră, arătându-i adevărata religie. S-a scurs o săptămână sau două, în care Ivan m-a sunat aproape în fiecare zi, ca să-mi spună cât de mulțumit era de frigider, descriindu-mi toate alimentele noi pe care le putea cumpăra și păstra în casă. Apoi a venit dezastrul. «Cred că s-a stricat», mi-a zis într-o bună zi, pe un ton care părea plin de căință. Micul congelator din partea de sus se pare că se umpluse de gheață și, neștiind cum să scape de ea, se folosise de un ciocan, spărgând nu doar gheața, ci și bobinele de sub ea. «Dragul meu prieten», mi-a spus, «îmi pare foarte rău». I-am spus să nu-și facă griji, că găseam eu pe cineva care să i-l repare. A urmat o lungă tăcere la celălalt capăt al firului. «Bine», mi-a zis într-un sfârșit, «cred că poate e mai bine așa. Zgomotul, știi, îmi vine așa de greu

să mă concentrez cu zgomotul ăsta. Am trăit atâta timp cu dulăpiorul meu din perete încât mă simt destul de ataşat de el. Dragul meu prieten, nu te supăra. Mă tem că nu prea ai ce să-i faci unui bătrân ca mine. La un moment dat, ajungi într-un punct al vieţii în care e deja prea târziu ca să te mai schimbi»".

Scrisorile următoare continuau în acelaşi stil, menţionând mai multe nume, făcând referire la diferite slujbe. Deduc că banii pe care Fanshawe i-a câştigat pe vapor i-au ajuns aproape un an şi, după ce s-au terminat, s-a descurcat şi el cum a putut mai bine. Pentru o vreme se pare că a tradus o serie de cărţi de artă; într-o altă perioadă există dovezi că a dat meditaţii de engleză la diverşi elevi de liceu; se pare că a lucrat o vară la sediul din Paris al *New York Times,* ca telefonist în schimbul de noapte (iar asta, cel puţin, înseamnă că vorbea fluent franceza) şi, după aceea, vine o perioadă destul de bizară în care a muncit doar sporadic pentru un producător de cinema, revizuind adaptările, traducând, făcând rezumatele scenariilor. Deşi există puţine aluzii autobiografice în oricare dintre operele lui Fanshawe, cred că anumite întâmplări din *Neverland* au fost inspirate de această ultimă experienţă (casa lui Montag din capitolul şapte; visul lui Flood în capitolul treizeci). „Partea cea mai ciudată a acestui om", scrie Fanshawe, referindu-se astfel în scrisorile sale la producătorul de filme, „e că, în timp ce legăturile sale financiare cu bogătaşii se află la hotarul dintre infracţiune (tactici asasine, minciuni sfruntate), el e din cale-afară de generos cu cei lipsiţi de noroc. Oamenii care îi datorează bani sunt rareori daţi în judecată sau târâţi prin tribunale, căci el preferă să le dea posibilitatea de a-şi achita datoriile dându-le de lucru. Spre exemplu, şoferul lui este un marchiz scăpătat, care îl duce de colo până colo într-un Mercedes alb. Mai e şi un baron bătrân care nu face altceva decât să fotocopieze documente.

De fiecare dată când mă duc în acea casă pentru a preda vreo lucrare, găsesc vreun lacheu nou, stând în picioare într-un colț, vreun nobil decrepit care stă ascuns în spatele perdelelor, vreun bancher elegant care se dovedeşte a fi curierul. Aşa cum nici nu risipeşte nimic. Atunci când fostul director care locuia la etajul şase, în camera femeii de serviciu, s-a sinucis luna trecută, m-am ales cu paltonul său. De atunci îl port tot timpul, e o haină neagră şi lungă, care îmi ajunge aproape până la glezne. Mă face să arăt ca un spion".

În ceea ce priveşte viața personală a lui Fanshawe, nu avem decât indicii vagi. Face referire la o cină, descrie atelierul unui pictor, o menționează pe o anume Anne o dată sau de două ori, dar natura acestor relații nu este prea clară. Şi totuşi, chiar acestea erau genul de lucruri de care aveam nevoie. Făcând toată alergătura necesară, luându-mi picioarele la spinare şi punând oricâte întrebări s-ar fi putut, mă gândeam că aş putea, în cele din urmă, să dau de urma vreuneia dintre aceste persoane.

În afară de o călătorie de trei săptămâni în Irlanda (Dublin, Cork, Limerick, Sligo), Fanshawe pare să fi rămas mai mult sau mai puțin în acelaşi loc. A terminat ultima versiune de la *Blackouts* cândva în cel de-al doilea an de şedere la Paris; a scris *Miracles* în al treilea an, alături de alte patruzeci sau cincizeci de poeme scurte. Toate astea sunt foarte uşor de verificat – din moment ce cam în acea perioadă Fanshawe a deprins obiceiul de a-şi data lucrările. Ceea ce nu este încă prea clar e când anume a plecat din Paris către sudul Franței, dar cred că asta s-a întâmplat între iunie şi septembrie 1971. Scrisorile încep să se rărească din acel moment, iar caietele sale nu mai conțin decât o listă a cărților pe care le citea *(Istoria lumii,* de Raleigh, şi *Călătoriile* lui Cabeza de Vaca). Dar, o dată instalat în casa de la țară, face o descriere destul de

amănunțită despre cum a ajuns acolo. Detaliile în sine nu sunt importante, dar apare o informație esențială: cât timp a trăit în Franța, Fanshawe n-a ascuns faptul că era scriitor. Prietenii săi îi cunoşteau scrierile, iar dacă asta a fost vreodată un secret, atunci a fost numai față de familia lui. Iată o scăpare evidentă din partea lui, singura dată în scrisorile sale când se dă de gol: „Soții Dedmon, un cuplu de americani pe care i-am cunoscut la Paris", scrie el, „nu-şi vor putea vizita casa de la țară vreme de un an întreg (pleacă în Japonia). Fiindcă hoții le-au călcat pragul o dată sau de două ori, nu le vine s-o lase nelocuită şi mi-au oferit o slujbă de paznic. Nu numai că mi-o lasă gratis, dar îmi şi dau voie să le folosesc maşina şi îmi plătesc un mic salariu (destul ca să îmi ajungă dacă am mare grijă). Asta e un noroc picat din cer. Mi-au zis că preferă să mă plătească pe mine ca să stau în casa lor şi să scriu timp de un an decât să le-o închirieze unor necunoscuți". Un mic amănunt, poate, dar atunci când am dat de el în scrisoare, am prins curaj. Fanshawe coborâse garda pentru un moment, iar dacă asta se întâmplase o dată, nu vedeam niciun motiv să cred că nu se va mai întâmpla din nou.

În calitatea lor de exemple de scriitură, scrisorile de la țară le depăşesc pe toate celelalte. De-acum ochiul lui Fanshawe devenise incredibil de pătrunzător, ceea ce m-a făcut să intuiesc o nouă disponibilitate a cuvintelor înăuntrul lui, ca şi distanța dintre a vedea şi a scrie s-ar fi scurtat, cele două acte devenind aproape identice, parte dintr-un singur gest neîntrerupt. Pe Fanshawe îl interesează peisajele şi se întoarce în mod repetat la ele, observându-l la nesfârşit, înregistrându-i la nesfârşit schimbările. Răbdarea de care dă dovadă în fața acestor lucruri e cel puțin remarcabilă şi există pasaje literare despre natură, atât în scrisori cât şi în caiete, mai luminoase decât cele mai bune asemenea fragmente pe care le-am citit vreodată. Casa de

piatră în care locuia (cu pereți groşi de şaizeci de centimetri) fusese construită în timpul Revoluției: pe o latură se află o mică vie, iar pe cealaltă o pajişte unde pasc oile; în spate este o pădure (coțofene, corbi, porci mistreți) şi în față, pe cealaltă parte a şoselei, se află costişa care duce către sat (patruzeci de locuitori). Chiar pe această costişă, ascunse în desişul de copaci şi tufe, se află ruinele unei capele care le-a aparținut pe vremuri Cavalerilor Templieri. Lămâițele, cimbrişorul, stejarii pitici, țărâna roşie, pământul galben, mistralul: Fanshawe a trăit în mijlocul lor pentru mai bine de un an, iar puțin câte puțin toate acestea par să-l fi schimbat, să-l fi înrădăcinat şi mai mult în sine. Ezit să-i spun experiență religioasă sau mistică (aceşti termeni nu înseamnă nimic pentru mine), dar toate dovezile par să indice faptul că Fanshawe a stat singur în tot acel timp, aproape fără să dea ochii cu nimeni, aproape fără să deschidă gura. Rigorile acestei vieți l-au disciplinat, singurătatea a devenit o punte de trecere către sine, un instrument de autocunoaştere. Chiar dacă pe atunci era încă foarte tânăr, cred că această perioadă marchează începutul maturității sale ca scriitor. Începând din acest moment, opera sa nu mai este promițătoare, ci e pur şi simplu împlinită, desăvârşită, e atât de inconfundabil a lui. Pornind de la lunga serie de poezii scrise la țară (*Ground Work*[36]) şi continuând cu piesele de teatru şi cu *Neverland* (toate scrise la New York), Fanshawe e în plină floare. Oricât de mult s-ar căuta indicii de nebunie, semnale ale unei gândirii care i s-a întors împotrivă în cele din urmă, scrierile sale nu dezvăluie nimic de acest fel. Fanshawe este fără nicio îndoială un tip deloc banal, dar, după toate aparențele, este întreg la mine, iar atunci când se întoarce în America, în toamna anului 1976, pare să fie complet stăpân pe sine.

[36] Fundamente (engl.)

Primele răspunsuri pe care le-am primit au venit din partea celor pe care Fanshawe îi cunoscuse la Harvard. Cuvântul *biografie* părea să-mi deschidă uşile multora şi n-am întâmpinat greutăţi în a stabili întrevederi cu fiecare dintre ei. L-am cunoscut pe colegul său de cameră din anul întâi; m-am întâlnit cu câţiva dintre prietenii săi; m-am văzut cu două-trei fete de la Radcliffe, cu care se întâlnea în vremea facultăţii. Cu toate acestea, mare lucru n-am obţinut de la ei. Dintre toţi pe care i-am cunoscut, unul singur mi-a stârnit interesul. E vorba despre Paul Schiff, al cărui tată îi aranjase lui Fanshawe slujba de pe vasul petrolier. Schiff era acum pediatru în comitatul Westchester şi ne-am întâlnit în cabinetul lui, unde am stat de vorbă până seara târziu. Omul avea o seriozitate care mi-a plăcut (un bărbat mic şi dârz, cu părul rărit, cu ochii fermi şi cu o voce lină şi răsunătoare) şi mi-a vorbit deschis, fără să fie nevoie să-l împing de la spate. Fanshawe fusese o persoană importantă în viaţa lui şi îşi amintea foarte bine de prietenia lor. „Era un băiat muncitor", mi-a spus Schiff. „Muncitor, supus, fără prea multă imaginaţie. Pe Fanshawe, Harvard nu îl intimida la fel ca pe noi ceilalţi şi cred că asta mă impresiona foarte mult. Citise mai mult decât oricine altcineva – mai mulţi poeţi, mai mulţi filosofi, mai mulţi romancieri, dar materiile universitare păreau să-l plictisească. Nu-l interesau notele, chiulea mult de la cursuri, părea să-şi vadă de drumul lui. În anul întâi stăteam pe acelaşi palier şi, dintr-un motiv anume, m-a ales să-i fiu prieten. Începând din acel moment, mai mult sau mai puţin, nu m-am mai desprins de el. Fanshawe ştia atât de multe despre orice, încât cred că am învăţat mai mult de la el decât din oricare dintre cursurile la care mergeam pe atunci. Presupun că a fost vorba de un caz grav de venerare a unui erou, dar Fanshawe m-a ajutat şi n-am uitat asta. A fost singurul care m-a ajutat să mă gândesc la mine însumi, să aleg şi să decid de unul singur. Dacă n-

ar fi fost el, niciodată n-aş fi ajuns medic. M-am mutat la medicină pentru că el m-a convins că trebuia să fac ceea ce-mi doream să fac, iar pentru asta încă îi mai sunt recunoscător.

Pe la jumătatea anului doi, Fanshawe mi-a zis că urma să se lase de facultate. Asta nu m-a surprins în mod deosebit. Cambridge nu era locul potrivit pentru Fanshawe, iar eu ştiam că se simţea nelinişţit, că ar fi vrut să plece. Am vorbit cu tatăl meu, care era reprezentantul sindicatului marinarilor, iar el i-a făcut rost lui Fanshawe de o slujbă pe un vapor. A organizat totul foarte bine, l-a scutit pe Fanshawe de toată alergătura cu hârţoagele şi, după câteva săptămâni, prietenul meu a plecat. Am primit de veşti de la el doar de câteva ori, iar atunci numai cărţi poştale dintr-un loc sau altul. Salut, ce mai faci, genul ăsta de lucruri. Nu m-a deranjat, totuşi, şi mă bucuram că putusem să fac ceva pentru el. Însă după aceea, toate bunele mele sentimente mi-au ieşit pe nas. Acum vreo patru ani, ieşisem în oraş şi mă plimbam pe Fifth Avenue, când m-am ciocnit de Fanshawe, chiar acolo, în stradă. Eu, încântat să-l revăd, cu adevărat surprins şi fericit, dar el abia dacă mi-a vorbit. Era ca şi cum ar fi uitat cu totul de mine. Foarte rigid, aproape grosolan. A trebuit să-l forţez să ia adresa mea şi numărul meu de telefon. A promis că mă sună, dar bineînţeles că n-a făcut-o niciodată. Asta m-a îndurerat destul de mult, vă asigur. Ce nesimţit, mi-am zis, da' cine se crede? Nici măcar nu mi-a zis cu ce se ocupa, mi-a evitat pe rând întrebările şi pe urmă a plecat liniştit. Da, cam atâta valorează anii de facultate, mi-am zis eu. Cam atâta valorează prietenia. Mi-a lăsat un gust amar. Anul trecut, soţia mea a cumpărat o carte a lui şi mi-a făcut-o cadou de ziua mea. Ştiu că e ceva copilăresc, dar n-am avut curajul s-o deschid. E şi acum în bibliotecă, adunând praful. Foarte ciudat, nu? Toată lumea zice că e o capodoperă, dar nu cred c-o voi putea citi

niciodată”.

Acela a fost cel mai lucid comentariu pe care l-am primit de la cineva. Unii dintre colegii din echipajul de pe petrolier au avut câte ceva de spus, însă nimic ce mi-ar fi putut folosi.

Otis Smart, de exemplu, îşi aducea aminte de scrisorile de dragoste pe care Fanshawe le scria în numele lui. Când l-am sunat la Bâton Rouge, mi-a vorbit pe larg despre ele, citând chiar câteva dintre frazele inventate de Fanshawe („Draga mea picioruş dănţuitor”, „Domniţa mea nectar de dovleac”, „Perversitate a viselor mele îmbietoare”, şi aşa mai departe), râzând în timp ce vorbea. Partea cea mai amuzantă, mi-a zis el, era că în tot timpul acela în care i-a trimis scrisorile lui Sue-Ann, ea îşi făcea de cap cu altul şi, în ziua când el s-a întors de pe mare, ea i-a spus că urma să se mărite. „Mai bine aşa”, a adăugat Smart. „M-am întâlnit cu Sue-Ann acum un an, când am dat pe-acasă, şi cred că a ajuns la o sută cincizeci de kile. Parcă ar fi fost o grăsană din cărţile de desene pentru copii, mergând aşa ţanţoş, cu nişte pantaloni mulaţi de culoare portocalie şi cu o droaie de copii zbierând în jurul ei. M-a pufnit râsul, pe bune, când mi-am adus aminte de scrisori. Fanshawe ăla mă făcea să mor de râs. Scotea din burtă nişte fraze de-ale lui şi mă îndoiam de râs. Mare păcat ce s-a întâmplat. E oribil să auzi că un tip a dat colţu’ aşa de tânăr”. Jeffrey Brown, acum bucătar-şef într-un restaurant din Houston, fusese ajutor de bucătar pe vapor. Fanshawe rămăsese în amintirea lui drept singurul alb din echipaj care se purtase frumos cu el. „Nu era uşor”, mi-a zis Brown. „Cea mai mare parte a echipajului era formată din nişte bădărani albi din sud care mă scuipau în loc să mă salute. Dar Fanshawe a trecut de partea mea, fără să-i pese ce credeau ceilalţi. Când ajungeam în Baytown sau în alte locuri dintr-astea, ne duceam pe ţărm împreună să bem, să găsim fete sau pentru

orice altceva. Cunoşteam orăşelele alea mai bine decât Fanshawe, aşa că i-am zis că nu puteam să mergem în barurile marinăreşti. Ştiam prea bine cât ar fi valorat pielea mea într-unul dintre locurile alea şi nu voiam să intrăm în bucluc. Nicio problemă, mi-a zis Fanshawe, aşa că mergeam în cartierele negrilor. În cea mai mare parte, situaţia era destul de liniştită pe vapor, nu se întâmpla nimic ce n-aş fi putut înfrunta de unul singur. Dar apoi a venit un tip dur şi pus pe harţă. Un tip pe care îl chema Cutbirth, Roy Cutbirth. Era un petrolist alb şi tâmpit, care mai avea şi gura mare pe deasupra, şi care până la urmă a fost alungat de pe vapor când inginerul şef şi-a dat seama că omul n-avea nici cea mai vagă idee despre motoare. Copiase la testul de marinar petrolist ca să pună mâna pe slujbă, dar era numai bun de ţinut în sala maşinilor dacă ai fi vrut să arunci în aer tot vasul. Cutbirth ăsta era prost, rău şi prost. Avea tatuaje pe încheieturile degetelor, câte o literă pe fiecare deget – L-O-V-E pe mâna dreaptă şi H-A-T-E[37] pe cea stângă. Când dai peste un asemenea rahat, nu vrei decât să te ţii departe de el. Tipul ăsta s-a lăudat o dată în faţa lui Fanshawe cum obişnuia el să-şi petreacă nopţile de sâmbătă acasă la el, în Alabama – stând pe un deal, deasupra autostrăzii dintre state şi trăgând în maşinile care treceau pe acolo. Un tip încântător, oricum ai lua-o. Şi pe deasupra mai avea şi un ochi bolnav, tot timpul injectat şi umflat. Dar şi cu asta îi plăcea să se laude. Se pare că ajunsese în starea asta după ce i-a intrat în ochi un ciob de sticlă. Asta cică i se întâmplase în Selma, zicea el, când arunca cu sticle în Martin Luther King. Nu tre' să mai spun că pe acel Cutbirth nu-l aveam deloc la inimă. Îmi arunca tot timpul priviri asasine, murmurând ceva printre dinţi şi dând din cap ca pentru sine, dar eu nu-l băgam în seamă.

[37] Dragoste, respectiv ură (engl.)

Situația a continuat așa o vreme. Apoi a încercat să facă același lucru când Fanshawe era prin preajmă, dar a spus-o prea tare și Fanshawe l-a auzit. S-a oprit pe loc, s-a întors către Cutbirth și i-a zis: «Ce-ai spus?», iar Cutbirth, dur și arogant, i-a răspuns ceva de genul «Mă întrebam când o să vă căsătoriți, tu și cu iepurașul tău din junglă, scumpete.» Ei bine, Fanshawe era întotdeauna potolit și amabil, un adevărat domn, nu știu dacă mă fac înțeles, așa că nu se aștepta nimeni la ce s-a întâmplat. A fost ca și când l-aș fi văzut pe tipul ăsta la televizor, omul care se transformă în fiară. S-a enervat dintr-odată, adică s-a înfuriat de-a dreptul, și-a ieșit din fire. L-a înșfăcat pe Cutbirth de cămașă, după care l-a izbit de perete și l-a țintuit acolo, răsuflându-i direct în față. «Să nu mai zici niciodată asta», a spus Fanshawe, aruncând scântei din ochi. «Să nu mai zici asta niciodată, că te omor.» Și pe ochii mei dacă nu-ți venea să-l crezi când spunea asta. Era gata să-l omoare, și Cutbirth și-a dat seama imediat. «Era doar o glumă», a îngăimat el. «Doar o glumă». Și acolo s-a terminat totul, foarte repede. Întreaga scenă n-a durat mai mult de-o clipă. După vreo două zile, Cutbirth a fost dat afară. Un adevărat noroc. Dacă ar mai fi rămas pe vas, zău dacă știu ce s-ar fi putut întâmpla".

Am obținut zeci de declarații ca aceasta, în scrisori, în discuții la telefon, în întâlniri. Povestea a continuat luni la rând, iar cantitatea de material strâns creștea văzând cu ochii, creștea în proporție geometrică, adunând tot mai multe asocieri, o înlănțuire de contacte care a căpătat, în cele din urmă, o viață proprie. Era un organism veșnic flămând, iar până la urmă mi-am dat seama că nimic nu-l putea împiedica să devină la fel de mare ca lumea. O viață atinge o altă viață, care la rândul ei atinge alta, iar foarte curând verigile sunt nenumărabile, imposibil de calculat. Am aflat despre existența unei femei grase dintr-un orășel

din Louisiana; am aflat de existența unui rasist dement cu tatuaje pe degete şi cu un nume care sfida orice înțelegere. Am aflat despre zeci de persoane despre care nu ştiusem nimic în toată viața mea, iar fiecare dintre ele avea un rol în viața lui Fanshawe. Toate bune şi frumoase, poate, dar la fel de bine s-ar putea spune că tocmai acel surplus de cunoştințe demonstra că mă îndreptam undeva. Devenisem detectiv, în fond, iar munca mea consta în căutarea unor indicii. Confruntat cu milioane de date întâmplătoare, condus pe milioane de cărări false, trebuia să găsesc singurul drum care să mă ducă acolo unde voiam eu. Până acum esențialul era că nu găsisem acel drum. Niciuna dintre persoanele acelea nu-l văzuse pe Fanshawe şi nici nu primise veşti de la el de ani de zile, şi dacă nu cumva alegeam să mă îndoiesc de tot ceea ce-mi spuneau, dacă nu cumva aveam de gând să-i investighez pe fiecare dintre cunoscuții lui Fanshawe, atunci trebuia să presupun că îmi spuneau adevărul.

Cred că totul se reducea la o chestiune de metodă, într-un anume sens, deja ştiam tot ce era de ştiut despre Fanshawe. Lucrurile pe care le-am descoperit nu-mi dezvăluiau nimic important, nu contraziceau cu nimic ceea ce ştiam deja. Or, altfel spus, acel Fanshawe pe care îl cunoscusem eu nu era acelaşi Fanshawe pe care îl căutam. La un moment dat se produsese o ruptură, o ruptură neaşteptată şi de neînțeles, iar ceea ce-mi spuneau diferitele persoane pe care le-am interogat nu-mi oferea o explicație pentru asta. În ultimă instanță, declarațiile lor îmi confirmau doar că cele întâmplate nu erau cu putință. Că Fanshawe era amabil, că Fanshawe era crud, asta era o poveste veche, pe care o ştiam deja pe de rost. Ceea ce căutam eu era ceva diferit, ceva ce nici măcar nu puteam să-mi imaginez: un act pur irațional, ceva absolut atipic, o contrazicere a tot ceea ce Fanshawe fusese până în

momentul dispariției sale. Încercam neîncetat să plonjez în necunoscut, dar de fiecare dată când aterizam, mă trezeam într-un teritoriu cunoscut, înconjurat de tot ce-mi era familiar.

Cu cât avansam, cu atât se reducea numărul posibilităților. Poate că asta era spre bine, nu ştiu. Şi chiar dacă ar fi fost doar asta, ştiam că fiecare eşec însemna că aveam de cercetat un loc mai puțin. Lunile au trecut, mai multe decât mi-ar plăcea mie să recunosc. În februarie şi în martie mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului căutându-l pe Quinn, detectivul particular care lucrase pentru Sophie. În mod curios, n-am reuşit să-i dau deloc de urmă. S-ar fi zis că nu se mai ocupa deja cu aşa ceva, nici în New York şi nici în altă parte. O vreme am cercetat rapoartele despre cadavre pe care nu le revendicase nimeni, am interogat persoane care lucrau la morga municipală, am încercat să-i localizez familia, dar n-am ajuns nicăieri. În cele din urmă, am considerat că singurul lucru la care mai puteam recurge era să angajez un alt detectiv particular ca să dea de el, dar apoi m-am hotărât să n-o fac. Pe la jumătatea lunii aprilie nu-mi mai rămăsese decât o singură posibilitate. Am mai aşteptat câteva zile, având încredere în noroc, dar nu s-a întâmplat nimic. În dimineața zilei de douăzeci şi unu ani intrat într-o agenție de turism şi mi-am rezervat un loc la zborul către Paris.

Trebuia să plec într-o vineri. Marți am fost cu Sophie să cumpărăm un pick-up. Una dintre surorile ei mai mici se pregătea să se mute la New York şi ne gândeam să-i facem cadou vechiul nostru pick-up. Ideea de a-l înlocui acum plutise în aer luni la rând şi acum ne oferea un pretext să ieşim şi să cumpărăm unul nou. Aşa că ne-am dus în centru în acea zi de marți, am cumpărat pick-up-ul şi l-am transportat acasă într-un taxi. L-am pus în acelaşi loc în care stătuse cel vechi, pe care l-am pus apoi în cutia celui

nou. O soluție inteligentă, ne-am gândit noi, din moment ce Karen trebuia să ajungă în mai, iar între timp îl puteam ține într-un loc unde să nu se afle la vedere. Atunci ne-am dat seama că aveam o problemă.

Spațiul în care puteam depozita diverse lucruri era limitat, așa cum se întâmplă în majoritatea apartamentelor din New York, și se părea că nu ne mai rămăsese niciun locșor gol. Singurul dulap care ne oferea vreo speranță se afla în dormitor, dar acolo era deja plin de cutii îngrămădite pe podea: pe trei rânduri în adâncime, două în înălțime, patru în lățime, și nici pe raftul de sus nu mai încăpea nimic. Erau cutiile de carton cu lucrurile lui Fanshawe (haine, cărți, diverse obiecte), care se aflau acolo din ziua când ne mutaserăm. Nici eu, nici Sophie n-am știut ce să facem cu ele atunci când am golit fostul ei apartament. Nu voiam să fim înconjurați de amintirea lui Fanshawe în viața de zi cu zi, dar în același timp ni se părea urât din partea noastră să le aruncăm. Cutiile fuseseră un fel de compromis și deja nu le mai acordam nicio atenție. Se transformaseră în parte componentă a peisajului domestic – precum bucata de parchet spartă de sub covorul din camera de zi, precum crăpătura din perete de deasupra patului nostru –, invizibile în fluxul vieții cotidiene. Acum, când Sophie a deschis ușa dulapului și a aruncat o privire înăuntru, starea i s-a schimbat de îndată.

— Gata cu astea, mi-a spus, ghemuindu-se în fața dulapului.

A dat la o parte hainele care zăceau pe cutii, făcând să se ciocnească umerașele, separând îmbufnată lucrurile nedorite. Era o furie bruscă, una care părea îndreptată împotriva ei mai degrabă decât împotriva mea.

— Gata cu ce anume?

Eu stăteam în picioare în partea cealaltă a camerei, privindu-i spatele.

— Cu totul, mi-a răspuns ea, încă împingând hainele dintr-o parte într-alta. Gata cu Fanshawe şi cu cutiile lui.

— Şi ce vrei să faci cu ele?

M-am aşezat pe pat şi am rămas în aşteptarea unui răspuns, dar ea n-a zis nimic.

— Ce vrei să faci cu ele, Sophie? Am repetat eu.

Ea s-a întors să mă privească şi mi-am dat seama că era la un pas să izbucnească în lacrimi.

— La ce bun un dulap dacă nu poţi să-l foloseşti? Mi-a zis. Glasul îi tremura, începea să piardă controlul. Vreau să zic că el a murit, nu? Şi dacă a murit, pentru ce mai păstrăm toate astea, la ce ne mai trebuie tot – a făcut un gest, căutând cuvântul potrivit – gunoiul ăsta? E ca şi cum am trăi cu un cadavru.

— Dacă vrei, putem suna la Armata Salvării, i-am zis.

— Hai să sunăm chiar acum. Înainte să mai spui ceva.

— O s-o fac. Dar mai înainte ar trebui să deschidem cutiile şi să alegem lucrurile din ele.

— Nu. Vreau să ia totul de aici, cât mai repede.

— Mi se pare în regulă, în ceea ce priveşte hainele, am spus. Dar mă gândeam să păstrăm cărţile încă o vreme. De mult timp tot zic că vreau să fac un inventar şi să caut dacă nu există ceva notat pe marginile filelor. Mi-ar lua numai o jumătate de oră.

Sophie m-a privit cu neîncredere.

— Nu înţelegi nimic, nu-i aşa? A zis.

Apoi, în timp ce se ridica, i-au dat lacrimile, lacrimi de copil, lacrimi care nu lasă nimic în urmă, care îi alunecau pe obraji de parcă nici nu şi-ar fi dat seama de existenţa lor.

— Deja nu mai pot să vorbesc cu tine. Pur şi simplu nu auzi ce-ţi spun.

— Fac tot ce pot, Sophie.

— Nu-i adevărat. Crezi că faci, dar nu faci. Tu nu vezi ce se întâmplă? îi redai viaţa.

— Eu scriu o carte. Asta-i tot, doar o carte. Şi dacă nu iau asta în serios, cum crezi că aş putea spera s-o termin?

— E mult mai mult de-atât. Ştiu asta, o simt. Pentru ca relația noastră să dureze, el trebuie să fie mort. Tu chiar nu înțelegi asta? Chiar dacă e viu, trebuie să fie mort.

— Ce tot spui? Bineînțeles că e mort.

— Nu pentru multă vreme. Nu dacă tu continui aşa.

— Dar tu ai fost cea care m-a încurajat să încep. Tu voiai să scriu cartea.

— Asta a fost acum o sută de ani, dragul meu. Acum mi-e atât de teamă să nu te pierd. N-aş putea suporta să se întâmple aşa ceva.

— Dar e aproape gata, te asigur. Această călătorie e ultimul pas.

— Şi apoi ce urmează?

— O să vedem noi. N-am cum să ştiu în ce mă bag până nu sunt deja înăuntru.

— De asta mi-e şi frică.

— Ai putea să vii cu mine.

— La Paris?

— La Paris. Am putea merge toți trei.

— Nu cred. Nu aşa cum stau lucrurile. Du-te singur. Cel puțin aşa, dacă te întorci, va fi pentru că vrei să te întorci.

— Cum adică „dacă”?

— Uite aşa. Dacă. De la „dacă te întorci”.

— Nu poți să crezi aşa ceva.

— Ba chiar cred. Dacă lucrurile continuă aşa, o să te pierd.

— Nu spune asta, Sophie.

— N-am ce să fac, nu pot să tac. Eşti deja aproape plecat. Uneori mi se pare că te văd dispărând din fața ochilor mei.

— Asta-i o prostie.

— Te înşeli. Ne apropiem de sfârşit, dragul meu, iar tu nici măcar nu ştii asta. Vei dispărea şi n-o să te mai văd niciodată.

La Paris, am resimţit totul cu şi mai multă intensitate. Ca şi cum cerul mi-ar fi fost mai aproape decât la New York, ca şi cum capriciile lui ar fi fost mai ciudate aici. M-am trezit înecat în acest cer, iar în primele zile îmi ţineam tot timpul privirea aţintită în sus – stând în camera mea de hotel şi analizând norii, aşteptând să se întâmple ceva. Erau nişte nori nordici, de vis, aflaţi în continuă schimbare, adunându-se în imenşi munţi cenuşii, lăsând să cadă ploi scurte, apoi împrăştiindu-se, rostogolindu-se şi acoperind soarele, refractând lumina în feluri care păreau de fiecare dată altele. La Paris, cerul are propriile sale legi, care funcţionează independent de oraşul de dedesubt. Dacă toate clădirile par solide, ancorate în pământ, indestructibile, cerul este enorm şi amorf, supus unor neîncetate tulburări. În timpul primei săptămâni m-am simţit ca şi cum aş fi fost răsturnat cu capul în jos. Acela era un oraş din lumea veche, care nu avea nimic de-a face cu New York-ul, cu cerul său leneş şi cu străzile sale haotice, cu norii lui plictisitori şi cu clădirile lui agresive. Fusesem strămutat şi asta mă făcea să mă simt dintr-odată nesigur. Simţeam că-mi pierdeam controlul şi cel puţin o dată pe oră trebuia să-mi reamintesc de ce mă aflam acolo.

Franceza mea nu era nici bună, nici rea. Ştiam destul ca să înţeleg ce-mi spuneau oamenii, dar îmi venea greu să vorbesc, iar uneori nu-mi găseam cuvintele, uneori mă costa un efort considerabil numai ca să spun lucrurile cele mai simple. Cred că exista o anumită plăcere în asta – experimentarea limbajului ca un ansamblu de sunete, împingerea către suprafaţa cuvintelor, unde înţelesurile se estompează –, dar era totodată şi ceva obositor, care mă făcea să mă închid în gândurile mele. Ca să înţeleg ce-mi

spuneau oamenii trebuia să traduc în tăcere totul în engleză, ceea ce înseamnă că şi atunci când înțelegeam, o făceam cu o anumită întârziere: făceam operația de două ori şi obțineam doar jumătate din rezultat. Nuanțele, asocierile subliminale, subînțelesurile, toate acestea îmi scăpau, în ultimă instanță, probabil că n-aş greşi dacă aş spune că îmi scăpa totul.

Cu toate acestea, am mers înainte. Mi-a luat câteva zile să-mi încep cercetările, dar o dată ce am stabilit primul contact, celelalte au venit aproape de la sine. Au existat şi câteva decepții, totuşi. Vişnegradski murise; n-am fost în stare să dau de urma nici uneia dintre persoanele cărora Fanshawe le dăduse meditații la engleză; femeia care îl angajase la *New York Times* dispăruse, nu mai lucra acolo de ani întregi. Lucrurile acestea erau de aşteptat, dar le-am acceptat destul de greu, ştiind că până şi cea mai mică spărtură putea fi fatală. Erau ca nişte spații goale pentru mine, nişte pete albe în tablou şi, oricât succes aş fi avut în umplerea altor zone, rămâneam cu îndoieli, ceea ce însemna că munca nu-mi va fi niciodată încheiată cu adevărat.

Am vorbit cu soții Dedmon, am vorbit cu editorii de cărți de artă pentru care lucrase Fanshawe, am vorbit cu femeia aceea pe nume Anne (s-a dovedit că fusese iubita lui), am vorbit cu producătorul de filme. „Slujbe de ocazie", mi-a zis el într-o engleză cu accent rusesc, „asta făcea. Traduceri, schițe de scenarii, era negrul soției mele, scria pentru ea. Era un băiat deştept, dar prea rigid. Foarte literar, nu ştiu dacă mă înțelegeți. Eu am vrut să-i dau o şansă de a lucra ca actor, chiar m-am oferit să-i dau lecții de scrimă şi de echitație pentru un film pe care urma să-l facem. Îmi plăcea aspectul lui, m-am gândit că puteam scoate ceva din asta. Dar el n-a fost interesat de aşa ceva. Am altele de făcut, mi-a zis. Ceva de genul ăsta. N-a mai contat. Filmul a încasat milioane şi ce-mi pasă mie dacă

băiatul vrea sau nu vrea să fie actor?”

Acolo exista ceva ce merita cercetat, dar în timp ce stăteam cu bărbatul acela în apartamentul său monumental de pe Avenue Henri Martin, aşteptând fiecare frază din povestea lui printre picături, între o conversaţie telefonică şi alta, dintr-odată am înţeles că nu mai aveam nevoie să aud nimic. Exista o singură întrebare importantă, iar bărbatul acela nu-mi putea da răspunsul. Dacă rămâneam acolo să-l ascult, îmi dădea şi mai multe detalii, şi mai multe lucruri irelevante, şi mai multe grămezi de însemnări inutile. Deja mă prefăceam de prea mult timp că scriam o carte şi, puţin câte puţin, îmi uitasem adevăratul scop. Gata cu asta, mi-am zis, repetând conştient cuvintele lui Sophie, destul, apoi m-am ridicat şi-am plecat.

Ideea era că nimeni nu mai stătea cu ochii pe mine. Nu trebuia să mă prefac aşa cum mi se întâmpla acasă. Nu mai trebuia s-o înşel pe Sophie inventându-mi un şir interminabil de treburi de făcut. O terminasem cu şarada aceea, în sfârşit, puteam să mă lepăd de cartea mea inexistentă. Preţ de vreo zece minute, pe când mă întorceam pe jos la hotel, traversând râul, m-am simţit mai fericit decât fusesem în multe luni la rând. Lucrurile se simplificaseră considerabil, se reduseseră la claritatea unei singure probleme. Dar apoi, de îndată ce am asimilat această idee, am înţeles cât de proastă era, de fapt, situaţia. Mă apropiam de sfârşit şi încă nu-l găsisem. Greşeala pe care o tot căutam nu ieşise la suprafaţă. Nu aveam niciun indiciu, nicio soluţie, niciun drum de urmat. Fanshawe era ascuns pe undeva şi, odată cu el, toată viaţa mea zăcea ascunsă. Dacă el nu voia să fie găsit, nu aveam nici cea mai mică şansă să reuşesc de unul singur.

Cu toate acestea, am mers înainte, încercând să-i dau de capăt, de capătul capătului, cufundându-mă orbeşte în ultimele întrevederi, nevrând să renunţ până nu mă

întâlneam cu toți cei pe care venisem să-i văd. Îmi doream s-o sun pe Sophie. Într-o zi chiar m-am dus până la poştă şi am aşteptat la coada pentru convorbiri internaționale, dar n-am mers până la capăt, n-am sunat-o. Cuvintele începuseră să mă părăsească de-a binelea, aşa că am intrat în panică la ideea că m-aş fi putut pierde la telefon. La urma urmei, ce puteam să-i spun? În loc să vorbesc cu ea, i-am trimis o carte poştală cu Stan şi Bran. Pe verso am scris: „Adevăratele căsnicii nu au niciodată logică. Uită-te la cuplul de pe partea cealaltă. E o dovadă a faptului că orice este posibil, nu? Poate că ar trebui să începem să purtăm cu toții joben. Cel puțin, adu-ți aminte să goleşti dulapul înainte să mă întorc. Îmbrățişează-l pe Ben din partea mea".

În după-amiaza următoare m-am întâlnit cu Anne Michaux, care a tresărit uşor când m-a văzut intrând în cafeneaua unde stabiliserăm să ne întâlnim (Le Rouquet, pe Bulevardul Saint-Germain). Ceea ce mi-a zis despre Fanshawe e absolut lipsit de importanță: cine a sărutat pe cine, ce s-a întâmplat şi unde, cine a zis ce, şi aşa mai departe. Se reducea cam la acelaşi lucru, însă voi menționa, totuşi, că reacția ei întârziată de la început se datorase faptului că mă confundase cu Fanshawe. Nu fusese decât un fior de o clipă, care dispăruse imediat, după cum mi-a şi spus. Asemănarea mai fusese observată şi de alții înaintea ei, dar nimeni nu reacționase într-un mod atât de visceral, cu un impact atât de imediat. Probabil că şi eu am reacționat vizibil, căci şi-a cerut scuze repede (de parcă ar fi făcut un lucru rău) şi a revenit asupra chestiunii de câteva ori pe parcursul celor două-trei ore pe care le-am petrecut împreună, iar o dată chiar s-a contrazis: „Nu ştiu la ce mă gândeam. Nu arătați deloc ca el. Probabil că a fost din cauză c-am recunoscut americanul din amândoi".

Cu toate acestea, mi s-a părut tulburător şi n-am putut să-mi înăbuş senzația de panică. Se întâmpla ceva

monstruos şi eu nu mai aveam niciun control asupra situaţiei. Cerul se întuneca înăuntrul meu, asta era sigur; pământul se cutremura, îmi venea greu să rămân liniştit, îmi venea greu să mă mişc. Dintr-un moment într-altul mi se părea că mă aflu într-un loc diferit, că uit unde mă aflu. Gândurile încetează acolo unde începe lumea, îmi repetam în sinea mea. Dar şi sinele se află în lume, îmi răspundeam tot eu, şi la fel şi gândurile care provin din acel sine. Problema era că deja nu mai puteam să fac distincţiile corecte. Asta nu poate fi niciodată cealaltă. Merele nu sunt portocale, piersicile nu sunt prune. Simţi diferenţa pe limbă şi atunci o ştii, ca şi când s-ar afla înăuntrul tău. Dar totul începea să aibă acelaşi gust pentru mine. Nu îmi mai era foame, nu mă mai puteam obliga să mănânc.

În ceea ce-i priveşte pe soţii Dedmon, sunt, poate, şi mai puţine de spus. Fanshawe nici c-ar fi putut să aleagă nişte binefăcători mai potriviţi, iar dintre toate persoanele cu care m-am întâlnit la Paris, ei au fost cei mai amabili, cei mai generoşi. M-au invitat la un pahar în apartamentul lor şi apoi am rămas la cină, după care, atunci când am ajuns la felul al doilea, au insistat să fac o vizită la casa pe care o aveau în Var, aceeaşi casă în care locuise Fanshawe, şi mi-au spus că nu era nicio problemă dacă mă anunţau aşa din scurt, pentru că oricum ei nu aveau de gând să se ducă acolo până în august. Fusese un loc important pentru Fanshawe şi pentru opera lui, a spus domnul Dedmon, şi nu mai încăpea nicio îndoială că aş avea numai de câştigat pentru cartea mea dacă aş vedea locul cu ochii mei. A trebuit să mă arăt de acord cu el, dar nici nu-mi ieşiseră din gură primele cuvinte, că doamna Dedmon şi trecuse la telefon, organizând totul în franceza sa corectă şi elegantă.

Deja nu mai exista nimic care să mă reţină la Paris, aşa că am luat trenul a doua zi după-amiaza. Acela era sfârşitul drumului din punctul meu de vedere, acea călătorie

până în sudul Franței şi până în uitare. Orice speranță pe care aş fi putut s-o mai am (şansa slabă ca Fanshawe să se fi întors în Franța, gândul ilogic că şi-ar fi găsit refugiu de două ori în acelaşi loc) s-a evaporat de îndată ce am ajuns acolo. Casa era goală; nici urmă de prezența unei alte persoane acolo. A doua zi, cercetând camerele de la etaj, am dat peste o poezie scurtă pe care Fanshawe o scrisese pe perete, dar cunoşteam deja versurile acelea, iar sub el am văzut o dată: 25 august 1972. Nu se întorsese niciodată acolo. Atunci m-am simțit prost pentru simplul fapt că aşa ceva îmi trecuse prin cap vreodată.

Din lipsă de altceva mai bun de făcut, mi-am petrecut câteva zile stând de vorbă cu oamenii din zonă: cei de la fermele din împrejurimi, sătenii, locuitorii din orăşelele apropiate. Mă prezentam în fața lor cu o fotografie a lui Fanshawe, dându-mă drept fratele lui, dar simțindu-mă mai degrabă ca un detectiv particular fără un sfanț în buzunar, un bufon care se agață disperat de un colac de salvare. Anumite persoane îşi aduceau aminte de el, altele nu, iar unii oameni spuneau că nu erau siguri. Nu mai avea nicio importanță. Pentru mine, accentul din sud era impenetrabil (cu toate r-urile lui vibrante şi cu silabele finale nazalizate) şi abia dacă pricepeam câteva vorbe din ceea ce-mi spuneau. Dintre toate persoanele cu care am discutat, una singură primise veşti de la Fanshawe după plecarea acestuia. Era vecinul său cel mai apropiat, un arendaş care locuia la aproape un kilometru şi jumătate distanță. Era un omuleț ciudat, de vreo patruzeci de ani, cel mai murdar om pe care l-am cunoscut vreodată. Casa lui era o dărăpănătură umedă şi rece din secolul al XVII-lea, căzută în cea mai înfiorătoare ruină, iar el părea să stea singur acolo, fără altă companie în afara câinelui său dresat pentru căutarea trufelor şi a unei puşti de vânătoare. Era limpede că se lăuda că fusese prieten cu Fanshawe, iar ca să-mi

demonstreze cât de apropiați fuseseră, mi-a arătat o pălărie texană albă pe care Fanshawe i-o trimisese după întoarcerea în America. Nu aveam niciun motiv să nu-l cred. Ținea încă pălăria în cutia ei originală și se părea că nu o purtase niciodată. Mi-a explicat că o păstra pentru ocazia potrivită, după care s-a lansat într-o tiradă politică pe care mi-a fost greu s-o urmăresc. Revoluția se apropia, mi-a zis, iar când avea să se întâmple, el își va cumpăra un cal alb și o armă automată, își va pune pălăria și va porni călare pe strada principală a orașului, trăgând în toți trădătorii care colaboraseră cu nemții în timpul războiului. La fel ca în America, mi-a spus. Când l-am întrebat ce voia să spună, mi-a venit cu un discurs incoerent și halucinant despre indieni și cowboy. Dar asta s-a întâmplat cu mult timp în urină, i-am spus eu, încercând să-l întrerup. Nu, nu, a insistat, mai continuă și astăzi. Nu aflasem oare de împușcăturile de pe Fifth Avenue? Nu auzisem cumva de apași? N-avea niciun rost să mă iau cu el la ceartă. În apărarea ignoranței mele, i-am spus că eu unul locuiam în alt cartier.

Am mai rămas în casa aceea pentru câteva zile. Îmi pusesem în cap să nu fac nimic cât mai mult timp cu putință, adică să mă odihnesc. Eram epuizat și aveam nevoie de o formă de a-mi aduna gândurile înainte să mă întorc la Paris. Au trecut vreo două zile. M-am plimbat pe câmp, prin păduri, m-am tolănit la soare citind traduceri în franceză ale unor romane polițiste americane. Trebuia să fie cura perfectă: ascuns la dracu-n praznic, lăsându-mi gândurile să zburde nestingherite. Dar nimic din toate acestea nu m-a ajutat cu adevărat. Nu-mi găseam locul în casa aceea, iar în cea de-a treia zi mi-am dat seama că de fapt nu eram singur, că niciodată n-aș fi putut fi singur în acel loc. Fanshawe se afla acolo, și oricât m-aș fi străduit să nu mă gândesc la el, tot nu aș fi reușit. Concluzia aceasta a

fost ceva neaşteptat, exasperant. Acum că încetasem să-l mai caut, îl găseam mai prezent ca oricând. Tot procesul se inversase. După atâtea luni în care încercasem să-l găsesc, mă simțeam de parcă eu aş fi fost cel care fusese găsit. În loc să-l caut pe Fanshawe, de fapt încercasem să fug de el. Toată munca pe care mi-o inventasem – presupusa carte, interminabilele devieri – nu fusese decât o tentativă de a-l îndepărta, un truc pentru a-l ține cât mai departe cu putință. Căci dacă puteam să mă conving pe mine însumi că într-adevăr îl căutam, asta însemna neapărat că el se afla în altă parte, undeva în afara mea, dincolo de limitele vieții mele. Dar mă înşelasem. Fanshawe era exact unde eram şi eu şi fusese acolo încă de la bun început. Din momentul în care sosise scrisoarea lui, eu mă străduisem să mi-l închipui, să văd aşa cum ar fi putut să fie, dar mintea mea vizualiza întotdeauna un vid imens. În cel mai bun caz, reuşeam să creez o imagine destul de săracă: uşa unei camere încuiate. Asta era tot: Fanshawe se afla singur în acea cameră, condamnat la o singurătate mitică, poate în viață, poate respirând, visând la Dumnezeu ştie ce. Acea cameră, mi-am dat eu seama atunci, se afla înăuntrul craniului meu.

După asta mi s-au întâmplat lucruri stranii. M-am întors la Paris, dar o dată ajuns acolo m-am trezit că n-aveam nimic de făcut. Nu voiam să sun pe niciuna dintre persoanele cu care mă văzusem înainte şi n-aveam curajul să mă întorc la New York. Am rămas inert, m-am transformat într-un lucru care nu se putea mişca, iar puțin câte puțin mi-am pierdut propria urmă. Dacă pot spune ceva despre acea perioadă, e numai pentru că am anumite dovezi concrete la îndemână. Ştampilele de pe paşaport, de exemplu; biletele de avion, factura de la hotel, etcetera. Lucrurile astea îmi demonstrează că am stat la Paris mai bine de o lună. Dar asta nu înseamnă că-mi aduc perfect

aminte de tot ce s-a petrecut acolo, şi, în ciuda a ceea ce ştiu, încă mi se pare imposibil să-mi amintesc. Văd lucruri care s-au întâmplat, găsesc imagini cu mine însumi în diferite locuri, dar numai de la distanţă, ca şi cum aş fi observat pe altcineva. Nu am senzaţia că acestea ar fi amintiri, care întotdeauna prind rădăcini în mintea cuiva; imaginile acestea, însă, se află dincolo de tot ce pot să simt sau să ating, dincolo de orice ar avea vreo legătură cu mine. Am pierdut o lună din viaţă şi chiar îmi vine greu să recunosc asta, e un fapt care mă copleşeşte de ruşine.

O lună înseamnă foarte mult timp, mai mult decât suficient pentru ca un om să se dezintegreze. Acele zile îmi revin în minte sub formă de fragmente, de bucăţele care refuză să se unească. Mă văd beat, căzut pe stradă într-o noapte, ridicându-mă, împleticindu-mă până la un felinar şi apoi vomitând pe pantofi. Mă văd aşezat într-o sală de cinema cu luminile aprinse, privind lumea care iese şi neputând să-mi aduc aminte filmul pe care tocmai îl văzusem. Mă văd hoinărind pe strada Saint-Dénis în timpul nopţii, alegând prostituate cu care să mă culc, cu mintea febrilă de imaginile trupurilor, o nesfârşită confuzie de sâni goi, de coapse goale, de fese goale. Văd cum cineva mi-o suge, mă văd într-un pat cu două fete care se sărută, văd o negresă enormă cu picioarele desfăcute deasupra unui bideu, spălându-se. Nu voi încerca să spun că lucrurile astea nu sunt reale, că nu s-au întâmplat. Doar că nu mi le amintesc. Mi-o trăgeam până-mi zdrobeam creierii ieşindu-mi din cap, mă îmbătam ca să pătrund în altă lume. Dar dacă obiectivul era să-l şterg pe Fanshawe, atunci orgiile mele au dat roade. Fanshawe dispăruse – iar eu am dispărut odată cu el.

Sfârşitul, cu toate acestea, mi-e cât se poate de limpede. Nu l-am uitat şi mă simt norocos că am putut salva măcar atât. Toată povestea se reduce la ceea ce s-a

întâmplat la sfârşit şi, fără să am acel final înăuntrul meu, n-aş fi putut să încep această carte. Acelaşi lucru este valabil şi pentru celelalte două cărți anterioare, *Oraşul de sticlă* şi *Fantome.* Aceste trei poveşti sunt, în cele din urmă, una şi aceeaşi poveste, dar fiecare reprezintă o etapă diferită de conştientizare a miezului lucrurilor. Nu susțin că am rezolvat astfel vreo problemă. Pur şi simplu sugerez că a sosit un moment în care deja nu m-au mai speriat cele întâmplate. Dacă în continuare au sosit cuvintele, asta se datorează numai faptului că n-am putut face altceva decât să le accept, să mi le asum şi să mă duc încotro voiau ele să mă poarte. Dar asta nu înseamnă neapărat că, până la urmă, cuvintele sunt importante. De foarte mult timp mă străduiesc să-mi iau rămas bun de la ceva, iar această străduință este singurul lucru care contează cu adevărat. Povestea nu stă în cuvinte, ci în străduință.

Într-o noapte, m-am trezit într-un bar din apropiere de Place Pigalle. *M-am trezit* este chiar termenul pe care vreau să-l folosesc, pentru că nu am nici cea mai vagă idee cum am ajuns acolo, nicio frântură de amintire despre cum am intrat în acel loc. Era unul dintre acele localuri exagerat de scumpe care împânzeau zona: şase sau opt fete la bar, ocazia să te aşezi la masă cu una dintre ele şi să comanzi o sticlă de şampanie la un preț exorbitant şi, apoi, dacă ai chef, ai posibilitatea să ajungi la o înțelegere financiară şi să te retragi în intimitatea unei camere din hotelul de alături. Scena începe, pentru mine, atunci când stau la masă cu o fată imediat după ce mi se adusese sticla de şampanie. Fata era din Tahiti, îmi aduc aminte, şi foarte frumoasă: n-avea mai mult de nouăsprezece sau douăzeci de ani, era foarte scundă şi purta o rochie albă de plasă, fără nimic pe dedesubt, o împletitură de fire peste pielea ei moale şi cafenie. Efectul era nemaipomenit de erotic. Îmi aduc aminte de sânii ei rotunzi, care se vedeau prin găurile în

formă de diamant, de suavitatea copleşitoare a gâtului ei atunci când m-am aplecat şi-am sărutat-o. Mi-a zis cum o chema, dar eu am insistat să-i spun Fayaway, zicându-i că era o exilată din Typee, iar eu eram Herman Melville, un marinar american care venise din New York ca s-o salveze. Ea n-avea nici cea mai vagă idee despre ce vorbeam, dar a continuat să zâmbească, fără îndoială crezându-mă nebun, în timp ce eu spuneam vrute şi nevrute în franceza mea stâlcită; ea rămânea impasibilă, râzând atunci când râdeam şi eu, lăsându-mă s-o sărut oriunde voiam eu.

Stăteam aşezaţi într-un separeu din colţ, iar de la locul meu puteam vedea restul sălii. Bărbaţii veneau şi plecau, unii băgau capul pe uşă şi apoi se retrăgeau, alţii rămâneau să bea un pahar la bar, unul sau doi se aşezau la o masă aşa cum făcusem şi eu. După vreo cincisprezece minute, a intrat un tânăr care era în mod evident american. Mi s-a părut agitat, ca şi cum n-ar mai fi fost niciodată într-un asemenea loc, dar franceza lui era surprinzător de bună şi atunci când a cerut un whisky şi a început să vorbească cu una dintre fete, mi-am dat seama că avea de gând să zăbovească o vreme. L-am cercetat din colţul meu, fără să-mi iau mâna de pe piciorul lui Fayaway şi fără să încetez s-o ating cu faţa mea; dar cu cât el întârzia mai mult pe scaunul de la bar, cu atât mă distrăgea mai tare. Era înalt, cu o constituţie atletică, cu părul blond-închis şi cu o atitudine deschisă, aproape copilărească. Am presupus că avea în jur de douăzeci şi şase sau douăzeci şi şapte de ani, probabil doctorand sau poate un tânăr avocat care lucra pentru o companie americană la Paris. Nu-l mai văzusem niciodată pe acel bărbat, dar, cu toate acestea, avea ceva care mi se părea familiar, ceva care mă împiedica să-mi iau ochii de la el: ca o scurtă atingere fierbinte, o sinapsă bizară de recunoaştere. Am încercat să-i dau mai multe nume, l-am purtat prin trecut, am despicat în patru firele asociaţiilor,

dar nu s-a ivit nimic. Nu e nimeni, mi-am spus, renunțând în cele din urmă. Şi apoi, dintr-odată, printr-o înlănțuire confuză de raționamente, am încheiat gândul adăugând: dacă nu e nimeni, atunci trebuie să fie Fanshawe. Am râs cu glas tare de gluma pe care tocmai o făcusem în mintea mea. Întotdeauna atentă, Fayaway a râs odată cu mine. Ştiam că nu putea exista ceva mai absurd, dar mi-am repetat ideea: Fanshawe. Şi apoi încă o dată: Fanshawe. Cu cât o repetam de mai multe ori, cu atât mă umplea mai mult de încântare. De fiecare dată când pronunțam cuvântul, izbucneam într-un nou hohot de râs. Sunetul acestui nume mă îmbăta, simțeam că răguşesc de la repetarea lui neîncetată, iar puțin câte puțin, Fayaway a început să pară nedumerită. Crezuse pesemne că mă refeream la vreo practică sexuală, sau la vreo glumă pe care ea nu era în stare s-o priceapă, dar repetițiile dezgoliseră treptat cuvântul de orice sens, iar ea a început să-l perceapă ca pe o amenințare. Mi-am îndreptat privirea către bărbatul din celălalt capăt al încăperii şi am spus iarăşi cuvântul. Debordam de fericire. Exultam de falsitatea desăvârşită a teoriei mele, celebram noua putere pe care reuşisem să mi-o confer. Eram alchimistul absolut, care putea schimba lumea după bunul său plac. Acest bărbat din fața mea era Fanshawe, doar pentru că eu îl declarasem a fi Fanshawe, şi cu asta basta. Nu mă putea opri nimic. Fără să mai ezit, i-am şoptit la ureche lui Fayaway că revin imediat, m-am smuls din brațele ei şi m-am îndreptat agale către acel pseudoFanshawe de la bar. Imitând pe cât puteam de bine accentul de Oxford, i-am zis:

— Ei bine, bătrâne, dacă poți să crezi. Uite că ne întâlnim iarăşi.

Tânărul s-a întors şi s-a uitat reticent la mine. Surâsul care i se întindea pe față s-a transformat treptat într-o grimasă furioasă.

— Ne cunoaştem? A întrebat într-un final.

— Bineînțeles că ne cunoaştem, i-am răspuns debordând de veselie. Mă numesc Melville. Herman Melville. Poate că ai citit câteva dintre cărțile mele.

Tânărul nu ştia dacă să-mi răspundă ca unui beţiv glumeț sau ca unui psihopat primejdios, iar nedumerirea i se citea pe chip. Era un fel deosebit de nedumerire, iar eu am savurat din plin momentul.

— Ei, a zis el într-un sfârşit, cu un surâs forțat, poate că am citit şi eu câteva.

— Cea despre balenă, presupun.

— Da, cea despre balenă.

— Mă bucur să aud asta, i-am zis, dând din cap cu încântare, după care i-am pus mâna pe umăr. Aşadar, Fanshawe, am spus eu, ce te-aduce la Paris în această perioadă a anului?

Nedumerirea i-a înflorit din nou pe față.

— Îmi pare rău, mi-a spus, n-am înțeles ce nume ați spus.

— Fanshawe.

— Fanshawe?

— Fanshawe. F-A-N-S-H-A-W-E.

— Ei bine, a zis el, surâzând larg, dintr-odată sigur pe sine din nou, tocmai asta-i problema. M-ați confundat cu altcineva. Pe mine nu mă cheamă Fanshawe. Mă cheamă Stillman. Peter Stillman.

— Asta nu-i nicio problemă, i-am replicat eu, strângându-l uşor de umăr. Dacă vrei să-ți zici Stillman, pe mine nu mă deranjează. Numele n-au nicio importanță, la urma urmei. Ce contează cu adevărat este cine eşti. Iar tu eşti Fanshawe. Am ştiut asta de când te-am văzut intrând. „Uite-l pe bătrânul diavol în persoană”, mi-am spus atunci. „Mă întreb ce-o face într-un loc ca ăsta”.

Tânărul începuse să devină cam nerăbdător. Mi-a dat

la o parte mâna de pe umăr şi s-a dat înapoi.

— Gata, mi-a zis. Aţi făcut o confuzie, haideţi s-o lăsăm aşa. Nu vreau să mai vorbesc cu dumneavoastră.

— Prea târziu, i-am spus. Secretul tău a ieşit la iveală, amice. Acum nu mai ai cum să te ascunzi de mine.

— Lăsaţi-mă în pace, a zis el, dând semne de enervare pentru prima dată. Eu nu vorbesc cu nebunii. Lăsaţi-mă, sau o să se lase cu scandal.

Ceilalţi clienţi de la bar nu puteau auzi ce ne spuneam, dar tensiunea devenise deja evidentă, iar eu am observat că mă urmăreau cu privirea, am simţit cum se schimba atmosfera în jurul meu. Stillman părea dintr-odată speriat. I-a aruncat o privire femeii din spatele tejghelei, s-a uitat lung la fata de lângă el, după care a luat hotărârea impulsivă să plece. M-a dat la o parte din drumul lui cu o îmbrâncitură, îndreptându-se către uşă. Aş fi putut să las lucrurile aşa cum erau, dar n-am făcut-o. M-am întors unde stătea Fayaway şi am lăsat mai multe bancnote de o sută de franci pe masă. Drept răspuns, a făcut o faţă supărată, lăsând în jos buza inferioară.

— *C'est mon frère,* i-am spus. *Il est fou. Je dois le pour suivre*[38].

După aceea, pe când ea lua banii de pe masă, i-am trimis un sărut, m-am întors şi am ieşit.

Stillman se afla la cincisprezece, douăzeci de metri în faţa mea, grăbindu-se înainte pe stradă. Mi-am adaptat ritmul la al lui, păstrând distanţa ca să nu fiu reperat, însă fără să-l pierd din ochi. Tânărul se întorcea tot timpul să se uite în spate, peste umăr, de parcă s-ar fi aşteptat să mă vadă pe urmele lui, dar nu cred că m-a observat până nu ne-am îndepărtat binişor de zonă, de aglomeraţia şi de agitaţia ei, mergând înainte prin centrul liniştit şi întunecos

[38] E fratele meu. E nebun. Trebuie să mă duc după el. (fr.)

de pe malul drept al râului. Scena din bar îl speriase, iar acum se purta ca un om care fugea să-şi salveze viața. Ceea ce nu era chiar greu de priceput. Eu reprezentam pentru el tocmai lucrul de care ne temem cel mai mult: necunoscutul agresiv care iese din umbră, cuțitul împlântat pe la spate, maşina în plină viteză care ne loveşte. Avea dreptate să fugă, dar frica lui m-a stimulat şi mai mult, m-a făcut să-l urmăresc şi mai îndârjit. Nu aveam niciun plan în minte, nicio idee despre ce urma să fac, dar am mers după el fără nicio umbră de îndoială, conştient că propria mea viață depindea de asta. Trebuie să subliniez că între timp îmi recăpătasem pe deplin luciditatea, nu mă mai împleticeam, nu mai eram amețit, aveam mintea cu totul limpede. Îmi dădeam seama că mă comportam într-un mod absurd. Stillman nu era Fanshawe – bineînțeles că ştiam asta. Era totuşi ca o alegere cu ochii închişi, absolut inocentă şi arbitrară. Şi tocmai asta mă stimula, arbitrarul ei, vertijul purei întâmplări. Nu avea sens, şi tocmai din această cauză avea tot sensul din lume.

La un moment dat, singurele zgomote de pe stradă erau ecourile paşilor noştri. Stillman a întors capul şi în sfârşit m-a observat. S-a grăbit şi mai tare, începând să alerge. Am strigat după el:

— Fanshawe!

Apoi l-am strigat din nou:

— E prea târziu acum. Ştiu cine eşti, Fanshawe! După care, pe următoarea stradă:

— S-a terminat totul, Fanshawe! N-ai să scapi niciodată!

Stillman nu mi-a răspuns nimic, nici măcar nu s-a deranjat să se mai întoarcă. Eu aş fi vrut să continui să vorbesc cu el, dar acum fugea deja, aşa că, dacă aş fi încercat să spun ceva, trebuia să merg mai încet. Mi-am abandonat provocările şi am luat-o după el. N-am nici cea

mai vagă idee cât timp am tot alergat aşa, dar mi s-a părut că urmărirea aceea a durat ore în şir. Era mai tânăr decât mine, mai tânăr şi mai puternic, iar la un moment dat am fost pe ce să-l pierd, cât pe ce să-mi scape. M-am silit s-o iau pe strada întunecoasă, depăşindu-mi starea de epuizare, de greaţă, aruncându-mă frenetic pe urmele lui, fără să-mi permit să mă opresc. Cu mult înainte de a-l prinde din urmă, cu mult înainte să ştiu că îl voi prinde din urmă, am avut senzaţia că nu mă mai aflam înăuntrul meu. Nu găsesc altă formă de a exprima asta. Nu mă mai simţeam deja pe mine însumi. Senzaţia de viaţă se scursese picătură cu picătură, iar în locul ei se instalase o euforie miraculoasă, un dulce venin care îmi curgea prin vene, un miros incontestabil al nefiinţei. Acesta e momentul morţii mele, mi-am spus, acum o să mor. După o secundă l-am ajuns din urmă pe Stillman şi l-am înşfăcat pe la spate. Am căzut violent pe jos şi am gemut amândoi la contactul cu solul. Eu îmi epuizasem toată energia şi eram prea fără suflu ca să mă mai pot apăra, prea slăbit ca să mă mai lupt. Nu ne-am spus nimic. Pentru câteva secunde am rămas încleştaţi pe trotuar, într-o luptă corp la corp, după care el a reuşit să se desprindă din strânsoarea mea, iar pe urmă n-am mai putut să fac nimic. A început să mă lovească cu pumnii, să dea cu picioarele în mine, să-mi stâlcească tot corpul. Îmi aduc aminte că încercam să-mi protejez faţa cu mâinile; îmi aduc aminte de durere şi de cât m-a zăpăcit, cât de tare mă durea şi cu câtă disperare îmi doream să înceteze durerea. Dar asta nu poate să fi durat prea mult, pentru că amintirea acelei dureri se opreşte acolo, după care nu mai ştiu nimic. Stillman m-a snopit în bătaie, iar când a terminat, zăceam fără cunoştinţă. Îmi amintesc că m-am trezit pe trotuar, că am rămas surprins să constat că e încă noapte, dar nimic mai mult de-atât. Tot restul a dispărut.

În următoarele trei zile nu m-am mişcat din camera

mea de la hotel. Partea teribilă nu era că mă durea, ci faptul că această durere nu era atât de intensă încât să mă ucidă. Mi-am dat seama de asta a doua sau a treia zi. La un moment dat, în timp ce zăceam trântit în pat, privind zăbrelele obloanelor trase, am înțeles cu adevărat că supraviețuisem. Mi se părea ciudat să fiu viu, aproape ceva de neînțeles. Aveam un deget rupt; aveam vânătăi pe amândouă tâmplele; mă durea până şi când respiram. Dar, într-un fel, nu asta era important. Eram în viață, şi cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât înțelegeam mai puțin. Nu mi se părea posibil că fusesem cruțat.

În aceeaşi noapte i-am trimis o telegramă lui Sophie, spunându-i că mă întorceam acasă.

Aproape că am ajuns la sfârşit acum. Nu mai rămâne decât un singur lucru, însă acesta nu s-a întâmplat decât mai târziu, după ce au mai trecut încă trei ani. Între timp am avut de înfruntat multe greutăți, multe drame, dar nu cred că acestea țin de povestea pe care încerc să o spun aici. După ce m-am întors la New York, am trăit despărțit de Sophie aproape un an. Mă părăsise, şi au urmat multe luni de confuzie înainte s-o pot recuceri, într-un sfârşit. Privind în urmă din poziția avantajoasă a momentului prezent (mai 1984), acesta e singurul lucru care contează. În comparație cu asta, celelalte evenimente din viața mea sunt pur incidentale.

Pe 23 februarie 1981 s-a născut fratele lui Ben. I-am pus numele Paul, în amintirea bunicului lui Sophie. Câteva luni mai târziu (în iulie), ne-am mutat pe celălalt mal al râului şi am închiriat ultimele două etaje ale unei case din cărămidă cafenie din Brooklyn. În septembrie, Ben a început să meargă la grădiniță. De Crăciun ne-am dus cu toții în Minnesota, iar la întoarcere, Paul deja mergea singur. Ben, care încet-încet îl luase sub aripa lui, a cerut să i se recunoască întregul merit pentru acest eveniment.

În ceea ce-l priveşte pe Fanshawe, n-am mai vorbit niciodată despre el cu Sophie. Acesta a fost un pact al tăcerii pentru noi şi cu cât trecea mai mult timp fără să ne referim la el, cu atât ne demonstram mai mult fidelitatea unul față de celălalt. După ce i-am returnat avansul lui Stuart Green şi am renunțat oficial la scrierea biografiei, i-am mai pomenit numele o singură dată. Asta s-a întâmplat în ziua în care am hotărât să locuim din nou împreună, iar toată discuția s-a purtat în termeni strict practici. Cărțile şi piesele de teatru ale lui Fanshawe continuau să ne aducă bani frumoşi. Dacă voiam să rămânem căsătoriți, mi-a spus Sophie, atunci nici nu se punea problema să folosim banii pentru noi. Am fost de acord cu ea. Am găsit alte căi de a câştiga cât aveam nevoie, iar banii proveniți din drepturile de autor i-am depozitat într-un cont pe numele lui Ben, iar mai târziu şi pe cel al lui Paul. Ca ultim pas, am angajat un agent literar care să se ocupe de tot ce avea legătură cu opera lui Fanshawe: cereri pentru montarea pieselor de teatru, negocieri pentru reeditări, contracte, orice ar fi fost necesar. Am făcut tot ce a depins de noi. Dacă Fanshawe încă mai avea puterea să ne distrugă, ar fi fost doar dacă noi i-am fi permis s-o facă, dacă am fi voit să ne distrugem pe noi înşine. De aceea nu m-am deranjat niciodată să-i spun adevărul lui Sophie; nu pentru că m-ar fi speriat acest gând, ci pentru că adevărul nu mai avea deja nicio importanță. Puterea noastră stătea în tăcerea noastră, pe care eu nu aveam nicio intenție să o rup.

Cu toate acestea, ştiam că povestea nu se terminase. Îmi dădusem seama de asta în ultima lună petrecută la Paris şi, puțin câte puțin, am învățat să accept gândul. Era doar o chestiune de timp până când avea să se întâmple ceva. Mi se părea inevitabil, şi în loc să continui să neg adevărul, în loc să mă amăgesc că mă puteam elibera de Fanshawe, am încercat să mă pregătesc pentru orice. Cred

că puterea acestui *orice* a făcut ca povestea să fie atât de greu de relatat. Căci tocmai atunci când se poate întâmpla orice, cuvintele încep să te trădeze. Gradul în care Fanshawe a devenit inevitabil era gradul în care nu mai era deja prezent. Am învățat să accept şi asta. Am învățat să trăiesc cu el aşa cum trăiam cu ideea propriei mele morți. Fanshawe nu era moartea, dar era la fel ca moartea şi funcționa în mine ca o metaforă a morții. Dacă n-aş fi avut acea cădere nervoasă pe când mă aflam la Paris, n-aş fi înțeles niciodată asta. Nu am murit acolo, dar am fost cât pe ce să mor, şi a existat un moment, poate chiar mai multe, când m-am şi văzut mort. Pentru asemenea situații nu există niciun fel de leac. O dată ce se întâmplă, continuă să se întâmple şi trăieşti cu ele pentru tot restul vieții.

Scrisoarea a sosit pe la începutul primăverii anului 1982. De data aceasta, ştampila poştei era din Boston, iar mesajul era mai scurt decât primul. „Imposibil de amânat", spunea. „Trebuie să vorbesc cu tine. Piața Columbus Nr. 9; 1 aprilie. Aici se termină totul, îți promit".

Aveam mai puțin de o săptămână la dispoziție ca să inventez o scuză şi să plec la Boston. S-a dovedit mai greu decât ar fi trebuit. Deşi încă îmi doream ca Sophie să nu afle nimic (mi se părea că măcar atâta puteam face pentru ea), aveam totuşi anumite rezerve în a spune o altă minciună, oricât de necesară ar fi fost. S-au scurs două sau trei zile fără să fac niciun progres, iar în cele din urmă am scornit o poveste despre nişte documente de la Harvard pe care trebuia să le consult. Nici măcar nu-mi amintesc despre ce documente se presupunea că era vorba. Ceva în legătură cu un articol pe care urma să-l scriu, dar s-ar putea să mă înşel. Important este însă că Sophie n-a opus nicio rezistență. Bine, mi-a spus ea, du-te, etcetera. Aveam o senzație viscerală că bănuia ceva, dar era doar o senzație, şi n-ar avea niciun rost să fac speculații în această privință.

Cât despre Sophie, tind să cred că nu ascundea nimic.

Mi-am rezervat un bilet pentru data de 1 aprilie, la primul tren. În dimineața plecării, Paul s-a trezit cu puțin înainte de ora cinci şi s-a vârât în pat cu noi. După o oră, m-am sculat şi am ieşit din cameră fără să fac zgomot, oprindu-mă o secundă ca să-i privesc pe Sophie şi pe copil în slaba lumină cenuşie: întinşi în pat şi lipsiți de griji, liniştiți, acestea erau trupurile cărora le aparțineam. Ben era în bucătăria de la etajul superior, gata îmbrăcat, mâncând o banană şi desenând. Am făcut nişte ouă jumări pentru amândoi şi apoi i-am spus că urma să iau trenul de Boston. A vrut să ştie unde era Boston.

— La vreo trei sute de kilometri de aici, i-am răspuns eu.

— Şi asta înseamnă la fel de departe ca în spațiu?

— Dacă mergi în linie dreaptă în sus, te apropii.

— Cred că ar trebui să te duci pe Lună. O rachetă e mai bună decât un tren.

— O să fac asta la întoarcere. Din Boston există zboruri regulate pe Lună în fiecare vineri. O să-mi rezerv un bilet când ajung acolo.

— Excelent. Atunci o să-mi poți povesti cum e pe Lună.

— Dacă găsesc vreo piatră de Lună, promit că ți-o aduc.

— Şi lui Paul?

— O să-i aduc şi lui una.

— Nu, mulțumesc.

— Cum adică?

— Nu vreau o piatră de pe Lună. Iar Paul şi-ar băga-o în gură şi s-ar îneca.

— Şi atunci ce ți-ar plăcea?

— Un elefant.

— Nu există elefanți în spațiu.

— Ştiu. Dar tu nu te duci în spaţiu.

— Adevărat.

— Şi pun pariu că la Boston există elefanţi.

— Se prea poate să ai dreptate. Vrei un elefant roz sau unul alb?

— Vreau un elefant gri. Mare, gras şi cu multe cute.

— Nicio problemă. Ăia sunt cel mai uşor de găsit. Vrei să ţi-l aduc ambalat într-o cutie sau în lesă?

— Cred că ar trebui să vii călare pe el. Aşezat deasupra cu o coroană pe cap. Ca un împărat.

— Împăratul cui?

— Împăratul copiilor.

— Şi o să am şi o împărătească?

— Bineînţeles. Mama e împărăteasa. I-ar plăcea. Poate c-ar trebui s-o trezim să-i spunem.

— Ar fi mai bine s-o lăsăm să doarmă. Prefer să-i fac surpriza când mă întorc acasă.

— Bună idee. În orice caz, n-o să creadă până nu vede.

— Corect. Şi noi nu vrem să fie dezamăgită, dacă nu găsesc elefantul.

— Of, dar o să-l găseşti, tati. Nu-ţi face tu griji pentru asta.

— Şi de ce eşti aşa de sigur?

— Pentru că tu eşti împăratul. Un împărat poate obţine orice vrea el.

A plouat pe tot parcursul călătoriei, cerul ameninţând chiar a ninsoare când am ajuns în Providence. La Boston mi-am cumpărat o umbrelă şi am făcut pe jos ultimii trei sau patru kilometri. Străzile erau posomorâte în lumina palid-cenuşie, iar în timp ce mergeam spre South End, aproape că n-am văzut pe nimeni: un beţiv, o ceată de adolescenţi, un tip care repara telefoanele, vreo doi-trei vagabonzi. În Piaţa Columbus era un şir de case care dădeau în insula de piatră cubică ce separă piaţa de

principala arteră rutieră. La numărul nouă se afla cea mai dărăpănată dintre ele, o casă cu patru etaje, ca şi celelalte, dar cu acoperişul lăsat, cu scânduri care propteau intrarea şi cu o faţadă de cărămidă care avea mare nevoie de o renovare. Cu toate acestea, clădirea părea impresionant de solidă, având o eleganţă de secol XIX care nu fusese ştearsă de starea de părăginire. Îmi imaginam nişte camere mari şi înalte, cu nişe largi la ferestrele arcuite şi cu ornamente de ipsos deasupra geamurilor, însă nu am apucat să văd nimic din toate acestea. De fapt, n-am trecut niciodată de zidul acela.

Uşa avea un ciocan metalic ruginit, o semisferă cu un mâner în centru, iar când am învârtit mânerul am perceput un sunet înfundat, ca de om care se îneacă sau se sufocă, dar care nu s-a auzit prea mult. Am aşteptat, însă nu s-a întâmplat nimic. Am bătut la uşă, însă n-a apărut nimeni. Pe urmă, încercând să deschid singur, mi-am dat seama că uşa nu era încuiată, aşa că am împins-o ca s-o deschid, după care am intrat înăuntru. Holul de la intrare era gol. La dreapta se afla casa scărilor, cu balustradă din lemn de mahon şi cu nişte trepte şubrede de lemn; la stânga se vedeau nişte uşi duble închise, care blocau intrarea în ceea ce desigur că fusese odinioară salonul; în faţă aveam o altă uşă, de asemenea închisă, care ducea probabil la bucătărie. Am şovăit doar o clipă, după care m-am hotărât s-o iau pe scări şi tocmai mă pregăteam să urc la etaj când am auzit un zgomot din spatele uşilor închise – un ciocănit slab, urmat de o voce spunând cuvinte pe care nu le-am putut înţelege. Am făcut cale întoarsă de la scări şi m-am uitat lung la uşă, aşteptând să aud din nou acea voce. Dar nu s-a întâmplat nimic.

A urmat o lungă tăcere. Şi apoi, aproape în şoaptă, vocea aceea a vorbit iarăşi.

— Aici, am auzit-o spunând.

M-am apropiat şi am lipit urechea de deschizătura dintre uşi.

— Tu eşti, Fanshawe?

— Nu folosi acest nume, a zis vocea, mult mai clar de această dată. Nu-ți voi permite să foloseşte acest nume.

Glasul acelei persoane venea dintr-o direcție exact la înălțimea urechii mele. Între noi nu se afla decât uşa dublă, iar acum eram atât de aproape, încât simțeam că acele cuvinte mi se vărsau direct în cap. Era ca şi cum ai asculta inima cuiva bătându-i în piept, ca şi cum ai examina un corp căutându-i pulsul. Bărbatul de pe partea cealaltă a încetat să mai vorbească şi i-am simțit răsuflarea strecurându-se prin crăpături.

— Lasă-mă să intru, i-am spus. Deschide uşa şi lasă-mă să intru.

— Nu pot să fac aşa ceva, mi-a răspuns vocea. Va trebui să vorbim în felul acesta.

Am pus mâna pe clanță şi am zgâlțâit uşa din țâțâni.

— Deschide, am spus eu. Deschide sau sparg uşa.

— Nu, mi-a spus vocea. Uşa rămâne închisă.

Deja eram cât se poate de convins că înăuntru se afla Fanshawe. Mi-aş fi dorit eu să fie vorba despre un impostor, dar recunoşteam prea multe în vocea aceea ca să mai pretind că putea fi altcineva.

— Stau aici cu un pistol, l-am auzit spunând, pe care îl țin îndreptat către tine. Dacă spargi uşa, te împuşc.

— Nu te cred.

— Ia ascultă aici, mi-a spus, după care l-am auzit îndepărtându-se de uşă.

După o secundă s-a auzit o împuşcătură, urmată de zgomotul făcut de o bucată de ipsos căzută din tavan. Am încercat să arunc o privire prin crăpătura uşii, sperând să zăresc ceva din camera aceea, dar era prea îngustă. Tot ce puteam vedea era un fir de lumină, un cer cenuşiu, apatic.

Apoi gura s-a întors şi n-am mai putut vedea nimic altceva.

— Prea bine, am spus, ai un pistol. Dar dacă nu-mi dai voie să te văd, de unde să ştiu eu că chiar eşti cine spui că eşti?

— Dar n-am spus cine sunt.

— Atunci hai să mă exprim altfel. De unde ştiu eu că vorbesc cu persoana potrivită?

— Va trebui să mă crezi pe cuvânt.

— La nivelul ăsta, încrederea e ultimul lucru la care te poți aştepta din partea mea.

— Îți spun eu că sunt persoana potrivită. Asta ar trebui să-ți ajungă. Ai venit la locul potrivit, iar eu sunt persoana potrivită.

— Am crezut că voiai să mă vezi. Asta ai spus în scrisoare.

— Am spus că voiam să-ți vorbesc. Asta-i altceva.

— Hai să nu despicăm firul în patru.

— Eu doar îți aminteam ce-am scris.

— Nu te juca cu răbdarea mea, Fanshawe. Nu mă opreşte nimic să plec de-aici.

L-am auzit inspirând adânc, apoi o palmă a lovit cu putere în uşă.

— Nu Fanshawe! A urlat el de dincolo. Nu mai spune Fanshawe – niciodată să nu-mi mai spui Fanshawe!

Am aşteptat câteva clipe, nevrând să asist la o altă răbufnire. Gura s-a îndepărtat de uşă şi mi s-a părut că aud gemete dinăuntrul încăperii, gemete sau oftaturi, nu eram sigur. Am rămas în picioare aşteptând, fără să ştiu ce să spun. Într-un sfârşit, gura s-a întors la crăpătura uşii, iar după o lungă pauză, Fanshawe a vorbit:

— Mai eşti acolo?

— Da.

— Iartă-mă, n-am vrut să încep aşa.

— Aminteşte-ți, i-am zis eu, că sunt aici doar pentru

că tu mi-ai cerut să vin.

— Ştiu. Şi-ți sunt recunoscător pentru asta.

— Poate c-ar fi de folos să-mi explici de ce m-ai rugat să vin aici.

— Mai târziu. Nu vreau să vorbesc despre asta încă.

— Şi atunci despre ce vrei să vorbeşti?

— Despre altele. Despre ce s-a întâmplat.

— Te ascult.

— Pentru că nu vreau să mă urăşti. Poți să înțelegi asta?

— Dar eu nu te urăsc. A fost o vreme când te-am urât, dar asta s-a terminat deja.

— Azi e ultima mea zi, înțelegi? Şi trebuia să mă asigur.

— Aici ai stat tot timpul?

— Am venit aici acum vreo doi ani, cred.

— Şi înainte de asta?

— Printr-o parte sau alta. Tipul mă urmărea şi trebuia să fiu tot timpul în mişcare. Asta mi-a deschis apetitul pentru călătorii. A fost exact invers de cum îmi imaginam. Dintotdeauna îmi plănuisem să rămân pe loc şi să las timpul să treacă.

— Vorbeşti de Quinn?

— Da, de detectivul particular.

— Adică te-a găsit?

— De două ori. O dată la New York, iar a doua oară în sud.

— Şi de ce-a mințit?

— Pentru că l-am speriat de moarte. Ştia ce se putea întâmpla dacă ar fi aflat cineva unde eram şi ce făceam.

— A dispărut, ştiai? N-am reuşit să-i dau de urmă.

— O fi el pe undeva. Asta nu contează.

— Şi cum ai scăpat de el?

— Am întors lucrurile pe dos. El credea că mă

urmărea, când de fapt îl urmăream eu pe el. A dat de mine în New York, adevărat, dar i-am scăpat printre degete. Pe urmă totul a devenit un joc. L-am dus de nas, oferindu-i indicii peste tot, astfel încât să-i fie imposibil să nu mă găsească. Dar eu eram tot timpul cu ochii pe el, iar când a sosit momentul, l-am atras şi a căzut direct în capcana pe care i-am întins-o.

— Foarte inteligent.

— Ba nu. A fost chiar stupid. Dar n-aveam de ales. Ori aşa, ori m-ar fi prins el pe mine, ceea ce ar fi însemnat că urma să fiu tratat ca un nebun. M-am urât pentru ce i-am făcut. La urma urmei, bietul om îşi făcea treaba, şi mi-a fost milă de el. Mila îmi provoacă scârbă, mai ales atunci când o descopăr în mine.

— Şi după aceea?

— Nu puteam fi sigur că şmecheria mea dăduse rezultat. M-am temut că ar fi putut să-mi ia din nou urma. Aşa că am continuat să mă mut dintr-un loc într-altul, chiar dacă n-ar mai fi fost nevoie. Aproape un an a trecut în felul ăsta.

— Şi unde te-ai dus?

— În sud, în sud-vest. Voiam să stau unde era cald. Călătoream pe jos, înţelegi, dormeam sub cerul liber, încercam să merg acolo unde nu era prea multă lume. E o ţară enormă, ştiai? Absolut uluitoare. Într-o vreme, am stat în deşert aproape două luni. După aceea am trăit într-o baracă de la marginea rezervaţiei Hopi din Arizona. Indienii au ţinut o adunare tribală înainte să-mi dea voie să stau acolo.

— Asta ai inventat-o tu.

— Nu-ţi cer să mă crezi. Eu îţi relatez o poveste, nimic mai mult. Tu n-ai decât să crezi ce vrei.

— Şi după aceea?

— Eram pe undeva prin New Mexico. Am intrat într-un

mic restaurant de pe marginea unei autostrăzi, să înfulec ceva, iar cineva lăsase ziarul pe tejghea. L-am luat şi l-am citit. Aşa am aflat că mi se publicase o carte.

— Ai rămas uimit?

— Nu ăsta e cuvântul pe care l-aş folosi.

— Şi ce cuvânt ai folosi, atunci?

— Nu ştiu. Furios, aş zice. Supărat.

— Nu pricep.

— Eram furios, supărat, pentru că romanul ăla era un rahat.

— Scriitorii nu pot niciodată să-şi judece operele.

— Nu, crede-mă, era un rahat. Tot ce-am făcut a fost un rahat.

— Şi atunci de ce nu ți-ai distrus opera?

— Pentru că eram prea ataşat de ea. Dar asta n-o făcea cu nimic mai bună. Un copilaş e ataşat de ce caca face, dar nimeni nu se entuziasmează din cauza asta. E strict treaba lui.

— Atunci de ce ai pus-o pe Sophie să promită că-mi va arăta ce-ai scris?

— Ca s-o liniştesc. Dar ştii deja asta. Ai înțeles asta de mult timp. Aia era scuza mea. Adevăratul motiv era că trebuia să-i găsesc un alt soț.

— Şi a funcționat.

— Trebuia să funcționeze. N-am ales pe oricine, înțelegi?

— Şi manuscrisele?

— Mă gândeam că o să le arunci. Nu mi-a dat niciodată prin cap că cineva mi-ar lua opera în serios.

— Şi ce-ai făcut după ce-ai citit că ți se publicase cartea?

— M-am întors la New York. Era ceva absurd, dar nu eram chiar în apele mele, nu mai puteam gândi limpede. Cartea mă obligase să fac ceea ce făcusem, înțelegi? Şi

atunci trebuia să iau totul de la capăt. O dată publicată cartea, nu mai aveam cum să dau înapoi.

— Te-am crezut mort.

— Păi asta şi trebuia să crezi. Cel puțin, asta mi-a demonstrat că nu Quinn era problema. Căci această nouă problemă era mult mai gravă. Atunci ți-am trimis scrisoarea.

— A fost o cruzime din partea ta.

— Eram supărat pe tine. Voiam să te fac să suferi, să treci prin ce trecusem şi eu. Dar în clipa în care am aruncat scrisoarea în cutia de scrisori, am regretat.

— Era prea târziu.

— Da, prea târziu.

— Cât timp ai stat la New York?

— Nu ştiu. Vreo şase sau opt luni, cred.

— Şi cum trăiai? Cum făceai rost de bani ca să trăieşti?

— Furam.

— De ce nu-mi spui adevărul?

— Mă străduiesc s-o fac. Îți povestesc tot ceea ce-ți pot povesti.

— Şi ce altceva ai mai făcut la New York?

— Te-am urmărit. Te-am urmărit şi pe tine şi pe Sophie şi pe copil. Într-o perioadă chiar am dormit în fața blocului vostru. Două sau trei săptămâni, maxim o lună. Te urmăream peste tot. O dată sau de două ori chiar ne-am ciocnit pe stradă. Totuşi, tu nu m-ai observat. A fost ceva fantastic cum ai putut să nu mă vezi.

— Toate astea sunt invențiile tale.

— Nu mai am aceeaşi înfățişare.

— Dar nimeni nu se poate schimba chiar atât de mult.

— Eu cred că am devenit de nerecunoscut. Şi tocmai ăsta a fost norocul tău. Dacă s-ar fi întâmplat ceva, probabil că te-aş fi omorât. În tot timpul cât am stat la New York, nu aveam decât gânduri ucigaşe. Urâtă treabă. Acolo am trăit

un fel de film de groază.

— Şi ce te-a oprit să mă omori?

— Am găsit curajul să plec.

— Un gest foarte nobil din partea ta.

— Să nu crezi că încerc să mă apăr. Pur şi simplu îți povestesc cum au fost lucrurile.

— Şi după aia ce-a urmat?

— Am plecat din nou pe vapor. Aveam încă brevetul de marinar şi m-am înrolat pe un cargobot grecesc. A fost o experiență dezgustătoare, pur şi simplu, de la început până la sfârşit. Dar era pe meritate. Era exact ceea ce voiam. Vaporul m-a purtat peste tot prin lume – în India, în Japonia, peste tot. Nu m-am dat jos pe uscat nici măcar o singură dată. De fiecare dată când ancoram într-un port, mergeam în cabina mea şi mă încuiam înăuntru. Doi ani s-au scurs aşa, nevăzând, nefăcând nimic, ducând o viață de mort.

— Asta în timp ce eu încercam să scriu povestea vieții tale.

— Asta făceai?

— Se pare că da.

— O mare greşeală atunci.

— N-am nevoie să-mi spui tu asta. Am descoperit de unul singur.

— Vaporul a ancorat însă în Boston, într-o bună zi, iar atunci m-am hotărât să debarc. Economisisem o grămadă de bani, mai mult decât suficient ca să-mi cumpăr casa asta. Am stat aici încă de atunci.

— Şi ce nume foloseşti?

— Henry Dark. Dar nimeni nu ştie cine sunt. Nu ies niciodată din casă. Vine o femeie de două ori pe săptămână şi-mi aduce tot ce-mi trebuie, dar n-o văd niciodată. Îi las un bilețel la piciorul scării, plus banii pe care i-i datorez. E o înțelegere simplă şi eficace. Eşti prima persoană cu care am

vorbit în ultimii doi ani.

— Şi nu te-ai gândit niciodată că poate ţi-ai pierdut minţile?

— Ştiu că aşa pare, dar nu e aşa, crede-mă. Nici măcar nu vreau să-mi răcesc gura de pomană explicându-ţi asta. Ce-mi trebuie mie pur şi simplu nu e acelaşi lucru cu ce vrea majoritatea oamenilor.

— Şi casa asta nu e cam mare pentru o singură persoană?

— E mult prea mare. Nu am părăsit parterul din ziua când m-am mutat aici.

— Şi atunci de ce-ai mai cumpărat-o?

— Pentru că m-a costat o nimica toată. Plus că-mi plăcea numele străzii. Mă atrăgea.

— Piaţa Columbus?

— Da.

— Nu pricep.

— Mi s-a părut un semn bun. Să te întorci în America şi să găseşti o casă de vânzare, pe o stradă care poartă numele lui Columb, cred că are o anumită logică.

— Şi aici ai de gând să mori.

— Întocmai.

— Prima ta scrisoare spunea şapte ani. Încă mai ai unul.

— Mi-am dovedit mie însumi tot ce aveam de dovedit. Acum nu mai e nicio nevoie să continui. Sunt obosit. A fost de-ajuns.

— Aşa că te-ai gândit să mă chemi aici fiindcă ai crezut că te-aş împiedica să te sinucizi?

— Nici vorbă. Nu aştept nimic de la tine.

— Şi atunci ce vrei?

— Vreau să-ţi dau nişte lucruri. La un moment dat, mi-am dat seama că îţi datoram o explicaţie pentru tot ce-am făcut. Cel puţin să încerc să-ţi explic. Mi-am petrecut

ultimele şase luni încercând să pun pe hârtie explicația asta.

— Credeam că renunțaseşi la scris pentru totdeauna.

— Asta-i cu totul altceva. N-are nicio legătură cu ceea ce făceam.

— Şi unde este manuscrisul?

— În spatele tău. Pe podeaua dulapului de sub scări. Un caiet roşu.

M-am întors, am deschis uşa dulapului şi m-am aplecat să iau carnetul. Era un carnet comun, de două sute de pagini, cu spirală. Am aruncat o privire fugară la conținutul lui şi am observat că toate paginile erau pline: acelaşi scris familiar, aceeaşi cerneală închisă la culoare, aceleaşi litere mici. M-am ridicat şi m-am întors în fața uşilor încuiate.

— Şi acum ce urmează?

— Ia-l cu tine acasă şi citeşte-l.

— Şi dacă nu pot?

— Atunci păstrează-l pentru copil. Poate c-o să vrea să-l citească în viitor, când s-o face mare.

— Nu cred că ai niciun drept să te aştepți la aşa ceva.

— E fiul meu.

— Nu, nu e fiul tău. E al meu.

— Nu insist. Citeşte-l tu, atunci. L-am scris pentru tine.

— Şi Sophie?

— Nu. Ei nu trebuie să-i spui.

— Ăsta-i singurul lucru pe care n-o să-l înțeleg niciodată.

— Sophie?

— Cum ai putut s-o părăseşti în felul ăsta. Cu ce ți-a greşit?

— Cu nimic. N-a fost vina ei. Asta trebuie s-o ştii deja. Numai că destinul meu nu era să trăiesc ca ceilalți oameni.

— Şi care era atunci destinul tău?

— Totul e cuprins în caietul roşu. Orice aş încerca să-ţi spun acum n-ar face altceva decât să distorsioneze adevărul.

— Mai e ceva?

— Nu, nu cred că mai e nimic. Am ajuns la sfârşit, probabil.

— Nu cred că ai puterea să mă împuşti. Dacă aş sparge uşa acum, n-ai face nimic.

— N-are rost să rişti. Ai muri degeaba.

— Ţi-aş smulge pistolul din mână. Te-aş bate până te-aş lăsa lat, fără cunoştinţă.

— N-are niciun rost să faci asta. Eu sunt deja mort. Am înghiţit otravă acum câteva ore.

— Nu te cred.

— N-ai de unde să ştii ce e adevărat şi ce nu. N-o să ştii niciodată.

— O să sun la poliţie. Vor sparge uşa şi te vor duce forţat la spital.

— Dacă aud un singur sunet la uşă, îmi zbor creierii. N-ai cum să câştigi.

— Atât de tentantă e moartea?

— Am trăit cu ea atâta timp, încât e singurul lucru care mi-a mai rămas.

Deja nu mai ştiam ce să spun. Fanshawe mă epuizase şi, în timp ce-l ascultam respirând pe partea cealaltă a uşii, mă simţeam de parcă ar fi stors viaţa din mine.

— Eşti nebun de legat, i-am spus, neputând să mă gândesc la altceva. Eşti nebun de legat şi meriţi să mori.

Dar imediat, doborât de propria mea slăbiciune şi stupiditate, am început să lovesc în uşă ca un copil, tremurând şi bolborosind, la un pas de a izbucni în lacrimi.

— Cred că ar trebui să pleci acum, a spus Fanshawe. N-are niciun rost să mai prelungim scena asta.

— Dar nu vreau să plec, i-am zis. Mai avem încă multe să ne spunem.

— Ba nu, chiar nu mai avem. S-a sfârşit. Ia caietul şi întoarce-te la New York. E tot ce-ţi cer.

Eram atât de epuizat, încât pentru o clipă am crezut că mă prăbuşeam din picioare. M-am prins de clanţa uşii, sprijinindu-mă de ea, cu mintea înceţoşată, făcând eforturi să nu leşin. M-am trezit în stradă, în faţa casei, cu caietul într-o mână şi cu umbrela în cealaltă. Ploaia încetase, dar umezeala rămăsese încă în aer, o simţeam cum îmi intra până în plămâni. M-am uitat cum un camion mare trecea pe stradă zgomotos şi i-am urmărit cu privirea farurile până când l-am pierdut din vedere. Când mi-am înălţat privirea, mi-am dat seama că se făcuse aproape noapte. Am plecat din faţa casei, mişcându-mă ca un robot, fără să mă pot concentra asupra drumului. Cred că am căzut o dată sau de două ori şi îmi aduc aminte că, la un moment dat, m-am oprit la un colţ de stradă să iau un taxi, dar nu a oprit niciunul. După alte câteva minute, umbrela mi-a scăpat din mână şi a aterizat într-o baltă. Nu m-am mai deranjat s-o ridic de-acolo.

Am ajuns la Gara de Sud la puţin timp după ora şapte. Cu doar câteva minute înainte plecase un tren în direcţia New York, iar pentru următorul mai aveam de aşteptat până la opt şi jumătate. M-am aşezat pe o băncuţă de lemn cu caietul roşu în poală. Am zărit câţiva navetişti întârziaţi, iar o femeie de serviciu spăla podeaua de marmură: am auzit doi tineri vorbind despre Red Sox în spatele meu. După ce am rezistat eroic zece minute, în cele din urmă am deschis caietul roşu. Am citit neîntrerupt aproape o oră întreagă, frunzărind paginile înainte şi înapoi, încercând să pricep ceva din ce scrisese Fanshawe. Dacă nu spun nimic despre ce am găsit în acel caiet, e doar pentru că nu am înţeles mare lucru. Cunoşteam toate cuvintele pe

care le folosise, dar mi se părea că ar fi fost azvârlite acolo într-un fel bizar, de parcă scopul lor final ar fi fost să se anuleze reciproc. Nu-mi vine în minte un mod mai bun de a exprima toate acestea. Fiecare frază o anula pe cea dinaintea ei, fiecare paragraf îl făcea imposibil pe următorul. Ce e şi mai ciudat e că, după ce-am citit caietul, am rămas cu o senzație de mare luciditate. Fanshawe ştia că ultima sa operă trebuia să-mi sfărâme orice urmă de speranță, căci acelea nu erau cuvintele unui om încercat de regrete. Răspundea la o întrebare cu o altă întrebare şi totul rămânea neclar, deschis, neterminat, luat de fiecare dată de la început. După primul cuvânt m-am pierdut, iar ceea ce a urmat n-a fost decât o înaintare orbească, o bâjbâială pe întuneric, pe urmele cărții acesteia care fusese scrisă pentru mine. Totodată, dincolo de toată această confuzie, am avut impresia că era ceva prea conştient, prea lucid, prea perfect, de parcă în cele din urmă tot ce-şi dorise Fanshawe ar fi fost să rateze, mergând până într-acolo încât să rateze în propriii săi ochi. Poate că mă înşelam, totuşi, în acel moment nu eram în stare să citesc, aşa că e la fel de probabil ca şi judecata să nu-mi fi fost prea corectă. Mă aflam acolo, citeam cuvintele cu ochii mei, dar tot îmi vine greu să cred în ceea ce spun acum.

Am început să cutreier peronul cu câteva minute înainte de sosirea trenului. Începuse din nou să plouă şi îmi vedeam respirația în aer, ieşindu-mi din gură în rotocoale mici de ceață. Una câte una, am rupt paginile din caietul roşu, le-am mototolit în mână şi apoi le-am aruncat într-un coş de gunoi de pe peron. Am ajuns la ultima pagină exact când trenul pornea din gară.

Cuprins

Oraşul de sticlă
Fantome
Camera încuiată